

# **Mikroregion KUŘIMKA**

**Dobrovolný svazek obcí :**

**Město Kuřim, obce Moravské Knínice, Chudčice a Veverská Bítýška**

## **Integrovaná rozvojová strategie mikroregionu KUŘIMKA**

# **I.**

**Srpen 2006**

Zadavatel:

**Mikroregion Kuřimka**  
Sídlo: Městský úřad Kuřim  
Jungmannova 968  
664 34 Kuřim

Zhotovitel:

**Ing. arch. Ludmila Fišerová,**  
**Urbanisticko-architektonická kancelář**  
Říčky 31, 664 83 Domašov, tel.: 546441059,  
e-mail: [fiserova@tiscali.cz](mailto:fiserova@tiscali.cz)

Autorský kolektiv:

**LÖW & spol, s.r.o., životní prostředí**  
Vranovská 102, 614 00 Brno, tel.: 545575250,  
e-mail: [lowaspol@lowaspol.cz](mailto:lowaspol@lowaspol.cz)  
Ing. Eliška Zimová, Ing. Martin Beneš

**Ing. Miloslava Škvarilová, doprava**  
Tomešova 8a, 602 00 Brno, tel.: 543246685,  
e-mail: [mskvar@centrum.cz](mailto:mskvar@centrum.cz)

**Ing. Míla Pazderová, demografie**  
Foltýnova 29, 635 00 Brno, tel.: 546213487,  
e-mail: [mila.pazderova@seznam.cz](mailto:mila.pazderova@seznam.cz)

**Ing. Jana Korytářová, PhD., ekonomika**  
Březinova 5, 602 00 Brno, tel.: 54324681,  
e-mail: [jkorytarova@guick.cz](mailto:jkorytarova@guick.cz)

**Ing. Jiří Vysoudil, vodohospodářská opatření**  
Moutnice 58, 664 55, tel.: 544248597,  
e-mail: [jiri.vysoudil@volny.cz](mailto:jiri.vysoudil@volny.cz)

**Ing. Jaromír Fišer, CSc., energetika**  
Říčky 31, 664 83 Domašov, tel.: 546441059,  
e-mail: [fiserova@tiscali.cz](mailto:fiserova@tiscali.cz)

# OBSAH

Úvod	6
<b>A. Analytická část</b>	<b>8</b>
<b>A.1. Situační analýza mikroregionu</b>	<b>8</b>
<b>1. Základní geografická charakteristika mikroregionu</b>	<b>8</b>
1.1. Lokalizace	8
1.2. Stručná charakteristika mikroregionu	8
<b>2. Vznik mikroregionu a jeho úloha</b>	<b>12</b>
<b>3. Analýza složek a funkčních systémů mikroregionu</b>	<b>12</b>
3.1. Demografická situace	12
3.2. Sídla a bydlení	22
3.3. Komerční služby a maloobchodní sféra	24
3.4. Školství	26
3.5. Zdravotnictví	28
3.6. Sociální péče a veřejně prospěšné služby	29
3.7. Ostatní občanská vybavenost	30
3.8. Rozvojové plochy pro bydlení	30
3.9. Těžba nerostných surovin, průmyslová výroba a stavebnictví	31
3.10. Zemědělství a lesnictví	32
3.11. Řemesla a jiné drobné podnikatelské aktivity	34
3.12. Rozvojové plochy pro podnikání, nevyužívané průmyslové areály a neprůmyslové deprimující zóny	35
3.13. Trh práce	37
3.14. Doprava	39
3.15. Technická infrastruktura	51
3.16. Kultura a ochrana kulturních památek	70
3.17. Rekreace a cestovní ruch	79
3.18. Společenské a sportovní aktivity	87
<b>4. Ekonomická situace mikroregionu</b>	<b>91</b>
4.1. Struktura ekonomiky mikroregionu	91
4.2. Veřejné finance a majetek	92
4.3. Rozpočtová situace mikroregionu a jeho jednotlivých obcí	92
4.4. Podnikatelské aktivity v mikroregionu, drobné, malé a střední podnikání	93
4.5. Rozvoj obcí mikroregionu	95
<b>5. Ekologická situace a ochrana životního prostředí ve správním území mikroregionu</b>	<b>97</b>
5.1. Ovzduší	

<b>5.2.</b>	<b>Voda (vodní plochy, vodoteče, víceúčelové nádrže)</b>	<b>97</b>
<b>5.3.</b>	<b>Půda</b>	<b>99</b>
<b>5.4.</b>	<b>Péče o krajinu (chráněná území, ÚSES)</b>	<b>106</b>
<b>5.5.</b>	<b>Kostra ekologické stability a návrh místního územního systému ekologické stability</b>	<b>111</b>
<b>5.6.</b>	<b>Území narušená lidskou činností</b>	<b>122</b>
<b>6.</b>	<b>Širší vztahy mikroregionu</b>	<b>141</b>
<b>6.2.</b>	<b>Regionální kontext</b>	<b>142</b>
<b>6.3.</b>	<b>Nadregionální kontext</b>	<b>142</b>
<b>6.4.</b>	<b>Vnější vazby mikroregionu</b>	<b>143</b>
<b>7.</b>	<b>Závěry situační analýzy – stručné shrnutí všech poznatků analýzy</b>	<b>144</b>
<b>A.2.</b>	<b>SWOT analýza</b>	<b>150</b>
<b>A.3.</b>	<b>Problémová analýza</b>	<b>155</b>

## VYSVĚTLIVKY

ČSÚ	-	Český statistický úřad
ÚPD	-	územně plánovací dokumentace
MZe	-	Ministerstvo zemědělství
MMR	-	Ministerstvo pro místní rozvoj
SFŽP	-	Státní fond životního prostředí
PRV	-	Program rozvoje venkova
PHO	-	pásma hygienické ochrany
OP	-	ochranné pásma
ZD	-	zemědělské družstvo
NN	-	nízké napětí
VOV	-	vírský oblastní vodovod
JÚ	-	jímací území
PRVK	-	Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Jm kraje
OV	-	odpadní vody
ČOV	-	čistírna odpadních vod
ÚČOV	-	ústřední čistírna odpadních vod
EO	-	ekvivalentní obyvatel
BSK <sub>5</sub>	-	biochemická spotřeba kyslíku za 5 dnů
NL	-	nerozpuštěné látky
CHSK	-	chemická spotřeba kyslíku
BVK	-	Brněnské vodárny a kanalizace a.s.
VAS	-	Vodárenská akciová společnost a.s.
VÚMOP	-	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půd Brno
AOPK	-	Agentura ochrany přírody a krajiny
HMÚ	-	Hydrometeorologický ústav
BPEJ	-	bonitační půdně-ekologická jednotka
ÚSES	-	územní systém ekologické stability
EVSK	-	ekologicky významný segment krajiny
EVKP	-	ekologicky významný krajinný prvek
EVKO	-	ekologicky významná krajinná oblast
EVKC	-	ekologicky významný krajinný celek
VKP	-	významný krajinný prvek
PP	-	přírodní památka
LBC	-	lokální biocentrum
LBK	-	lokální biokoridor
RBC	-	regionální biocentrum
RBK	-	regionální biokoridor
NRBC	-	nadregionální biocentrum
NRBK	-	nadregionální biokoridor
TTP	-	trvalý travní porost
JPÚ	-	jednoduché pozemkové úpravy
KPÚ	-	komplexní pozemkové úpravy
IDS	-	integrovaný dopravní systém

# Úvod

Členství ČR v Evropské unii přináší pro orgány samosprávy celou řadu příležitostí, z nichž nejčastěji diskutovaným tématem je možnost využívat prostředky určené na regionální politiku, tzv. strukturální fondy. Využívání těchto prostředků se však řídí striktními pravidly hospodaření a přesně stanovenými principy pro využívání prostředků. Jednou z klíčových zásad je princip programování. V praxi to znamená, že využívání veškerých finančních prostředků ze zdrojů EU je podmíněno existencí strategických programových dokumentů, které specifikují strategické záměry obcí a mikroregionů i návaznost strategie na strategické dokumenty vyšších územních celků (Program rozvoje kraje, Regionální operační program, Národní rozvojová strategie a jednotlivé operační programy pro strukturální fondy).

Soulad s těmito cíli a strategiemi, zvolenými k jejich dosažení a formulovanými ve strategickém rozvojovém dokumentu, je jedním z kritérií při rozhodování o výběru projektů, kterým budou přiděleny finanční prostředky na podporu jejich realizace. Integrovaná rozvojová strategie **Mikroregionu Kuřimka** si klade za cíl soustředit úsilí všech obcí, orgánů státní správy, podnikatelských subjektů a dobrovolných organizací v mikroregionu tak, aby bylo dosaženo co možná největší součinnosti a synergického efektu ve snaze o rozvoj mikroregionu.

Strategický dokument sestává ze tří částí, z nichž první podává vymezení a charakteristiku mikroregionu a představuje analytickou část, která předkládá přehled o aktuálním stavu **Mikroregionu Kuřimka** z hlediska :

- ekonomiky,
- lidských zdrojů a sociální infrastruktury
- dopravní dostupnosti, infrastruktury a životního prostředí
- cestovního ruchu a možností jeho rozvoje

Členění je zvoleno s ohledem na rozdělení prioritních oblastí, které se vyskytuje ve většině rozvojových dokumentů vyššího řádu (Program rozvoje Jihomoravského kraje, Regionální operační program NUTS II Jihovýchod, Národní rozvojový plán).

Na analytickou část navazuje tzv. SWOT analýza – analýza silných a slabých stránek mikroregionu, jejímž cílem je v součinnosti s místními samosprávnými orgány (zejména starosty obcí) vytipovat oblasti, ve kterých má mikroregion možnost využít nejlépe svůj rozvojový potenciál a naopak ve kterých oblastech existují omezení či rizika, která by mohla jeho další rozvoj omezit či ohrozit. Vyhodnocení SWOT analýzy je shrnuto v kapitole „Problémová analýza“.

Strategie **Mikroregionu Kuřimka** je prezentována v návrhové části nazvané „Stanovení souhrnné strategické vize rozvoje mikroregionu“, která na základě SWOT analýzy a diskusí se zástupci mikroregionu identifikuje ty oblasti, do kterých je třeba soustředit úsilí a finanční prostředky na prvním místě. V kapitole „Formulování strategických cílů, směrů rozvoje, priorit a opatření v časovém horizontu“ se snaží určit možné zdroje prostředků na realizaci projektů, které byly v průběhu přípravy strategie vytipovány. Závěr tvoří „Zpracování finančního rámce strategie“.

Projekt je zpracován na období do roku 2014, tedy pro dvě následující volební období, kdy pro Českou republiku jako člena Evropské unie budou již ve větším rozsahu dostupné prostředky ze Strukturálních fondů EU a z Kohezního fondu, což zásadně ovlivní systém využívání prostředků pro rozvojové projekty. Je pochopitelné, že situace se bude nadále vyvíjet, a to nejen z hlediska měnících se potřeb mikroregionu a jeho obyvatel, ale také z hlediska rozšiřování možností na získání dotací a grantů. Především strategickou část dokumentu bude vhodné průběžně revidovat, doplňovat a aktualizovat.

# A. Analytická část

## A.1. Situační analýza mikroregionu

### 1. Základní geografická charakteristika mikroregionu

#### 1.1. Lokalizace

##### **Mikroregion Kuřimka**

Okres Brno – venkov

NUTS II Jihovýchod

Počet obcí: 4

Počet obyvatel: 14 105 ( k 1.1. 2 006 )

Rozloha v ha: 4 817

#### 1.2. Stručná charakteristika mikroregionu

##### 1.2.1. Základní charakteristika

**Mikroregion Kuřimka** se rozkládá v okrese Brno – venkov, v severozápadní části zájmového území krajského města Brna. Integrovaná rozvojová strategie je zpracována pro území čtyř obcí: Město Kuřim, obce Moravské Knínice, Chudčice a Veverská Bítýška, které se sdružily ke spolupráci začátkem roku 2005.

Tabulka: Seznam obcí mikroregionu

Obec	Počet obyvatel	Plocha k. ú. v ha
Kuřim	9.764	1.737
Moravské Knínice	804	1.305
Chudčice	725	410
Veverská Bítýška	2. 812	1.365
<b>Celkem</b>	<b>14.105</b>	<b>4.817</b>

*Pramen: Český statistický úřad, kraj. reprezentace Brno, 1.1.2006*

**Mikroregion Kuřimka** má průměrnou hustotou zalidnění 293 obyvatel na 1 km<sup>2</sup>, tedy podstatně vyšší než je průměrná hodnota tohoto ukazatele za okres Brno-venkov, který má hodnotu 140 obyv. na 1 km<sup>2</sup>. Údaj o průměrné hustotě nevypovídá o plošném rozložení obyvatel. V případě mikroregionu Kuřimka je jejich vysoký podíl soustředěný do dvou obcí – do města Kuřimi a do Veverské Bítýšky. Většina obyvatel tedy žije v prostředí spíše městském. Obce Moravské Knínice a Chudčice mají charakter typicky venkovský.

**Mikroregion Kuřimka** se rozkládá severozápadně od Brna v blízkosti rekreační oblasti Brněnské přehrady. Obce mikroregionu jsou samostatnými obcemi okresu Brno – venkov a náleží do velkého územního celku Brněnské sídelní regionální aglomerace.



## KUŘIM

Město Kuřim se nachází ve vzdálenosti cca 13 km severně od města Brna, v dopravně výhodné poloze, na silničních komunikacích Brno - Svitavy a Brno-Tišnov a na železniční trati Brno - Havlíčkův Brod. Katastrální území města je součástí zájmového území města Brna, které tvoří jádro Brněnské sídelní regionální aglomerace. S 9 764 obyvateli (k 1.1.2006) je Kuřim největším městem okresu Brno-venkov a také jeho nejvýznamnějším průmyslovým centrem. V kontextu Jihomoravského kraje se jedná o 10. největší město se silným rozvojovým potenciálem.

Výhodnost polohy města vyplývá především z lokalizace blízko centra brněnské aglomerace, která je druhou nejvýznamnější koncentrací obyvatelstva, výroby a služeb v České republice. Významnou úlohu sehrává existencí dopravních komunikací evropského významu. V první řadě je to silnice I/43, která je spojnici Vídně, Bratislavy a Brna s Wroclaví, Dolním Slezskem a východními Čechami a je součástí transevropských komunikací (E461). Městem prochází dvoukolejná elektrifikovaná trať č. 250, která je jedním ze dvou hlavních železničních spojení Prahy a Brna.

Ke zhodnocení polohy Kuřimi přispívá i dálnice D1 (exit Ostrovačice ve vzdálenosti 18 km), která je nejen spojnici Prahy a Brna a současně nejzatíženější komunikací v ČR, ale i komunikací integrující jednu z hlavních evropských urbanizačních os (Skandinávie – Berlín – Praha – Vídeň – Budapešť - Balkán). Na významu dopravní polohy Kuřimi ukazuje i připravovaná výstavba rychlostní komunikace R43 v blízkosti města.

## MORAVSKÉ KNÍNICE

Moravské Knínice jsou samostatnou obcí s obecním úřadem, ležící v severozápadním sektoru okresu Brno – venkov v blízkosti města Kuřim. Katastrální území obce hraničí v oblasti Brněnské přehrady s územím města Brna, na východě s územím města Kuřim. Další sousedící území vytvářejí katastry obcí Jinačovice, Chudčice a Čebín. Další významné středisko osídlení je město Tišnov, vzdálené 10 km.

## CHUDČICE

Obec Chudčice se nachází 20 km severozápadně od Brna v geologicky známé oblasti – Boskovické brázdě. V rámci mikroregionu sousedí na jihozápadě s územím obce Veverská Bítýška, na východě s Moravskými Knínicemi. Na severu sousedí s obcemi Mikroregionu Čebínka - Senticemi a Čebínem. Jihovýchodní hranice katastru splývá s hranicí mezi okresem Brno – venkov a územím města Brna – místní částí Kníničky. Obec se vyvíjela postupnou zástavbou podél komunikací, které jí poskytují dobré dopravní spojení se sousedními obcemi a dále s významnými regionálními centry – městy Kuřim a Tišnov.

## VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Obec Veverská Bítýška leží na úpatí Českomoravské vrchoviny ve vzdálenosti 20 km od Brna. Je rozložena v malebném údolí na soutoku řeky Svratky a Bílého potoka, obklopena lesy. Na skalnatém ostrohu nad ústím potoka Veverky do Svratky se vypíná mohutný hrad Veveří, který v minulosti k obci Veverská Bítýška náležel (nyní již v katastrálním území města Brna, místní části Bystře).

### **1.2.2. Fyzickogeografická charakteristika**

### 1.2.2.1. Celková základní charakteristika

**Mikroregion Kuřimka** představuje rekreační zázemí západní a severozápadní části Brna. Jedná se o mírně až středně zvlňené, dosti lesnaté území. Katastrální území Veverské Bítýšky na západním okraji mikroregionu se dotýká Přírodního parku Bílý potok, části katastrálních území Chudčice a Moravské Knínice zasahují do přírodního parku Podkomorské lesy a část katastrálního území města Kuřim náleží do Přírodního parku Baba. Území mikroregionu tak tvoří část hodnotného rekreačního zázemí města Brna a města Kuřimi s kvalitním přírodním prostředím. Dominantou severovýchodní části mikroregionu je slepencové bradlo Babího lomu.

### 1.2.2.2. Reliéf

Území mikroregionu náleží do Bobravské vrchoviny, západní část do Boskovické brázdy až do Českomoravské vrchoviny, podcelku Křižanovské vrchoviny (západní okraje k. ú. Veverská Bítýška a Chudčice). Kuřim leží v prolomu Řečkovicko - kuřimském. Povrch mikroregionu je mírně až středně vlnitý, přerušovaný několika prolomy. Reliéf charakterizuje plochá vrchovina s poměrně hlubšími údolími potoků. Výšková členitost dosahuje 150 - 250 m. Typická výška území se pohybuje okolo 300 - 400 m n. m. Výrazný je skalnatý hřeben Babího lomu s nejvyšším vrcholem 562 m n.m.(mimo území mikroregionu). Nejnižším místem je „Podhájí“ u Chudčic (228 m n.m.).

### KUŘIM

V přírodní charakteristice města Kuřimi a jeho okolí hraje nejdůležitější roli reliéf. Je tvořen systémem hrástí a prolomů. Kromě Boskovické brázdy se jedná o kuřimsko-jinačovickou a řečkovicko-kuřimskou sníženinu.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Katastr Moravských Knínic má velmi členitý reliéf. Kotlina, v níž obec leží, je téměř ze všech stran obklopena vystupujícími vrchy, od severozápadu je chráněna hrástí s nejvyššími vrchy: Čebínka 372 m n.m., Čebínský kopec 369 m n.m. a Převych 364 m n.m. Od západu chrání kotlinu vrch Strážná. Středem kotliny protéká potok Kuřimka s levostranným přítokem Batelovský potok, pramenícím pod vrchem Batelov. Od západu k jihovýchodu vystupuje členitá zaoblená vrchovina Trnůvka s vrchem Knínický Sychrov 436 m n.m., jejíž svahy se na východě a jihovýchodě katastru sklání do bezvodé sníženiny Jinačovického prolomu.

### CHUDČICE

Katastrální území obce Chudčice se rozkládá téměř výhradně v geomorfologickém okrsku Chudčická pahorkatina, který je součástí geomorfologického podcelku Oslavská brázda a hraničí s geomorfologickým celkem Bobravská vrchovina. Jejich společnou nadřazenou jednotkou je geomorfologická podsoustava Brněnská vrchovina v provincii Česká vysočina. Pro reliéf chudčické pahorkatiny je typické střídání úvalovitých údolí s plochými širokými hřbety a vystupujícími, izolovanými charakteristickými, obvykle slepencovými pahorky, zvanými "horky". Podél východní hranice chudčického katastrálního území protéká protáhlou sníženinou SV-JZ směru potok Kuřimka. Její údolní zářez je lemován pahorky se slepencovými skalkami, vzácně vystupují na povrch i vápence. Od údolní nivy se prudce zvedají okrajové zlomové svahy Bobravské vrchoviny s kopcem Kuňky, který dosahuje nadmořské výšky 422 m s převýšením cca 180 m.

## VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Veverskobítýšská kotlina je nejužším místem Boskovické brázdy. Její ploché dno na soutoku Bílého potoka se Svratkou (234 m n. m.) nápadně kontrastuje s okolními kopci Bobravské a Českomoravské vrchoviny s nadmořskými výškami přes 400 m. Stupněm vyššího reliéfu a zbytky říčních teras Svratky je Veverskobítýšská kotlina oddělena od rozlehlejší kotliny Tišnovské.

### 1.2.2.3. Geologicko - pedologické podmínky

Větší část zájmového území je tvořena Brněnským masivem, tj. především amfibolickými granodiority. Výplň Boskovické brázdy, Jinačovického a Řečkovicko - kuřimského prolomu tvoří převážně permské červené pískovce a jílovce, místy spraše kryté hnědozeměmi až hnědozemními černozeměmi. Jinde na svazích jsou nejčastějším krytem písčitohlinité svahoviny na hřbetech typické kambizemě kyselá a litozemě.

### 1.2.2.4. Klimatické podmínky

Průměrné teploty vzduchu v území kolísají mezi 8,0 - 8,5 °C. Dle Mapy klimatických oblastí Československa (Geografický ústav ČSAV, E. Quitt, 1971) zasahují do území mikroregionu dvě klimatické oblasti. Převážná část území leží v mírně teplé oblasti MT 11, vyšší polohy v MT 7. Srážky jsou díky mírně návětrné poloze vůči Dražanské vrchovině mírně vyšší (610 mm).

### 1.2.2.5. Hydrologické podmínky

Území mikroregionu náleží do hlavního povodí Moravy, dílčího povodí řeky Svratky. Kuřim, Moravské Knínice a Chudčice náleží do dílčího povodí Kuřimky, levostranného přítoku Svratky. Do Svratky se ve Veverské Bítýšce vlévá z pravé strany Bílý potok. Do katastrálního území Veverské Bítýšky zasahuje konec vzduť Brněnské přehrady. V území **Mikroregionu Kuřimka** se nachází několik menších vodních nádrží, z nichž největší je kuřimský rybník Srpek.

### 1.2.2.6. Biogeografická diferenciac

Celé území mikroregionu náleží dle biogeografického členění ČR (Culek a kol. 1996) do bioregionu 1.24. Brněnského. Fyto geograficky se mikroregion rozkládá na rozhraní termofytika a mezofytika.

Podle geobotanické mapy zpracované Botanickým ústavem ČSAV (Mikyška 1970), jsou jsou potenciálními rostlinnými společenstvy, která zaujmají plochu hodnoceného území dubohabrové háje (Carpinion betuli) s ostrůvky subxerofilních doubrav. Podél vodních toků jsou luhy a olšiny (*Alnetea glutinosae*).

Podle Biogeografické mapy (Geografický ústav ČSAV, 1970) přísluší řešené území do druhého bukodubového vegetačního stupně, pouze inverzní dno Kuřimky náleží do třetího vegetačního dubobukového stupně.

## 2. Vznik mikroregionu a jeho úloha

**Mikroregion Kuřimka** vznikl 9.2.2005 na základě dohody obcí: Moravské Knínice, Chudčice a Veverská Bítýška a města Kuřimi o prosazování společných zájmů a spolupráci při rozvíjení činností:

- ochrana životního prostředí a společný postup při dosahování ekologické stability území
- koordinace obecních územních plánů a územní plánování v regionálním měřítku
- koordinace rozvojových plánů v oblasti technické infrastruktury, občanské vybavenosti a zemědělských činností.
- podpora školství, sportu a jiných zájmových činností
- podpora zdravotnických zařízení, sociální péče a pečovatelské služby
- podpora společenského života, udržování a obnova lidových tradic obcí a města Kuřimi
- podpora rozvoje turistiky a souvisejících služeb s využitím vysoké atraktivity území a s vazbou na historické souvislosti
- podpora podnikání v mikroregionu
- propagace Mikroregionu Kuřimka

Základní myšlenkou sdružení města a obcí **Mikroregionu Kuřimka** je koordinovaná spolupráce při obnově a rozvoji území se zvláštním zřetelem na ochranu a tvorbu životního prostředí a na uchování a znovuoživení historických tradic. Jeho cílem je podpora obyvatel, jejich samosprávy a zájmových sdružení, aby se především vlastními silami snažili o udržitelný rozvoj území.

Se změnou společenského systému došlo k radikální změně v nahlížení na ekonomiku zemědělské výroby jako hlavní segment ekonomiky venkovského prostoru. Soustava střediskových obcí se zcela rozpadla, zemědělské podniky se po letech integrované výroby rozdrobily na samostatná střediska a nejsou schopny efektivně využívat rozsáhlé areály velkovýroby. Podobně je tomu i se zařízeními občanské vybavenosti (služby, školská zařízení, doprava apod.). Pro efektivnost úsilí o zlepšení podmínek v Kuřimi a v jednotlivých obcích se jeví jako nezbytná nutnost sjednotit postup při řešení problémů.

Partnerství představuje v EU základní mechanismus, na jehož základě se uskutečňuje podpora rozvoje venkova. V **Mikroregionu Kuřimka** tvoří partnerství zastupitelé města Kuřimi a členských obcí, zaměstnavatelé, zájmové organizace, podnikatelé a iniciativní skupiny obyvatel nebo jednotlivci.

## 3. Analýza složek a funkčních systémů mikroregionu

### 3.1. Demografická situace

*Prezentované statistické údaje o obyvatelstvu se nevztahují ve všech případech ke stejnému datu. Liší se podle časového intervalu sledovanosti, fáze zpracování a publikace Českým statistickým úřadem.*

### 3.1.1. Počet bydlících obyvatel

Tabulka: Počet bydlících obyvatel k 1. 1. 2006

Obec	Počet bydlících obyvatel	Katastrál.území v ha
Kuřim	9.764	1.737
Moravské Knínice	804	1.305
Chudčice	725	410
Veverská Bítýška	2.812	1.365
Mikroregion Kuřimka celkem	14.105	4.817

*Pramen: Český statistický úřad, kraj. reprezentace Brno, 1. 1. 2006*

Na první pohled jsou zřejmé nápadné rozdíly ve velikosti obcí mikroregionu podle počtu obyvatel. Už jen z toho se dá usuzovat na rozdíly v charakteru obcí, v bytové zástavbě, vybavenosti atd. Pokud jde o demografické charakteristiky obyvatel, které jsou rozhodujícími faktory diferenciací způsobu života lidí (věk a vzdělání), jsou si obce někdy až nápadně podobné, jak je vidět z výsledků další analýzy.

### 3.1.2. Počet obyvatel podle druhu pobytu

Tabulka: Počet obyvatel podle druhu pobytu - 2001

	Počet obyvatel 2001					celkem
	Bydlící celkem	s pobytem		přítomní		
		trvalým	dlouhodobým	dočasně	krátkodobě	
Kuřim	8.943	8.859	84	568	28	9.539
Moravské Knínice	762	756	6	23	0	785
Chudčice	664	664	0	22	0	686
Veverská Bítýška	2.801	2.799	2	144	4	2.949
Mikroregion Kuřimka celkem	13.170	13.078	92	757	32	13.959

*Pramen: Český statistický úřad, sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001*

Údaje uvedené v tabulce se sledují pouze v desetiletých intervalech, ve sčítání lidu, domů a bytů. Jsou zde uváděny jako doplněk k úvodní tabulce o celkovém aktuálním počtu bydlícího obyvatelstva, aby bylo možné si utvořit alespoň rámcovou představu i o současném počtu lidí, kteří v obcích žijí, i když jen dočasně. Někdy poměrně značně zvyšují počet uživatelů některých funkcí obce (např. spotřebu vody, množství odpadu apod.). V Kuřimi je to například osazenstvo věznice, které je rozhodující složkou kategorie dočasně přítomných.

Krátkodobě přítomní jsou vždy jen cizinci, kteří mají povolení k pobytu kratší než 90 dnů. Jejich složení není známo, odhaduje se, že jde mimo jiné o pracovníky z Ukrajiny. Cizinci s povoleným pobytem nad 90 dnů tvoří kategorii dlouhodobě přítomných a jsou od roku 2001 zahrnuti mezi bydlící obyvatele. V Kuřimi a Moravských Knínicích tato kategorie představuje necelé 1% bydlících, ve zbývajících obcích **Mikroregionu Kuřimka** je počet těchto cizinců minimální. Ačkoliv data z roku 2001 jsou už poměrně zastaralá, lze předpokládat, že aktuální poměrné složení obyvatel není zásadně odlišné.

Znalost složení obyvatel má význam pro posuzování sociální situace v obci, především pokud jde o integraci a soužití obyvatel. Upozorňuje mj. na možné problémy a napětí mezi trvalými a přechodnými obyvateli, pokud se liší způsobem života a svou hodnotovou orientací.

S výjimkou pracovní a školní dojížděky, o nichž jsou k dispozici data jen ze sčítání, není nikde sledována často pro život obce velmi významná skupina osob, tzv. denní obyvatelstvo. Přitom návštěvníci center osídlení (přijíždějící za občanskou vybaveností, na návštěvy, turisté apod.) často významně ovlivňují potřeby ploch (např. parkovacích), dopravního spojení, kapacity některých zařízení (kulturních, sportovních atd.) a jejich umístění. Znalosti o počtu denních obyvatel, cílech jejich cest, časového rytmu návštěv apod. je možné získat pouze odborným odhadem nebo cíleným průzkumem.

### 3.1.3. Skladba obyvatel podle pohlaví

Tabulka: Skladba obyvatel podle pohlaví - 2005

	Počet obyvatel celkem	z toho			
		mužů		žen	
		absol.	v %	absol.	v %
Kuřim	9.764	4.775	48,9	4.989	51,1
Moravské Knínice	804	390	48,5	414	51,5
Chudčice	725	361	49,8	364	50,2
Veverská Bítýška	2.812	1.312	48,0	1.462	52,0
Mikroregion Kuřimka celkem	14.105	6.876	48,7	7.229	51,3

*Pramen: ČSÚ Brno*

Skladba obyvatel podle pohlaví je v **Mikroregionu Kuřimka** relativně příznivá, počty mužů a žen jsou celkem v rovnováze, zejména v Chudčicích. Poměr počtu mužů a žen je nepřímým ukazatelem věkové skladby. Je totiž zákonité, že čím je v populaci větší podíl žen, tím je větší podíl starých lidí, protože ženy se dožívají vyššího věku než muži.

Podíl žen v populaci také nepřímo informuje o počtu jednočlenných domácností – často osamělých, ovdovělých žen – a o možných sociálně psychologických důsledcích jejich osamělosti, které mají kořeny v nedostatku mezilidské komunikace a vztahů.

### 3.1.4. Věková skladba obyvatel

Tabulka: Věková skladba obyvatel – 2005

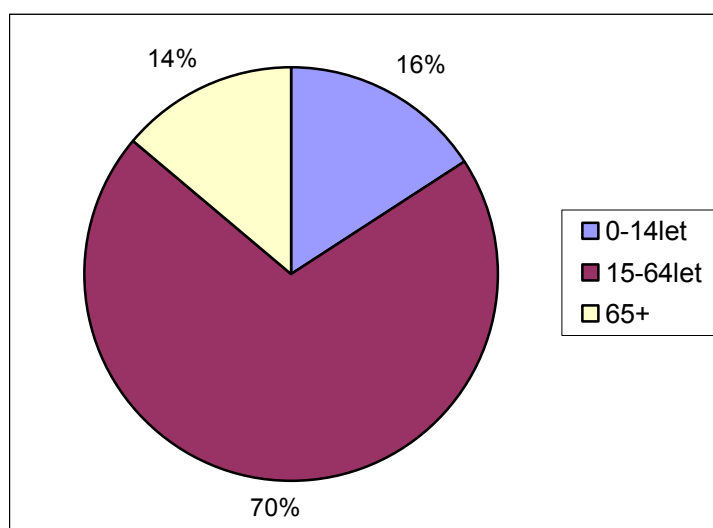
	Počet a podíl obyvatel v základních věkových skupinách 2005						
	0 – 14 let		15 – 64 let		65+ let		Index stáří
Kuřim	1.519	15,9%	6.695	70,1%	1.338	14,0%	114
Moravské Knínice	103	13,2%	548	70,5%	127	16,3%	81
Chudčice	117	16,7%	476	68,1%	106	15,2%	110
Veverská Bítýška	451	15,7%	2.054	71,3%	374	13,0%	121
Mikroreg. celkem	2.190	15,7%	9.773	70,3%	1.945	14,0%	112,6

*Pramen: ČSÚ Brno*

Současné věkové složení obyvatel všech obcí mikroregionu je velmi podobné, což se projevuje i ve skladbě mikroregionu jako celku (viz graf). V současnosti je příznivé, hlavně pokud jde o rovnováhu v zastoupení okrajových věkových skupin je lepší než v průměru okresu Brno-venkov i Jihomoravského kraje. Nepochybně se zde projevily vliv přistěhovalectví mladých rodin a zvýšená porodnost v posledních několika letech. Sestavení časové řady, která by dokumentovala minulý vývoj, naráží na změny v rozsahu základních věkových kategorií. Například od roku 2004 je kategorie 15 – 59 nahrazena novou kategorií 15 – 64.

Index stáří obyvatel udává poměr mezi nejmladší a nejstarší věkovou skupinou a je ověřeným indikátorem potenciálu pro další vývoj obyvatel přirozenou měnou. Podle tohoto indexu a s přihlédnutím k početné kategorii středního věku nejsou ve sledovaných obcích předpoklady k dlouhodobému udržení současného počtu obyvatel přirozenou měnou, čili kladným rozdílem mezi počtem narozených a zemřelých. Dá se ale reálně předpokládat, že v blízké budoucnosti s pokračující imigrací mladých lidí a v důsledku současného baby boomu k úbytkům obyvatel ještě nedojde.

Graf: Věková skladba obyvatel mikroregionu Kuřimka - 2005



V dlouhodobém výhledu se situace zhorší následkem přechodu silných poválečných populačních ročníků a posléze i početné skupiny osob narozených v letech sedmdesátých, které jsou dnes zahrnuty do kategorie středního věku, do důchodového věku.

*Podle střední varianty celostátní populační prognózy Perspektivy populačního vývoje ČR na období 2003 - 2065 (Burcin-Kučera, 2003) se podíl seniorů na obyvatelstvu do roku 2050 pravděpodobně zvýší z necelých 14% (rok 2002) na 30 %. Současně se změní i složení kategorie seniorů v důsledku zvyšování hranice dožití. Například přibude až osminásobně osob ve věku 85 a více let. Počet seniorů je v příštích 70ti letech v zásadě určen, protože všichni potenciální seniori už žijí. Možné odchylky od prognózy jsou jen otázkou dalšího*

vývoje úmrtnosti, eventuálně migrace. Přitom není reálná šance trvale vyrovnávat věkovou nerovnováhu přistěhovalectvím ze zahraničí.

Stárnutí obyvatel bude mít dopad nejen na ekonomickou, ale i na sociální situaci. Přinese řadu změn v potřebách a chování starých lidí a celou řadu negativních průvodních jevů sociálních a zdravotních, na které je nutné se včas připravit, a to i ve všech sledovaných obcích.

Znalost věkového rozvrstvení obyvatel obce má nejen prognostický význam. Pomáhá také k odvození aktuálních potřeb obyvatel rozdílných podle věku, jejichž významu si někdy ani sami občané nejsou vědomi nebo jej podceňují.

### 3.1.5. Národnostní složení obyvatel

Tabulka: Národnostní složení obyvatel - 2001

	Počty obyvatel národnosti					
	české	slovenské	německé	polské	romské	jiné
Kuřim	8.568	77	5	10	6	277
Moravské Knínice	736	4	3	-	-	19
Chudčice	661	1	0	-	-	2
Veverská Bítýška	2.723	27	0	3	2	46
Mikroregion Kuřimka celkem	12.688	109	8	13	8	344

*Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001*

Třídění se týká pouze obyvatel bydlících, nikoliv osob dočasně a krátkodobě přítomných. Národnost česká zahrnuje zde i národnost moravskou a slezskou. Do této kategorie se hlásí i část Romů. V kategorii „jiné“ převažují případy nezjištěné.

Jak je patrné z tabulky, byl **Mikroregion Kuřimka** v roce posledního sčítání téměř „mono – národnostní“. Není ovšem jasné, jaké národnosti byli ti, kdo se k žádné nepřihlásili, a jak složení obyvatel zpestřují dočasně přítomní. Současný stav se může od doby sčítání lišit, a to hlavně v Kuřimi, kam mohla výstavba velkých investičních celků přivést dočasné pracovníky - i cizince.

### 3.1.6. Vzdělanost obyvatel

Celková úroveň vzdělanosti obyvatel analyzovaných obcí je značně vysoká a velmi vyrovnaná. Podíl osob s úplným středoškolským a vysokoškolským vzděláním převyšuje i v těch nejmenších obcích průměrné hodnoty za okres Brno-venkov.

Hodnotí se podle podílu osob ve věku od 15ti let a jejich nejvyššího dosaženého stupně formálního vzdělání. Nejnovější data o vzdělanosti jsou z posledního sčítání lidu, domů a



bytů v r. 2001. V následující tabulce jsou v dolním řádku uvedeny hodnoty z roku 2001 za příslušné obce, v horním řádku jsou srovnávací údaje z roku 1991.

Tabulka: Vzdělání osob ve věku 15+ let - 2001

	Rok	Počet obyvatel 15 let + let	Z toho s nejvyšším stupněm dokončeného vzdělání - 2001						
			A	B	C	D	E	F	G
Kuřim	1991	6.709	27,4	38,4	25,8	0,1	7,3	0,3	0,7
	2001	7.473	19,5	38,7	27,8	3,7	9,8	0,2	0,6
Moravské Knínice	1991	598	33,6	39,3	19,7	-	7,4	-	-
	2001	646	22,0	39,2	26,3	2,3	9,6	-	-
Chudčice	1991	498	34,5	39,0	18,7	-	4,8	3,0	-
	2001	535	20,2	42,1	27,7	1,7	7,3	0,5	0,5
Veverská Bítýška	1991	2.147	29,7	37,4	24,8	-	7,0	0,9	0,2
	2001	2.308	19,3	38,8	27,2	3,2	9,7	0,3	1,5
Mikroregion Kuřimka celkem	1991	9.952	28,6	38,3	24,9	0,05	7,0	0,15	1,0
	2001	10.962	19,7	38,8	27,5	3,4	9,6	0,2	0,8
Okres Brno-venkov	2001		23,3	42,0	23,5	3,0	7,2	0,3	0,7

*Pramen: ČSÚ – Sčítání lidu, domů a bytů 2001*

Vzdělání – vysvětlivky k tabulce:

A – základní a neukončené přípravy

B – vyučení a střední odborné bez maturity

C – úplné střední s maturitou

D – vyšší odborné a nástavbové

E – vysokoškolské včetně vědecké

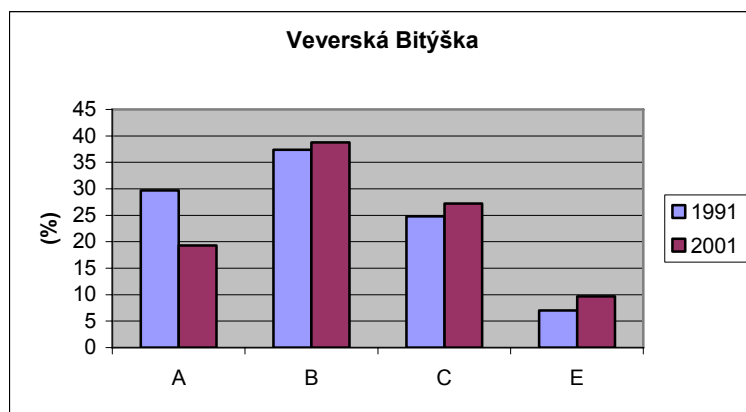
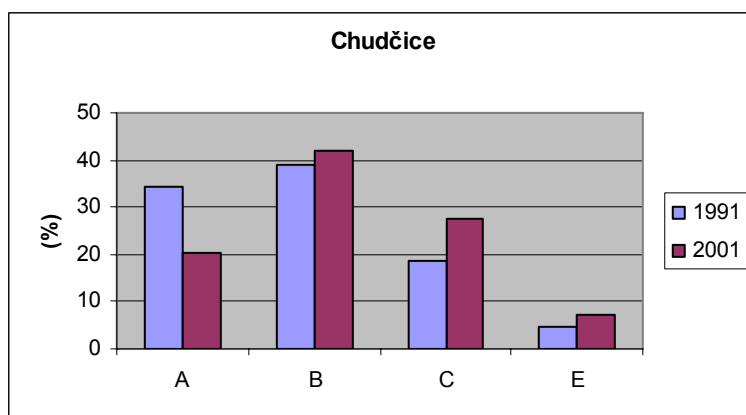
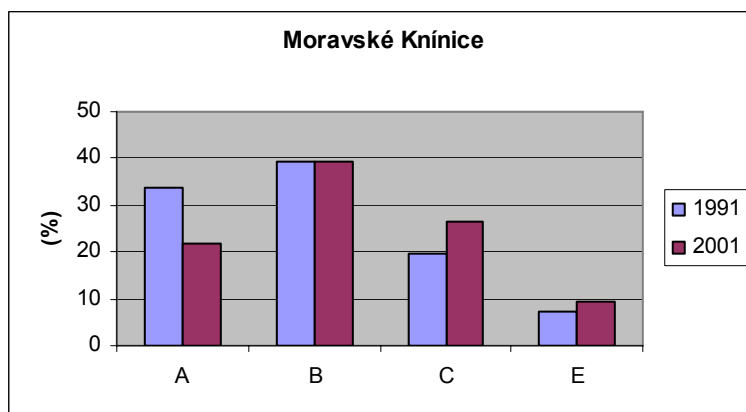
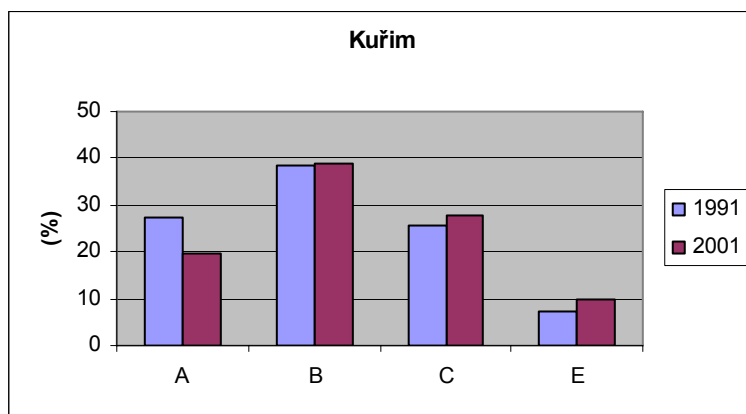
F – bez vzdělání

G – neuvedeno

Vzdělání je jedním z nejdůležitějších faktorů, které ovlivňují způsob života lidí. Mimo jiné se promítá i do jejich požadavků na životní prostředí v místě bydliště. Například se zvyšující se kvalifikací se obvykle zvyšuje i míra psychické zátěže v zaměstnání, takže požadavkem na kompenzaci je bydlení v klidném prostředí, které poskytuje dobře dostupné možnosti odreagovat se odpovídající činností ve volném čase.

Z tabulky i následujícího grafu je patrné, jak se změnilo zastoupení jednotlivých vzdělanostních kategorií za období 1991 (horní řádek) až 2001 (dolní řádek). S úmrtím osob vyššího věku se podstatně snížil počet osob se základním vzděláním. Naopak v souladu s obecným trendem přibyli absolventi středních a vysokých škol. Nepochybně se kladně projevila i imigrace vesměs mladých lidí. Je nejvýš pravděpodobné, že v posledních čtyřech letech se tento trend nezastavil a že aktuální stav je ještě lepší než v roce 2001.

Graf: Vývoj vzdělanosti 1991 - 2001



### 3.1.7. Ekonomická aktivita obyvatel

Tabulka: Ekonomická aktivita obyvatel 15+ let - 2001

	Pracující		z toho v % vyjíždí za prací	2004 uchazeči o práci
	celkový počet	% z celk.počtu 15+let		
Kuřim	4.294	48,0	46,1	321
Moravské Knínice	338	44,4	80,2	24
Chudčice	284	42,8	88,0	24
Veverská Bítýška	1.244	44,4	59,4	107
Mikroregion Kuřimka celkem	6.160	50,6	52,6	476

*Pramen: ČSÚ - Sčítání lidu, domů a bytů 2001*

Tato tabulka informuje o stavu před pěti lety. Vzhledem k tomu, že se na trhu práce situace rychle mění, mají absolutní hodnoty pouze orientační charakter. S největší pravděpodobností ještě stále přetrvává nebo se zvýšila vyjíždka za prací mimo bydliště, především do Brna. Přitom se s rozvojem informačních technologií, které umožní řadě profesí práci doma, bude zřejmě postupně snižovat. To je další důvod, proč věnovat zvýšenou pozornost hmotnému i sociálnímu prostředí v obcích.

Pouze čísla o počtech uchazečů o práci jsou v tabulce novějšího data ( k 31.12. 2004), ale ani ta nelze bez rizika aplikovat na současný stav.

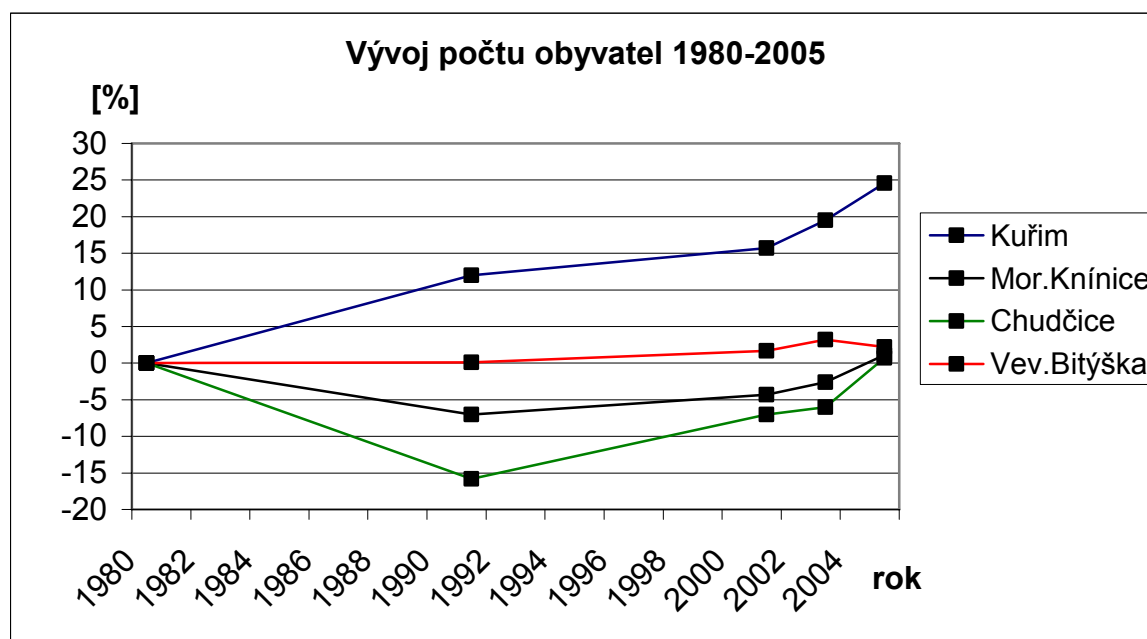
### 3.1.8. Vývoj počtu obyvatel v obcích mikroregionu

Tabulka: Počet bydlících obyvatel v letech 1980 - 2005

	Počet bydlících obyvatel 1980 – 2005						Přírůstek obyv. 1980-2005
	1980	1991	2001	2003	2004	2005	
Kuřim	7.695	8.621	8.943	9.283	9.552	9.764	2.069
Mor. Knínice	799	742	762	775	778	804	5
Chudčice	725	610	664	671	699	725	0
Vever. Bítýška	2.755	2.758	2.801	2.842	2.879	2.812	57
Mikroregion Kuřimka celkem	11.974	12.731	13.170	13.571	13.908	14.105	2.131

*Prameny: Český statistický úřad*

Graf: Celkové přírůstky počtu obyvatel v % 1980 – 2005



Grafické znázornění procentuálních přírůstků ukazuje výrazněji vývoj počtu obyvatel (bydlících) v obcích v uvedeném období. Především pozitivní zlom trendu v devadesátých letech v malých obcích (Mor. Knínice a Chudčice), po kterém následoval zrychlující se růst, takže obě obce vyrovnaly předchozí úbytky shodně v roce 2005, kdy dosáhly stejného stavu jako v roce 1980. V Kuřimi se počet obyvatel zvyšoval nejvýrazněji a bez velkých výkyvů - při silném zrychlení po roce 2001. Křivka Veverské Bítýšky vyjadřuje poněkud překvapivou stagnaci.

Tabulka: Podíl migrace na vývoji počtu obyvatel 1991 - 2004

	Celkový přírůstek obyvatel	z toho:			
		migrací		přirozenou měnou	
		absolutně	v %	absolutně	v %
Kuřim	931	755	81,0	176	19,0
Moravské Knínice	36	67	186,0	- 31	-86,0
Chudčice	89	74	83,2	15	16,8
Veverská Bítýška	121	112	92,6	9	7,4
Mikroregion Kuřimka celkem	1.177	1.008	85,6	169	14,4

*Pramen: ČSÚ Brno*

Podrobnější analýza prokázala, že na růstu počtu obyvatel v celém mikroregionu se ve větší míře podílela imigrace než přirozený přírůstek (rozdíl mezi počtem narozených a zemřelých). V Moravských Knínicích dokonce velmi výrazně kompenzovala přirozený úbytek.

Migrační přírůstky je možné považovat za spolehlivý ukazatel přitažlivosti obce jako místa pro bydlení. V posledních dvou dekádách se obecně zvýšila atraktivita i malých sídel v zázemí velkých měst, hlavně pro dosavadní obyvatele těchto měst. Probíhá tzv. proces suburbanizace, který je v případě města Brna velmi intenzivní. Zatím co obce v jeho okolí populačně rostou, Brno zaznamenává ztráty ve prospěch okresu Brno - venkov, který jako jediný okres v ČR měl v období mezi posledními sčítáními přírůstek obyvatel.

Které vlastnosti konkrétní obce a jejího obytného prostředí – a do jaké míry - jsou důvodem přistěhování, je možné jen odhadovat pomocí analogie s výsledky různých průzkumů. Na prvních místech atraktivity obcí venkovského typu a menších měst (ale současně i stabilizace obyvatel) je možnost bydlení v domech rodinného typu se všemi jeho výhodami, které velká část obytných domů ve velkých městech postrádá (hlavně panelová sídliště).

Dále hraje velkou roli poloha obce v kvalitním přírodním prostředí, které může splnit potřeby rekreace, relaxace a v neposlední řadě i estetického zážitku (např. panoramatický pohled na krajinu). Bez významu samozřejmě není ani ekonomická motivace stěhování (levnější stavební pozemky, neobydlené domy s možností rekonstrukce, dědictví). Také některé nižší provozní náklady spojené s bydlením.

Nevýhody spočívají v obtížnější dostupnosti některých služeb, zdravotnických zařízení, vzdělávacích institucí a kultury, sportovních zařízení. I když v obcích určitá vybavenost je, není zde obvykle možnost většího výběru (která je významnou sociologickou potřebou). Paradoxní situace je v **Mikroregionu Kuřimka** pokud jde o tělesnou výchovu, sport a rekreační zařízení. V tomto směru je nabídka města Kuřimi s jeho moderním sportovním zázemím pestřejší než je v Brně.

Tabulka: Migrační pohyby obyvatel 1991 - 2004

	Přistěhoval í	Vystěhoval í	Obrat migrace	Saldo migrace
Kuřim	3.396	2.641	6.037	775
Moravské Knínice	272	205	477	67
Chudčice	277	203	480	74
Veverská Bítýška	780	668	1.448	112
Mikroregion Kuřimka celkem	4.725	3.717	8.442	1.008

*Pramen: ČSÚ Brno*

Saldo migrace, které je hlavním zdrojem přírůstků obyvatel ve všech obcích, je dáno rozdílem mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých. V analyzovaných obcích je výsledkem poměrně vyrovnaného migračního protipohybu, čili je snižováno nezanedbatelným počtem vystěhovalých. Celkový pohyb stěhování (obrat migrace) je součtem všech osob, které se v daném období stěhovaly – ať už z obce nebo do obce. Bohužel nevysvětluje, k jaké výměně obyvatel došlo. Jestli se vystěhovávají starousedlíci nebo jejich dospělé děti nebo se noví občané – nedávní přistěhovalci - po určité době opět stěhují jinam.

## 3.2 Sídla a bydlení

Základní data o domovním a bytovém fondu, statisticky evidovaná v časových řadách v desetiletých intervalech, jsou interpretována jako nepřímý indikátor přitažlivosti pro bydlení.

### 3.2.1. Domovní fond

Tabulka: Složení domovního fondu – 2001

	celkový počet domů	z toho RD v %	z toho			
			trvale obydlené		neobydlené	
			celkem	rodinné	absol.	v %
Kuřim	1.189	81,0	1.088	885	101	8,5
Moravské Knínice	257	99,0	219	217	38	14,8
Chudčice	239	99,5	193	192	46	19,2
Veverská Bítýška	673	93,9	572	537	101	15,0
Mikroreg. celkem	2.358	88,5	2.072	1.831	286	12,1
Okr. Brno-venkov					5.969	13,6

*Pramen: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů 2001*

Podíl domů rodinného typu, do kterého statistika zahrnuje i zemědělské usedlosti, je vysoký a odpovídá velikosti a charakteru jednotlivých obcí. Vypovídá o úrovni bydlení a ve spojení s dalšími údaji (prostorový standard a vybavenost domů) je použitelný i jako nepřímý ukazatel přitažlivosti obce.

Bydlení ve vlastním rodinném domě je, jak známo, vysoce hodnoceno. Jeho cena ještě stoupá, když se nachází v hezké krajině a obec poskytuje přijatelný standard vybavenosti. Nemluvě o dobré dostupnosti centra osídlení, které může nabídnout širší výběr aktivit a kontrast k rytmu života na venkově. Údaje o přistěhovalectví nasvědčují tomu, že obce **Mikroregionu Kuřimka** tyto hodnoty nabízejí.

### 3.2.2. Bytový fond

Tabulka: Složení bytového fondu - 2001

	Bytový fond 2001			
	počet bytů	trvale obydlených	neobydlených z celkového počtu bytů	
	celkem	celkem	absolutně	v %
Kuřim	3.496	3.203	293	8,4 %
Moravské Knínice	300	253	47	15,7 %
Chudčice	263	214	49	18,6 %
Veverská Bítýška	1.102	960	142	12,9 %
Mikroregion celkem	5.161	4.630	531	10,3 %

*Pramen: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů 2001*

Tabulka: Důvody neobydlenosti bytů – 2001

	Počet neobydlených bytů z důvodů :							
	A		B		C		D	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
Kuřim	131	44,7	9	3,1	21	7,3	132	44,9
Moravské Knínice	5	10,6	15	31,9	7	14,9	20	42,6
Chudčice	1	2,0	26	53,1	5	10,2	17	34,7
Veverská Bítýška	26	18,3	20	14,1	34	23,9	62	43,7
Mikroregion Kuřimka celkem	163	30,7	70	13,2	67	12,6	231	43,5

*Pramen: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů 2001*

Důvody neobydlenosti : A – obydlen přechodně  
 B - slouží k rekreaci  
 C - nezpůsobilý k bydlení  
 D - jiný důvod

Podíl trvale neobydlených bytů v obcích Moravské Knínice, Chudčice a Veverská Bítýška je vyšší než okresní průměr (11,3%) a je také významně častěji využíván k rekreaci, což nepochybně souvisí s rekreační kvalitou přírodního okolí obcí. Město Kuřim vykazuje naopak nižší podíl neobydlených bytů než je průměr v okrese Brno – venkov.

O pronájem k přechodnému bydlení je logicky větší zájem v místě s větší nabídkou pracovních příležitostí (Kuřim).

Tabulka: Prostorový standard bytů - 2001

	Trvale obydlené byty		
	kritéria prostorového standardu bytů		
	průměrný počet		
	obytných místností nad 8 m <sup>2</sup> na byt	osob na byt	osob na jednu obytnou místnost
Kuřim	2,58	2,79	1,08
Moravské Knínice	3,22	3,01	0,94
Chudčice	3,51	3,11	0,88
Veverská Bítýška	3,11	2,92	0,94
Okres Brno – venkov	2,98	2,94	0,99

*Pramen: ČSÚ, Sčítání lidu, domů a bytů 2001*

Velikost bytů charakterizovaná počtem obytných místností je zřetelně ovlivněná charakterem obytné zástavby, v menších obcích pozitivně naprostou převahou rodinných domů.

Počet osob na byt vypovídá spíše o průměrné velikosti bytové domácnosti než o plošném standardu bydlení. Je rovněž ovlivněn druhem bytové zástavby.

O vysoce hodnocené kvalitě bytu, kterou je možnost bytu poskytnout soukromí, informuje počet osob na obytnou místnost. Jako ukazatel míry soukromí má větší vypovídací hodnotu a váhu než podíl obytné plochy na osobu. Proto byl zvolen jako ukazatel kvality bydlení. V případě **Mikroregionu Kuřimka** je ve třech obcích nadstandardní. (Za standard se v ČR považuje v současné době 1 osoba na jednu obytnou místnost.)

### **Shrnutí:**

**Mikroregion Kuřimka** je svou polohou a snadnou dostupností Brna typickým cílem stěhování z měst, zejména velkoměst, do menších obcí v jejich zázemí, které v současné době probíhá (tzv. proces suburbanizace). Na Brněnsku je velmi intenzivní. Okres Brno – venkov měl v posledních letech vysoké přírůstky obyvatel migrací.

Sídelní struktura mikroregionu Kuřimka je součástí spádového území města střední velikosti – Kuřimi - která zde má jednoznačně dominantní postavení. Obce mikroregionu se svou velikostí zásadně liší. Mají odlišný charakter bytové zástavby a různý stupeň vybavenosti a služeb. To má jistě vliv na způsob života, potřeby a preference jejich obyvatel i na úroveň jejich soužití. Nicméně hlavní demografické znaky populace obcí, které patří k nejvlivnějším faktorům způsobu života – věk, vzdělání a způsob výdělečné činnosti - jsou až překvapivě podobné, což může být dobrým předpokladem pro dohodu o společných cílech a preferencích a pro spolupráci na jejich uskutečňování. Na demografickou a sociální skladbu obyvatel měla bezpochyby vliv značně selektivní imigrace osob z Brna (mladší a střední věk, vzdělání, ekonomická situace přistěhovalých) a jejich preference bydlení na venkově v zázemí města.

## **3.3. Komerční služby a maloobchodní sféra**

### **3.3.1. Obchodní síť**

V obcích **Mikroregionu Kuřimka** je vytvořena obchodní síť odpovídající každodenním potřebám jejich obyvatel. Specializované prodejny navštěvují občané v Kuřimi, Tišnově a v Brně.

#### KUŘIM

Velkoplošné prodejny:

- AHOLD Czech Republic, a.s., prodejna Albert, nám. 1. května 18
- Lidl Česká republika v.o.s., provozovna Tyršova 1731
- PLUS – DISCOUNT spol. s r.o., provozovna Tyršova 1730

Čerpací stanice:

- AB-OIL, s.r.o., Brněnská ul.
- Rafa, Brněnská 1200 (LPG + Natural)

#### MORAVSKÉ KNÍNICE

Prodejna potravin:

- Obchod se smíšeným zbožím, č. p. 31, Olga Helánová

#### CHUDČICE



Prodejna potravin:

- Samoobsluha potravinami s doplňkovým sortimentem spotřebního zboží.

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Prodejny potravin:

- Potraviny Mičánek, Nám. Na Městečku 50
- Potraviny Carda, Na Bítýškách
- Potraviny U Křížů, Nám. Na Městečku 116
- Potraviny FLOP, Boční
- Pekárna Balabán, Dlouhá 4
- Drogerie Kratochvíla, Boční
- Textil Hažmuka, Dlouhá

Čerpací stanice:

- Žarič Ljubisa, 9. května

### **3.3.2. Pohostinství, ubytování :**

#### KUŘIM

Restaurace:

- Restaurace Na staré škole, Nám. 1. května 23
- Restaurace a penzion U Mertů, Tišnovská 224
- Restaurace Kul'as, Nám. Osvobození 902
- Sokolovna
- Restaurace u Wagnerů, Tyršova 8
- Pohostinství U Anděla, Kuřim – Podlesí, kpt. Jaroše 147
- Pizzeria Labocca, Legionářská 266
- Restaurace Sport, Blanenská 1082
- U tří mušketýrů, Jungmannova 1069
- Restaurace U rohatého kozla, Otevřená
- Penzion U mostu, Legionářská 281
- Vinárna Ateliér, Nám. Osvobození 902

Ubytování:

- Restaurace a penzion U Mertů, Tišnovská 224
- Hotel Kaskáda (Golf)

#### MORAVSKÉ KNÍNICE

Pohostinství:

- Knínická hospoda, na návsi č. p. 54
- Hostinec na Sokolovně

#### CHUDČICE

Pohostinství:

- Pod horkou
- U Pavlíčků (v jižní části obce)

Autokempy:

- BONANZA

- Autokemp pro karavany u koupaliště OÁZA

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Restaurace:

- U Kocourka, Nám. Na Městečku
- Kulturní dům, Pavla Perky 390
- U Halámků, Tišnovská 55
- Na Městečku
- Na Ostrůvku
- Restaurace Omega, Zábiteší 743
- Občerstvení Zeman
- Občerstvení pana Valacha
- Hotel Nový Dvůr
- Občerstvení Jízdárna Nový Dvůr

Ubytování:

- Sportovní ubytovna na ul. Dlouhá v areálu TJ
- Hotel Nový Dvůr
- Hotel Kulturní dům

Autokemp:

- CAMPING Hana, U hřiště

## **3.4. Školství**

### KUŘIM

Město Kuřim je zřizovatelem tří školských příspěvkových organizací: jedné mateřské školy a dvou úplných základních škol:

- Mateřská škola Kuřim, Zborovská 887, vznikla jako jeden subjekt v roce 2002 sloučením pěti samostatných mateřských škol (MŠ Zborovská, MŠ Popkova, MŠ Podlesí, MŠ Otevřená, MŠ Jungmannova). Od 1.12.2002 má právní subjektivitu. Předškolní výchova je nadále poskytována v pěti uvedených lokalitách. Celková kapacita je 297 dětí, v roce 2005/2006 navštěvovalo MŠ 292 dětí.
- Základní škola Kuřim, Jungmannova 813, je příspěvkovou organizací, stejně jako mateřská škola, od 1.12.2002. Kapacita školy je 500 žáků, v roce 2005/2006 ji navštěvovalo 407 žáků.
- Základní škola Kuřim, Tyršova 1255, má právní subjektivitu už od 1.1.1994. Je to škola sdružující dvě pracoviště. V budově na ulici Komenského 511 je 1.-3. ročník, školní družina a školní jídelna-výdejna. V budově na ulici Tyršova 1255 se vyučují žáci 4.-9. ročníku, sídlí zde ředitelství školy a školní jídelna, ze které se dováží jídlo do výdejny na odloučeném pracovišti. Kapacita školy je 650 žáků, v roce 2005/2006 ji navštěvovalo 434 žáci.

Dle počtu dětí, navštěvujících mateřskou školu ve školním roce 2005/2006 (139) lze předpokládat, že se v průběhu tří let zvýší i počet žáků zapsaných do základních škol.

Speciální školství v Kuřimi zastoupeno není.

Umělecké školství - má v Kuřimi více než padesátiletou tradici:

- Základní umělecká škola - ve školním roce 2001/2002 byla při příležitosti 50. výročí zahájení umělecké výuky otevřena nová moderní budova na Zahradní ulici. V posledních letech zájem o uměleckou výuku výrazně vzrostl. Zatímco v roce 1998/1999 navštěvovalo kuřimskou ZUŠ asi 360 žáků. Ve školním roce 2005/2006 byla návštěvnost téměř 700 žáků.

Střední školství je ve městě zastoupeno soukromou školou SPŠ a SOU Kuřim, s.r.o., sídlící v areálu kuřimského zámku. Do roku 1991 byla škola součástí firmy TOS Kuřim jako státní zařízení, v období 1991-1993 byla školou soukromou. Od roku 1993 má škola právní subjektivitu v postavení společnosti s ručením omezeným a vyučuje vedle oborů středního odborného učiliště i obory střední průmyslové školy. Ve školním roce 2005/2006 má škola 283 žáků na středním odborném učilišti (65 žáků v učebních oborech a 218 žáků ve studijních oborech) a 214 žáků na střední průmyslové škole. V nástavbovém studiu při zaměstnání studuje 65 žáků.

- Střední průmyslová škola – 2 čtyřleté obory s maturitou:
  - elektronické počítačové systémy
  - strojírenská technická administrativa
- Střední odborné učiliště – 3 obory strojírenského zaměření:
  - mechanik- seřizovač
  - zámečnick
  - obráběč kovů
- Střední odborné učiliště – 2 obory elektrotechnického zaměření:
  - mechanik číslicově řízených strojů
  - elektrikář-silnoproud

V nástavbovém studiu – SPŠ, obory provozní technika a elektronika.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

V Moravských Knínicích je Základní škola, jejímž zřizovatelem je obec. Zahrnuje provoz základní školy, mateřské školy, školní jídelny, výdejny jídel a školní družiny.

- Mateřská škola – budova o 1 nadzemním podlaží se sedlovou střechou byla postavena v roce 1964 ve zdravotně nezávadné osluněné poloze.. Kapacita 1 oddělení je dostačující. V případě intenzivního stavebního rozvoje obce je pozemek MŠ dostačující i pro možné rozšíření školy. (V roce 2005/2006 - 22 dětí.)
- Základní škola pro 1. – 5. ročník (dvojtřídní), Kuřimská 99, 664 34 Kuřim – objekt o dvou nadzemních podlažích (v roce 1886 nástavba 2. patra) se sedlovou střechou byl v roce 1960 – 1992 modernizován. Vzhledem k dopravnímu ruchu na hlavní ulici je vyučování narušováno hlukem z dopravního provozu. Škola nemá tělocvičnu ani pozemek pro školní zahradu. Pro tělovýchovu je využívána místní sokolovna. V podkroví budovy je umístěno televizní studio místní kabelové televize. Kapacita objektu je nedostatečná. S výstavbou nové školy je uvažováno severně od hřiště na kopanou. Po přemístění vyučování do nové budovy by byly prostory staré školy plně využitelné pro společenské účely. (Školní rok 2005/2006 – 30 žáků.)

### CHUDČICE

V Chudčicích je mateřská škola a základní škola 1. – 2. ročník. 3. – 9. ročník základní školy navštěvují děti ve Veverské Bítýšce.

- Mateřská škola – (školní rok 2005/2006 - 23 dětí)
- Základní škola 1.-2. ročník (školní rok 2005/2006 - 17 dětí)

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Ve Veverské Bítýšce je mateřská škola a základní škola.

- Mateřská škola – 4 třídy po 30 dětech – 2005/2006 – 120 dětí
- Základní škola 1. – 9. ročník – 2005/2006 – 392 žáků

Do školy dojíždí děti z okolních obcí – z Moravských Knínic, Chudčic, Hvozdce, Lažánek, Maršova, z Kuřimi i z Tišnova.

## **3.5. Zdravotnictví**

### KUŘIM

Největším zdravotnickým zařízením v Kuřimi je Medex K, s.r.o., Kuřim (poliklinika). K 31.5.2005 zde ordinovali dva praktičtí a dva dětské lékaři, čtyři stomatologové a dvě pracovnice provádějící rehabilitaci. Jeden lékař je v Penzionu pro důchodce, dva mají soukromé ordinace ve městě.

Další ambulantní péče je zajišťována na poliklinice odbornými lékaři v oborech interna - endokrinologie a diabetologie, psychiatrie pro dospělé, dorost a děti, urologie, chirurgie, ortopedie, neurologie, dětská kardiologie, ORL, gynekologie a v oborech plicního, očního a kožního lékařství. Je zde také ordinace klinické logopedie. Občané mohou využívat i dvě lékárny ve městě (Na Náměstí, Tišnovská 35; Na Poliklinice, Blanenská 982). Optik Otava působí v objektu Na Královkách 937.

Lékařská služba první pomoci byla k 31.12.2004 zrušena, což vyvolalo u kuřimské veřejnosti rozporuplné reakce. Pacienti jsou převáženi přímo do Tišnova nebo do Brna, kde je jim poskytnuta potřebná péče.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

V obci není žádná lékařská ordinace ani lékárna. Za zdravotnickými službami zajíždí obyvatelé do polikliniky v Kuřimi a do Brna.

### CHUDČICE

V Chudčicích zdravotní středisko ani lékárna není, občané dojíždí do Veverské Bítýšky.

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Ve Veverské Bítýšce jsou 3 zdravotní střediska s ordinacemi 3 praktických lékařů, 1 dětské lékařky a 1 zubního lékaře. Optik a gynekolog ordinují 1 x týdně. V obci je v provozu lékárna na Nám. Na Městečku 525 a Optika na ul. Dlouhá.

Problematika zdravotnických služeb úzce souvisí s dopravní obslužností mikroregionu a s optimalizací veřejné dopravy.

### 3.6. Sociální péče a veřejně prospěšné služby

#### KUŘIM

Sociální péče:

Město Kuřim zajišťuje péči o starší občany ve svých zařízeních – Klub důchodců, Penzion pro důchodce a terénní pečovatelská služba.

- Klub důchodců, Popkova 1006 - slouží seniorům jako místo, kde se mohou zapojit do společenského a kulturního života. Mají zde rovněž možnost společného stravování.
- Penzion pro důchodce, Zahradní 1275 - kapacita 64 míst (5 manželských a 54 jednolůžkových garsoniér), určen důchodcům, kteří nepotřebují komplexní péči. Poskytuje bydlení a služby potřebné vzhledem k věku a zdravotnímu stavu klientů. Penzion umožňuje také stravování důchodcům, kteří v něm nebydlí.
- Pečovatelská služba MěÚ, Jungmannova 968 - zajišťuje prostřednictvím terénní pečovatelky služby starým a zdravotně postiženým občanům, pokud si nemohou sami obstarat nutné práce v domácnosti nebo potřebují osobní péči, kterou jim nemohou poskytnout rodinní příslušníci. V rámci pečovatelské služby se také rozvázejí obědy potřebným občanům do jejich domácností a poskytují se služby v provozovně pedikúry.
- Dům sociálních služeb na ul. Jungmannově je ve výstavbě.

Aktivita pro maminky s dětmi:

- V objektu Domu dětí a mládeže a v Sokolovně pravidelné aktivity pro maminky s dětmi – cvičení rodičů s dětmi, klub maminek, keramika pro rodiče s dětmi aj. Během roku různé jednorázové akce – karneval, soutěže v zámeckém parku, cesta pohádkovým lesem, dětský den na Komendě, živý Betlém, pálení čarodějnic a další.

#### MORAVSKÉ KNÍNICE

Obec zajišťuje stravování pro důchodce formou rozvozu obědů ze školní kuchyně. Sociální zařízení v obci vybudováno není.

Pokud vznikne v budoucnu potřeba zajistit sociální bydlení pro starší občany, bude pro výstavbu zařízení poskytujícího sociální a zdravotní péči využita rozvojová plocha Pod Strážnou. V této lokalitě, velmi blízké centrální části obce, je možno vybudovat domov nebo penzion pro důchodce. Součástí tohoto zařízení by mohla být lékárna a pracoviště lékaře.

#### CHUDČICE

V obci se nevyskytla potřeba pečovatelské služby, o rozvoz obědů nemají důchodci zájem. Pracovnice OÚ pomáhá starším občanům (vyřizuje povolení, průkazy apod.) v problémových situacích, zejména při kontaktech s úřady.

#### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Péče o starší spoluobčany se v obci řeší v rámci rodinných vztahů a sousedské výpomoci. V úvahu připadá vytvoření malého domova důchodců o kapacitě 15 osob.

U některých sociálních zařízení se jako možné riziko do budoucna jeví omezování jejich funkcí v souvislosti s nedořešenou otázkou financování pečovatelské služby, která dosud působila s pomocí dotací z okresu. Tuto otázku bude nutné řešit na úrovni hierarchicky vyšších, kompetentních orgánů.

### 3.7. Ostatní občanská vybavenost

V obcích **Mikroregionu Kuřimka** jsou další zařízení občanské vybavenosti:

#### KUŘIM

- Česká pošta, Legionářská 334
- Policie České republiky, Svatopluka Čecha 967
- Sbor dobrovolných hasičů, Zahradní 236

Bankovníctví a pojišťovnictví:

- Česká spořitelna, oblastní pobočka v Brně, pobočka Kuřim, Legionářská 1265 + bankomat
- Komerční banka, a.s., expozitura Kuřim, Legionářská 719 + bankomat
- Bankomat ČSOB, a.s., Legionářská 1265
- Kancelář pojišťovacího poradce České pojišťovny a.s., Legionářská 194
- Českomoravská stavební spořitelna, a.s., poradenské místo, nám. 1. května 1307
- Českomoravská stavební spořitelna, a.s., poradenské místo, Legionářská 266

Realitní kanceláře:

- Investservis RK, s.r.o., nám. 1. května 1305
- Reality Kuřim, Legionářská 194

Cestovní kanceláře:

- Jaroslav Luňáček, Legionářská 1265

Služby podnikatelům:

- Okresní hospodářská komora Brno-venkov, Informační místo pro podnikatele, Jungmannova 968
- Centrální registrační místo, Živnostenský úřad, MěÚ, Jungmannova 968

#### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

- Česká pošta, 9. května
- Bankomat České spořitelny

### 3.8. Rozvojové plochy pro bydlení

V obcích **Mikroregionu Kuřimka** jsou (s výjimkou Veverské Bítýšky) rozvojové plochy pro bydlení vymezeny schválenými územními plány.

#### KUŘIM

Pokračování bytové výstavby v lokalitě Díly ze sv. Janem, dále probíhá nebo je připravována výstavba v lokalitách Podlesí, Vyhlídka, Kolébka, U vlečky aj.

V územním plánu jsou pro bydlení dále vyčleněny lokality Starý dvůr, při ul. Křížkovského, za Městským úřadem (rozvojové plochy pro bydlení v bytových domech, situované spíše v západní části města) a dále lokality Záhoří a Starý dvůr (rozvojové plochy pro bydlení

v rodinných domech, situované především ve východní části města). Ve stávajícím zastavěném území města jsou pro výstavbu rodinných domů dále vhodné menší izolované plochy.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Pro výstavbu rodinných domů samostatně stojících, dvojdomků a řadových domů je v obytném území k dispozici 26 proluk, v nichž lze vybudovat 30 rodinných domů. Pro bydlení v rodinných domech jsou vymezeny zastavitelné plochy: Mezihoří, Na hrázi, Pod hřbitovem, U hájenky, Za humny, U staré dráhy, Humna, Nad starou dráhou. Na uvedených plochách lze v návrhovém období vybudovat 36 - 41 rodinných domů.

### CHUDČICE

Rozvojové plochy pro bydlení jsou vymezeny v severovýchodní a jižní části obce. Výstavba byla zahájena, v pěti lokalitách lze postavit celkem 60 rodinných domů. V nedávné době dokončil soukromý majitel rekonstrukci hotelu u hřiště na bytový dům s dvaceti bytovými jednotkami. Byty jsou z velké části obsazeny. Od roku 2001 se v obci obsadilo trvalým bydlením 46 do té doby neobydlených domů.

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Donedávna probíhala výstavba pouze uvnitř obce v prolukách, s napojením na stávající inženýrské sítě. Vzhledem k zájmu investora o obytnou výstavbu v obci je připravován regulační plán na výstavbu v ulici Hvozdecká (35 domů) a v lokalitě Hvozdecká – 9. května (30 domů). V obci je vytipováno 30 proluk vhodných k zástavbě obytnými objekty.

## **3.9. Těžba nerostných surovin, průmyslová výroba a stavebnictví**

### **3.9.1. Těžba nerostných surovin**

V katastrálních územích obcí **Mikroregionu Kuřimka** nejsou evidovány dobývací prostory, nejsou vyhodnocena výhradní ložiska nerostů ani jejich prognózní zdroje. Nejsou zde stanovena chráněná ložisková území (CHLÚ).

### **3.9.2. Průmyslová výroba a stavebnictví**

Průmysl je zastoupen v Kuřimi a Veverské Bítýšce, v ostatních obcích se jedná pouze o drobnou výrobu a řemesla.

### KUŘIM

- TYCO ELECTRONICS CZECH s. r. o., K AMP 1293
- TOS KUŘIM - OS, a.s., Blanenská 257
- SLÉVÁRNA KUŘIM a. s., Blanenská 157
- KAMPOS, s. r. o., Blanenská 355
- KULIČKOVÉ ŠROUBY KUŘIM a. s., Blanenská 257
- Walter s. r. o., Blanenská 1289
- GOOS s. r. o., Blanenská 257
- Prefa Kuřim a. s., Blanenská 1190
- Gromathic, s. r. o., Tišnovská 305

- ELEKTROBOCK CZ, s. r. o.
- ČOKOLÁDOVNY FIKAR s. r. o., Nám. 1. května 1305
- Silnice Brno, spol. s r. o., Dukelská 34, Obalovna živičných směsí, Na Červeném vrchu

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

- Hartmann – Rico a. s., Masarykovo nám. 77
- Bioster a. s., Tejny 621
- Pěkný Unimex s. r. o., Tejny 712
- Sportway spol. s r. o., Pod Horkou 653
- KOVO, výrobní družstvo, Na Bílém potoce
- STAFIS, Hvozdecká

## **3.10. Zemědělství a lesnictví**

### **3.10.1. Zemědělství**

#### **Zemědělská výroba**

##### KUŘIM

V řešeném území hospodaří společnost AGROSTYL s. r. o. Základem hospodaření je rostlinná výroba, zaměřená na produkci obilovin, kukuřice a píce. V rámci zemědělské výroby je realizována opravárenská a obchodní činnost.

Kromě rostlinné výroby se společnost AGROSTYL s. r. o. zaměřuje na živočišnou výrobu, a to především na chov prasat na výkrm (400 kus), prasnic a selat (120 prasnic, 200 selat).

V oblasti živočišné výroby došlo k významnému kvalitativnímu posunu z hlediska ochrany životního prostředí, a to především ochrany vod. Značná část obhospodařovaných pozemků se nachází v Pásmo hygienické ochrany - PHO IIb (vnějšího) vodního zdroje Brno - Svratka - Pisárky. Z tohoto důvodu bylo velmi problematické nezávadné likvidování prasečí kejdy, a proto byl v roce 1991 rozhodnutím hygienického dozoru ukončen výkrm vepřů (uzavřena stáj pro 1.200 ks prasat). Chov prasat se v současné době zaměřil na produkci a prodej selat.

I přes výše uvedené skutečnosti, které přispěly ke zlepšení stavu životního prostředí, není vzhledem k umístění velkokapacitních chovů v PHO IIb (vnějšího) vodního zdroje Brno - Svratka - Pisárky přípustný jakýkoliv rozvoj chovu vepřů. Stávající živočišná výroba je vzhledem k výše uvedeným skutečnostem určena na postupné dožití.

#### **Alternativní zemědělství**

Alternativní zemědělci v k.ú. Kuřim nehospodaří ani není znám tento záměr.

#### **Pozemkové úpravy**

V k. ú. Kuřim byly zpracovány II. etapy jednoduchých pozemkových úprav. První etapa proběhla v roce 1992. Celková výměra řešená v rámci první etapy návrhu JPÚ činila 8,52 ha. Druhá etapa proběhla v roce 1993. Celková výměra řešená v rámci druhé etapy návrhu JPÚ činila 3,23 ha.



Komplexní pozemkové úpravy nejsou zpracovány a nebyly ani zahájeny. Vzhledem k významu zpracovaných a schválených KPÚ je nutné využít plánované výstavby rychlostní komunikace R 43, která se citelně dotkne k.ú. Kuřim, k zahájení KPÚ z důvodu výše uvedené stavby.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Zemědělská půda je v k.ú. Moravské Knínice obhospodařována převážně ZD Moravské Knínice.

Areál zemědělské výroby se nachází severně od zastavěného území Moravských Knínic. Hospodaří v něm ZD Moravské Knínice, které zde chová cca 120 dojnic, 70 prasnic se selaty a 250 ks vepřového žíru.

Další rozšiřování areálu se ani v dalekém výhledu nepředpokládá, neboť v jeho jihozápadní části je dostatečná plošná rezerva pro případnou výstavbu dalších objektů, které mohou sloužit i jiným účelům než zemědělské výrobě.

ZD má v současné době na k.ú. Moravské Knínice k dispozici 452 ha zemědělské půdy.

V k. ú. Moravské Knínice se nachází 2,7 ha sadů, louky a pastviny zabírají 34 ha.

#### **Alternativní zemědělství**

Alternativní zemědělci v k. ú. Moravské Knínice nehospodaří ani není tento záměr znám. Brzdou pro rozvoj tohoto způsobu obhospodařování zemědělských pozemků je ZD Moravské Knínice, které trvá na intenzivním způsobu hospodaření s negativními dopady na krajinu.

#### **Pozemkové úpravy**

V k. ú. Moravské Knínice jsou zpracovány komplexní pozemkové úpravy, zpracovatel VÚ meliorací a ochrany půdy Brno.

### CHUDČICE

Pozemky v katastru obce Chudčice obhospodařuje ZD Čebín, na části pozemků hospodaří Zemědělská společnost Veveří, a. s. Část pozemků byla vrácena původním majitelům. Živočišná výroba je soustředěna ve středisku ŽV v severozápadní části obce. V obci hospodaří dva soukromí zemědělci – pan Janšta a pan Laicman. Procento zornění je vysoké.

#### **Alternativní zemědělství**

Alternativní zemědělci v k.ú. Chudčice nehospodaří ani není znám tento záměr. Brzdou pro rozvoj tohoto způsobu obhospodařování zemědělských pozemků je ZD Čebín a ZS Veveří, a. s., které trvají na intenzivním způsobu hospodaření s negativními dopady na krajinu.

#### **Pozemkové úpravy**

V k.ú. Chudčice byly v roce 2005 zahájeny komplexní pozemkové úpravy.

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Zemědělskou půdu v katastrálním území obce Veverská Bítýška obhospodařuje Zemědělská společnost Veveří, a. s. se sídlem ve Veverských Knínicích, zčásti soukromí zemědělci – pan Pavel Janšta a pan Jarmil Laicman, kteří využívají i stavební objekty bývalého družstva. Na statku Nový Dvůr hospodaří Školní zemědělský podnik Nový Dvůr Veterinární a farmaceutické univerzity Brno. Celková výměra zemědělské půdy v katastru činí 703 ha.

#### **Alternativní zemědělství**

Alternativní zemědělci v k.ú. Veverská Bítýška nehospodaří. Brzdou pro rozvoj tohoto způsobu obhospodařování zemědělských pozemků je Zemědělská společnost Veveří, a. s. se

sídlem ve Veverských Knínicích, která trvá na intenzivním způsobu hospodaření s negativními dopady na krajinu.

### **Pozemkové úpravy**

V k.ú. Veverská Bítýška nebyly komplexní pozemkové úpravy zpracovány ani zahájeny.

### **3.10.2. Lesnictví**

#### KUŘIM

V katastrálním území města Kuřim je 479,5 ha lesní půdy. Největší část – 190 ha vlastní Lesy města Brna, spol. s r. o. Dalšími vlastníky jsou město Kuřim - 172 ha, Lesy ČR, s. p. a drobní vlastníci.

#### MORAVSKÉ KNÍNICE

V katastru obce činí výměra lesní půdy 607,2 ha, což představuje bezmála 50 % rozlohy území obce. Obec vlastní 233 ha lesů a také v nich samostatně hospodaří. Množství vytěženého dřeva z obecních lesů je pro vybudování hospodárného provozu (pila, sušárna, dílny na přířezy) k jeho zpracování na polotovary nedostačující.

#### CHUDČICE

V katastrálním území Chudčice je cca 32 ha lesů ve vlastnictví obce. Další část lesních ploch je v soukromém vlastnictví. Občané obce Chudčice nejsou v lesích zaměstnáni.

#### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

V lesích katastru obce Veverská Bítýška hospodaří na cca 550 ha lesní půdy Singulární společnost vlastníků. V minulosti bylo vykáceno 7 ha lesů.

## **3.11. Řemesla a jiné drobné podnikatelské aktivity**

#### KUŘIM

Mezi malé a střední podniky, které zaměstnávají 20 - 200 zaměstnanců patří v Kuřimi KAMPOS, s.r.o., KULIČKOVÉ ŠROUBY KUŘIM, a.s., Walter, s.r.o., GOOS, spol. s r.o., gromathic, s.r.o., ELEKTROBOCK CZ, s.r.o., MICHL JOSEF ING – MOTORSPORT, DAHLHAUSEN CZ s. r. o. - Tiskárna, Energo-servis, spol. s r.o., Centrum technických služeb Kuřim, s.r.o., Čokoládovny Fikar, s.r.o. a Lesy města Brna, spol. s r. o.

Pro podnikatelské prostředí města má velký význam i logistické centrum firmy Investa International, s. r.o., s více než 40.000 m<sup>2</sup> skladové plochy v areálu průmyslové zóny SEVER. Drobné podnikatelské aktivity jsou v zastavěném území města zastoupeny ve značné míře.

#### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

V obci Veverská Bítýška působí kromě velkého podniku Hartmann – Rico a. s. i další firmy: Bioster a. s., Pěkný Unimex s. r. o., Sportway spol. s r. o., KOVO, výrobní družstvo, STAFIS, firma TEMKOM - Ladislav Staniček, Stolařství Baraš, ROSA CANINA, Karel Šanca - INTAP, tiskárna D+H ofset.

#### MORAVSKÉ KNÍNICE

Výrobní a opravárenské služby: soukromá stolařská provozovna v č. p. 89 – Ing. Milan Rouča, soukromá stolařská provozovna v č. p. 23 – Jiří Hanák, soukromá stolařská

provozovna v č. p. 39 – Oldřich Kučera, stolařství v areálu ZD – Ing. Jan Pleva, soukromé stolařství a pokrývačství v č. p. 5 – Zdeněk Zouhar, zámečnická výroba v č. p. 6 – Ladislav Pleskač, topenářská a instalatérská firma Cibulka Stehno v č. p. 100, soukromé sedlářství v č. p. 30 – Petr Bém, ELKOL s. r. o. – elektromontážní firma – Oldřich Koláček, velkokapacitní zahradnictví pro pěstování okrasné zeleně při ulici Na hrázi – majitelem je firma FLORCENTR spol. s r.o.

### CHUDČICE

Řemeslná činnost je v Chudčicích zastoupena drobnými podnikateli – fyzickými osobami: klempíř, 2 provozovny zajišťující vodoinstalace, autoklempíř, 2 autoopravny, malíř-natěrač, veterinární lékař, stavební firma. Chybějící aktivity jsou zajišťovány ve Veverské Bítýšce, v Kuřimi a v Brně.

V poměru k velikostem obcí a stísněným prostorovým možnostem jsou v malých obcích zastoupeny výrobní provozovny v odpovídající míře. Výrobní objekty jsou vklíněny do obytné zástavby a ostatních funkčních ploch, bez možností územního rozvoje. Z hlediska životního prostředí dochází v nejbližší obytné zástavbě k narušení hlukem a pachem, avšak většinou pouze v únosné míře.

Pro rozvoj místní výroby je možné využít hospodářské objekty dřívějších zemědělských usedlostí, pokud nebudou používány opět pro zemědělskou výrobu. Technický stav a stavební objem ve většině případů vyžaduje rekonstrukci.

## **3.12. Rozvojové plochy pro podnikání, nevyužívané průmyslové areály a neprůmyslové deprimující zóny**

### **3.12.1. Rozvojové plochy pro podnikání**

#### KUŘIM

##### ***Plochy výroby, skladování a distribuce***

Kromě stávajících ploch, které se dají využít k přestavbě nebo dostavbě původních objektů jsou ve městě dvě hlavní rozvojové lokality při severním a západním okraji města:

- Lokalita Blanenská

Rozvojová plocha pro čistou výrobu a montáž situovaná v severní části města, jižně pod silnicí Blanenská, která je již zčásti zastavovaná konkrétními podnikatelskými subjekty.

- Lokalita státní statek

Rozvojová plocha je navržena v západní části města směrem k Moravským Knínicím, navazuje na areál bývalého státního statku. Výstavba v této lokalitě je podmíněna výstavbou rychlostní komunikace R 43.

- Lokalita TOS sever

Rozvojová plocha navazuje na stávající výrobní zónu TOS, a.s. a Prefy, a.s. v severní části města. Výhodou této lokality je možnost napojení na železniční vlečku.

##### ***Plochy občanského vybavení a služeb***

- Lokalita státní statek

Lokalita se nachází v jihozápadní části města při komunikaci do Moravských Knínic, která je zčásti zastavována konkrétními podnikatelskými subjekty.

- Lokalita Tyršova

Lokalita navržena pro drobnější areály služeb pro motoristy na vstupu do města.

- Lokalita Záhoří do klínů

Rozsáhlá územní rezerva pro komerční využití při silnici I/43, která bezprostředně navazuje na rozvojovou plochu pro bydlení v rodinných domech.

- Lokalita Zadní mezihoří

Rezerva pro dopravní zařízení a služby motoristům při silnici I/43 v jihovýchodní části města.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Pro rozvoj podnikatelských aktivit jsou v územním plánu vymezeny rozvojové plochy při východním okraji zastavěného území v sousedství rychlostní komunikace R 43.

### CHUDČICE

Pro obec Chudčice rozvojové plochy pro podnikání vytipovány nejsou. Podnikatelskou činnost lze rozvíjet v zemědělských hospodářských objektech, které ZD Čebín využívá pouze zčásti.

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Obec Veverská Bítýška nemá vytipovány rozvojové plochy pro podnikání ani o dalším rozšiřování podnikatelských ploch neuvažuje.

## **3.12.2. Nevyužívané průmyslové a zemědělské areály**

### KUŘIM

V Kuřimi není nevyužívaný průmyslový areál. Na stávajících plochách průmyslových areálů lze realizovat přestavbu nebo dostavbu původních objektů. Areál bývalého Státního statku vlastní soukromý podnikatel, který zde hodlá uskutečňovat svoje podnikatelské záměry.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Průmyslové ani skladové areály v obci nejsou.

### CHUDČICE

V Chudčicích není nevyužívaný průmyslový areál, rozvoj podnikatelské činnosti lze realizovat v části zemědělských hospodářských objektů ZD Čebín.

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Nevyužívaný průmyslový areál se v obci Veverská Bítýška nenachází.

## **3.12.3. Neprůmyslové deprimující zóny**

Neúnosnou zátěž životního prostředí by pro mikroregion znamenala případná realizace rychlostní komunikace R 43, ve variantě vedené dotčeným územím.

Mezi neprůmyslové deprimující zóny řadíme i plochu kalového pole slévárny v Kuřimi.

### 3.13 Trh práce

Míra nezaměstnanosti v okrese Brno-venkov je dlouhodobě pod celostátním průměrem i pod průměrem Jihomoravského kraje. Bezprostřední blízkost moravské metropole činí z jejího zázemí vysoce atraktivní místo pro širokou škálu investičních příležitostí. Město Kuřim se svým správním obvodem zaujímá zvláštní postavení na trhu práce i v rámci okresu Brno-venkov. Dokladem je následující tabulka.

Tabulka: Nezaměstnanost ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Jihomoravského kraje k 31. 12. 2004 (zdroj ČSÚ)

	Počet obcí	Uchazeči o zaměstnání neumístění celkem	Uchazeči na 1 volné pracovní místo	Registrovaná míra nezaměstnanosti v %
<b>Kraj JMK celkem</b>	<b>647</b>	<b>66 207</b>	<b>19,2</b>	<b>11,65</b>
v tom :				
Blansko	43	2 297	7,9	8,44
Boskovice	73	2 456	40,9	10,28
Brno	1	20 890	19,0	10,74
Břeclav	17	3 767	20,3	12,12
Bučovice	20	1 025	53,9	13,09
Hodonín	18	5 411	22,9	17,02
Hustopeče	28	1 800	25,4	10,61
Ivančice	16	1 126	7,8	10,36
<b>Kuřim</b>	<b>10</b>	<b>657</b>	<b>6,6</b>	<b>7,25</b>
Kyjov	42	4 228	47,0	15,70
Mikulov	17	1 610	28,8	15,73
Moravský Krumlov	33	1 547	48,3	14,11
Pohořelice	13	808	67,3	13,00
Rosice	24	1 000	9,8	9,33
Slavkov u Brna	18	891	20,7	8,88
Šlapanice	40	1 932	18,1	7,55
Tišnov	35	817	24,0	8,22
Veselí nad Moravou	22	3 014	35,5	15,15
Vyškov	42	2 815	24,3	10,90
Znojmo	111	6 955	15,6	15,34
Židlochovice	24	1 161	9,8	8,59

Vzhledem k dominantnímu postavení Kuřimi a charakteru jeho správního obvodu je oprávněný předpoklad, že uvedené celkové údaje o nezaměstnanosti charakterizují i **Mikroregion Kuřimka**.

Současná relativně nízká míra nezaměstnanosti ve městě i regionu je v první řadě důsledkem poměrně úspěšné restrukturalizace zdejšího nejvýznamnějšího průmyslového podniku uplynulých desetiletí TOS KURIM – OS, a.s., úspěšně realizovaných nových investic (TYCO Electronics Czech, s.r.o., Walter, s.r.o.) i značné nabídky širokého spektra dalších pracovních příležitostí ve snadno dostupném městě Brně. Nosným ekonomickým sektorem je tedy v současnosti průmyslová výroba, z velké míry ovládaná zahraničním kapitálem. Je nutné podrobněji vyhodnotit roli místních malých a středních podniků, zejména v sektoru služeb.

V úvahách o budoucnosti a v konfrontaci s ekonomickým vývojem ve vyspělých státech je třeba se zamyslet nad tím, jak mohou ovlivnit místní trh práce stále intenzivněji se prosazující celospolečenské tendence a z nich vyplývající změny v charakteru práce. A to s použitím odborné analogie i za cenu nepřesností budoucího scénáře. Konkrétní změny v pracovních podmínkách budoucích obyvatel konkrétního území je prakticky nemožné předvídat, protože vývoj vědeckotechnických, makroekonomických a politických determinant sféry práce pokračuje tak rychle a vyznačuje se tak neočekávanými zvraty, že nelze jinak.

Podle zahraničních odborníků se na trhu práce nejvýznamněji uplatní tyto vlivy (tendence):

- Série převratných vědeckých objevů ve fyzice, informatice a biologii a na ně navazující aplikační postupy. Superprůmyslová revoluce (nové technologie, kybernetika atd.). Zkracování cesty od objevu do praxe. Podle amerického futurologa A. Tofflera (1970) jsou v praxi hlavním motorem pokroku nové technologie a urychlovačem (pohonnou směsí) nové vědomosti, což se potvrzuje.
- Konzumní orientace společnosti, vznik a rozvoj nových služeb a zásadní změny jejich obsahu. Bill Gates (1997) tvrdí, že v budoucnosti vzniknou nová povolání související hlavně se sférou služeb (v první řadě ve vzdělávání, v sociální oblasti a poskytování zábavy, kam spadá i cestovní ruch). Ve stejném duchu se obracejí na svoje členské státy i výzvy Evropské unie, aby vytvářely pracovní místa právě v těchto oblastech a tak přispívaly k podpoře jednotné politiky zaměstnanosti.

Změny ve struktuře pracovních míst se nutně projeví další specializací a vznikáním a zanikáním profesí, s následnou fluktuací zaměstnanců, nutností rekvalifikace a permanentního vzdělávání. Konkrétní dopad je nutné očekávat i v řešeném mikroregionu, především v Kuřimi. Zejména v průmyslu zákonitě dojde k redukci počtu pracovních sil ve výrobním procesu. Nové postupy umožní omezení na vysoce kvalifikované odborníky údržby a kontroly, řízení a marketingu. Také nelze vyloučit přesun zahraniční firmy do oblastí s levnější pracovní silou.

Naopak ve službách, kde je nutný osobní styk s klientelou, například v cestovním ruchu, se otevírá prostor pro vytváření nových pracovních příležitostí.

## 3.14. Doprava

### 3.14.1. Vymezení území – širší dopravní vztahy

#### 3.14.1.1. Silnice

Obce mikroregionu Kuřimka jsou vzájemně propojeny silnicí II/386 Kuřim – Veverská Bítýška – Ostrovačice, která je pro ně společným dopravním prvkem. Touto silnicí jsou obce připojeny v Ostrovačicích na tranzitní tah dálnice D 1 Praha - Brno – Vyškov – Kroměříž – Zlín – st. Hranice SR, a to mimoúrovňovou všesměrnou křižovatkou Exit 178 Ostrovačice. Veverská Bítýška je od této křižovatky vzdálena cca 10 km.

Silnice II/386 je přibližně vedena údolím potoka Kuřimka, který překonává několika přemostěními a pod Veverskou Bítýškou se vlévá do řeky Svratky. Řeku Svratku překonává silnice II/386 rovněž mostem pod Veverskou Bítýškou.

Severně Kuřimi je II/386 připojena na silnici I/43 Brno - Svitavy - Králíky - st. hranice s Polskem. V Kuřimi silnice II/386 křížuje silnici II/385 Nové Město na Moravě - Tišnov - Česká a je na ni připojena silnice III/3646 Bystrc - Jinačovice - Kuřim. Silnice II/385 je připojena na I/43 u sousední obce Česká.

Silnice I/43 je v zájmovém území nejvýznamnějším silničním tahem, spojuje Jihomoravský kraj s krajem Pardubickým, Královohradeckým a Olomouckým. Silnice má význam i mezinárodní, je vedena pod označením E 461 v evropské silniční síti a v silniční síti nových členských zemí EU s označením TINA. Je součástí severojižní dopravní evropské trasy.

Rozsáhlou změnou v dopravní obslužnosti zájmového území bude realizace stavby rychlostní silnice R 43 Brno - Kuřim - Sebranice – křižovatka R 35. R 43 bude procházet katastrálním územím Moravských Knínic a Kuřimí, zasáhne do vedení tras silnic II/386 a II/385. Silnice II/386 pak bude spojkou mezi dálnicí D 1 a R 43 v území mezi Rosicemi a Kuřimí.

Zásadním úkolem R 43 bude propojení rychlostní silnice R 52 jižně Brna a R 35 u Moravské Třebové. R 43 bude součástí nejvyšší transevropské dálniční sítě. Současné dopravní zatížení zastavěných území měst a obcí, kudy prochází, bude převedeno z trasy I/43 na rychlostní silnici R 43. Na nové trase bude možno zástavbu ochránit protihlukovými opatřeními.

Stále ještě se posuzuje možnost vedení R 43 tzv. Boskovickou brázdou, urbanizovaným prostorem mezi Ostrovačicemi, Veverskou Bítýškou a Chudčicemi. Realizace v této poloze by měla zásadní negativní vliv na rozvoj cestovního ruchu a rekreace v území mikroregionů "Kuřimka" a "Svazek obcí Panství hradu Veveří", které je zázemím pro obyvatele Brna. Byly by zasaženy přírodní a kulturní hodnoty území, přičemž by trasa dopravně nesloužila pro odlehčení některých částí Brna zatížených dopravou ve směru sever - jih.

Posouzením dopravní intenzity v jednotlivých obcích mikroregionu, které leží na silnici II/386, můžeme konstatovat, že mimo Kuřim je stav intenzity dopravy setrvalý, bez větších výkyvů. Pravděpodobně je to výrazným snížením intenzity zemědělské dopravy způsobené útlumem zemědělství, které se částečně nahradilo osobní dopravou způsobenou nárůstem automobilizace.

Výrazný nárůst intenzity dopravy z Kuřimi ve směru na Tišnov a Jinačovice a z centra města na I/43 je třeba vzít na vědomí. Řešení je možné výstavbou R 43 v původní trase "Německé dálnice" a vybudováním severní tangenty města Kuřimi.

#### 3.14.1.2. Železnice

Zastavěným územím města Kuřim a jeho katastrálním územím je vedena železniční trať č. 250 (Praha) - Havlíčkův Brod – Křižanov – Brno – Břeclav – Kúty a zpět. Železniční trať je dvoukolejná, elektrifikovaná. Trať je součástí doplňkové sítě evropských komunikací TINA. Těleso tratě je v území stabilizováno, dělí Kuřim na dvě části a je pro město dopravní bariérou, ovlivňující jeho stavební rozvoj. V centrální části města je stanice Kuřim.

Ze západního zhlaví vychází železniční vlečka v délce cca 3 km do průmyslové zóny na severním okraji města. Ze stejného zhlaví vycházela v minulosti železniční trať vedená z Kuřimi do Veverské Bítýšky; navazovala na tzv. Tišnovku, která byla v padesátých letech rovněž zrušena a provoz převeden na nově vybudované těleso tratě Brno - Havlíčkův Brod. Těleso tratě do Veverské Bítýšky je z velké části v území zachováno a počítá se z využitím pro turistické a cykloturistické účely.

#### 3.14.1.3. Lodní doprava

V letní turistické sezóně provozuje Dopravní podnik města Brna po hladině Brněnské přehrady lodní dopravu, s návazností na obec Chudčice a Veverská Bítýška. Konečná stanice lodní dopravy je na levém břehu před mostem na silnici II/386, je však mimo katastrální území obou obcí. V zimním období jsou přístavní mola odstraněna a uložena do doků v Bystrci, na březích zůstane pouze betonové schodiště.

### **3.14.2. Komunikace v obcích**

#### KUŘIM

##### *Silnice*

Město Kuřim bylo i v minulosti křižovatkou silnic II/386, II/385 a III/3646. Severně obce prochází silnice I/43 Brno - Svitavy - Králíky - st. hranice s Polskem, na kterou je připojena silnice II/386. Tato křižovatka je místem častých těžkých nehod, její rozhledové pole je omezeno směrovým obloukem na I/43 a šikmým zaústěním II/486. Křižovatka II/486 s I/43 bude upravena jako mimoúrovňová v odsunutě poloze v souvislosti s vybudováním severní tangenty a všesměrné křižovatky v prostoru severozápadně Kuřimi na nové trase R 43.

Průjezdny úsek všech silnic je mimo křižovatky II/386 Kuřim – Veverská Bítýška – Ostrovačice s II/385 Nové Město na Moravě - Tišnov - Česká a III/3646 Bystrc - Jinačovice - Kuřim celkem bez výrazných závad. Kapacita silnic však není v průjezdném úseku dostatečná na projíždějící počet aut a dochází, zejména na křižovatkách, ke zpomalení nebo zastavení plynulého dopravního proudu a ke vzduť dopravního proudu před křižovatkami.

Je nutno zvážit úpravu křižovatky silnic II/386 a 385, tj. ulic Tyršova - Tišnovská - nám. 9. Května, která bude směřovat k její dopravní bezpečnosti jak motoristů, tak chodců. Rovněž křižovatka silnic II/385 a II/386, tj. ulic Zámecká a Tišnovská, zasluhuje prověření organizace dopravy, pohybu chodců a celkového uspořádání, i když výhledově po vybudování R 43 částečně ztratí svůj význam. Je třeba však zvážit rozvoj města, který může být i směrem k tělesu rychlostní komunikace, pokud budou vybudovány protihluková opatření.



Při vjezdu do Kuřimi od Brna na II/385 byla vybudována malá okružní křižovatka, která řeší připojení parkovišť dvou velkokapacitních prodejen, benzinového čerpadla a několika místních komunikací. Rovněž byla nuceně snížena rychlost v klesání aut přijíždějících do města.

Město Kuřim vzhledem ke své poloze v zemědělsky obdělávané krajině a k poloze na křižovatkách frekventovaných silnic nemůže sloužit jako místo rozvoje cestovního ruchu, ale může poskytovat významné služby turistům jako (ubytování, občerstvení aj.) a je východiskem značených cest turistů a cyklistů. Od turisticky atraktivního území CHKO Moravský kras odděluje město zatím silnice I/43; po vybudování R 43 se tato bariéra částečně odstraní a silnice I/43 se může stát vhodnou dopravní trasou do Moravského krasu i pro cyklisty. Bude možno zvážit vyčlenění cyklistického pruhu ze šířky silnice. Jižně Kuřimi je Přírodní park Baba, přístupný ze silnice III/3646, anebo z místních a účelových komunikací. Přírodní park Podkomorské lesy je z města přístupný po silnici II/386 v obcích mikroregionu Chudčice, Moravské Knínice Veverská Bítýška.

### ***Místní komunikace***

V období kolonizace byla historická trasa silnice II/386 obestavěna zemědělskými usedlostmi. Tato historická zástavba pod zámeckým návrším je stabilizována. Po vybudování železnice došlo k výraznému stavebnímu rozvoji města, a to již formou městské uliční zástavby. Místní komunikace jsou realizovány pravoúhlým systémem, konstrukce je osazena mezi obrubníky a většina místních komunikací je vybavena chodníky pro pěší.

Některé úseky místních komunikací nemají návrhové prvky dle normy a slouží výhradně pro pěší a dopravní obsluhu bydlících. Proto navrhuje zvážit přebudování některých místních komunikací na zklidněné obytné ulice s úpravou v celé šíři mezi stavebními pozemky, případně je vybavit novým mobiliárem vč. nového stylového veřejného osvětlení. Úprava zvýší komfort obyvatel.

Problémem jsou místní komunikace po kterých je provozována hromadná doprava IDS, tj. zejména ulice Nádražní a Zahradní, chybí propojení s místní částí Podlesí místními komunikacemi, v současnosti je propojení po silnicích II/386 a I/43, které je pro vnitřní provoz města nevhodné, a vzhledem k velké intenzitě dopravy na silnicích nebezpečné. Současně s místní komunikací je nutno řešit i propojení pro cyklisty.

### ***Účelové komunikace***

Z Kuřimi je vedeno několik účelových komunikací zpevněných i nezpevněných, které slouží k dopravní obsluze zemědělsky obdělávaných pozemků a lesních komplexů. Silnice I/43 a těleso železniční tratě jsou v krajině barierou, kterou je nutno řešit v souvislosti se stavbou nové trasy R 43. Po realizaci R 43 bude možno řešit překonání tělesa silnice I/43 v nových polohách tak, aby účelové komunikace mohly sloužit pro turistiku a případně cyklistiku, pro vytyčení nových tras.

Účelové komunikace vedoucí do sousedních obcí ( Malhostovice, Nuzířov, Čebín) slouží k propojení s mikroregionem Čebínka. Jejich význam je třeba posílit opravou jejich technického stavu.

V zájmu zvýšení prostupnosti krajiny a snížení její eroze je nutno zvážit možnou obnovu některých rozoraných polních cest. Jedná se o původní polní cesty, které byly rozorány a zůstaly v majetku města. Je třeba vyhledat možnost propojení obcí mikroregionu účelovými

komunikacemi, které by mohly sloužit pro vedení cyklotras a turistických tras. Ke zlepšení kvality cestní sítě je třeba zvážit a vytipovat účelové komunikace vhodné k opravě zpevněním vozovky.

### ***Doprava v klidu***

Ve městě je dle pasportu místních komunikací 700 parkovacích míst, což je asi 50% potřeby. Nejtíživější je situace ve starší zástavbě rodinnými domy, kde se parkuje na komunikacích. Je třeba vyvíjet tlak na budování garáží či parkovacích stání na vlastním pozemku a nebo ve vlastním objektu. Tato zásada se týká jak soukromých osob, tak i firem.

Je třeba zvážit doplnění parkovišť u východisek turistických a cykloturistických tras na okraji města a u občanského vybavení sloužícího turistickému ruchu, kde vzhledem k nárůstu motorizace je parkovacích míst rovněž nedostatek. Pro řešení je nutné posoudit stav parkování u jednotlivých objektů občanského vybavení.

### ***Chodníky pro pěší***

Podél silnic jsou chodníky vybudovány jednostranně a i oboustranně. Vzhledem k tomu, že Kuřim je město plošně rozsáhlé, je nutno budovat pěší spojky městem i mimo trasy místních komunikací. Problémem, který je nutno řešit, je překonání bariery tělesa železniční tratě. Chybí dostatečné propojení pro pěší a případně cyklisty s místní částí Podlesí.

Tabulka: Intenzita dopravy ve městě Kuřim

Místo sčítání	těžká doprava voz/24 hod		intenzita dopravy voz/24 hod	
	Rok 2000	Rok 2005	Rok 2000	Rok 2005
III/385 6 - 2391 (ul. Tyršova)	-	1458	13141	11995
III/385 6 - 2392 (ul. Tišnovská)	-	2281	14519	13890
III/385 6 - 2393 (u statku na Tišnov)	-	2836	10081	14820
II/386 6 - 1701 (ul. Legionářská)	-	1416	7259	8633
II/386 6 - 4681 (ul. Zámecká)	-	1518	3288	5434

Porovnáním naměřených hodnot v roce 2000 a 2005 můžeme konstatovat, že došlo k výraznému nárůstu intenzity dopravy ve směru na Tišnov a na Jinačovice, Moravské Knínice, tj. na západním okraji města. Ve směru na Brno do České a na ul. Tyršově, v centru města došlo k mírnému poklesu. Z Kuřimi na I/43 pak došlo k mírnému nárůstu. Z tohoto rozboru vyplývá, že je třeba dopravně řešit západní okraj města ve směru na Tišnov a z centra na I/43.

## MORAVSKÉ KNÍNICE

### ***Silnice***

Obec leží na křižovatce silnic II/386 Kuřim – Veverská Bítýška – Ostrovačice s III/3861 Moravské Knínice - Čebín. Silnice jsou historicky v průjezdném úseku fixovány ve své poloze zástavbou. Na trase silnice II/386 jsou malé poloměry směrových oblouků a křižovatka silnic má v rozhledovém poli umístěn objekt kostela a obecního úřadu.

Katastrálním územím obce je držena územní rezerva pro vedení rychlostní silnice R 43, která prochází územím přibližně ve směru severojižním severovýchodně od obce. Na rozdíl od vedení původního tělesa tzv. Hitlerovy dálnice je nový návrh v odsunuté poloze dále od obce. Silnice II/386 bude nad R 43 převedena nadjezdem a je držena územní rezerva pro obchvat II/386 jižně obce. Realizaci obchvatu budou vyřešeny dopravní závady v obci, tj. křižovatka silnic a malé poloměry směrových oblouků.

### ***Místní komunikace***

V obci je nepříliš rozsáhlá síť místních komunikací, navázaných na silnice, které vznikly přebudováním z polních cest. Mimo zastavěné území zase jako polní cesta pokračují. Na jihozápadním okraji obce vznikla lokalita nové výstavby s novými trasami místních komunikací.

Některé úseky místních komunikací nemají návrhové prvky dle normy a proto navrhujeme zvážit jejich přebudování na zklidněné obytné ulice s úpravou v celé šíři mezi stavebními pozemky, případně je vybavit novým mobiliářem vč. nového stylového veřejného osvětlení. Úprava zvýší komfort obyvatel.

### ***Účelové komunikace***

Z obce je vedeno několik účelových komunikací typu polních a lesních cest, které navazují na místní komunikace. Důležité jsou zpevněné účelové komunikace vedené západním a jihozápadním směrem do areálu bývalé vojenské střelnice a do obory na levém břehu přehrady.

Směrem na Jinačovice je vybudována v rámci pozemkových úprav zpevněná účelová komunikace, která částečně slouží jako značená turistická trasa. Ve směru na Chudčice a Rozdrojovice je třeba vytipovat možnost využití účelových komunikací jako značené turistické a cyklistické trasy.

Ke zlepšení kvality cestní sítě v krajině je třeba zvážit a vytipovat účelové komunikace, vhodné k opravě zpevněním vozovky.

### ***Doprava v klidu***

Vzhledem ke stísněnosti zástavby, malé šířce ulic a malých ploch veřejných prostranství jsou v obci minimální plochy parkovišť u objektů občanského vybavení. Pro parkování u hřbitova je zřízen parkovací pruh. Plochy a vjezdy na ulici Kuřimské ze silnice II/386 je možno využít pro parkování vozidel jednotlivých majitelů usedlostí. Je třeba zvážit doplnění parkovišť u východiska turistických a cykloturistických tras na okraji obce, kde by bylo možno zřídit informační a odpočinkové místo pro turisty.

V případě využívání bývalé vojenské střelnice jako turistické a sportovní základny pro mikroregion a pro cestovní ruch je třeba posoudit v návrhové části elaborátu zajištění parkovacích míst pro motorizované turisty.

### ***Chodníky pro pěší***

V obci jsou vybudovány podél silnice chodníky alespoň jednostranně. Je třeba případné chybějící úseky chodníků dobudovat dle šířkových možností ulic. Dobudování chodníků umožní vymezení a úpravu pozemků přilehlých silnici, čímž se celkově zlepší vzhled obce. Pro pohyb v krajině je nutno vytipovat vhodné pěší trasy v souvislosti s eventuálním budováním turistické a sportovní základny v areálu bývalé vojenské střelnice.

Tabulka: Intenzita dopravy v obci Moravské Knínice

Místo sčítání	těžká doprava voz/24 hod		intenzita dopravy voz/24 hod	
	Rok 2000	Rok 2005	Rok 2000	Rok 2005
II/386 6 - 4680	-	291	1563	1507

Porovnáním naměřených hodnot v roce 2000 a 2005 můžeme konstatovat, že k nárůstu intenzity dopravy téměř nedošlo, stav je setrvalý. Sčítací místo je mezi obcemi Moravské Knínice a Chudčice. Oproti tomu je v obci subjektivně pocíťováno značné zvýšení intenzity dopravy, zejména osobní, ale i těžké nákladové dopravy.

## CHUDČICE

### ***Silnice***

Obcí Chudčice prochází ve směru sever - jih silnice II/386, která propojuje Ostrovačice s dálnicí D 1 a Kuřim se silnicí I/43, výhledově s R 43. Trasa je územně fixována parcelací pozemků a zástavbou, v průjezdném úseku je několik dopravních závad způsobených směrovými oblouky malého poloměru. Zástavba kolem ní tvoří ulicovou náves. Pozemky přilehlé silnici jsou vymezeny oboustranným chodníkem.

Historická náves Chudčic byla založena rovněž jako ulicová podél silnice III/3862 Chudčice – spojka, která je vedena ve směru jihovýchod - severozápad. Křižovatka obou silnic je dopravní závadou, pro jejíž řešení je uvolněn přilehlý pozemek. Úprava této křižovatky umožní i dobudování chodníku, který částečně chybí.

Západně obce je vedena silnice III/38529 Veverská Bítýška – Čebín – Malhostovice ve směru sever - jih. I podél ní již vzniká obytná zástavba. Plochy pozemků přilehlých k silnicím jsou upraveny jednotlivými majiteli nemovitostí.

### ***Místní komunikace***

V obci je pouze několik místních komunikací, zástavba je většinou dopravně obsloužena silnicemi. Krátké úseky místních komunikací nemají návrhové prvky dle normy a proto navrhuje zvažít jejich přebudování na zklidněné obytné ulice s úpravou v celé šíři mezi stavebními pozemky, případně je vybavit novým mobiliářem vč. nového stylového veřejného osvětlení. Úprava zvýší komfort bydlení obyvatel i turistů.

### **Účelové komunikace**

Vzhledem k absenci místních komunikací, je z obce vedeno minimum účelových komunikací. Po východním okraji zástavby je zachováno těleso bývalé železniční tratě z Kuřimi do Veverské Bitýšky, které je využito pro vedení cykloturistické trasy a bude doplněno turistickým mobiliářem, tj. informačních a odpočinkových míst. Je nutno zvážit možnou obnovu některých účelových polních cest pro zvýšení prostupnosti krajiny a snížení její eroze.

Je třeba vyhledat možnost propojení obcí mikroregionu účelovými komunikacemi, které by mohly sloužit pro vedení cyklotras a turistických tras a vytipovat účelové komunikace vhodné k opravě zpevněním vozovky.

### **Doprava v klidu**

V obci jsou parkoviště u objektů restaurací (Pod horkou, U Pavlíčků), koupaliště a u obecního úřadu. Je třeba zvážit doplnění u sportovního areálu, případně kaple, u začátku křížové cesty a u východiska turistických a cykloturistických tras na okraji obce. Pro lodní dopravu, která končí u mostu přes Svatku, je nutno rovněž zvážit případně záchytné parkoviště.

### **Chodníky pro pěši**

V obci jsou s výjimkou krátkých úseků chodníky vybudovány oboustranně podél silnic. Větší pohyb chodců je mezi přístavištěm a obcí a ve směru na Veverskou Bitýšku. Z důvodu bezpečnosti chodců z řad obyvatel, chatařů a turistů je nutno i zde jednostranně chodník vybudovat. Na jižním konci obce je vozovka silnice zúžená a jsou zde dva protisměrné oblouky malého poloměru, které bezpečnostní situaci chodců ještě zhoršují. V době turistické sezóny předpokládáme v tomto úseku další zvýšení pohybu chodců.

Tabulka: Intenzita dopravy v obci Chudčice

Místo sčítání	těžká doprava voz/24 hod		intenzita dopravy voz/24 hod	
	Rok 2000	Rok 2005	Rok 2000	Rok 2005
II/386 6 - 4680	-	291	1563	1507

Porovnáním naměřených hodnot v roce 2000 a 2005 můžeme konstatovat, že téměř nedošlo k nárůstu intenzity dopravy, stav je setrvalý. Sčítací místo je mezi obcemi Moravské Knínice a Chudčice.

## VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

### **Silnice**

Obec Veverská Bitýška leží na křižovatkách silnic II/386 Kuřim – Veverská Bitýška – Ostrovačice, III/38529 Veverská Bitýška – Čebín – Malhostovice, III/3865 Veverská Bitýška - Maršov - Deblín a III/3866 Veverská Bitýška – Hvozdec – Nový Dvůr. Křižovatky jsou dopravní závadou, v rozhledovém poli křižovatky silnic II/386 s III/38529 je umístěn kostel a objekt školy.

V rozhledovém poli křižovatky II/386 s III/3866 jsou objekty usedlostí, které jsou stabilizovány ve své původní historické poloze a kaštan se silným kmenem. Prostor pro

úpravu uspořádání a organizaci obou křižovatek v centrální části obce není, vzhledem k tomu, že historická náves "Na městečku", je stabilizována ve své původní historické poloze zřejmě již z období kolonizace v tehdy již dostačující podobě.

V průjezdném úseku má silnice II/386 u kostela směrový oblouk malého poloměru. Křižovatka s III/38529 je řešena dopravním značením. Rovněž tak silnice III/3865 je vedena v centrální části obce směrovým obloukem malého poloměru a z obce na Lažánky překonává velký výškový rozdíl až cca 14%, který je rovněž dopravní závadou. Pokud nebude vedena silnice v jiné poloze není možno dopravní závady řešit.

Vzhledem k výrazné úloze obce v turistice a rekreaci je třeba v návrhové části strategie zvážit možnost řešení problému křižovatek a založit jeho řešení jako územní rezervu v Územně plánovací dokumentaci. Obec je se svou vybaveností a službami cílem cyklistů a turistů od jara do podzimu a celoročně je Veverská Bítýška centrem služeb pro majitele chat v údolí řeky Svatky a Bílého potoka. I v zimním období pokud je sníh, je obec východiskem běžkařů do údolí Bílého potoka. Z toho vyplývá velký pohyb chodců a cyklistů a potřeba parkování.

### ***Místní komunikace***

V obci je rozsáhlá síť místních komunikací založených pravoúhlým systémem mezi ulicemi Hvozdeckou (III/3866) a Na Bílém potoce. Dále byly místní komunikace založeny jako nábrežní podél Svatky, to jsou ulice Marušky Kudeříkové, Pod horkou, Nádražní, Za řekou po levém břehu a po pravém břehu jsou to ulice Nábrežní, Pavla Perky, U hřiště, Tejny. Rovněž podél Bílého potoka se rozvíjela výstavba.

Obec má významnou výrobní zónu (Hartmann Rico a Bioster) dopravně přístupnou z ulice Tejny a V Brance (III/3865). Doprava je z výrobních areálů vedena místními komunikacemi na silnici II/386 přes centrální část obce, která slouží zejména pěším. Po silnici III/3865 je z Lažánek ještě vedena část dopravy z místního kamenolomu.

Ulice Na Bílém potoce, Tejny, V brance, M. Kudeříkové pokračují mimo zastavěnou část jako významné účelové komunikace.

Některé úseky místních komunikací nemají návrhové prvky dle normy a proto navrhujeme zvážit jejich přebudování na zklidněné obytné ulice s úpravou v celé šíři mezi stavebními pozemky, případně je vybavit novým mobiliářem vč. nového stylového veřejného osvětlení. Úprava zvýší komfort obyvatel i případných turistů.

### ***Účelové komunikace***

Z obce je vedeno několik účelových komunikací typu polních a lesních cest, které navazují na místní komunikace. Jsou to ulice Tejny, M. Kudeříkové, Na Bílém potoce, Nádražní a Za řekou, které pokračují jako účelové komunikace údolím Svatky a Bílého potoka.

Důležité jsou účelové komunikace vedené k sousedním obcím, a to do Hvozdece, Sentic, Chudčic, Moravských Knínic. Po nich bude možno doznačit turistické a cykloturistické trasy, které obec propojí do Přírodního parku Údolí Bílého potoka a Podkomorských lesů.

Pro zvýšení prostupnosti krajiny a snížení její eroze je nutno v návrhové části strategie zvážit možnou obnovu některých účelových polních a lesních cest. Jedná se o původní polní cesty, které byly rozorány a zůstaly případně v majetku obce.

Ke zlepšení kvality cestní sítě je třeba zvážit a vytipovat účelové komunikace vhodné k opravě formou zpevnění vozovky, po nichž budeme trasovat cykloturistické značení.

#### ***Doprava v klidu***

V obci jsou plochy parkovišť u objektů občanského vybavení. Je třeba vyvíjet tlak na budování garáží či parkovacích stání na vlastním pozemku a nebo ve vlastním objektu. Tato zásada se týká jak soukromých osob, tak i firem. V souvislosti s úpravou ploch přilehlých k silnici a komunikacím, které se budou navrhovat v dalším stupni dokumentace, bude vytipována i možnost doplnění parkovacích míst dle konkrétní potřeby.

Je třeba zvážit doplnění parkovišť u východiště turistických a cykloturistických tras na okraji obce, kde by bylo možno zřídit informační a odpočinkové místo pro turisty.

#### ***Chodníky pro pěši***

V obci jsou vybudovány podél silnic jednostranné i oboustranné chodníky. Je třeba chybějící úseky dobudovat dle šířkových možností ulic. Dobudování chodníků umožní vymezení a úpravu pozemků přilehlých silnici, čímž se celkovělepší vzhled obce.

Obec Veverská Bítýška je plošně rozsáhlá, má charakter městské zástavby a proto je nutno v dalším stupni dokumentace zvážit možnost vybudování pěších a cyklistických tras jako pěší zkratky obcí.

V návrhové části je třeba se zabývat i revitalizací starších tras z obce k přístavišti lodní dopravy u mostu přes Svratku nebo budování nové cykloturistické trasy k přístavišti.

#### Tabulka: Intenzita dopravy v obci Veverská Bítýška

Místo sčítání	těžká doprava voz/24 hod		intenzita dopravy voz/24 hod	
	Rok 2000	Rok 2005	Rok 2000	Rok 2005
II/386 6 - 4670 (jižně obce)	-	472	2298	2524

Porovnáním naměřených hodnot v roce 2000 a 2005 můžeme konstatovat, že v mezidobí došlo k mírnému nárůstu intenzity dopravy.

### **3.14.3. Dopravní obslužnost mikroregionu - hromadná doprava**

#### 3.14.3.1. Autobusová doprava

Autobusové linky ve všech obcích jsou provozovány dopravci:  
BODOS bus a. s. Boskovice, ADOŠA a. s. Rosice, ČSAD Tišnov, Tourbus a. s. Brno.

Obce jsou zařazeny do systému integrované dopravy Jihomoravského kraje, jejich dopravní obslužnost je většinou nadstandardní, jinak viz poznámky u jednotlivých obcí.

## KUŘIM

Číslo linky a název	prac. dny	sobota	neděle	vždy	celkem
<b>680 880</b> Jevíčko-Velké Opatovice-Boskovice-Brno	2	1	1		4
<b>680 882</b> Trpín-Olešnice-Kunštát-Lysice-Černá Hora-Brno	12	9	10		32
<b>710 050</b> Velké Opatovice - Letovice - Brno	2				2
<b>710 055</b> Velké Opatovice-Vanovice-Letovice-Svitávka-Brno	1				1
<b>710 771</b> Rájec-Jestřebí-Kuřim	6		1		6
<b>710 840</b> Lysice-Černá Hora-Brno	4				4
<b>710 841</b> Kunštát-Lysice-Brno	4	2			6
<b>710 911</b> Boskovice-Černá Hora-Brno	19		3		22
<b>720 050</b> Brno - Kuřim	5	4	2		9
<b>720 060</b> Brno-Kunštát-Olešnice-Bystré-Polička	22				22
<b>720 065</b> Brno-Kunštát-Olešnice-Bystré-Polička		8	14		22
<b>720 068</b> Brno-Lipůvka-Býkovice-Lysice/Letovice	6				6
<b>720 260</b> Brno-Svitavy-Hr.Králové-Vrchlabí-Špindl.Mlýn-Náchod-Pec p.Sněžkou		2	2		2
<b>720 265</b> Brno-Tišnov-Nedvědice-Bystřice n.P.-Nové Město n.M.-Fryšava-Sněžné-Svratka		2	2		2
<b>729 152</b> Blansko-Lipůvka-Kuřim <b>IDS</b>	30	12	12		42
<b>729 302</b> Kuřim-Jinačovice-Rozdrojovice-Brno <b>IDS</b>	36	24	22		60
<b>729 310</b> Vranov-Lelekovice-Kuřim,žel.st.-Kuřim,Podlesí <b>IDS</b>	36	21	21		57
<b>729 311</b> Tišnov-Drásov-Malhostovice-Kuřim <b>IDS</b>	53	23	19		76
<b>729 312</b> Tišnov-Deblín-Lažánky-Veverská Bítýška-Chudčice-Kuřim <b>IDS</b>	60	22	20		82
<b>730 800</b> Tišnov-Brno-Vyškov-Prostějov-Olomouc-Hranice-Nový Jičín-Frydek-Místek-Ostrava	4				4
<b>840 104</b> Svratka-Sněžné-Nové město n.M.-Brno	5				5



<b>840 311</b> Bystřice n.P.-Nedvědice-Brno	10	2	6		16
<b>840 312</b> Bystřice n.P.-Štěpánov n.Sv.-Brno	4				4
<b>840 320</b> Bystřice n.P.-Nedvědice-Olší-Předklášteří-Kuřim	15	4	8		23
<b>Spojů celkem</b>	<b>336</b>	<b>136</b>	<b>143</b>		<b>509</b>

Zastávky ve městě:

Kuřim, Díly za sv. Jánem; Kuřim, fara; Kuřim, rozc. 2,0; Kuřim, poliklinika; Kuřim, Prefa; Kuřim, Prefa rozc.; Kuřim, TYCO; Kuřim, TOS; Kuřim, kult. dům; Kuřim, žel. st.; Kuřim, Podlesí, Pramen; Kuřim, Podlesí, rozc.; Kuřim, sokolovna; Kuřim, škola Jungmannova; Kuřim zámek.

V návrhové části strategie je třeba zvážit úpravu a dobudování jednotlivých autobusových zastávek dle normy (zastávkové pruhy, nástupní chodník, čekárny pro cestující) a dle prostorových možností na komunikacích. Tuto problematiku bude nutno konzultovat s městem, jehož zástupci mají přehled o poměrech na jednotlivých zastávkách a o počtu cestujících z jednotlivých zastávek.

Kuřim je přestupním místem pro Integrovaný dopravní systém Jihomoravského kraje. Přestupní místo Kuřim,žel.st. doporučujeme v návrhové části strategie posoudit a zvážit jeho přestavbu; město potřebuje při tak významné úloze v systému IDS a intenzitě dalších linek po republice, kvalitní autobusové nádraží s vybaveností pro cestující a zajišťující jejich bezpečnost.

Část linek je zařazena do integrovaného dopravního systému pod čísly: 152, 302, 310, 311 a 312, v tarifní zóně č. 310.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Číslo linky a název	prac. dny	sobota	neděle	celkem
<b>729 312</b> Tišnov-Vev. Bítýška – Kuřim <b>IDS</b>	59	24	20	82

Zastávky v obci:

Moravské Knínice; Moravské Knínice, Podhájí

Navrhujeme zvážit v návrhové části strategie úpravu a dobudování jednotlivých autobusových zastávek dle normy (zastávkové pruhy, nástupní chodník, čekárny pro cestující) a dle prostorových možností na komunikacích. Nutno bude konzultovat s obcí, jehož zástupci mají přehled o poměrech na jednotlivých zastávkách a o počtu cestujících z jednotlivých zastávek.

Linka je zařazena do integrovaného dopravního systému pod číslem 312, v tarifní zóně č. 310. Autobusové spoje mají přestupní místo na železniční trati č. 250, v Kuřimi a Tišnově.

## CHUDČICE

Číslo linky a název	prac. dny	sobota	neděle	vždy	celkem
<b>728 153</b> Tišnov-Veverská Bitýška-Zastávka-Zbýšov-Oslavany-Ivančice <b>IDS</b>	14				14
<b>729 153</b> Tišnov-Veverská Bitýška-Zastávka-Zbýšov -Oslavany-Ivančice <b>IDS</b>	12				12
<b>729 312</b> Tišnov-Vev. Bitýška-Kuřim <b>IDS</b>	60	22	20		82
<b>Spojů celkem</b>	<b>86</b>	<b>22</b>	<b>20</b>		<b>108</b>

Zastávky v obci:

Chudčice; Chudčice, na hrázi; Chudčice, Delník

Doporučujeme v návrhové části elaborátu prověřit úpravu a dobudování autobusové zastávky dle normy (zastávkové pruhy, nástupní chodník, čekárny pro cestující).

Linky jsou zařazeny do integrovaného dopravního systému pod čísla 153 a 312, v tarifní zóně č. 325. Autobusové spoje mají přestupní místo na železniční trati č. 250, v Kuřimi a Tišnově.

## VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Číslo linky a název	prac. dny	sobota	neděle	celkem
<b>728 153</b> Tišnov-Veverská Bitýška-Zastávka-Zbýšov-Oslavany-Ivančice <b>IDS</b>	16			16
<b>728 303</b> Brno,Bystrc-Veverská Bítýška <b>IDS</b>	22			22
<b>729 153</b> Tišnov-Veverská Bítýška-Zastávka-Zbýšov-Oslavany-Ivančice <b>IDS</b>	15			15
<b>729 312</b> Tišnov-Veverská Bítýška-Kuřim <b>IDS</b>	61	22	20	83
<b>Spojů celkem</b>	<b>114</b>	<b>22</b>	<b>20</b>	<b>136</b>

Zastávky v obci:

Veverská Bítýška, hájovna Na Hlince; Veverská Bítýška, Mečkov; Veverská Bítýška, nám.; Veverská Bítýška, přístaviště; Veverská Bítýška, sídliště; Veverská Bítýška, Vápenice.

Navrhujeme zvážit v návrhové části strategie úpravu a dobudování jednotlivých autobusových zastávek dle normy (zastávkové pruhy, nástupní chodník, čekárny pro cestující) a dle prostorových možností na komunikacích. Nutno bude konzultovat s obcí, jehož zástupci mají přehled o poměrech na jednotlivých zastávkách a o počtu cestujících z jednotlivých zastávek.

Linky jsou zařazeny do integrovaného dopravního systému pod čísly 153, 303 a 312, v tarifní zóně č. 325. Autobusové spoje mají přestupní místo na železniční trati č. 250, v Hradčanech, Kuřimi a Tišnově.

### 3.14.3. 2. Železniční doprava

Železniční trať č. 250 (Praha) - Havlíčkův Brod – Křižanov – Brno – Břeclav – Kúty a zpět byla v úseku Modřice – Brno - Tišnov – Níhov zahrnuta do integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje pod označením S3. Železniční stanice Tišnov, Hradčany a Kuřim jsou pro námi řešené obce přestupním místem a vlakové spoje navazují na spoje autobusové.

Číslo linky a název	prac. dny	sobota	neděle	vždy	celkem
<b>250 (Praha)-Havl.Brod-Křižanov-Brno-Břeclav-Kúty a zpět</b>	21	5	5	42	68
Rychlíkové spoje stávající v Kuřimi	1	3	3	6	13

Pro rozvoj pěší i cyklistické turistiky je význam železniční dopravy v území nezastupitelný.

### 3.14.3. 3. Lodní doprava

V letní turistické sezóně provozuje Dopravní podnik města Brna po hladině brněnské přehrady lodní dopravu, s návazností zejména na obec Chudčice. Konečná stanice lodní dopravy je na levém břehu před mostem na silnici II/386, mezi obcemi Veverská Bitýška a Chudčice.

Číslo linky a název	prac. dny	sobota	neděle	celkem
Bystrc - Veverská Bitýška a zpět	15	15	15	15

## **3.15. Technická infrastruktura**

Vedení nadřazené technické infrastruktury: plynovodů, vodovodů a vysokonapěťových elektrovedů, často trasované těsně kolem zastavěného území, limituje významně územní rozvoj většiny obcí, její existence je však pro obsluhu území nepostradatelná.

Zdokonalováním technického stavu inženýrských sítí a zlepšováním životního prostředí se výrazně zvyšuje komfort života v regionu a současně vzrůstá zájem o obytnou i podnikatelskou výstavbu v obcích. Nedostatky ve stavu technické infrastruktury naopak snižují kvalitu života obyvatel a omezují rozvoj cestovního ruchu.

### **3.15.1. Zásobování elektrickou energií**

Město Kuřim a všechny obce mikroregionu jsou zásobovány z nadřazené elektrické soustavy pro širší oblast Brněnské aglomerace, z transformovny 400/110/22 kV Čebín.

#### **KUŘIM**

Zásobování elektrickou energií zajišťuje pro město Kuřim společnost E.ON, Česká republika, a.s. Technický stav distribuční sítě ve městě je vesměs dobrý, žádostem o nová připojení bývá bez problémů vyhověno, pokud se jedná o současně zastavěné území. Ve větších rozvojových lokalitách je připojení podmíněno výstavbou trafostanic. Distribuční síť je rozváděna jednak původním venkovním vedením, které se nachází při starší zástavbě, je poruchovější a v horším technickém stavu, dále kabelovým vedením, které pochází z doby budování sídlišť a občanské vybavenosti. Postupně jsou ve stávající zástavbě rozvody nízkého napětí (nn) kabelizovány, většinou při příležitosti větší rekonstrukce komunikace vyvolané městem, případně podle časového plánu distributora. Připravována je kabelizace rozvodů nn v ulici Husova (realizace pravděpodobně v roce 2006). Pro rozvojové lokality jsou schváleným územním plánem sídelního útvaru Kuřim navrženy bilance elektrického výkonu, s ohledem na tyto navrhované rozvojové plochy je v územním plánu uvažováno s posílením a využitím více napájecích vedení.

#### **MORAVSKÉ KNÍNICE**

Elektrická energie pro Moravské Knínice je přiváděna venkovním vedením 22 kV č. 57 do věžové transformovny, situované ve středu obce a do dvou stožárových transformátorů na jižním a severním okraji zastavěného území. V roce 1996 byly vybudovány a napojeny dvě nové transformační stanice – stožárová ve východní části obce při polní cestě směřující ke kapli Cyrila a Metoděje a věžová v Horní Brance. Zásobování elektrickou energií je vyhovující.

#### **CHUDČICE**

Obec Chudčice je napájena z venkovních vedení VN 67 a 70. Distribuční rozvod NN 400/231 V je kabelový, pouze v některých lokalitách na okrajích sítě zůstaly venkovní rozvody NN.

#### **VEVERSKÁ BÍTÝŠKA**

Veverská Bítýška je zásobována elektrickou energií z rozvodu vn 22 kV. Síť NN je částečně kabelizována – v nové zástavbě, ve starší zástavbě je rozvod nn proveden venkovním vedením.

### **3.15.2. Plynofikace, vytápění**

Z hlediska technické infrastruktury je v Kuřimi a obcích mikroregionu patrná značná investiční aktivita. V současné době není plynofikována pouze obec Chudčice.

#### **KUŘIM**

Distribuční síť plynu, kterou provozuje monopolní společnost v zásobování plynem Jihomoravská plynárenská, a.s., je zásobena z podzemních zásobníků plynu v Dolních Dunajovicích a Hruškách vysokotlakými plynovody v trase Velké Němčice-Tišnov (DN 200) a Velké Němčice-Šebelov (DN 300).

Přes regulační stanice v ulici Bezručova, Luční a RS závodu TOS Kuřim je rozvedena středotlaká plynovodní síť, na kterou jsou připojeny regulační stanice v ulici Nerudova a Brněnská. Uliční rozvody, tvořené převážně nízkotlakou sítí, pokrývají z 90% městskou zástavbu.

Vysokotlaká a středotlaká síť má dostatečnou rezervu pro připojení budoucí výstavby. Nízkotlaká síť je sice málo poruchová, ale nemá podstatné rezervy, proto je pro další rozvoj nutné věnovat této síti pozornost. Městská plynovodní síť je měří 21 km a zásobuje cca 3 360 odběratelů (celkový počet přípojek je 1 060).

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Na základě objednávky tehdejšího JZD Čebín byl v letech 1988-1990 zpracován projekt stavby pro plynofikaci obce. Po zániku integrovaného JZD nebyl v obci jiný velkoodběratel plynu a finanční možnosti obce nedostačovaly na realizaci této akce, bylo tehdy od plynofikace upuštěno. Na základě požadavků občanů byl v roce 1999 zpracován nový Generel plynofikace obce vyhovující současným i výhledovým podmínkám zásobování obce plynem. Výstavba plynovodu se uskutečnila v roce 2000.

Plynovod je napojen na stávající STL plynovodní síť v Kuřimi, odkud je plynovod veden podél uvažované přeložky státní silnice II/386 a dále podél stávající silnice II/386 do obce.

### CHUDČICE

Zásobování plynem není v Chudčicích uvažováno, přestože katastrálním územím prochází trasa VTL plynu DN 150. I ve výhledu bude pro vaření, přípravu teplé vody a vytápění využíváno elektrické energie.

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Obec Veverská Bítýška byla plně plynofikována v letech 1990 - 1999.

Do nedávné doby byly objekty ve většině obcí mikroregionu vytápěny převážně tuhými palivy s výjimkou menší části domácností využívajících k vytápění elektrické energie nebo dřevní hmoty. Plošná plynofikace obcí zajišťuje podmínky pro ekonomicky úsporné a ekologické vytápění všech objektů a odběratelů. Zemní plyn je ušlechtilé palivo, které nevyvolává potřebu skládek, neznečišťuje ovzduší a nezatěžuje životní prostředí.

Zemní plyn je svým složením (min. 92% CH<sub>4</sub>, do 7% inertů a zbytek vyšší uhlovodíky) oproti hnědému uhlí téměř čistým palivem s minimálním obsahem znečišťujících látek a současně i s vyšší výhřevností. Změnou topného média dojde k likvidaci velkého počtu lokálních topenišť na nekvalitní paliva.

Tabulka: Roční emise u odběratelů v rodinných domcích s roční spotřebou energie cca 120 GJ

<b>palivo</b>	<b>spotřeba</b>	<b>emise</b>	<b>popel</b>
hnědé uhlí	8,0 t	1,32 t	1,72 t
černé uhlí	6,4 t	1,29 t	1,27 t
zemní plyn	3.000 m <sup>3</sup>	0,02 t	-

Z uvedeného vyplývá, že plynofikace má jednoznačně pozitivní vliv na životní prostředí obcí. Při rozhodování o topném médiu hraje důležitou roli i snadnost obsluhy a finanční dostupnost. U některých, zejména starších občanů jsou obtížně překonatelné pořizovací náklady při zavádění nového způsobu vytápění, takže část z nich hodlá i v budoucnu topit pevnými palivy.

### **3.15.3. Zásobování pitnou vodou**

Oběh podzemních vod na území mikroregionu je vzhledem k místním hydrologickým podmínkám vázán zejména na vrstvy propustných písků a štěrků v nivách vodních toků a na pukliny zpevněných hornin a zejména jejich zvětralinového pláště. Obce jsou zásobeny především ze zdrojů, nacházejících se na řešeném území, město Kuřim je napojeno na soustavu VOV (Vírský oblastní vodovod).

#### **KUŘIM**

Město Kuřim má vodovod pro veřejnou potřebu, který je majetkem města Kuřim a provozován společností BVK, a.s (Brněnské vodárny a kanalizace a.s.). Město Kuřim je zásobované vodou ze skupinového vodovodu Kuřim – Česká – Lelekovice tvořící systém vodárenské soustavy Březová II, Vírský oblastní vodovod (dále jen VOV), jehož zdrojem je JÚ (jímací území) podzemní vody Březová II - studna a JÚ VOV - odběr z ÚN Vír (údolní nádrže) s úpravnou vody Švařec.

Voda z obou jímacích území se míchá ve vodojemu Čebín, kde je také chlorovaná. Původním přivaděčem II. březovského vodovodu je tato voda vedena do vodojemu Palackého vrch. Odbočkou z tohoto přivaděče v Kuřimi na ul. U potoka je řadem DN 400 a DN 500 voda přivedena do vodojemu Kuřim I 3000 m<sup>3</sup> s max. hladinou 339,0 m n.m. Z vodojemu je veden zásobovací řad DN 400, prochází ul. Pod boží mukou, kde se redukuje na DN 350, ul. Pod vinohrady, prochází ul. Malá Česká až na ul. Tyršovu, kde se napojuje na původní přivaděč Řečkovice-Kuřim. Z těchto hlavních řadů je zásobovaná zaokruhovanou sítí nižší část Kuřimi, až přibližně po hranici, kterou tvoří ul. Školní a Popkova.

Základní TP 4. – zásobuje větší část města Kuřim, část obce Lelekovice, Českou a část městské části Brna-Ivanovice.

TP 4.1 – zásobuje nejvyšší část města Kuřim a to z vodojemu Kuřim II 2500 m<sup>3</sup> s max. hladinou 379,0 m n.m., který je plněn z čerpací stanice čerpáním z vodojemu Kuřim I samostatným výtlačným řadem. Z výtlačného řadu odbočuje přívodní řad do čerpací stanice Kuřim – Podlesí, který plní vodojem Kuřim – Podlesí 100 m<sup>3</sup> s max. hladinou 385,65 m n.m., z něhož je zásobeno dolní tlakové pásmo 4.1.2. osady Podlesí a horní zástavba je z AT stanice horního pásma 4.1.2.1.

TP 4.1.1 – zásobuje část města v prostoru severně od ul. Školní po ul. Na Královkách a to přes redukční ventil osazený na konci řadu z VDJ Kuřim II.

Tabulka: Potřeba vody z bilance – Kuřim (převzato z PRVK Jm kraje)

Položka			2000	2004	2015
Počet zásob.obyvatel	$N_z$	obyv.	8943	8922	8865
Voda vyrobená celkem	VVR	tis. m <sup>3</sup> /r	502.1	506.5	502.5
Voda fakturovaná	VFC	tis. m <sup>3</sup> /r	401.7	407.3	422.8
Prům. denní potřeba	$Q_p$	m <sup>3</sup> /d	1375.7	1387.7	1376.6
Max. denní potřeba	$Q_d$	m <sup>3</sup> /d	1925.9	1942.8	1927.3

Pozn. Jako podklady pro stanovení počtu obyvatel uvedených v PRVK (Program rozvoje vodovodů a kanalizací) byly použity výsledky Českého statistického úřadu České republiky (dále jen „SÚ ČR“) z posledního sčítání lidu, domů a bytů 2001, které byly zpracovány zpětně v celé územní struktuře k 1.1.2001 a vydány tiskem v souborných informacích. Demografický vývoj počtu trvale bydlícího obyvatelstva vychází ze stavu r. 2000. V populačním vývoji v České republice i v roce 2001 převážily nepříznivé trendy, kdy se prohloubil několikaletý úbytek obyvatelstva. Vedle úbytku přirozenou měrou byl zaznamenán poprvé i úbytek obyvatelstva migrací.

Charakteristickým rysem vývoje sídelní struktury České republiky je v současnosti snižování podílu obyvatelstva největších měst a růst podílu obyvatelstva v nejmenších obcích. Jihomoravský kraj je ale specifický tím, že se zde nachází samostatné Brno-město, jehož obyvatelé se stěhují do menších satelitních obcí v okolí. Tato specifčnost v Jihomoravském kraji je eliminována navrženým způsobem propočtu obyvatel od r. 2000 do r. 2015 pro jednotlivé obce, s lineárním rovnoměrným úbytkem obyvatelstva. Ve skutečnosti je tento trend spíše obrácený, předpokládá se nárůst obyvatelstva v Kuřimi v roce 2012 na cca 12.000 osob.

### **Rozvoj vodovodů ve výhledovém období**

Vodovod pro veřejnou potřebu je pro město Kuřim vybudován v dostatečném rozsahu a ve výhledovém řešeném období bude vodovodní síť rozšiřována dle realizace zástavby v souladu s územním plánem obce. Dále bude provedena rekonstrukce přívodného řadu a rozvodné sítě z nevyhovujícího materiálu.

Tabulka: Realizace vodovodu je zahrnuta do plánu investic

<b>Technické a finanční údaje vodovodu dle PRVK</b>				
<b>Přívodný řad</b>				
Materiál	DN	dl. v km	období	mil. Kč
TLT	500	0,468	2004-2008	2,990
<b>Rozvodná síť</b>				
Materiál	DN	dl. v km	období	mil. Kč
TLT	80	4,494	2004-2008	11,008
TLT	150	0,494	2004-2008	1,552
TLT	80	0,240	2004-2008	0,588
TLT	100	0,167	2012-2015	0,439
TLT	200	0,020	2012-2015	0,067
TLT	400	2,551	2012-2015	12,887
celkem				<b>29,531</b>

Nadlimitní stavby budou realizovány v případě, že investor zajistí potřebné finanční a stavební kapacity v optimálních cenách.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Obec Moravské Knínice má vodovod pro veřejnou potřebu, který je majetkem Svazku VaK Tišnovsko a provozován společností VAS a.s. divize Brno – venkov.

Obec je zásobena pitnou vodou ze samostatného vodovodu Moravské Knínice, jehož zdrojem je JÚ Moravské Knínice – vrt o vydatnosti  $Q = 2,8$  l/s. Ze zdroje je voda čerpána do vodojemu Moravské Knínice  $100 \text{ m}^3$  s max. hladinou 331,0 m n.m. a odtud gravitačně přes síť do koncového vodojemu Moravské Knínice  $150 \text{ m}^3$  s max. hladinou 319,30 m n.m.

Rozvodná síť je z r. 1960. V části rozvodné sítě z důvodu nevhodného materiálu dochází ke zhoršování kvality distribuované vody, výluhem  $\text{Fe}=0,38\text{mg/l}$ .

Tabulka: Potřeba vody z bilance – Moravské Knínice (převzato z PRVK Jm kraje)

Položka			2000	2004	2015
Počet zásob.obyvatel	$N_z$	obyv.	762	760	755
Voda vyrobená celkem	VVR	tis. $\text{m}^3/\text{r}$	54.6	53.8	39.4
Voda fakturovaná	VFC	tis. $\text{m}^3/\text{r}$	38.1	38.3	39.2
Prům. denní potřeba	$Q_p$	$\text{m}^3/\text{d}$	149.5	147.4	108.1
Max. denní potřeba	$Q_d$	$\text{m}^3/\text{d}$	209.3	206.3	151.3



### **Rozvoj vodovodů ve výhledovém období**

Vodovod pro veřejnou potřebu bude výhledově rozšiřován v souladu s plánem zástavby územního plánu obce v průběhu 10-ti let. Ve výhledovém řešeném období se uvažuje s výstavbou nového výtlačného řadu z JÚ do vodojemu.

Jako varianta např. při poškození stávajících zdrojů obec souhlasí s řešením napojení na vodárenskou soustavu Březová II, Vířský oblastní vodovod (dále jen VOV) až po výstavbě tzv. západní větve – přivaděč vodojem Čebín – vodojem Sička – délka propojení cca 150 m, DN 150.

Je navržena, v souladu s Regionálním plánem implementace, rekonstrukce vodovodu Mor.Knínice z oceli a to vzhledem ke stáří a k použitému materiálu, čímž je prokazatelně ovlivněna kvalita vody (Fe = 0,38 mg/l), bez možnosti odstranění závadného stavu provozními možnostmi.

V souladu s Regionálním plánem implementace Jm kraje – část Zásobování pitnou vodou, je plánu investic zařazena rekonstrukce rozvodné sítě v rozsahu 1700 m, r. 2008. Do plánu investic nových staveb je zařazena výstavba výtlačného řadu LT DN 80 dl.571m.

Tabulka: Technické a finanční údaje o vodovodu

<b>Technické a finanční údaje vodovodu dle PRVK</b>				
<b>Výtlačný řad</b>				
Materiál	DN	dl. v km	období	mil. Kč
LT	80	0,571	2005-10	1,320
<b>Rozvodná síť</b>				
Materiál	DN	dl. v km	období	mil. Kč
LT	100	1,700	2008	4,446
celkem				<b>5,776</b>

V souvislosti s novou bytovou zástavbou v obci bude třeba doplnit nový rozvodný systém pitné vody, předpokládá se délka celkem cca 1350 m, DN 80-100. Rovněž plánované využití bývalé vojenské střelnice předpokládá napojení tohoto areálu na veřejný vodovod, a to přípojkou DN 80 v délce 750 m.

### CHUDČICE

Obec Chudčice má vodovod pro veřejnou potřebu, který je majetkem obce Chudčice a obce Veverská Bítýška. Provozován je společností Vodárenský svazek „Bítešsko“. Obec je zásobena pitnou vodou ze skupinového vodovodu Veverská Bítýška - Chudčice, jehož zdrojem je JÚ Šmelcovna – pramenní jímka.

Zásobení obce je gravitační z vodojemu Chudčice 300 m<sup>3</sup> s max. hladinou 294,0 m n.m., který je plněn přes rozvodnou síť Veverské Bítýšky jako koncový vodojem. Vodojem Veverská Bítýška je gravitačně zásoben ze zdroje Šmelcovna. Rozvodná síť je z r. 1985.

Tabulka: Potřeba vody z bilance – Chudčice (převzato z PRVK Jm kraje)

Položka			2000	2004	2015
Počet zásob.obyvateľ	N <sub>z</sub>	obyv.	496	531	627
Voda vyrobená celkem	VVR	tis. m <sup>3</sup> /r	24.3	25.6	28.9
Voda fakturovaná	VFC	tis. m <sup>3</sup> /r	23.2	24.5	27.9
Prům. denní potřeba	Q <sub>p</sub>	m <sup>3</sup> /d	66.6	70.1	79.2
Max. denní potřeba	Q <sub>d</sub>	m <sup>3</sup> /d	89.9	94.6	106.9

### **Rozvoj vodovodů ve výhledovém období**

Podle aktuálních informací (OÚ Chudčice) se uvažuje s využitím zdroje pitné vody za obecním úřadem, ze kterého bude voda čerpána do stávajícího, ale nevyužitého vodojemu Chudčice, přes který by byla zásobena celá obec. V roce 2004 firma GASMETER a.s. Brno zpracovala návrh na rekonstrukci vodojemu a vybudování úpravný vody Chudčice. Předpokládá se provedení oprav k vodojemu, opravu vodojemu, instalaci úpravný vody (technologie bude navržena po obdržení rozboru surové vody z obecní studny) a oddělení rozvodů vody v obci od stávajících rozvodů oblastního vodovodu s možností propojení v případě potřeby. Nová technologie bude situována do prostoru vodojemu, bude navržena na výkon 9 –10 m<sup>3</sup>/sec. Připravuje se projekt pro územní řízení, náklady jsou odhadnuty na 2,5 mil.Kč vč. DPH.

Vodovodní rozvodná síť je pro obec Chudčice vybudována v dostatečném rozsahu a ve výhledovém řešeném období se neuvažuje s jejím rozšířením.

Ve výhledovém období r. 2015 se (v souladu s Regionálním plánem implementace Jm kraje – část Zásobování pitnou vodou), předpokládá napojení na vodárenskou soustavu Březová II, Vířský oblastní vodovod . Napojení bude řešeno přívodním řadem jako odbočka ze západní větve přívaděče VOV vodojem Čebín – Sentice.

Do plánu investic nových staveb je zařazena realizace přívodního řadu DN 80 délky 1000 m jako napojení na VOV.

Nadlimitní stavby budou realizovány v případě, že investor zajistí potřebné finanční a stavební kapacity v optimálních cenách.

Tabulka: Technické a finanční údaje o vodovodu

<b>Technické a finanční údaje vodovodu dle PRVK</b>				
<b>Přívodní řad</b>				
Materiál	DN	dl. v km	období	mil. Kč
LT	80	1,000	2015	1,602
Rekonstrukce vodojemu a vybudování úpravný vody				2,510
celkem				<b>4,112</b>

## VEVERSKÁ BÍTÝŠKA (převzato z PRVK Jm kraje)

Obec Veverská Bítýška má vodovod pro veřejnou potřebu, který je majetkem obce Veverská Bítýška a provozován společností Vodárenský svazek „Bíteško“. Obec je zásobena pitnou vodou ze skupinového vodovodu Veverská Bítýška - Chudčice, jehož zdrojem je JÚ Šmelcovna – pramenní jímka.

Zásobení obce je gravitační z vodojemu Veverská Bítýška 250 m<sup>3</sup> s max. hladinou 294,0 m n.m., který je plněn gravitačně ze zdroje. Rozvodná síť je z r. 1976.

Tabulka: Potřeba vody z bilance – Veverská Bítýška (převzato z PRVK Jm kraje)

Položka			2000	2004	2015
Počet zásob.obyvatel	N <sub>z</sub>	obyv.	2571	2571	2571
Voda vyrobená celkem	VVR	tis. m <sup>3</sup> /r	143.7	143.6	140.2
Voda fakturovaná	VFC	tis. m <sup>3</sup> /r	130.7	130.6	130.5
Prům. denní potřeba	Q <sub>p</sub>	m <sup>3</sup> /d	393.7	393.5	384.1
Max. denní potřeba	Q <sub>d</sub>	m <sup>3</sup> /d	511.8	511.6	499.4

### **Rozvoj vodovodů ve výhledovém období**

Podle PRVK ve výhledovém období se do r. 2015 (v souladu s Regionálním plánem implementace Jm kraje – část Zásobování pitnou vodou), předpokládá napojení na vodárenskou soustavu Březová II, Vířský oblastní vodovod (dále jen VOV), což je podmíněno výstavbou tzv. západní větve přivaděče VOV z vodojemu Čebín do vodojemu Sička, který je pro obec velmi příznivě trasován. V současné době se tato stavba projekčně připravuje – VOV – 5. etapa – Napojení Rosicka na VOV podle nař. vlády č.105/94 Sb.

Do plánu investic nových staveb je zařazena realizace přívodního řadu DN 100 délky 780 m jako napojení na VOV.

Do plánu investic rekonstrukcí je zařazena realizace rozvodné sítě LT DN 200 , dl. 1916 m a DN 100 , dl. 1000 r.2012-2015

Tabulka: Technické a finanční údaje o vodovodu

<b>Technické a finanční údaje vodovodu dle PRVK</b>				
<b>Přívodný řad - napojení na VOV</b>				
Materiál	DN	dl. v km	období	mil. Kč
LT	100	0,780	2015	1,372
<b>Rozvodná síť</b>				
Materiál	DN	dl. v km	období	mil. Kč
LT	200	1,916	2012-2015	3,909
PVC	100	1,000	2008-2009	1,496
celkem				<b>6,777</b>

Nadlimitní stavby budou realizovány v případě, že investor zajistí potřebné finanční a stavební kapacity v optimálních cenách.

Tabulka: Srovnání spotřeby vody pro obyvatelstvo za rok 2004 (údaje dle PRVK Jm Kraje)

		Kuřim	M.Knínice	Chudčice	V.Bítýška	<b>Mikroregion</b>
Počet zásob.obyvateľ	obyv.	8.922	760	531	2.571	<b>Σ 12.784</b>
Voda fakturovaná pro obyvatele	tis. m <sup>3</sup> /r	340,5	25,4	19,4	98,7	<b>Σ 484,00</b>
Prům. denní potřeba 1 obyvatele	m <sup>3</sup> / rok	38,16	33,42	36,53	38,39	<b>Ø 37,86</b>
Prům. denní potřeba 1 obyvatele	l/d	104,6	91,6	100,1	105,8	<b>Ø 103,7</b>

### 3.15.4. Odkanalizování, čištění odpadních vod

V oblasti odkanalizování území a čištění odpadních vod - infrastruktury výrazně ovlivňující životní prostředí - mikroregion vykazuje relativně nepříznivé parametry. Odpadní vody zemědělského původu likvidují producenti dle vlastních plánů odpadového hospodářství s využitím svých zemědělských pozemků s rizikem kontaminace vodotečí. Navrženo je doplnění stávající gravitační kanalizační sítě o nové trubní úseky, otevřené příkopy a je navržena rekonstrukce stávajících vtokových objektů, které je nutno doplnit o lapače splavenin.

#### KUŘIM

Město Kuřim je odkanalizováno převážně jednotnou stokovou sítí a odpadní vody jsou odváděny do prostoru bývalé ČOV, kde je vybudovaná čerpací stanice. Odpadní vody jsou přečerpávány a výtlakem souběžných potrubí DN 300 a DN 400 dopravovány do koncové šachty výtlaku na rozvodnici poblíž obce Česká, odkud jsou odvedeny gravitačním potrubím stokou CI do stávající stoky v Brně – Řečkovících a následně čištěny v ÚČOV Brno – Modřice. (Na tuto stoku je rovněž postupně připojena splašková kanalizace z obce Česká, budou napojeny Lelekovice.)

Do stávající čerpací stanice v Kuřimi jsou zaústěny i odpadní vody z Moravských Knínic, do kuřimské kanalizační sítě je napojena obec Lipůvka. Páteř stokové sítě tvoří hlavní stoky A, B, C a D, které slouží jako jednotná kanalizace. Provozovatel: Brněnské vodárny a kanalizace, a.s.

Ve městě jsou zastoupeny tyto největší průmyslové podniky:

- TYCO Electronics Czech s.r.o.
- TOS Kuřim – strojírenský podnik
- Slévárna Kuřim – strojírenský podnik
- INVESTA INTERNATIONAL – skladový a distribuční areál

- PREFA Brno a.s. – cementové zboží a umělý kámen

V závodě TOS a Prefa je oddílná kanalizace.

TOS – splaškové vody jsou odvedeny do veřejné kanalizace v Kuřimi, do kanalizačního sběrače A. Přímo v závodě je v provozu chemická ČOV. Ze závodu Prefa je vedena splašková kanalizace do městského sběrače A.

Tabulka: Základní údaje o množství a kvalitě odpadních vod (převzato z PRVK Jm kraje)

Položka		2000	2004	2015
Počet trvale bydlících obyv.napojených na kanalizaci	obyv.	8925	8922	8865
Počet trvale bydlících obyvatel napojených na ČOV	obyv.	8925	8922	8865
Počet EO (ekvivalentních obyvatel)	obyv.	9062	9050	9010
<b>Produkce odpadních vod</b>	m <sup>3</sup> /den	1115.93	1132.37	1180.05
BSK <sub>5</sub> (biochemická spotřeba kyslíku za 5 dnů)	kg/den	543.74	543.02	540.62
NL (nerozpuštěné látky)	kg/den	498.43	497.77	495.57
CHSK (chemická spotřeba kyslíku)	kg/den	1087.48	1086.04	1081.24

#### **Popis odkanalizování a čištění odpadních vod ve výhledu**

Kanalizační síť se dobuduje a bude pokračovat rekonstrukce stávající kanalizace .

Časový harmonogram: Výstavba kanalizace: 2007 – 2008, rekonstrukce kanalizace: po r. 2015

Tabulka: Technické a finanční údaje kanalizace

<b>Technické a finanční údaje kanalizace dle PRVK</b>				
<b>Rekonstrukce potrubí</b>				
Materiál	DN	dl. v km	období	mil. Kč
	300-800	7,000	po 2015	42,924
<b>Výstavba kanalizace – nové potrubí</b>				
Materiál	DN	dl. v km	období	mil. Kč
	300	3,1006	2007-2008	18,104
celkem				<b>61,028</b>

#### MORAVSKÉ KNÍNICE

Kanalizační systém v obci je převážně jednotný, jen v několika lokalitách ve východní části zastavěného území jsou stoky oddílné splaškové kanalizace. Na síti je hlavní přečerpávací stanice v Dolní brance, kde se vody soustřeďují k přečerpání výtlačným potrubím do Kuřimi.

Z tamní čerpací stanice jsou ještě přečerpávány do brněnské městské kanalizační sítě odpadní vody z Kuřimi a z Lipůvky.

V obci jsou pouze drobní podnikatelské aktivity a zemědělský areál s živočišnou výrobou, jehož odpadní vody jsou likvidovány opět v zemědělství. Vzhledem k nutnosti čerpání by byla výhodnější výstavba splaškové kanalizace, aby se vyloučila nutnost čerpání dešťových vod – vyšší provozní náklady, provozní problémy (s usazováním...) Provozovatel: Vodárenská akciová společnost, a.s.

Tabulka: Základní údaje o množství a kvalitě odpadních vod (převzato z PRVK Jm kraje)

Položka		2000	2004	2015
Počet trvale bydlících obyv.napojených na kanalizaci	obyv.	380	380	755
Počet trvale bydlících obyvatel napojených na ČOV	obyv.	380	380	755
Počet EO	obyv.	571	570	755
<b>Produkce odpadních vod</b>	m <sup>3</sup> /den	79.96	79.80	98.15
BSK <sub>5</sub>	kg/den	34.26	34.20	45.30
NL	kg/den	31.41	31.35	41.53
CHSK	kg/den	68.52	68.40	90.60

### **Popis odkanalizování a čištění odpadních vod ve výhledu**

V obci bude doplněna stávající jednotná i oddílná kanalizační síť.Vzhledem k čerpání by bylo výhodnější vybudování splaškové kanalizační sítě v celé obci.

Tabulka: Časový harmonogram - výstavba kanalizace: 2012 - 2013

<b>Technické a finanční údaje kanalizace dle PRVK</b>				
<b>Rekonstrukce potrubí</b>				
Pozn.	DN	dl. v km	období	mil. Kč
	300-600	2,500	po 2015	13,031
<b>Výstavba kanalizace – nové potrubí</b>				
	DN	dl. v km	období	mil. Kč
	300-400	5,200	2012-2013	25,813
Výtlak	100	0,180	2012-2013	0,393
	ČS	-	2012-2013	0,425
přípojky	150 ks	1,430	2012-2013	2,325
celkem				<b>41,987</b>

Pro novou bytovou zástavbu v obci bude třeba dobudovat v těchto lokalitách kanalizaci, předpokládá se délka celkem cca 1350 m, DN 250. Rovněž plánované využití bývalé vojenské střelnice předpokládá napojení tohoto areálu na veřejný vodovod, a to kanalizací DN 250 v délce 750 m.

### CHUDČICE

V Chudčicích je provedena částečně dešťová kanalizace s vyústěním do místních vodotečí : Chudčický potok a Kuřimka. Splaškové vody jsou svedeny do jímek a likvidují se vyvážením nebo podmokem. V tomto stavu hrozí nebezpečí znečišťování toků a podzemních vod průsakem z jímek a nekontrolovaným způsobem zaústění některých odpadů přímo do dešťové kanalizace, přičemž obec leží v blízkosti vodárenské a rekreační nádrže Brněnské přehrady, do níž jsou místní vodoteče přímo zaústěny. Z části obce jsou dešťové i splaškové vody vypouštěny do stávající kanalizace, která je po odlehčení zaústěna do kanalizační přečerpávací stanice. Tato stanice pak splaškové vody v délce cca 50 m přečerpává do kanalizace s vyústěním ve stávající čistírně odpadních vod na katastrálním území Veverské Bítýšky. Tímto systémem je zachyceno a likvidováno cca 25 % odpadních vod z obce.

Tabulka: Základní údaje o množství a kvalitě odpadních vod (převzato z PRVK Jm Kraje)

Položka		2000	2004	2015
Počet trvale bydlících obyv.napojených na kanalizaci	obyv.	0	0	658
Počet trvale bydlících obyvatel napojených na ČOV	obyv.	0	0	658
Počet EO	obyv.	380	379	734
Produkce odpadních vod	m <sup>3</sup> /den	54.04	52.66	91.75
BSK <sub>5</sub>	kg/den	22.77	22.71	44.04
NL	kg/den	20.87	20.82	40.37
CHSK	kg/den	45.54	45.42	88.08

Projektová dokumentace, (zpracovaná firmou DUIS s.r.o.Brno) řeší dokompletování stávající stokové sítě tak, aby byly zachyceny veškeré odpadní vody z obce. Stoková síť je uvažována jednotná s odlehčovacími komorami dešťových vod do místních vodotečí. Navrženou stokovou sítí byly původně veškeré splaškové vody z obce sváděny do přečerpávací stanice a uvažovalo se s přečerpáváním na mechanicko-biologickou čistírnu na katastrálním území Veverská Bítýška. Oproti návrhu PRVK se nyní zvažuje změna. Vedení splašků na společnou ČOV Veverská Bítýška je problematické (soukromý pozemek, umístění čerpací stanice), uvažuje se proto o výstavbě vlastní čistírny odpadních vod jen pro obec Chudčice a doplnění kanalizace do míst, kde chybí. Zatím nedošlo ke konečnému rozhodnutí, bude řešeno v PD pro stavební povolení.

Tabulka: Technické a finanční údaje kanalizace

<b>Technické a finanční údaje kanalizace dle PRVK</b>				
<b>Výstavba kanalizace – nové potrubí</b>				
	DN	dl. v km	období	mil. Kč
	300-500	2,469	po 2006	14,130
	ČOV	800 EO	po 2006	7,400
celkem				<b>21,430</b>

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Ve větší části obce je stávající splašková kanalizační síť, která byla vybudována před cca 22 lety, ale je v dobrém technickém stavu. Na síti je 1 čerpací stanice. V obci je podnik HARTMANN-RICO, který vyrábí zdravotnické potřeby, neprodukuje technologické odpadní vody. V současnosti se budují další stoky v obci, předpokládaný termín dokončení výstavby je rok 2007. Odpadní vody z obce jsou odváděny na mechanicko-biologickou ČOV, která byla uvedena do trvalého provozu v roce 1978. Provozovatelem kanalizace i ČOV je Vodárenský svazek Bítešsko.

Tabulka: Základní údaje o množství a kvalitě odpadních vod (převzato z PRVK Jm kraje)

Položka		2000	2004	2015
Počet trvale bydlících obyvatel napojených na kanalizaci	obyv.	2012	2012	2777
Počet trvale bydlících obyvatel napojených na ČOV	obyv.	2012	2012	2777
Počet EO	obyv.	3040	3037	3410
Produkce odpadních vod	m <sup>3</sup> /den	353.30	352.70	393.00
BSK <sub>5</sub>	kg/den	182.39	182.21	204.62
NL	kg/den	145.19	145.03	165.57
CHSK	kg/den	316.78	316.42	361.24

### **Popis odkanalizování a čištění odpadních vod ve výhledu**

Kanalizační síť se dobuduje, stávající ČOV bude rekonstruována. Na ČOV nebudou napojeny odpadní vody z obce Chudčice (oproti závěrům z PRVK).

Tabulka: Časový harmonogram - výstavba kanalizace: 2004 – 2005, rekonstr. ČOV: 2011 – 2012

<b>Technické a finanční údaje kanalizace dle PRVK</b>				
<b>Výstavba kanalizace – nové potrubí</b>				
	DN	dl. v km	období	mil. Kč
	300	3,000	2004-2007	12,622
přípojky	311 ks	2,950	2004-2007	4,821
Rekonstr.	ČOV	390 m <sup>3</sup> /d	2011-2012	5,000
celkem				<b>22,443</b>



Navržené technické řešení kanalizace v rámci PRVKÚK by mělo být realizováno do 31. prosince 2010 podle ustanovení Čl. II odst. 6 zákona č. 20/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, aby obec splnila závazek České republiky vyplývající z vyjednávání o přistoupení k Evropské unii v rámci přechodného období – zajistit odkanalizování a čištění odpadních vod na úroveň stanovenou nařízením vlády vydaným podle § 38 odst. 5 zákona 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Časový harmonogram realizace navrhovaných technických opatření týkajících se předmětné obce/města byl vypracován po zpracování návrhu PRVKÚK pro celý Jihomoravský kraj na základě metodického pokynu Ministerstva zemědělství pro zpracování PRVKÚK a navazujících dopisů Ministerstva zemědělství č.j. 36 623/2003-7330 ze dne 30. září 2003 a č.j. 14 835/2004-16330 ze dne 19. dubna 2004, které uvádí reálně naplnitelný roční objem investičních prostředků do oblasti vodovodů a kanalizací v Jihomoravském kraji.

Výstavba splaškové kanalizace a kanalizační čistírny je pro obce nákladná investice. Pro nedostatek finančních prostředků nejsou ve většině obcí realizovány. Jednou z možností řešení je budování společných kanalizačních systémů pro více obcí podle hydrologických poměrů. Alternativním řešením je zřizování menších domovních kanalizačních čistíren pro skupiny domů, což je vhodné zejména v lokalitách se složitější terénní konfigurací. Naléhavá potřeba řešení problematiky je umocněna potřebou ochrany zdrojů pitné vody. Absence čistíren bezpochyby představuje značné riziko do budoucna, zejména s ohledem na celostátní trend nárůstu objemů odpadních vod. Bez nalezení dostatečných finančních zdrojů alespoň pro největší znečišťovatele (největší obce) hrozí, že utrpí kvalita životního prostředí v regionu, což by mohlo rozvoj mikroregionu ohrozit ve všech oblastech.

Tabulka: Srovnání produkce OV za rok 2004 (údaje dle PRVK Jm Kraje)

		Kuřim	M.Knínice	Chudčice	V.Bitýška	<b>Mikroregion</b>
Počet EO (ekv.obyvatel)	obyv.	9.050	570	379	3.037	<b>Σ 12.657</b>
Produkce odpadních vod	m <sup>3</sup> /den	1132,37	79.80	52,66	352,7	<b>Σ 1617,53</b>
Produkce OV na 1 obyv.	l/ den	125,12	140,00	138,94	116,13	<b>Ø 130,05</b>
Znečištění BSK <sub>5</sub> celk.	kg/d	543,02	34.20	22,71	185,21	<b>Σ 785,14</b>
Znečištění BSK <sub>5</sub> na 1 obyv	g/d	60,00	60,0	59,92	60,98	<b>Ø 60,22</b>

#### **3.15.4. Nakládání s odpady**

Obce mikroregionu mají zpracovány plány odpadového hospodářství a schváleny obecně závazné vyhlášky o separovaném sběru. Svoz tuhého komunálního odpadu pro obec Veverská Bítýška zajišťují SITA MORAVIA, Tišnov a. s., pro obec Chudčice zajišťuje svoz odborná firma SITA MORAVIA, Blansko a. s., pro město Kuřim SITA MORAVIA, Tišnov a. s. a pro Moravské Knínice firma AVE CZ Brno, Vídeňská 264. Obce třídí suť, separovaný odpad, nebezpečný odpad i železný šrot a připravují na recyklační odvoz. Dvakrát ročně jsou v obci k dispozici velkoobjemové kontejnery.

Město Kuřim provozuje prostřednictvím Centra technických služeb Kuřim, s. r. o., sběrná střediska odpadů, ve kterých mohou občané odložit nebezpečné i ostatní odpady. Všechny odpady jsou dále předávány příslušným oprávněným organizacím. Sběrné dvory jsou umístěny v lokalitě Podlesí a na ul. Svatopluka Čecha a Havlíčkova. Město nemá vlastní skládku. Rekultivace divoké skládky v lokalitě Zborov byla dokončena v r. 1992 a bývalá městská skládka byla zrekultivována r. 1995. Jiné činnosti, při kterých by vznikaly městsu odpady jakožto původci, nejsou provozovány.

V roce 2005 byl zpracován Plán odpadového hospodářství (POH) města Kuřimi. Produkce odpadů původce města Kuřimi činila v roce 2004 (dle evidence za rok 2004) 14,52 t nebezpečného odpadu a 3877,15 t ostatního odpadu. Využitelné složky komunálního odpadu občané ukládají do speciálních označených nádob na tříděný sběr, které jsou rozmístěny na určených stanovištích ve městě Kuřimi (29 lokalit). Tímto způsobem je zajištěn sběr papíru, skla (bílého a barevného) a plastů (PETlahví). Sběr PET-lahví je zajištěn i separátně v základních a mateřských školách i na Městském úřadě Kuřim. Kovový odpad mohou občané ukládat na sběrných dvorech nebo si nechat vykoupit firmou Kovošrot, a. s., sídlící v ulici U stadionu.

I v ostatních obcích je prováděna separace odpadů, jsou zde nainstalovány kontejnery, tříšložková hnízda na papír, plast a směsné sklo.

Jako alternativní řešení likvidace biologického odpadu z domácností a rekreačních objektů navrhujeme na vhodném místě (obecní pozemky) zřídit kompostárny s pořízením drtiče zahradního odpadu. Dotaci pro obce je možné získat ze SFŽP v případě Chudčic a Moravských Knínic i z prostředků MZe. V současné době není v řešených obcích problematika využití biologických odpadů odpovídajícím způsobem řešena.

Nepovolené skládky odpadu většího rozsahu nad 5 m<sup>3</sup> se na řešených katastrech nenacházejí. V Moravských Knínicích je lokalizována dřívější obecní skládka - Roháčkova zmola, nacházející se pod Stoupalovou nivou. Byla oplocena a je postupně rekultivována. V současné době lze na tuto skládku vyvézt pouze přebytečnou zeminu z výkopových prací pro upravení terénu. Plocha celé bývalé skládky bude zatravněna a osázena stromy a keři. Vážným problémem je divoká skládka, kterou neuváženě povolil dřívější Městský národní výbor v Kuřimi přímo na bývalé trase dálnice Vídeň - Wrocław pod Holou horkou, v těsné blízkosti státní silnice II/385. Obecní úřad zajistil opakovaně úklid jejího okolí a odvoz odpadu. Instalovaná ocelová závora zabraňuje přístupu motorových vozidel na tuto skládku, avšak neukáznění jedinci nadále znečišťují tuto lokalitu odpadem. Vzhledem k tomu, že trasa rychlostní komunikace R 43 skládkou neprochází, je nutno připravit a realizovat plán rekultivace této skládky. V ostatním území obce se další nepovolené skládky nevyskytují.

Tabulka : Technická infrastruktura

Obec	Počet obyvatel 1.1.2006	Kanalizace	Vodovod	Plyn	ČOV	Odpady
<b>Kuřim</b>	9.764	Město Kuřim je odkanalizováno převážně jednotnou stokovou sítí a OV (odpadní vody) jsou odváděny na čerpací stanici a přečerpávány do stávající stoky v Brně – Řečkovících a následně čištěny v ÚČOV Brno – Modřice (úšřední čistírna odpadních vod).	Město Kuřim má vodovod pro veřejnou potřebu, který je majetkem města Kuřim a provozován společností BVK,a.s. Kuřim je zásobována vodou ze skupinového vodovodu Kuřim – Česká – Lelekovice tvořící systém vodárenské soustavy Březová II, Virský oblastní vodovod (dále jen VOV), jehož zdrojem je jímací území (JÚ) podzemní vody Březová II - studna a JÚ VOV - odběr z ÚN Vir s úpravnou vody Švařec.	Jihomoravská plynárenská, a.s. zásobuje město z podzemních zásobníků plynu v Dolních Dunajovicích a Hruškách VTL plynovody v trase Velké Němčice-Tišnov (DN 200) a Velké Němčice-Šebelov (DN 300). VTL a STL síť má rezervu pro připojení nové výstavby. NTL síť je sice málo poruchová, ale nemá rezervy. Městská plynovodní síť pokrývá z 90% zástavbu, je dlouhá 21 km, měří 9 km a zásobuje cca 3 360 odběratelů (počet přípojek je 1 060).	Město nemá vlastní ČOV. Likvidace splaškových OV je řešena na ČOV Brno-Modřice.	Město Kuřim má zpracován plán odpadového hospodářství a schváleno obecně závaznou vyhláškou o separovaném sběru odpadu. Svoz tuhého komunálního odpadu pro město Kuřim zajišťuje SITA MORAVIA, Tišnov a. s. Město Kuřim provozuje prostřednictvím Centra technických služeb Kuřim, s. r. o., Sběrné středisko odpadu.
<b>Moravské Knínice</b>	804	Kanalizační systém je převážně jednotný. Na síti je hlavní přečerpávací stanice, čerpání výtlačným potrubím do Kuřimi. Z tamní čerpací stanice jsou ještě přečerpávány do brněnské městské kanalizační sítě.	Obec je zásobena pitnou vodou ze samostatného vodovodu Moravské Knínice, jehož zdrojem je JÚ Moravské Knínice. Ve výhledu napojení na vodárenskou soustavu Březová II, VOV.	Výstavba plynovodu se uskutečnila v roce 2000. Plynovod je napojen na stávající STL plynovodní síť v Kuřimi, odkud je plynovod veden podél uvažované přeložky státní silnice II/386 a dále podél stávající silnice II/386 do obce.	Obec nemá vlastní ČOV. Likvidace splaškových OV je řešena na ČOV Brno – Modřice.	Obec má zpracován plán odpadového hospodářství a schváleno obecně závaznou vyhláškou o separovaném sběru. Svoz tuhého komunálního odpadu pro obec Morav. Knínice zajišťuje AVE CZ Brno, Videňská 264. Obec třídí odpad, 2x ročně jsou k dispozici velkoobjemové kontejnery.

<b>Chudčice</b>	725	Je pouze částečná dešťová kanalizace, plánuje se jednotná stoková síť je zaústěna do ČOV.	Obec zásobena pitnou vodou ze skupinového vodovodu Vever. Bítýška - Chudčice. Plánuje se využití zdroje pitné vody za obecním úřadem, ze kterého bude voda čerpána do stávajícího, ale nevyužitého vodojemu Chudčice, přes který by byla zásobena celá obec. Předpokládá se provedení oprav k vodojemu, oprava vodojemu, instalace úpravny vody.	Obec není plynofikována. O plynofikaci se neuvažuje, přestože katastrálním územím prochází trasa VTL plynu DN 150. I ve výhledu bude pro vaření, přípravu teplé vody a vytápění využíváno elektrické energie.	Obec nemá ČOV, uvažuje se o výstavbě vlastní čistírny odpadních vod jen pro obec Chudčice, alt. s napojením na ČOV Veverská Bítýška a o doplnění kanalizace do míst, kde chybí.	Obec má zpracován plán odpadového hospodářství a schválenou obecně závaznou vyhlášku o separovaném sběru. Svoz tuhého komunálního odpadu pro obec Chudčice zajišťuje odborná firma SITA MORAVIA, Blansko a. s. Obec třídí odpad a připravuje na recyklační odvoz. Dvakrát ročně jsou v obci k dispozici velkoobjemové kontejnery.
<b>Veverská Bítýška</b>	2.812	Ve větší části obce je stávající splašková kanalizační síť. Na síti je 1 čerpací stanice. V současnosti se budují další stoky v obci. Odpadní vody z obce jsou odváděny na ČOV Veverská Bítýška. Připravuje se rekonstrukce ČOV.	Obec je zásobena pitnou vodou ze skupinového vodovodu Veverská Bítýška - Chudčice, jehož zdrojem je JÚ Šmelcovna – pramenní jímka. Ve výhledu napojení na vodárenskou soustavu Březová II, VOV.	Obec Veverská Bítýška je plně plynofikována. Plynofikace proběhla v letech 1990 – 1999.	Odpadní vody jsou sváděny na mechanicko-biologickou ČOV, která byla uvedena do trvalého provozu v roce 1978. Uvažuje se o její rekonstrukci, případně podle dohody s přivedením OV z Chudčic.	Obec má zpracován plán odpadového hospodářství a schválenou obecně závaz. vyhlášku o separovaném sběru. Svoz tuhého komunálního odpadu pro obec Vever. Bítýška zajišťuje SITA MORAVIA, Tišnov a. s. Obec třídí suť, separov. odpad, nebezpeč. odpad i železný šrot a připravují na recyklační odvoz. Dvakrát ročně jsou v obci velkoobjemové kontejnery.

### 3.15.5. Ochrana před povodněmi

Koncepce protipovodňové ochrany v jednotlivých povodích má určit povodněmi nejvíce ohrožená území se zaměřením na ohrožení center osídlení obyvatelstva, případně lokalit

zvláštního veřejného zájmu. Ojedinelé objekty, které jsou v dosahu místních rozlivů, je nutno řešit lokálními opatřeními.

Dle zákona 254/2001 Sb. záplavová území jsou administrativně určená území, která mohou být při výskytu přirozené povodně zaplavena vodou. Jejich rozsah je povinen stanovit na návrh správce vodního toku vodoprávní úřad. Vodoprávní úřad může uložit správci vodního toku povinnost zpracovat a předložit takový návrh v souladu s plány hlavních povodí a s plány oblastí povodí. Omezení, vyplývající z existence zátopového (záplavového) území, jsou uvedena v zákoně 254/2001 Sb., o vodách.

V řešeném území je hlavním tokem řeka Svratka (významný vodní tok), která protéká Veverskou Bítýškou a má vyhlášeno záplavové území. To však kromě Veverské Bítýšky přímo nezasahuje do katastrů ostatních obcí a města Kuřim. Ve Veverské Bítýšce je povodněmi dotčen areál podniku Hartmann - Rico. Aktualizace záplavového území toku Svratky byla stanovena 28.11.2005 Krajským úřadem JM kraje, pod č.j. JMK 22636/2005 OŽP – Cr, a to v úseku říčního km 65,520 – 97,800.

Záplavové území Kuřimky bylo vyhlášeno JM Krajským úřadem OŽP dne 23.1.2006, pod č.j. JMK 13767/2005 (Stanovení záplavového území toku Kuřimka v úseku říčního km 0,000 po říční km 12,827). Záplavové území zahrnuje následující katastrální území: Veverská Bítýška, Chudčice, Moravské Knínice, Kuřim.

Výslovně se upozorňuje, že umístování jakýchkoliv staveb a zařízení v záplavovém území včetně terénních úprav je možné pouze se souhlasem věcně a místně příslušného vodoprávního úřadu v souladu s ustanovením § 17 vodního zákona. Povinnost zpracování povodňového plánu dle § 71 odst. 4 vodního zákona mají všichni vlastníci staveb či pozemků, které se nacházejí v záplavovém území nebo mohou zhoršit průběh povodně.

Každá plánovaná výstavba v záplavovém území musí být posuzována s ohledem na ovlivnění odtokových poměrů v inundaci, s ohledem na možné hloubky a rychlosti vody a případné ohrožení stavby. Vyjádření pro tyto stavby v záplavovém území bude i nadále poskytovat Povodí Moravy s.p. Brno.

V případě nově plánované výstavby větších staveb v záplavovém území, které mohou ovlivnit odtokové poměry bude třeba i nadále lokalitu detailně přeměřit a průběhy hladin v dané lokalitě přepočítat a vyhodnotit vhodná protipovodňová opatření a vliv na odtokové poměry. Zásadní příčné stavby v inundaci (např. komunikace), které by ovlivnily odtokové poměry, bude nutno posuzovat i pro případ větších vod než  $Q_{100}$ .

Vyhlášené záplavové území významného vodního toku Kuřimky je závazným podkladem pro územní plánování v území, jehož se týká a musí být v příslušném rozsahu zahrnuto do jednotlivých stupňů územně plánovací dokumentace – zejména do grafických částí a výkresů řešících limity využití území – v souladu s platnou vyhláškou č. 135/2001 Sb., o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci. Vyhlášené záplavové území významného vodního toku Kuřimky je i výchozím podkladem pro vyjadřovací činnost správce toku. Na stanovení záplavových území se nevztahuje správní řád (viz. ustanovení § 66 odst. 7) vodního zákona) tzn., že toto stanovení záplavového území významného vodního toku Kuřimky není rozhodnutím podle správního řádu a nelze se proto proti němu odvolat.

Ostatní drobné toky v území nemají vyhlášeno záplavová území, přesto je třeba upozornit na všeobecnou problematiku výstavby kolem jakéhokoliv vodního toku.

Ve většině obcí, jejichž intravilánem protékají vodní toky, je patrná snaha o zástavbu území v těsném sousedství toku. Tím zanikají volné pruhy, které dříve sloužily k neškodnému převedení povodní. Zástavba vytváří překážky odtoku, zpětným vzduším rozšiřuje zatápné plochy a zvyšuje rozsah povodňových škod. Těmto tendencím je třeba čelit soustředěným a nekompromisním působením správců toků, vodoprávních orgánů a stavebních úřadů, které by rozšiřování zástavby v blízkosti toků měli zamezit. Při vymezování účelových ploch v rámci ÚPD musí být vyhlášena zátopová území přísně respektována.

Pozn.: V roce 2005 zpracovala firma AQUATIS Brno „Studii protierozních a odtokových opatření nad Brněnskou nádrží“, závěry z této studie byly částečně použity při návrhu opatření.

## **3.16. Kultura a ochrana kulturních památek**

### **3.16.1. Kultura**

#### KUŘIM

Na kulturních aktivitách města se podílí činnost Městské knihovny, Společenského centra – kulturní dům, Základní umělecká školy (ZUŠ), Domu dětí a mládeže (DDM) a Galerie ad astra. Zařízení jsou umístěna v různých částech města. V Podlesí je k občasným aktivitám pronajímán kulturní sál. Kulturní akce jsou pravidelně pořádány také na nádvoří zámku a v kostele.

Společenské centrum Kuřim je zařízení města Kuřim, jehož úkolem je organizovat kulturní a společenskou činnost ve městě, poskytovat spolupráci a odborné zázemí dalším pořadatelům akcí, spravovat budovu Kulturního domu v Kuřimi a pronajímat prostory pro kulturní a společenskou činnost.

Každoročně se koná Společenský ples města Kuřim a zpravidla 5-6 plesů dalších organizací.

Na nádvoří kuřimského zámku se tradičně koná Kuřimské Zámecké kulturní léto, jehož nultý ročník se konal v roce 2000, první v roce 2001. Jedná se o sérii koncertů, filmových představení a dalších akcí. Kapacita nádvoří je cca 400 sedících diváků. Nejvýznamnější akcí Kuřimského zámeckého kulturního léta je Zahrada písničkářů – národní finále Konkuru Zahrady pro kategorii jednotlivců a dvojic. Jedná se o událost celostátního významu.

Městskou knihovnu Kuřim, v níž je umístěno také veřejné Internetové pracoviště, navštíví ročně cca 17,5 tis. čtenářů. Knihovna pořádá v průběhu roku cca 60 knihovnických lekcí a besed a dalších akcí jako např. Týden knihoven, Noc s Andersenem, Dopis Ježíškovi. Městská knihovna Kuřim plní také regionální funkci pro okres Brno-venkov, což znamená, že některé odborné knihovnické služby poskytuje i ostatním knihovnám v okrese. Připravuje se rozšíření knihovny, aby bylo možné novou organizací provozu zvýšit její užžitnou hodnotu.

Základní uměleckou školu navštěvuje asi 700 žáků. Od roku 1991 se vyučují všechny umělecké obory: hudební, taneční, výtvarný, literárně dramatický. Škola zaznamenala celou řadu úspěchů v okresních, krajských i celostátních kolech soutěží ZUŠ. V sálu Základní

umělecké školy jsou pořádány koncerty klasické a jazzové hudby, koncerty Základní umělecké školy a Absolventské koncerty ZUŠ.

Dům dětí a mládeže nabízí v rámci sekce „tvořivé kroužky“ dětem i dospělým pestrou škálu aktivit: keramika pro děti, keramika pro dospělé, keramika pro rodiče s dětmi, paličkování, šikovné ruce, práce s textilem, dílničky (vaření, malování na textil, sklo, batika, háčkování, pletení, výšivka, práce s papírem apod.). Kromě kroužků organizuje DDM v průběhu roku výstavy, tvořivé dílny, v zimním období např. výrobu adventních věnců, mikulášskou zábavu pro děti. Další pravidelnou aktivitou je pořádání příměstských táborů.

Galerie ad astra je soukromá výstavní a prodejní galerie moderního výtvarného umění, umístěná v přízemí kuřimského zámku. Vystavuje díla předních, zejména českých a slovenských umělců. Ve spolupráci s Galeríí Sýpka pořádá pravidelně dva půlroční vzdělávací projekty: Kurz současného umění a Kurz přípravy ke studiu na fakultě architektury.

Římskokatolická církev pořádá kromě každodenních bohoslužeb v kostele sv. Máří Magdaleny i pravidelná setkání dětí a mládeže. Jednou za 14 dní probíhají po bohoslužbě Biblické hodiny, ve farní klubovně každou neděli zpívání dětí.

Církev československá husitská – náboženská obec Kuřim – organizuje modlitební setkání, bohoslužby a pravidelné biblické hodiny pro mládež, pro střední generaci i pro důchodce. Každý týden se na faře koná setkání mládeže.

Nový přednáškový sál Sboru badatelů Bible Kuřim byl otevřen koncem roku 2004.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Lidová knihovna, umístěná v budově školy, kapacitně dostačuje. Výstavba nového objektu knihovny se nepředpokládá.

Pro uskutečňování společenských akcí, hodových zábav, plesů, koncertů, divadelních představení, vystoupení školní mládeže a větší schůze jsou využívány prostory Sokolovny. Jejich kapacita vyhovuje.

Hlavním organizátorem kulturních akcí je obec ve spolupráci s četnou skupinou mladých lidí. V kulturním životě obce sehrává výraznou roli i Základní škola. Malotřídní škola má dvě třídy a pět ročníků s průměrným počtem 6 žáků v ročníku. Kromě základních výchovných a vzdělávacích funkcí zahrnuje činnost školy celou škála mimoškolních aktivit. V době mimo vyučování sdružuje všechny zájmové aktivity Centrum volného času, které poskytuje prostor i pro starší žáky a pro dospělé (Drakiáda, Uspávání broučků, besídky pro rodiče, výstavy, návštěvy divadelních a filmových představení v Brně, výchovné koncerty, školní výlety, škola v přírodě, dětský karneval, sběr starého papíru). Žáci školy se účastní mnoha soutěží. Významná je i spolupráce školy s dalšími subjekty a její zapojení do projektů (Zdravé zuby, Bramborový den, Cestujeme po světě, Strom Ústavy EU – sázení lípy aj.).

## CHUDČICE

Zájmové aktivity se v Chudčicích soustřeďují v kulturním domě, u něhož je koupaliště a sauna. Svoji činnost zde provozuje klub důchodců, maminky s dětmi a Hasičský sbor. V obci je vybudována nová kaple.

## VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Dlouhou tradici má v obci knihovna, kterou navštěvují čtenáři všech generací. V roce 2005 měla knihovna 768 čtenářů. Již tradičně probíhá amatérský divadelní Festival NA PRKNECH.

V Jarošově mlýně jsou kromě stálé expozice mlynářství pořádány přitažlivé kulturní akce, zejména výstavy. Kostel sv. Jakuba je střediskem duchovního života obyvatel celé farnosti, která kromě Veverské Bítýšky zahrnuje i obce Chudčice a Hvozdec.

V kulturním životě obyvatel hraje velmi významnou úlohu spolková činnost, o níž pojednává kapitola 3.18.1. Spolkový život

### **3.16.2. Kulturní a historický potenciál, ochrana kulturních památek**

Osídlování území nejstaršími lidskými společenstvími bylo až do 13. století určováno především přírodním utvářením regionu, zejména jeho georeliéfem, půdními, klimatickými a hydrologickými poměry. Členité, výškově exponované a půdně i klimaticky málo lákavé oblasti zůstaly dlouho mimo zájem pravěkých zemědělců a soustavně byly osídleny až za velké osídlovací vlny vrcholného středověku. Přesto se v území dochovalo svědectví o osídlení prvotními skupinami sběračů a lovců starší doby kamenné (paleolitu), kteří nebyli vázáni na zemědělsky výhodné terény.

## KUŘIM

První známé osídlení pochází ze starší doby kamenné. Nejstarší písemnou zmínkou je zakládací listina kostela sv. maří Magdaleny z roku 1226. Obec Kuřim prodal moravský markrabě Jošt v roce 1405 Milotovi z Křižanova. Od roku 1464 patřila obec pánům z Boskovic. V roce 1527 koupil Kuřim Zikmund Nekeš z Landeka. Po smrti Zikmunda roku 1547 byla obec prodána městu Brnu. Vznik erbu před rokem 1560 v podobě černého orlího křídla o dvou řadách per souvisel s povýšením někdejší vsi na městečko. Celkem zdárný hospodářský vývoj Kuřimi byl přerušen třicetiletou válkou, která Kuřim i její okolí tvrdě postihla. V roce 1645 Švédové Kuřim zpustošili.

Z konce 17. století se na dnešním náměstí 1. května zachovala socha sv. Floriana, později byla na úbočí Kuřimské hory postavena vodní kaple se sochou sv. Jana Nepomuckého a v letech 1766-1772 byl přestavěn původně románský kostel sv. Maří Magdaleny z roku 1226 do pozdně barokního slohu.

Začátkem 19. století byla postavena přípojka od státní silnice z České do Tišnova. Byla zřízena obecná škola. Až do roku 1848 byly kuřimské dějiny úzce spjaty s městem Brnem, které mělo ve zdejších čtyřkřídle dvoupatrovém zámku, který byl renesančně přestavěn z tvrze ze 16. století, svoji centrální správu pro celé panství. Radikální změna nastala v důsledku revolučních událostí v roce 1848. Stará patrimoniální stravní soustava byla zrušena a nahrazena správou státní a obecní.



Ve druhé polovině 19. století byla v Kuřimi zřízena pošta, občanská záložna, četnická stanice, vznikl sbor dobrovolných hasičů, byl zahájen provoz na nové železniční trati Brno-Kuřim-Tišnov, dokončena silnice Kuřim-Moravské Knínice, přistavěno dvorní křídlo zámku, rozšířen vodovod, založena tělocvičná jednota Sokol.

Začátkem 20. století byla postavena silnice z Kuřimi do Jinačovic, zahájen provoz na železniční trati Kuřim-Veverská Bítýška a dokončena stavba silnice Kuřim-Lipůvka.

Po I. světové válce byla zřízena měšťanská škola, přestavěn Dělnický dům, ve kterém dnes působí Dům dětí a mládeže, postavena hasičská zbrojnice a Sokolovna, kde je v současnosti kromě tělocvičny i horolezecká stěna a posilovna.

Roku 1942 byl založen strojírenský závod, výrobce přesných obráběcích strojů, jako pobočný závod Zbrojovky Brno – z tohoto důvodu byla také Kuřim za druhé světové války bombardována. Po II. světové válce Kuřim rychle rostla díky rozvoji výroby v závodě TOS a hromadné bytové výstavbě. Postupně bylo postaveno více než 600 bytů, zřízena hudební škola, otevřena nová základní škola, vybudován stadion. Na dynamickém rozvoji města měla zásluhu továrna TOS, která podporovala výstavbu dalších bytových domů, společenských zařízení a občanskou vybavenost města.

V roce 1959 byla otevřena nová mateřská škola, o rok později kulturní dům a jesle TOS Kuřim, které byly v r. 1991 přestavěny na další mateřskou školu, začala plynofikace města, do provozu byl uveden březovský vodovod.

K 1.7.1964 získala Kuřim statut města. Začala výstavba výškových bytových domů, obchodů, 2 mateřských škol, další základní školy, knihovny a polikliniky. Provoz zahájila věznice. Byla otevřena krytá plovárna se saunou, plaveckou školou a venkovní koupaliště s hřištěm pro plážový volejbal. V 80. letech byla dostavěna panelová sídliště Na Loučkách a Brněnská, začátkem 90. let zprovozněn penzion pro důchodce. V následujícím desetiletí byla zahájena intenzivní bytová výstavba, nejdříve formou půdních vestaveb v domech se sedlovou střechou, od přelomu tisíciletí především intenzivní výstavbou v lokalitě Díly za sv. Janem (rozsáhlé, zcela nové sídliště bytových a rodinných domů) a v menší míře i v ostatních rozvojových lokalitách (Podlesí, Záruba).

Rozsáhlá výstavba domů a bytů a dobrá úroveň občanské vybavenosti mění od 90. let 20. století tvář města a vytváří podmínky pro další růst počtu obyvatel.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Existence dávného osídlení v katastru obce je doložena archeologickými nálezy prehistorického původu.

První písemná zmínka o založení obce pochází z roku 1235 z listiny, v níž papež Řehoř IX. Vzal pod ochranu cisterciácký klášter v Předklášteří u Tišnova. Při této příležitosti papež zmiňuje obec Chnieniz, jež přináleží klášteru. V pozdějších historických pramenech byla obec zmiňována pod různými názvy – Moravské Kněnice, Kynice Moravské aj. Od roku 1350 patřila obec trvale pod Veverské panství a střídala majitele tak, jak se měnili páni na Veveří.

Význam Moravských Knínic dokládá skutečnost, že obec vlastnila obecní pečeť, jíž byly stvrzovány důležité listiny, zejména takové, které se týkaly prodeje či koupě pozemků. Nejstarší listina potvrzená pečeti pochází z roku 1667.

Původní půdorys obce byl ovlivněn terénním reliéfem i logickým uspořádáním stavení podél hlavních cest, směřujících k Chudčicím a k Čebínu. Obci vévodil kostel v centrální poloze, domy byly uspořádány ulicově.

V letech 1891-1894 byla postavena silnice z Moravských Knínic do Kuřimi, v období 1902-1904 byla vybudována spojovací silnice k Čebínu. V roce 1911 zahájila provoz železnice na trase Kuřim – Veverská Bítýška, se zastávkou v Moravských Knínicích.

Ve 30. letech 20. století prošla obec obdobím prudkého stavebního rozvoje, především obytného a hospodářského charakteru. Spolu s Čebínem a Drásovem patřila mezi nejbohatší obce Tišnovského okresu. Významnou veřejnou stavbou byla Sokolovna, postavená v roce 1922.

Komunikační síť se rozšiřovala souběžně se stavebním rozvojem obce. V letech 1911-1922 byla vystavěna silnice k Chudčicím. V průběhu roku 1925 byla v obci zavedena elektrická energie. Na sklonku roku 1929 byly zahájeny přípravné práce k zachycení pramenů pro plánovaný vodovod. Obec se stala členem Společnosti pro vybudování skupinového vodovodu ze Šmelcovny u Maršova. Společnost tvořily obce Chudčice, Moravské Knínice a Tišnov. K realizaci nedošlo.

V roce 1936 byl zastaven provoz na lokální železniční trati Kuřim – Veverská Bítýška a zcela nahrazen autobusovým spojením. Počátkem roku 1939 byla v katastrálním území Moravské Knínice vyměřena trasa dálnice z Vídně do Wroclavi. Zemní těleso a most přes potok Kuřimka zůstaly nedostavěny.

Stavební rozvoj po válce pokračoval až do 80. let 20. století. Do roku 1957 byly Moravské Knínice největší katastrální obcí v Tišnovském okrese. S účinností od 1.1.1957 přišla obec o největší část svého katastrálního území, aniž měla možnost se k situaci vyjádřit. Podle materiálu KNV „Územní úprava okolí Kníničské přehrady“ činila ztráta 703 ha a následně do roku 1988 ztratila obec postupně dalších cca 84 ha své katastrální výměry.

V letech 1949-1989 se v obci vybuďovala řada významných staveb, převážně formou „Akce Z“: mateřská škola, myslivecká chata na „Čihadle“, samoobsluha, generální oprava hřbitova s výstavbou nové márnice, nová požární zbrojnice a rekonstrukce obecní kanceláře.

Stavební rozvoj obce ovlivnilo založení JZD v roce 1950. S jeho činností souvisí vybudování řady hospodářských objektů v období let 1956-1972.

V roce 1949 byla zahájena výstavba kanalizace a stavba rybníka v Mezihoří. Ke stavbě obecního vodovodu překročila obec v roce 1958.

Období stagnace společenského života a stavebního rozvoje obce nastalo připojením obce Moravské Knínice k městu Kuřim dne 1.7.1980. Samostatná obec zanikla a po následujících 10 let se stala místní částí Kuřimi.

V roce 1990 se obci podařilo získat zpět svoji samostatnost. Následně byla realizována řada zvelebovacích akcí, nejvýznamnější je dobudování kanalizace v obci v roce 1996. Odpadní vody z celého zastavěného území obce přečerpávány do čistírny odpadních vod v Kuřimi.

## CHUDČICE

Území Chudčic je osídleno nejpozději od doby rané středověké kolonizace. První písemná zmínka o Chudčicích je z roku 1238, kdy olomoucký biskup Robert potvrdil doubravnickému klášteři desátky ze dvou panských popluží v Chudčicích. Chudčice patřily k hradu a panství veverskému a měnily s ním své pány. V Chudčicích byl velkostatek a velký panský rybník i panský hostinec.

V lese nad Chudčicemi je památné místo, kde stávala až do r. 1784 poutní kaple sv. Kříže, původně románská nebo i starší. Ke kapli byla na sv. Václava procesí a byly zde konány slavnostní bohoslužby. Na rozkaz císaře Josefa, kterým byly polní kaple zrušeny, byla kaple roku 1784 zbořena. Místo, kde stávala bylo označeno třemi kříži, k nimž byla roku 1856 od hráze rybníka vybudována křížová cesta, která je dnes chráněna jako kulturní památka.

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Osudy Veverské Bítýšky byly vždy spojeny s hradem Veveří, který byl podle pověsti založen knížetem Kunratem roku 1059. První písemná zmínka o hradu pochází z roku 1213.

Obec Veverská Bítýška vznikla patrně až po založení hradu. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1376, další z roku 1446. V roce 1521 udělil král Ludvík obci výsadu městečka pořádat jednou týdně trhy a dvakrát do roka jarmarky. Obyvatelé obce byli osvobozeni od královských a zemědělských dávek. Od 13. století vykonával soudní moc v obci hejtman sídlící na hradě, do roku 1727 měla obec i hrdelní právo.

Při marném obléhání hradu švédskými vojsky v roce 1645 byla obec vypálena, shořel dřevěný kostel, grunty zůstaly pusté. Ve snaze opět je zalidnit vyhlásil veverský hejtman Komínek, že kdo si dům opětovně postaví, bude mu dědičně připsán.

V letech 1667 – 1719 působil v obci jako farář významný náboženský spisovatel Valentin Bernard Jestrabský. První písemná zmínka o škole je z roku 1671, ale stála zde patrně již dříve. Během dalších let byla obec sužována vydržováním vojsk, placením proviantu i ubytováním. Následkem průchodů vojsk byla cholera, na kterou umíralo mnoho obyvatel.

Provoz tří mlýnů, jedné výrobní stělného prachu (kdysi jediné na Moravě) a posléze i zanikající úpravny železa (hamry) byly jedinými pracovními příležitostmi. Veverská Bítýška byla obcí převážně zemědělskou, dřevo zpracovávala místní pila.

Největšího rozmachu dosáhla obec v roce 1911, kdy byla uvedena do provozu nejmodernější plavárna kaolinu ve střední Evropě, která zpracovávala surovinu povrchového dolu na katastrálním území Maršova. Pro tuto továrnu byla vybudována železnice do Kuřimi. Od roku 1911 vyráběl Dolní mlýn pro Veverskou Bítýšku elektrický proud, dříve než ve větších.

Roku 1928 byl postaven betonový most přes řeku Svratku, který nahradil dosavadní mosty dřevěné. Celosvětová hospodářská krize ve třicátých letech 20. století znamenala zánik plavárny kaolinu a ukončení provozu železnice. Bývalou kaolinku koupila firma Ráček a. s. a zavedla zde výrobu obvazů a vaty.

Na území **Mikroregionu Kuřimka** se nachází 15 památkově chráněných objektů zapsaných ve Státním seznamu nemovitých kulturních památek a 1 technická památka.

## KUŘIM

### **Kuřimský zámek – r. č. 13870/7-781**

Mohutná renesanční stavba z let 1550-1590, po roce 1650 zámek přestavěn. Zámecká dvoupatrová budova podkovovitého půdorysu s nádvořím, které je ohraničeno novou zdí s asymetricky umístěným vchodem, obě křídla neúplně rozvinuta, krátká, mezi křídly přízemí a 1. patra ústřední budovy s arkádami, jednoramenné schodiště vpravo do 1. patra k arkatuře s železnými kleštinami, střecha sedlová. V přízemí jsou klenuté místnosti, částečně chodba, v 1. patře jen chodba, ostatní místnosti jsou plochostropé. Druhé patro je vlastně jen upravené podkroví se sníženými plochými stropy. Vlastníkem a uživatelem zámku je ISS a SOU Kuřim, s.r.o. Pozdně barokní drobná architektura pochází z 19. století. Exteriéry zámku jsou v nevyhovujícím stavu, vyžadují rozsáhlou rekonstrukci.

### **Kostel sv. Maří Magdaleny s kaplí Panny Marie – r. č. 26073/7-782**

Kostel sv. Maří Magdaleny byl postaven v románském slohu kolem roku 1226, přestavěn byl v letech 1766-1772 zcela od základu v podobě pozdního baroka, vysvěcen byl 24.10.1772. Do roku 1833 se v těsné blízkosti nacházel hřbitov, r. 1843 byla do dnešní podoby přestavěna věž, r. 1888 proběhla úprava lodí. Na věži bývaly čtyři zvony, z nichž jeden byl z roku 1673, další z roku 1650, přelitý v roce 1888. Za I. světové války byly zvony i přes své stáří zrekvírovány. V sousedství kostela ve svahu proti faře se nachází kaplička obdélného půdorysu z 18. století.

### **Socha sv. Floriana – r. č. 47306/7-784**

Raně barokní socha nacházející se na nynějším náměstí 1. května. Na čtvercovém soklu hranolový profilovaný podstavec ve spodní části vydutý, ukončen masivní profilovanou římsou. Na bočních stěnách ryté rámy. Na přední straně soklu vrytém rámu nízký reliéf hořícího města, na zadní straně podstavce v rytém rámu nápis s chronogramem: SanCto Florlono oppIDVM rVreInense obtVLIt et VoVit. (Svatý Floriáne, městečko kuřimské ochraňuj a zaslib.) Některá písmena tohoto nápisu jsou vyšší než ostatní. Jedná se zřejmě o kryptogram – tajnopis, který se v těch dobách s oblibou vtesával do latinských nápisů. Vyjme-li ona vysoká písmena, vypadá jejich pořadí takto: SCFIIDVMVIVLIVV. Téměř všechna tato písmena používá latina jako číslovky, a tak se naskýtá následující rozluštění: S-svatý, F-Florian, C-100, I-1, I-1, D-500, V-5, M-1000, V-5, L-50, I-1, V-5, V-5. Součet 1679 je nepochybně rokem postavení pomníku. Jinde /Kronika moravská) je uváděn rok založení 1680. Je tedy pravděpodobné, že kameník vtesal tento šifrovaný letopočet do kamene v roce 1679, ale postavení pomníku se mohlo protáhnout přes zimu a proběhlo až v roce 1680.

### **Vodní kaple sv. Jana z Nepomuku – „Jáneček“ – r. č. 40555/7-785**

Vodní kaple zasvěcena sv. Janu Nepomuckému z roku 1722, ležící v jižní části města na úbočí Kuřimské hory. Půlkruhová zděná stavba, v jejímž horním výklenku je umístěna asi 150 cm vysoká socha sv. Jana Nepomuckého držící v ruce kříž s Kristem. Ve spodním výklenku vytéká z boku pramenitá voda z přepadové jímky. V těsné blízkosti kaple vede vzhůru lesní cesta. Když byla cesta při svozu dřeva poškozena, našla se v hloubce asi 60 cm pod povrchem unikátní dřevěná kulatina z borového dřeva, která tvoří přírodní potrubí pro

studánku. Přesné místo prameniště nebylo dodnes objeveno. Voda ze studánky bohužel nespĺňuje hygienické podmínky a není pitná ani po převaření.

## MORAVSKÉ KNÍNICE

### **Filiální římskokatolický kostel sv. Markéty – r. č. 15662/7-837**

Jednolodní orientovaná stavba s žebrově zaklenutým presbytářem vyzdobeným cennými freskami, na jižní straně ukončena hranolovou věží. Původně gotický kostel z roku 1366 byl v roce 1885 přestavěn v pseudogotickém slohu. Autorem obrazu na hlavním oltáři je Josef Šichan. V kostelní věži se uchovaly dva zvony z 16. století (z roku 1509 velká a umíráček z roku 1551). V presbyteriu jsou vzácné fresky s figurálním námětem a rostlinnými ornamenty. V roce 1995 byla dokončena obnova fasád kostela.

### **Kaple sv. Cyrila a Metoděje – r. č. 39772/7-838**

Kaple byla postavena v roce 1862 na návrší v ose polních cest směřujících ke kapli z Horní Branky a Konce. Významná dominanta v krajině. V roce 1999 byla obnovena střešní krytina kaple.

## CHUDČICE

### **14 zastavení křížové cesty – r. č. 36896/7-722**

Pozdně barokní křížová cesta – dodnes známé poutní místo – 0 14 zděných kapličkách (každá patřila jednomu statku v obci), dílo místního stavitele Eduarda Svobody. Byla vysvěcena v roce 1856. Kapličky mají obdélníkový půdorys, fasádu členěnou nárožními pilastry, římsovou hlavicí nesoucí silně vyloženou zalamovanou profilovanou podstřešní římsu. V přední stěně je vysoký výklenek, střecha sedlová, ve vrcholu křížek. (Zastavení 5. – 14. je vně území mikroregionu.)

### **Boží muka – r. č. 23570/7-723**

Pětiboká hranolová boží muka s nikami, v nichž jsou vsazeny obrázky na plechu. Podstřešní profilovaná římsa nese stanovou střechu s jednoduchým křížem. Původ 19. století. Rekonstrukce 2005.

### **Památník Rudé armády – r. č. 18163/7-6996**

Památník osvobození před kulturním domem ve tvaru pískovcové pyramidy byl postaven v roce 1952 podle návrhu Lubora Laciny, reliéf na průčelní stěně je dílem akademické sochařky Sylvie Lacinové-Jílkové. Po bočních stranách pomníku jsou umístěny kruhové desky se jmény padlých v obou válkách.

## VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

### **Kostel sv. Jakuba – r. č. 26820/7-1072/1**

Jednolodní orientovaná stavba (29 m dlouhá a 12 m široká) s půlkruhově ukončeným presbytářem a hranolovou věží nad průčelím. Byl postaven v letech 1771 – 1782 v pozdně barokním slohu na místě kostela zničeného Švédy již v 17. století. Výzdobu tvoří oltářní obraz od Františka Wenera z roku 1804 a sochy Ondřeje Schweigla z let 1807 – 1810. Obrazy na bočních oltářích jsou od Josefa Šichana z roku 1877. Původní varhany byly zakoupeny v roce 1783 ze zrušeného kláštera sv. Anny v Brně. Zachovala se varhanní barokní skříň. Současné varhany z roku 1912 jsou dílem varhanáře Mudrocha z Tišnova, naposled opravovány v roce 1971. Ve věži kostela jsou čtyři zvony, vesměs ze 17. století. Střecha kostela opravena v roce

1997. Na jižní stěně kostela jsou nad bočním vchodem od roku 1841 namalovány sluneční hodiny a umístěny pamětní desky obětem obou válek. K jižní stěně kostela přiléhá velký zděný zastřešený výklenek s kamenným křížem se zlaceným korpusem v životní velikosti, který byl postaven nákladem P. D. Kováře a jeho rodiny v roce 1864.

#### **Socha sv. Jana Nepomuckého – r. č. 26820/7-1072/2**

Na náměstí před kostelem v šestiboké ohrádce s tepanou mříží pískovcová socha sv. Jana Nepomuckého, lidová práce z konce 18. století. Světec v životní velikosti je oděn do kanovníckého roucha s biretem na hlavě. Pravá ruka položena na hrud', levice pokrčena a zdvižena k levému rameni. Hlava otočena k pravému rameni, mírně skloněna.

#### **Fara – r. č. 25847/7-1073**

Řadová barokní jednoposchod'ová budova s mansardovou střechou a plastickým reliéfem Panny Marie nad vstupními dveřmi pochází z roku 1769. Mramorová pamětní deska vedle vchodu do fary připomíná působení barokního spisovatele, kněze Jestřábského. Uvnitř chodba klenuta křížovou klenbou, místnosti v patře plochostropé. Materiál: cihla, omítka, kámen; krytina: taška.

#### **Boží muka – r. č. 16931/7-1075**

Pozdně barokní boží muka u silnice do Bystrce pochází z 18. století. Na čtvercovém soklu hranolová boží muka, členěná pilastry s bohatou římsovou hlavicí, nesoucí profilovanou kordonovou zalamanou římsu. V přízemí mělké prázdné niky. První patro s mohutnou profilovanou kordonovou římsou ukončenou nárožními pilastry s římsovou hlavicí, nesoucí kladí s kordonovou římsou. Stěny prolomeny výklenky s ustupujícím půlkruhovým záklenkem. Ve výklencích freskové obrazy Veverské P. Marie, sv. Václava, sv. Ludmily a sv. Jana Nepomuckého. Podstřešní římsa nese stanovou střechu. Ve vrcholu železný kříž se dvěma rameny. Materiál: cihla, omítka; krytina: taška.

#### **Smírčí kámen – r. č. 46447/7-1076**

Kámen s vytesaným křížem je zasazen v poli při silnici do Hvozdcce. Je asi 1 m vysoký, tesaný, plochý, v horní části zaoblený, povrch zvětralý. V mírně vpadlém rámu je na přední straně vytesán kříž. Na příčném kratším rameni je vyryt letopočet 1559, na kolmém dolů se rozšiřujícím břevnu je vytesaná sekera, která má připomínat zabitého sekerníka, řemeslníka opravujícího mlýnská kola – tzv. „smírčí kámen“. Poznámka: Kámen je silně poškozen a vyžaduje zásadní restauraci.

#### **Budova školy na náměstí – r. č. 27479/7-8101**

Třípodlažní školní budova na náměstí byla postavena v letech 1910-1911 (stavitelé Metoděj Charous z Brna a Alois Sova z Veverské Bítýšky) na místě původní vyhořelé radnice. Byla to jedna z nejmodernějších školních budov té doby (v historizujícím slohu s prvky secese) v širokém okolí. Přístavba je z roku 1978. V letech 1991 – 1996 byla škola nově rekonstruována.

Na vstupním průčelí vlevo od vchodu bronzová deska s reliéfem hlavy vojáka a nápisem: TUTO ŠKOLU NAVŠTĚVOVAL V LETECH 1891 -1903 BONIFÁC CÍSAŘ. ZA SVĚTOVE VÁLKY BOJOVAL JAKO DOBROVOLNÍK V ŘADÁCH FRANCOUZSKÉ ARMÁDY OD R. 1914 ZA FRANCII A OSVOBOZENÍ SVÉ VLASTI, PADL PŘI OBRANĚ VERDUNU DNE 20. SRPNA 1917.

### **Jarošův mlýn – r. č. 52018/7-9043**

Zachovalý výrobní objekt historického mlýna s kompletním původním technologickým zařízením z doby před 2. světovou válkou - technická památka od roku 2001.

### **Drobné stavební památky**

V katastrech obcí **Mikroregionu Kuřimka** se nachází řada drobných stavebních památek – kaple, kříže, boží muka, pomníčky a pamětní desky, z nichž pouze některé jsou památkově chráněné. Tyto drobné památky dotvářejí charakter krajiny, bývají umístěny na rozcestích bývalých polních cest, na významných místech v krajině, v místech dávné události, často jsou doplněny dominantními dřevinami. Stavby obvykle nemají jednoznačně určeného vlastníka. Kříže bývají značeny donátory, jejichž potomci jsou již mnohdy nezjistitelní a o stavby se nestarají. Je třeba tyto drobné stavby evidovat, zjistit vlastníky, případně provést převod do obecního vlastnictví a o památníky pečovat.

### **Propagace kulturního bohatství mikroregionu**

K zvýraznění pestré historie kraje je možno realizovat :

- vytvořit turistický okruh zahrnující i významné památky mimo mikroregion – cisterciácký románsko – gotický klášter Porta coeli v Předklášteří a hrad Veveří,
- vytvořit naučnou stezku zahrnující přírodní i historické zajímavosti,
- vytvořit stezku historie II. světové války, pečovat o památníky válečného utrpení,
- podporovat vyhledávání cenných objektů lidové architektury v obcích,
- podporovat citlivé využívání objektů s prvky lidové architektury formou besed s architekty, prezentací dobrých příkladů citlivého využití objektů,
- uspořádat vztah obce k drobným sakrálním památkám (mimo oplocené soukromé pozemky), o významnější převzít péči, doplnit stromy, lavičkou apod.

V poslední době vzrůstající zájem o pravěké a starověké kultury, o archeologii a insitní archeologii nabízí možnosti využití bohaté historie území. Možností je řada:

- rozvoj muzejnictví v území,
- zřízení lokalit insitní archeologie, umožňujících návštěvníkům „vyzkoušení“ pravěkých a starověkých technologií,
- pořádání „keltských“ slavností a podobně.

V rámci širší nabídky turistických produktů zvýraznit propagaci středověkých památek. Podporovat archeologický výzkum a badatelskou činnost. Navázat v tomto směru spolupráci s Moravským muzeem a Masarykovou univerzitou.

## 3.17. Rekreace a cestovní ruch

### 3.17.1. Podmínky pro rekreaci

Umístění **Mikroregionu Kuřimka** ve výjimečné přírodní poloze na styku Boskovické brázdy s Českomoravskou vrchovinou se podílí rozhodující měrou na vysoké estetické hodnotě krajiny. Díky rozmanitým lesním komplexům chráněným jako přírodní parky, blízkosti Brněnské přehrady, hradu Veveří, Babího lomu, Zlobice, starobylého poutního místa U tří křížů a údolí Bílého potoka tvoří nejbližší a nejvýznamnější zázemí města Brna, resp. Kuřimi.

Celý mikroregion je dnes díky integrovanému dopravnímu systému velmi dobře dostupný veřejnou dopravou doplněnou i loděmi Brněnské přehrady a slouží velmi kvalitní každodenní i víkendové turistice. Oblibu tohoto rekreačního území v blízkosti Brna (18 – 20 km) dokládá výrazný podíl rekreačních chalup a zejména chat, které se v katastrálních územích některých obcí vyskytují v ucelených lokalitách (Chudčice, Veverská Bítýška) a příležitostná tábořiště. Krajina poskytuje dobré podmínky pro vycházky a krátkodobý pobyt v přírodě bez větších nároků na vybavenost obcí, turisticky značené cesty a cyklotrasy vytváří základ pro kvalitní letní i zimní turistiku i cykloturistiku. Jako slabé místo se jeví nedostatek turistické infrastruktury, zejména ubytovacích zařízení.

**Mikroregionu Kuřimka** disponuje velkým přírodním bohatstvím, které je třeba obyvatelům i návštěvníkům území prezentovat a současně je seznamovat i se způsoby jeho ochrany. Z hlediska ekologické výchovy k ochraně přírody a krajiny jsou velmi prospěšné aktivity spojené s tzv. ekoturistikou, prostřednictvím sítě stezek vedoucích obecně zajímavými místy. Stezky mohou sloužit ke krátkým vycházkám zdejších obyvatel, k delším výletům turistů a návštěvníků území či k potřebám školní výuky. Mohou být vedeny v blízkosti přírodně cenných lokalit a míst a kolem významných stromů. Na jejich trasách bude vhodné instalovat stylově upravené informační panely podávající základní informace o hodnotách území. Podobně mohou být vybaveny případné vyhlídkové body panoramatickými nákresey výhledů.

### 3.17.2. Podmínky rozvoje cestovního ruchu

**Mikroregion Kuřimka** je z hlediska atraktivity velmi příhodnou oblastí pro cestovní ruch. Jeho rozmanitá krajina má nesporné ekologické a rekreační hodnoty a v kombinaci s dobrou dopravní polohou ve vztahu ke krajskému městu Brnu nabízí možnost tento potenciál rozvinout. Doposud však jeho využití brání nedostatečná infrastruktura cestovního ruchu a jeho převážná část se proto omezuje na víkendovou rekreaci.

Krajina mikroregionu skýtá celou škálu možností využití pro pěší turistiku, agroturistiku, cykloturistiku, rekreační jezdectví, lyžování, nemotorové vodní sporty a další rekreační a sportovní aktivity. V území se nachází řada přitažlivých hodnotných kulturních a historických památek, některým z nich však chybí náležitá publicita. Větší podporu a uplatnění postrádá i obnova tradičních řemesel, oživení a udržování venkovských tradic a venkovské spolkové činnosti.



### 3.17.3. Pěší turistika

Zájmové území obcí mikroregionu je pro obyvatele Brna turisticky významné. Je protkáno značenými cestami, jejichž vedení je zřejmé ze speciálních turistických map. Turisticky značené trasy jsou vedeny téměř všemi obcemi mikroregionu:

#### KUŘIM

*Červená trasa:* Kuřim (vlaková stanice) - Lipůvka - Blansko (vlaková stanice)

*Modrá trasa:* Moravské Knínice - Kuřim- Šebrov, Kateřina - Klepačov

*Žlutá trasa:* Kuřim - Ivanovice - Medlánky - Královo pole

Městem je vedena „Naučná stezka Zárubou a Horkou“ s ekologickým programem, se sedmi zastaveními vybavenými informačními tabulemi, určená především dětem.

#### MORAVSKÉ KNÍNICE

*Modrá trasa:* Moravské Knínice - Kuřim- Šebrov, Kateřina – Klepačov

#### CHUDČICE

*Červená, zelená, žlutá trasa:* - prochází nejbližší údolím Svratky mimo katastrální území

#### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

*Žlutá trasa:* Tišnov - Heroltice - Veverská Bítýška - Junácká Louka - Pod Trnůvkou - Rozdrojovice

*Modrá trasa:* Ořechov - Osová Bítýška - Velká Bíteš - údolí Bílého potoka - Šmelcovna - Veverská Bítýška - Rozdrojovice

*Červená trasa:* Ostrovačice - Podkomorská myslivna - Helenčina studánka - Rakovec - Osada - Veverčí - Veverská Bítýška - údolí Svratky - Tišnov - Dolní Loučky - údolí Bobruvky

*Zelená trasa:* Řečkovice - Jinačovice - přístaviště - Veverská Bítýška - Lažánky - Pravková - údolí Pejškovského potoka - údolí Svratky, Šárka

Popsané značené turistické trasy jsou navázány na rozsáhlý turisticky značený systém cest, udržovaných Klubem českých turistů. Ve spolupráci mikroregionu s KČT je možno jejich značení dále rozvíjet, což bude úkolem návrhové části strategie.

Úkolem doznačení bude propojení jednotlivých obcí mikroregionu, přivedení turistů na uvažovanou turistickou základnu „Střelnice Moravské Knínice“ a vybudování naučných tras. Přepokládáme i vytipování samostatných hipotras.

Dalším úkolem bude vybavení turistických tras mobiliářem, jako jsou odpočinková a informační místa, vyhlídky a vytipování jejich vhodnému umístění v krajině. Toto bude rovněž úkolem návrhové části strategie.

Významné je zachování a rozvíjení provázanosti turistických tras mezi sousedními mikroregiony Domašovsko, Bílý Potok, Čebínka, Porta, DSO Deblín, Panství hradu Veverčí. Jako začátek nebo konec nových turistických tras je třeba zvolit zastávku hromadné dopravy, případně vybudovat záchytné parkoviště pro motoristy na okrajích obcí vybavené informačním materiálem, případně informačními tabulemi seznamujícími turisty se zajímavostmi trasy a nebo. Nové trasy bude nutno navrhnout s počátkem na uvažované turistické základně Střelnice Moravské Knínice. Pokud není v blízkosti záchytného parkoviště

hostinec nebo restaurace, je vhodné navrhnout jeho vybavení alespoň turistickým mobiliářem - krytým posezením.

#### **3.17.4. Cykloturistika**

V současné době prochází územím **Mikroregionu Kuřimka** nedávno značené cyklistické trasy:

##### **Č. 5172**

Tišnov - Čebín - Sentice - Veverská Bítýška - Ostrovačice - Rosice - Silůvky - Židlochovice

##### **Č. 1 Greenways Praha - Brno - Vídeň**

Po silnici II/384 je vedena v trase Tišnov - Veverská Bítýška - Obora - Bystrc s odbočkou po silnici II/386 na Ostrovačice.

##### **Č. 5231**

Trasa je vedena po tělese bývalé železniční trati Kuřim – Veverská Bítýška, prochází obcemi **Mikroregionu Kuřimka** a její realizace je důvodem jeho vzniku.

V rámci dotačního titulu SAPARD a SROP byly v sousedních mikroregionech Domašovsko, DSO Deblín, Porta a s podporou PRV Jihomoravského kraje v mikroregionech Čebínka a Panství hradu Veveří doznačeny místní cyklotrasy. Princip jejich trasování je jiný než u dálkových cyklotras. Důraz je kladen na bezpečnost tras vedených mimo silnice, na provázanost obcí a na vytváření systému okruhů vhodných i pro rodiny s malými dětmi.

Základním principem řešení je vytvoření cyklistických okruhů s možností návratu k autu, místu ubytování, nebo v návaznosti na veřejnou dopravu, a to zejména na vlakovou a lodní, které již nyní mají vytvořeny podmínky pro přepravu kol. Tyto cíle budeme respektovat i v návrhové části strategie mikroregionu.

Doznačení bude mít rovněž za cíl přivést turisty i cyklisty k ústřednímu cíli mikroregionu, tj. k turistické základně „Střelnice Moravské Knínice“.

Pro dobře fungující cykloturistický systém tras je nutno provést opravu cest (včetně trasy vedené po tělese železniční trati Kuřim – Veverské Bítýška) a vybavit je mobiliářem, jako jsou odpočinková a informační místa, vyhlídky apod. Toto bude rovněž předmětem návrhové části strategie mikroregionu.

#### **3.17.5. Infrastruktura cestovního ruchu**

Vytvoření většího sportovně - turistického komplexu západně krajského města Brna přinese široké možnosti využití turistům, ale současně i prospěch obyvatelům území ve zkrácení propojení obcí mimo silnice a především formou rozvoje turistických služeb se vznikem nových pracovních míst.

Cestovní ruch je jednou z nejvýznamnějších forem podnikání. Tvoří příjmy státního rozpočtu, ovlivňuje zaměstnanost apod. Venkovská turistika – měkký turismus se oproti turistice městské odlišuje tím, že se jedná obvykle o cestování individuální, při němž má člověk čas, nemusí nikam spěchat, sám se rozhoduje, není nikomu podřízen a ze svých cest si odnáší spoustu zážitků a vzpomínek.

Doposud však pro využití turistického, cykloturistického i agroturistického potenciálu chybí základní infrastruktura a propagace. V první fázi je třeba navrhnout na území mikroregionu cykloturistický systém, následně provést vytýčení a vyznačení cykloturistických tras a okruhů a současně zajistit jejich zanesení do oficiálních map a katalogů. Se zvyšujícím se zájmem o cyklistiku i v kopcovitých terénech je třeba zvýšit propagaci území, budovat doprovodná informační, stravovací, prodejní, servisní a ubytovací zařízení.

Návštěvníci území mohou využívat zařízení:

### **Stravování a občerstvení:**

#### KUŘIM

- Restaurace Na staré škole, Nám. 1. května 23
- Restaurace a penzion U Mertů, Tišnovská 224
- Restaurace Kul'as, Nám. Osvobození 902
- Sokolovna
- Restaurace u Wagnerů, Tyršova 8
- Pohostinství U Anděla, Kuřim – Podlesí, kpt. Jaroše 147
- Pizzeria Labocca, Legionářská 266
- Restaurace Sport, Blanenská 1082
- U tří mušketýrů, Jungmannova 1069
- Restaurace U rohatého kozla, Otevřená
- Penzion U mostu, Legionářská 281
- Vinárna Ateliér, Nám. Osvobození 902

#### MORAVSKÉ KNÍNICE

- Knínická hospoda, na návsi č. p. 54
- Hostinec na Sokolovně

#### CHUDČICE

- Pod horkou
- U Pavlíčků (v jižní části obce)

#### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

- U Kocourka, Nám. Na Městečku
- Kulturní dům, Pavla Perky 390
- U Halámků, Tišnovská 55
- Na Městečku
- Na Ostrůvku
- Restaurace Omega, Zábíteší 743
- Občerstvení Zeman
- Občerstvení pana Valacha
- Hotel Nový Dvůr
- Občerstvení Jízdárna Nový Dvůr

## **Prodejny potravin:**

### KUŘIM

- AHOLD Czech Republic, a.s., prodejna Albert, nám. 1. května 18
- Lidl Česká republika v.o.s., provozovna Tyršova 1731
- PLUS – DISCOUNT spol. s r.o., provozovna Tyršova 1730

### MORAVSKÉ KNÍNICE

- obchod se smíšeným zbožím v č. p. 31, Olga Helánová

### CHUDČICE

- samoobsluha potravinami s doplňkovým sortimentem spotřebního zboží.

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

- Potraviny Mičánek, Nám. Na Městečku 50
- Potraviny Carda, Na Bítýškách
- Potraviny U Křížů, Nám. Na Městečku 116
- Potraviny FLOP, Boční
- Pekárna Balabán, Dlouhá 4

## **Ubytování:**

### KUŘIM

- Restaurace a penzion U Mertů, Tišnovská 224
- Hotel Kaskáda (Golf)

V areálu firmy TOS Kuřim-OS, a.s. je k dispozici hotelová ubytovna, která však slouží především dlouhodobě dojíždějícím zaměstnancům podniku. Ojedinele se ve městě vyskytuje možnost ubytování v soukromí. Ze strany podnikatelů a managementu firem byla konstatována poptávka po ubytování vyššího standardu (hotelového typu), sportovně založená veřejnost naopak upozorňuje na nedostatek možností levnějšího a nenáročného ubytování typu turistická ubytovna.

Návštěvníci Kuřimi buď městem jen projíždějí nebo využívají ubytování v okolí. Hotel Babí lom v Lelekovicích (7 km), hotel Domino ve Svinošicích (8km), hotel Atlantis v Rozdrojovicích (9 km), penzion Na Gruntě ve Vranově (10 km), anebo hotelů, penzionů a ubytoven v Tišnově a v Brně. -

### CHUDČICE

- Autokemp BONANZA
- Autokemp pro karavany u koupaliště OÁZA

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

- CAMPING Hana, U hřiště
- Sportovní ubytovna na ul. Dlouhá v areálu TJ
- Hotel Nový Dvůr
- Hotel Kulturní dům

## **Sportovní příležitosti:**

### KUŘIM

Severní sportovní a plavecký areál:

- Krytý bazén (4 dráhy, délka 25 m + dětský bazén s posuvným dnem)
- Letní koupaliště se 2 kurty na plážový volejbal
- Stadion s budovou bývalé tribuny- Šatny a sprchy
- 2 travnatá fotbalová hřiště
- Běžecká dráha – ovál 400 m
- Házenkářské hřiště s umělým povrchem
- Nafukovací hala montovaná na objektu házenkářského hřiště

Jižní sportovní areál „U Sokolovny“:

- sokolovna s tělocvičnou, fitness a horolezeckou stěnou
- 2 tenisové kurty
- Kurt na nohejbal a volejbal
- 2 menší tělocvičny (ZŠ Tyršova)
- Multifunkční hřiště s umělou trávou
- Kurt na volejbal s nízkou tribunou
- Běžecká dráha (60 m)
- Skok daleký
- Sektor pro vrh koulí (bude odstraněn při stavbě MŠ)

Hřiště na Podlesí (ul. Kpt. Jaroše):

- tenisový kurt (antuka) na Podlesí (TJ Slovan Podlesí, ul. Kpt. Jaroše)
- hřiště na Podlesí – prosivka. V zimě využíváno jako kluziště. Na sportovní hřiště navazuje dětské hřiště.

Areál „Komenda“ (ul. Komenského):

- asfaltové hřiště pro míčové hry, košíkovou a skateboarding, freestyle na kolech; na hřiště navazuje dětské hřiště včetně dětské cyklodráhy
- Hřiště je v zimě využíváno jako kluziště
- Malá školní tělocvična (školní budova ul. Komenského)

Hřiště na ZŠ Jungmannova:

- asfaltové hřiště na házenou, malou kopanou a košíkovou, běžecká dráha (60 m), skok daleký, dopravní hřiště, travnatá plocha
- školní tělocvična

Hřiště tělocvičné jednoty Orel (ul. Třebízského)

- multifunkční hřiště (házená, futsal, košíková, tenis) s umělou trávou v bývalé farské zahradě DDM Kuřim
- asfaltové hřiště na ul. Jungmannova (2 kurty pro rekreační tenis, cvičná zeď)
- budova na ul. Jungmannova (sál se zrcadly je využíván pro různá cvičení)
- Dělnický dům na ul. Legionářská (sál pro stolní tenis, aerobic apod.)

Sportovní plácky

- hřiště na volejbal „U oběšence“, ul. Úvoz
- plácek u dětského hřiště na ul. Nádražní
- asfaltový plácek ve vnitrobloku sídliště Loučky
- asfaltový plácek na ulici Brněnská
- plácek za domy nám. Osvobození

### Městské golfové hřiště Brno Jinačovice

- 27 jamkové normované golfové hřiště
- Cvičná 6 jamková golfová akademie
- Kompletní tréninkové plochy

### MORAVSKÉ KNÍNICE

- Sokolovna –prostory plně vyhovují pro pořádání tělovýchovných a společenských akcí.
- hřiště pro kopanou – v sousedství Sokolovny
- hřiště pro tenis a odbíjenou – v sousedství Sokolovny

### CHUDČICE

- tělocvična v Kulturním domě
- koupaliště v obci
- sauna
- fotbalové hřiště
- tenisové kurty

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

- tělocvična za Kulturním domem na ulici Pavla Perky
- víceúčelové hřiště Na Ostrůvku
- sportovní areál TJ (fotbal, hokej, tenisové kurty)
- tělocvična ve škole
- víceúčelový sál LŠU

### **Ostatní aktivity:**

- možnost vyjížděk na koních – Moravské Knínice
- značené cyklotrasy – Č. 5172  
Č. 1 Greenways Praha - Brno - Vídeň  
Č. 5231
- koupaliště - Kuřim, Chudčice
- servis pro cyklisty - není zajištěn
- sauna - Chudčice, Kuřim
- tenisové kurty - Kuřim, Vever. Bítýška, Chudčice, Morav. Knínice
- golfové hřiště - Kuřim
- přírodní koupání - Moravské Knínice
- ekologická farma - v území není
- muzeum Jarošův mlýn - Veverská Bítýška
- půjčovny sportovních potřeb - chybí
- čerpací stanice pohon. hmot - Kuřim 2x, Veverská Bítýška, (další uvažována v Mor. Knínicích)

Krajina mikroregionu skýtá také potenciál pro rozvoj lyžování, jak pro vybudování menších sjezdových svahů pro začátečníky, tak především pro běh na lyžích a vodní sporty. S rozvojem cestovního ruchu naleznou uplatnění půjčovny sportovních potřeb, jízdních kol a v zimním období lyžařského vybavení, s poskytováním servisních služeb. Osvěžením na

cyklotrasách budou bistra, hospůdky a restaurace, zpestřením budou i vhodná sportovní zařízení.

V oblasti agroturistiky je třeba zmapovat možnosti a zájem ze strany místních zemědělců a podnikatelů ve stravovacích a ubytovacích službách a zvážit, zda lze počítat s možností jejich zapojení do cílené propagace mikroregionu, založené na spolupráci mezi obcemi a podnikatelskou veřejností. Je třeba vytvořit zájmové turistické okruhy, které budou vybaveny sítí na ně navazujících služeb (občerstvení, ubytování, půjčovny sportovních potřeb, informační střediska apod.) včetně zajištění jejich dostatečné propagace.

### **3.18. Společenské a sportovní aktivity**

#### **3.18.1. Spolkový život**

Spolkový život a zapojení občanů do veřejného života zvyšuje sepětí s domovskou obcí, posiluje sousedské vztahy a přispívá k prosperitě obce. Obecně lze říci, že čím vyšší podíl mladých lidí v obci (především mládeže), tím je obec snáze schopna organizovat společenské a kulturní akce a mnohé často i svépomocí vybudovat a zorganizovat. Ve většině obcí působí nějaké zájmové sdružení, ale i tam, kde neexistuje oficiální organizované sdružení, probíhá během roku vždy několik kulturních a společenských aktivit organizovaných na dobrovolné bázi.

#### KUŘIM

Spolek přátel hudby Kuřim pořádá v příjemném prostředí sálu Základní umělecké školy abonentní cyklus koncertů klasické i jazzové hudby. Cyklu se každoročně účastní více než 70 abonentů. Na nádvoří kuřimského zámku se tradičně koná Kuřimské Zámecké kulturní léto.

Divadelní a kaskadérská společnost Štvanci byla založena v roce 1990 zájemci o scénický šerm. Za dobu svého trvání odehrála nespočet šermířských představení a podílela se na programovém zajištění mnoha městských i hradních slavností u nás i v zahraničí. Společnost se věnuje i vzdělávacím pořadům pro žáky ZŠ a gymnázií, spolupracuje s Mahenovým divadlem v Brně a podílí se na realizaci některých historických filmů. Činnost se rozšířila i na kaskadérské akce s auty.

Sbor dobrovolných hasičů pořádá v říjnu Hasičské hody s průvodem, besedou, hodovou zábavou a stavěním máje.

Spolek přátel hudby Kuřim – abonentní cyklus koncertů (vážná hudba, jazz), konaných převážně v komorním sále ZUŠ, pořádá Společenské centrum Kulturní dům.

Klub maminek sdružuje maminky na mateřské dovolené, které sem přicházejí se svými dětmi, předávají si zkušenosti a umožňují dětem rozvíjet psychické a motorické dovednosti při společných hrách.

Medový den – pokus o založení nové tradice. V roce 2005 proběhl pod patronací města a Základní organizace včelařů v Kuřimi nultý ročník akce v areálu Kulturního domu a hřiště v Kuřimi – Podlesí. Součástí programu byla výstava z historie a současnosti včelařství na kuřimsku, koncert žáků ZUŠ, přednášky, ukázky výroby svíček, zdobení perníku, možnost zakoupení medu, medoviny, medového piva, masa na medu, kosmetiky, perníčků, výrobků z včelího vosku apod.

## MORAVSKÉ KNÍNICE.

Pro pořádání společenských a tělovýchovných akcí kapacitně plně vyhovují modernizované prostory Sokolovny. Myslivecká chata s přílehlými plochami je místem tradičních společenských setkání obyvatel obce. Je rovněž cílem tradičních jarních výletů – okružních pochodů dospělých a mládeže katastrálním územím obce.

Každoročně jsou v Moravských Knínicích pořádány společenské, kulturní akce a sportovní akce: Obecní ples, Ostatky, Dětský maškarní karneval, Fotbalový ples, Miňon Cup – badminton, Velikonoční beránek – střelby, akce „Jdeme na chrousty“, Knínek Cup – petanque, Atletický čtyřboj a knínické kolečko, Hudební festival Knínice 2005, Fotbalový turnaj žáků, Střelecký den, Markétské hody, Memoriál D. Hanáka, Tenisový turnaj smíšených dvojic, Memoriál Slávy Fajta, Přebor Sokolské župy ve stolním tenisu, Martinské hody, Den obce, Mikulášská laťka – skok vysoký, Vánoční turnaj ve stolním tenisu.

## CHUDČICE

Spolkový život v Chudčicích je pestrý. Sportovní činnosti jsou provozovány v Kulturním domě – aerobik, tajči, cvičení malých dětí, skupinové nacvičování krojovaných hodů. Na fotbalovém hřišti provozují sportovci malou kopanou i fotbal. U hřiště však nejsou kabiny. Dvakrát týdně se při přátelském posezení v kulturním domě setkávají maminky s malými dětmi, pro které jsou připraveny hračky a pomůcky pro dětské hry. Vzájemně si sdělují zkušenosti a poskytují dětem možnosti rozvíjení dovedností při společných hrách. Velmi aktivní je Svaz důchodců, který sdružuje 70 starších občanů. Jeho program je pestrý - organizuje společenské večírky, návštěvy divadel a jiné společenské akce. Každoročně jsou v obci pořádány krojované hody, k nimž je přizvána kapela pana Ištvánka s 25ti hudebníky. Atrakcí hodů je bryčka s koňmi.

Hasičský sbor provozuje svoje činnosti rovněž v objektu kulturního domu.

## VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

V obci působí „Silně amatérský divadelní spolek Prkno“, který připravuje divadelní představení pro děti i dospělé. Pravidelně organizuje Festival NA PRKNECH a s úspěchem se zúčastňuje i celonárodních divadelních festivalů a přehlídek.

Okrašlovací spolek Veverská Bítýška je neziskové občanské sdružení. Vznikl v roce 1999 a navazuje na činnost podobného sdružení z období 1. republiky. Spolupracuje s dalšími neziskovými organizacemi působícími ve Veverské Bítýšce, s Junákem – svazem skautů a skautek ČR a se střediskem 603-17 a 55/14ZO Českého svazu ochránců přírody Veverka. V obci působí Klub důchodců, který organizuje besedy, přednášky i zájezdy.

Mezi pravidelně pořádané kulturně společenské akce patří Jakubské hody a hasiči pořádané ostatky. Lidová škola umění pořádá svoje akce 1 x měsíčně.

Nepochybně existují rozdíly v intenzitě zapojování občanů do spolkového života, ale každý počin je třeba hodnotit vysoce pozitivně. Ochota lidí – byť ve většině případů jen stále téže skupiny obyvatel – zapojovat se do dění a zlepšovat tak kvalitu života, vytváří dobré předpoklady pro mobilizaci místních občanů a jejich zapojení do rozvojových iniciativ jak na obecní, tak i na mikroregionální úrovni. Až na drobné výjimky nebyla v mikroregionu identifikována kriminalita jako závažný problém, což rovněž vytváří dobrý předpoklad pro



rozvoj kvalitních sousedských vztahů, zapojování občanů do veřejného života a posilování jejich sounáležitosti s obcí a s mikroregionem.

Obyvatelé Kuřimi a obcí **Mikroregionu Kuřimka** jsou v tomto směru velmi aktivní. Pořádají společenské, kulturní a sportovní akce, při nichž se setkávají. Mají možnost si popovídat, poznávat se a tak prohlubovat vzájemné vztahy i pocit sounáležitosti. K vítanému zpestření každodenního života přispívá pořádání zábav a plesů, besed, promítání filmů, zájezdů do divadel, přednášek různého zaměření, estrád, tradičních krojovaných hodů s průvody, letních veselic, tanečních zábav pořádaných pod širým nebem, společných posezení např. u příležitosti vánočních svátků, výstav, např. výstav obrazů, řezeb, keramiky, ale i ovoce, zvířectva apod., koncertů, posezení u ohně se sousedy, kulturních akcí pro mládež, sokolských vystoupení, prezentací pěveckých sborů a recitačních kroužků. Velmi významné jsou aktivity ochotnických divadelních souborů. Zvýšená péče je věnována dorůstající mládeži (15–18 let) a v souvislosti s rozvojem informačních technologií i rozšíření služeb knihoven.

Na pořádání společných akcí se podílejí jednotlivé obce mikroregionu. Jedná se vesměs o méně náročné akce, pro jejichž realizaci je však třeba dobrý organizátor, spolehliví spolupracovníci a pozitivně naladěné okolí, které nekritizuje drobné nedostatky a raději se snaží pomoci. Bez této vzájemné spolupráce a dobré vůle se ani v budoucnosti nebude dařit pozvednout společenský a kulturní život na vyšší úroveň.

Oblastí, kde při dostatečném zájmu a spolupráci občanů lze ušetřit obecní prostředky potřebné pro realizaci rozsáhlejších investičních akcí, je údržba veřejných prostranství. Je nutné podchytit a využít zájem a ochotu občanů pomáhat při uskutečňování některých záměrů. Zpočátku je třeba připravovat malé akce, kde jsou výsledky práce brzy vidět, postupně lze uvažovat o větších akcích.

Na základě zkušeností získaných v jiných obcích a mikroregionech lze doporučit, aby veřejně prospěšné práce byly dobře zorganizovány – nechybělo náradí, materiál, odvoz apod., žádný ze zúčastněných občanů nesmí mít pocit, že marní čas, vždy je potřeba účast několika členů obecního zastupitelstva a na závěr byla drobná společenská událost, opékání špekáčků, společné posezení apod. Velmi pozitivně působí, když při plánování jednotlivých akcí spolupracují obecní zastupitelstva s místními spolky, například s hasiči, tělovýchovným sdružením apod.

### **3.18.2. Sportovní aktivity**

#### KUŘIM

Sportovci mají v Kuřimi příležitost provozovat pravidelně celou škálu sportovních disciplin, ale i rekreační sport, na 11 hřištích a v 5 tělocvičnách. Ve městě jsou 2 hlavní sportovní centra: v jižní části města se jedná o areál Sokola a ZŠ Tyršova, v severní části města se nachází stadion sousedící s letním koupalištěm a krytým bazénem. V roce 2005 byla zařízení doplněna nafukovací sportovní halou. Okolní příroda nabízí turisticky atraktivní místa.

V Kuřimi působí mnoho zájmových spolků a sportovních oddílů. Různé sportovní závody mají již ve městě svoji tradici. Např. závod horských kol Velká cena Kuřimi – Kuřimská Hora (součást celorepublikového PEEL'S CUPu), volejbalový turnaj Kuřimský měsíc, Kuřimská běžecká liga atd.

Město Kuřim disponuje vyhlášeným plaveckým areálem s krytým 25 metrovým bazénem a dětským bazénem, otevřeným 50 metrovým bazénem s toboganem, hřišti na plážový volejbal, zahradní restaurací, soláriem a řadou dalších služeb. V roce 2005 navštívilo areál 99 163 osob, z nichž bylo 3221 vozíčkářů. Služby otevřeného letního koupaliště využilo v letní sezóně 16 450 návštěvníků.

Krytý bazén využívá nejširší veřejnost, organizace, je zde dětská plavecká škola a vyhrazené hodiny pro seniory.

Ve městě jsou organizovaně provozovány sporty: fotbal, malá kopaná, házená, basketbal, tenis, silový trojboj, plavání, horolezectví. Další sportovní aktivity organizuje Dům dětí a mládeže: atletika, dětský aerobik, aerobik, lady aerobik, jóga, cvičení na gymnabalech, břišní tance, formování těla, floorbal, kung-fu, kung-fu wo-sho, wing-chun, historický šerm, stolní tenis, volejbal, volejbal dívky, tenis, orientační běh, šachy, cvičení pro budoucí matky, jóga pro důchodce.

V katastru města směrem k Brnu – Bystrci vzniká na rozloze více než 100 ha sportovně rekreační golfový areál evropské úrovně s rozsáhlým multifunkčním zázemím (tenisová hala, kongresový sál, ubytovací kapacity atd.). Areál nabídne svým návštěvníkům komplexní služby spojené s golfovým sportem, určené širokému spektru návštěvníků.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Obec má dobré podmínky pro každodenní sport a rekreaci. Občané využívají Sokolovnu s přílehlými hřišti pro kopanou, tenis a odbíjenou, vyletiště vybavené pro míčové hry, několik chovů koní pro jezdeckví, rybník ke koupání, mysliveckou chatu s brokovou střelnicí. Pro rozvoj jezdeckého sportu je navrženo obnovení jízďárny na loukách za bývalou usedlostí č. p. 22 v Koutě.

### CHUDČICE

Sportovní činnosti jsou provozovány v Kulturním domě: cvičení žen - aerobik, tajči, cvičení malých dětí, skupinové nacvičování krojovaných hodů. Na fotbalovém hřišti u objektu bývalého hotelu provozují sportovci malou kopanou i fotbal. U hřiště nejsou kabiny. V obci je koupaliště a sauna.

Pro každodenní rekreační sporty má obec dobré podmínky. K zájmovým činnostem je plně využívána tělocvična v Kulturním domě, po dobu letní sezóny je v provozu koupaliště, tenisové kurty a fotbalové hřiště.

Obec Chudčice je součástí rekreační oblasti Brna (Veverská Bítýška – Brněnská přehrada). V jejím katastru se nachází velké množství rekreačních objektů – chat. Obec má bezkonkurenční předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Zásadními atributy jsou : poloha obce v rekreačně hodnotném zázemí velkého města, vybavenost obce s ubytovacím zařízením, koupalištěm s přehřívanou vodou, saunou, tenisovými kurty, fotbalovým hřištěm atd. U areálu koupaliště se nachází autokemping a další je vybudován ve východní části obce při silnici II/386.

## VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Možností provozování sportu je ve Veverské Bítýšce dostatek. K tomuto účelu slouží sportovní areál TJ a víceúčelové hřiště Na Ostrůvku. Fotbalový klub Veverská Bítýška a Hockey Club Veverská Bítýška jsou velmi aktivní. V obci působí Tenisový klub Harmann-Rico Veverská Bítýška. Aktivní členy má i Volejbalový klub Veverská Bítýška. Sálové sporty provozují zájemci ve víceúčelovém sálu Lidové školy umění, v tělocvičně za Kulturním domem a v tělocvičně školy. Oblíbený je jogging, taneční cvičení a cvičení matek s dětmi.

Zájmová sportovní činnost má v obci dobrou tradici. Kromě kolektivních sportů – fotbalu a hokeje – hrají občané tenis, mládež i dospělí navštěvují zájmové kroužky: jogging, taneční cvičení apod.

## **4. Ekonomická situace mikroregionu**

### **4.1. Struktura ekonomiky mikroregionu**

Možnosti rozvoje mikroregionu jsou závislé na hospodaření obcí. Všechny rozvojové programy, granty a dotační tituly vyžadují jistou míru finanční spoluúčasti (tzv. kofinancování) ze strany obce či mikroregionu, proto je důležité mít jasnou představu o tom, s jakými prostředky jednotlivé obce v mikroregionu hospodaří, s jakými prostředky je možno počítat do budoucna a také jakých výsledků bylo při využití finančních zdrojů v minulosti dosaženo.

Z hlediska příjmů obecních rozpočtů jsou obvykle nejvýznamnějšími položkami daňové příjmy. Každá obec se na procentní části celostátního hrubého výnosu daně podílí procentem stanoveným ve výši odpovídající poměru násobku počtu obyvatel obce podle bilance aktuálního počtu obyvatel České republiky a koeficientu velikostní kategorie obce k součtu těchto násobků všech obcí v České republice.

Ekonomika **Mikroregionu Kuřimka** je výrazně pozitivně ovlivněna ekonomickou situací města Kuřim, které patří mezi nejvýznamnější centra dojížděky za prací na území brněnské aglomerace. Na území města bylo v období 1991-2001 zhruba 6 tisíc pracovních míst, přičemž celková nabídka pracovních míst měla v tomto období mírně klesající tendenci. Do města v tomto období za prací dojíždělo zhruba 3,5 tis. zaměstnanců, počet vyjíždějících se blížil ke 2 tisícům osob. Oproti poklesu celkového počtu obsazených pracovních míst vzrostlo v průběhu 90. let 20. století o více než 300 osob kladné saldo dojížděky, a to na celkovou hodnotu 1 650 osob (rozdíl mezi dojíždějícími a vyjíždějícími za prací).

K současnému vysokému kladnému saldu dojížděky za prací do města významně přispěla výstavba rozsáhlého areálu závodu společnosti TYCO Electronic Czech, s. r. o. a rozvoj TOS Kuřim – OS, a. s.

Tabulka: Základní ekonomické ukazatele města Kuřim za období 2002 - 2004 (v Kč)

	2002	2003	2004
Upr. rozpočet-příjmy	191 406 700,00	219 338 500,00	194 781 300,00
Upr. rozpočet-příjmy	232 550 700,00	227 992 800,00	213 014 700,00
Upr. rozpočet-příjmy	41 144 000,00	8 654 300,00	18 233 400,00
Výsledek hospodaření	-27 707 317,47	10 389 469,82	10 601 556,74
Skutečnost-příjmy	177 339 092,88	220 422 427,23	198 247 664,99
Skutečnost-výdaje	205 046 410,35	210 032 957,41	187 646 108,25
Výše aktiv a pasiv	660 998 087,39	688 989 748,82	712 306 236,52
Nesplacené úvěry	18 981 000,00	16 935 000,00	14 366 000,00
Zůstatek ZBÚ	11 175 566,75	19 182 036,57	24 429 408,25
Ukazatel dluh. služby (%)	1,79 %	2,89 %	2,73 %

Zdroj: Finanční odbor MěÚ Kuřim

Z tabulky je zřejmé, že hospodaření města Kuřim je velmi dobré. Nejvýznamnější položkou na straně příjmů jsou příjmy daňové, které souvisí s počtem obyvatel obce. Po dosažení hranice 10 000 obyv. se tyto příjmy zvýší skokově, o několik milionů korun. Nejvýznamnější položkou na straně výdajů jsou výdaje na zajištění chodu města a kapitálové výdaje. Město splácí v současné době dva úvěry (na dostavbu ZUŠ a na rekonstrukci ulice Podhoří).

Ukazatel dluhové služby je velmi nízký, město Kuřim je stále schopno plnit řádně a včas závazky a generuje na ve svém rozpočtu značné finanční prostředky na zajištění prioritních investičních i neinvestičních akcí.

Tato skutečnost má pro realizaci aktivit **Mikroregionu Kuřimka** velký význam. Město Kuřim může jako člen mikroregionu poskytnout záštitu a dočasnou finanční podporu menším obcím při předfinancování a kofinancování společných mikroregionálních projektů.

#### 4.2. Veřejné finance a majetek

Kromě samotného objemu a salda rozpočtu je směrodatná také jeho struktura a především tzv. prorůstové investice obcí, tedy investice, které přispívají – přímo nebo nepřímo – k růstu hrubého domácího produktu. Vesměs se přitom jedná o kapitálové investice, které svou povahou zvyšují investiční atraktivitu regionu a napomáhají rozvoji podnikatelských aktivit.

Může se přitom jednat o investice, které zvyšují atraktivitu mikroregionu jak po stránce technické (např. opravy a úpravy komunikací a infrastruktury, výstavba bytů), tak i po stránce image regionu, které jsou sice méně hmatatelné, avšak neméně důležité (např. investice do aktivit, které zpříjemňují a zpohodlňují život v regionu - investice do údržby veřejných prostranství, investice na snížení kriminality apod., anebo které zlepšují image regionu a zvyšují jeho sounáležitost – výdaje na propagační materiály, akce cestovního ruchu, prezentace regionu, zahraniční návštěvy, informační systémy mikroregionu atd.).

#### 4.3. Rozpočtová situace mikroregionu a jeho jednotlivých obcí

Při hodnocení finančních možností mikroregionu existují v zásadě dva možné přístupy. Buď je možné hodnotit schopnost spolufinancování mikroregionálních projektů na základě předem

dohodnutého příspěvku na jednoho obyvatele obce, anebo rozpočítat příspěvky obcí na základě dohodnutého procenta z celkového příjmu obce. První přístup je v zásadě postaven na principu „každý stejně“, druhá možnost diferencuje podle hospodářské síly obcí a zohledňuje objektivně danou skutečnost, že některé obce mají díky existenci stávajících rozpočtových pravidel vyšší úroveň příjmů. Za předpokladu, že se obce dohodnou sdružovat prostředky na základě principu „každý stejně“, možnosti spolufinancování budou odstupňovány podle velikosti dohodnuté částky takto:

obec	Náklady při částce 10 Kč na obyvatele obce (v Kč)	Náklady při částce 20 Kč na obyvatele obce (v Kč)	Náklady při částce 100 Kč na obyvatele obce (v Kč)
Kuřim	97.640	195.280	976.400
Moravské Knínice	8.040	16.080	80.400
Chudčice	7.250	14.500	72.500
Veverská Bítýška	28.120	56.240	281.200
<b>Mikroreg. celkem</b>	<b>141.050</b>	<b>282.100</b>	<b>1.410.500</b>

*Zdroj: Odvětvová analýza – ekonomická základna obcí, Regionální rozvojová agentura jižní Moravy, 2000 (Uvedené hodnoty se vztahují k 1. 1. 2006)*

Za předpokladu, že dojde k dohodě skládat prostředky na mikroregionální akce podle příjmové úrovně obcí (podle údajů za rok 2003), vypadaly by disponibilní prostředky mikroregionu následovně:

obec	Náklady při účasti 0,25 % příjmů obce (v Kč)	Náklady při účasti 0,50 % příjmů obce (v Kč)	Náklady při účasti 2,50 % příjmů obce (v Kč)
Kuřim	114.043	228.086	1.140.430
Moravské Knínice	9.391	18.782	93.910
Chudčice	8.468	16.936	84.680
Veverská Bítýška	32.844	65.688	328.440
<b>Mikroreg. celkem</b>	<b>164.746</b>	<b>329.492</b>	<b>1.647.460</b>

*Zdroj: Odvětvová analýza – ekonomická základna obcí, Regionální rozvojová agentura jižní Moravy, 2000 (Uvedené hodnoty se vztahují k 1. 1. 2006)*

V každém případě se jeví, že celkový rozpočet na mikroregionální projekty – ať už bude zvolen jakýkoliv klíč pro jejich sdružování – nebude moci výrazně přesáhnout 1,5 milionu korun, neboť vyšší částka by patrně nadměrně zatížila rozpočty obcí a mohla by ohrozit financování jejich nezbytných základních funkcí. V případě mikroregionálních projektů, čerpajících finanční podporu z dotačních titulů ČR nebo ze strukturálních fondů EU, lze uvedenou částkou hradit spoluúcast obcí mikroregionu a podle jejího podílu na dotaci stanovit přijatelnou výši celkového rozpočtu projektu.

#### **4.4. Podnikatelské aktivity v mikroregionu - výrobní podniky, drobné, malé a střední podnikání**

Ekonomická situace v **Mikroregionu Kuřimka** je výrazně odlišná od poměrů v sousedních venkovských mikroregionech. Je zde přítomna široce rozvinutá průmyslová výroba se silným zastoupením zahraničního kapitálu. V území sídlí několik velkých podniků, soustředěných zejména v Kuřimi. Mezi největší patří firmy Tyco Electronics, TOS Kuřim, Slévárna Kuřim,

Kuličkové šrouby Kuřim, Walter a GOOS. Dalším významným podnikem je firma Hartmann-Rico ve Veverské Bítýšce.

Sektor zemědělství se nijak výrazně v hospodářství neprojevuje. Mikroregionem prochází železnice Brno-Tišnov-Žďár nad Sázavou, silniční spojení s Brnem zajišťuje velmi exponovaná silnice I/43 s odbočkami II/385 a II/386 a místní komunikace.

Většina obyvatelstva je zaměstnána v průmyslu, menší část ve službách. Zvýšený podíl dělnického obyvatelstva je umožněn dojížděnkou do průmyslových center Kuřimi a Brna.

### KUŘIM

Klíčové podnikatelské subjekty jsou ve městě soustředěny ve dvou průmyslových zónách: nejvýznamnější roli zaujímá průmyslová zóna SEVER, rozvíjející areál tradičního průmyslového podniku TOS Kuřim, s řadou následných investic „na zelené louce“, druhou je průmyslová zóna ZÁPAD, využívající areál bývalého státního statku.

Nejvýznamnějším zaměstnavatelem regionu je firma TYCO Electronics Czech, s.r.o. Firma, resp. její předchůdce (do roku 1999 vystupovala pod značkou AMP). Od roku 1999 je firma součástí nadnárodní společnosti TYCI International Ltd., výrobcem, dodavatelem a servisní společností podmořských telekomunikačních systémů, největším světovým výrobcem, dodavatelem a poskytovatelem protipožárních systémů a služeb elektronického zabezpečení a největším světovým výrobcem regulačních ventilů. Kuřimská pobočka zaměstnává (rok 2006) cca 1 700 zaměstnanců

Zdroj: <http://www.tycoelectronics.cz/>

Firma TOS Kuřim – OS, a.s. patří k nejstarším výrobcům frézek, jednoúčelových strojů a automatických obráběcích linek v České republice. Závod byl založen v roce 1942 jako pobočný závod Zbrojovky Brno. Velký rozvoj sortimentu i objemu kulminoval na konci osmdesátých let. V roce 1996 prošla firma transformací. Stala se zcela privátní firmou, jejím stoprocentním vlastníkem byla společnost FOBS LEASING, s.r.o. Od srpna 1996 nesl nástupce tradice ve výrobě přesných obráběcích strojů v Kuřimi jméno TOS KUŘIM – OS, s.r.o.; na základě licenčních dohod převzal know-how, registrovanou ochrannou známku a logo společnosti a především kompletní tým odborníků. Firma patří mezi významné obchodní společnosti v České republice v oblasti strojírenství. S tržbami za rok 2004, které přesáhly úroveň 7,2 miliardy Kč, se řadí také na 4. místo nejproduktivnějších společností Jm kraje.

Zdroj: <http://www.tos-kurim.cz/tos/cz/info.htm>

V Kuřimi působí další firmy: Slévárna Kuřim, a.s., Kuličkové šrouby Kuřim, a.s., Walter, s.r.o. (nově vybudovaná hala „na zelené louce“), Prefa Brno, a.s., Gromathic, s.r.o., ELEKTROBOCK CZ, s.r.o., KAMPOS, s.r.o., ČOKOLÁDOVNY FIKAR, s.r.o., Lesy města Brna, spol. s r.o.

Kromě uvedených firem má pro podnikatelské prostředí města významnou funkci i logistické centrum firmy Investa International, s.r.o., s více než 40 000 m<sup>2</sup> skladové plochy, nacházející se v areálu průmyslové zóny SEVER.

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Hartmann – Rico a. s. patří mezi nejvýznamnější výrobce a distributory zdravotnických prostředků v České republice. Vznikla v roce 1991 vstupem společnosti Paul Hartmann AG do tehdejšího podniku Rico Veverská Bítýška. Společnost je součástí mezinárodní skupiny se

sídlem v SRN. Závod ve Veverské Bítýšce produkuje výrobky pro hygienu, léčbu a péči o pacienty – dětské plenkové kalhotky, vatové výrobky, tonometry, teploměry, náplasti, obvazy a obinadla. Zaměstnává cca 650 pracovníků.

[www.harmann-rico.cz](http://www.harmann-rico.cz)

V obci působí i další firmy: Bioster a. s., Pěkný Unimex s. r. o., Sportway spol. s r. o., KOVO, výrobní družstvo, STAFIS, firma TEMKOM - Ladislav Staníček, Stolařství Baraš, ROSA CANINA, Karel Šanca - INTAP, tiskárna D+H ofset.

Odišná situace je v menších obcích mikroregionu, kde nejsou zastoupeny větší ekonomické subjekty:

#### MORAVSKÉ KNÍNICE

Výrobní a opravárenské služby zajišťují:

4 stolařské provozovny: č. p. 89 – Ing. Milan Rouča, č. p. 23 – Jiří Hanák, č. p. 39 – Oldřich Kučera, v areálu ZD – Ing. Jan Pleva; soukromé stolařství a pokrývačství č. p. 5 – Zdeněk Zouhar; zámečnická výroba č. p. 6 – Ladislav Pleskač; topenářská a instalatérská firma Cibulka Stehno č. p. 100; soukromé sedlářství č. p. 30 – Petr Bém; ELKOL s. r. o. – elektromontážní firma – Oldřich Koláček; velkokapacitní zahradnictví pro pěstování okrasné zeleně při ulici Na hrázi – majitelem je firma FLORCENTR spol. s r.o.

#### CHUDČICE

Řemeslná činnost je v Chudčicích zastoupena drobnými podnikateli – fyzickými osobami (klempíř, 2 provozovny zajišťující vodoinstalace, autoklempíř, 2 autoopravny, malíř-natěrač, veterinární lékař, stavební firma). Chybějící aktivity jsou zajišťovány ve Veverské Bítýšce, v Kuřimi a v Brně.

### **4.5. Rozvoj obcí mikroregionu**

Při rozvoji obcí zastává významnou úlohu územní plánování, které soustavně a komplexně řeší funkční využití území, stanoví zásady jeho organizace a věcně a časově koordinuje výstavbu a jiné činnosti ovlivňující rozvoj území. Územní plánování vytváří předpoklady k zabezpečení trvalého souladu všech přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území, zejména se zřetelem na péči o životní prostředí a ochranu jeho hlavních složek – půdy, vody a ovzduší.

Územní plán stanoví urbanistickou koncepci, řeší přípustné, nepřípustné, případně podmíněné funkční využití ploch, jejich uspořádání, určuje základní regulaci území a vymezuje hranice zastavitelného území.

Obecně závazná vyhláška po schválení zastupitelstvem obce stanovuje závazné základní zásady uspořádání území a limity jeho využití, vyjádřené v regulativech. Dále vymezuje veřejně prospěšné stavby, pro které lze vyvlastnit, nebo vlastnická práva k pozemkům a stavbám omezit. Stanoví zásady uspořádání dopravy, technického vybavení a územního systému ekologické stability. Závazná část územně plánovací dokumentace je závazným podkladem pro zpracování a schvalování navazující územně plánovací dokumentace a pro rozhodování v území.

## KUŘIM

Kolektiv Ing. arch. Václava Zemánka, CSc. zpracoval v letech 1994-98 Územní plán sídelního útvaru Kuřim, který zastupitelstvo města schválilo usnesením č. 1171/98 ze dne 9.11.1998. Tímto usnesením současně vstoupila v platnost Vyhláška č. 9/1998 o závazných částech územního plánu města Kuřim.

Návrhové období ÚPNSÚ Kuřim je rok 2010 s výhledem do roku 2015. Od roku 1998 bylo provedeno a schváleno 8 změn ÚPNSÚ. Město však dosud nedisponuje elektronickou verzí územního plánu, digitalizace by měla být zahájena v nejbližší době.

Zastupitelstvo města Kuřim schválilo 8. března 2005 deklaraci Projektu Zdravé město Kuřim a řádné členství města v asociaci Národní síť Zdravých měst ČR. Projekt Zdravé město Kuřim vytváří předpoklady pro uplatnění principů udržitelného rozvoje na místní a regionální úrovni. Je to proces, který prostřednictvím zkvalitňování správy věcí veřejných, strategického plánování, zapojování veřejnosti a využívání všech dosažených poznatků o udržitelném rozvoji v jednotlivých oblastech zvyšuje kvalitu života ve všech jeho aspektech a směřuje k zodpovědnosti občanů za jejich životy i životy ostatních bytostí v prostoru a čase.

## MORAVSKÉ KNÍNICE

Územní plán obce Moravské Knínice, který vypracoval autorský kolektiv (Ing. Jaroslav Kratochvíl, Ing. arch. Alfred Knopp, Ing. František Antl, Ing. Pavel Tichý, Ing. Draga Kolářová a Ing. Jaroslava Bučková) byl dokončen v roce 2000. Dokument byl schválen usnesením zastupitelstva dne 28.11.2001. Vyhláška č. 1/2001 o závazných částech územního plánu obce Moravské Knínice nabyla platnosti dne 13.12.2001.

Návrhové období územního plánu je limitováno rokem 2015. Lhůty aktualizace jsou stanoveny 1x za 4 roky v návaznosti na komunální volby.

Územní rozvoj zastavěné části obce je vymezen na východě tělesem rychlostní komunikace R 43, na jihu trasou navrhované přeložky státní silnice II/386, na západě lesy Na Okříнку a Na Čebínkách a na severu ochranným pásmem areálu zemědělského družstva a pozemky s ornou půdou vysoké kvality.

Vzhledem k blízkosti města Brna a Kuřimi má krajina značný rekreační význam, neboť je součástí příměstské zóny jednodenní rekreace obyvatel těchto měst. Projekt komplexních pozemkových úprav řeší obnovení sítě polních cest, které kromě organizace půdního fondu budou mít nesporný význam i na rozšíření vycházkových a turistických tras a stezek. V budoucnosti nelze vyloučit ani dlouhodobou pobytovou rekreaci.

Širší urbanistické a krajinné vazby obce Moravské Knínice jsou příznivé a vytvářejí předpoklady a podmínky pro kvalitní bydlení a rekreaci ve venkovském prostředí a současně umožňují rychlou dostupnost vyšších center osídlení s občanským vybavením a pracovními příležitostmi. Obec poskytuje dobré podmínky pro rozvíjení podnikatelských aktivit, živnostenské výroby a pro tradiční zemědělskou výrobu.

## CHUDČICE

Územní plán obce Chudčice vypracoval a v roce 1999 dokončil Ateliér Projektis, spol. s r. o. Změnu Územního plánu č. 1 vypracoval Atelier URBI, Ing. arch. Benešová. Schváleny byly změny zahrnující návrh nové obytné lokality, vyloučení navržené obytné plochy a změny v dopravním řešení s těmito změnami související.



## VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Poslední platná územně plánovací dokumentace byla schválena v roce 1937. V pozdější době obec platný dokument neměla. V roce 1989 dokončil Stavoprojekt Brno, městský projektový ústav, Atelier 010 koncept ÚPN SÚ Veverská Bítýška – Chudčice – Hvozdec, který však nebyl projednán.

## MIKROREGION KUŘIMKA

Pro určení směrů rozvoje mikroregionu, identifikaci jeho potřeb, rozvojových aktivit a pro strategické rozhodování slouží rozvojová strategie. Pomáhá mu plnit jeho základní úlohu – koncepční a výkonnou činnost samosprávných orgánů obcí v oblasti místního rozvoje, v jejich iniciační činnosti v oblasti řešení mikroregionálních problémů a definování mikroregionálních programů a aktivit a v jejich účasti na realizaci regionálních programů.

V roce 2005 vstoupila Kuřim do celostátní asociace municipalit Národní síť Zdravých měst ČR a navázala přeshraniční spolupráci se slovenským městem Leopoldov. V roce 2006 se stal členem Národní sítě Zdravých měst i **Mikroregion Kuřimka**.

## **5. Ekologická situace a ochrana životního prostředí v území mikroregionu**

Celkový stav životního prostředí v mikroregionu **Kuřimka** je uspokojivý. Životní prostředí není zatěžováno významnými zdroji znečištění a lze je klasifikovat jako vhodné pro bydlení. Diverzita krajiny, členitý reliéf a daleké výhledy vytvářejí vysoce esteticky hodnotnou krajinu s potenciálem pro využití v cestovním ruchu. Spojitost mezi kvalitou životního prostředí a stavem technické infrastruktury je obecně akceptovanou skutečností. Přes četné investice do infrastruktury v jednotlivých částech mikroregionu není dosud důvod ke spokojenosti.

Problematika zlepšení životního prostředí se týká především:

- zlepšení obytných a rekreačních hodnot území,
- zvýšení ekologické stability území, především realizací Územního systému ekologické stability (ÚSES),
- zvýšení biodiverzity, především návratem vody do krajiny (rybníky, tůně)
- opatření k omezení vodní eroze,
- respektování všech ochranných pásem (OP),
- odborné posouzení a projednání všech podnikatelských záměrů na úseku průmyslové a zemědělské (živočišné) výroby a výrobních služeb,
- minimalizace záboru chráněných půd I. a II. třída ochrany,
- bezpečná a účinná likvidace všech druhů odpadů.

### **5.1. Ovzduší**

#### **5.1.1. Kvalita ovzduší**

Kvalita ovzduší významně ovlivňuje životní podmínky člověka i mnoha jiných organismů. Postupující znehodnocování ovzduší cizorodými látkami vede k různým negativním jevům trvalého rázu, např. zhoršování zdravotního stavu populace, narušení ozonoféry, oteplování atmosféry apod. Prostřednictvím atmosféry jako vhodného nosného média mohou být

ovlivňována místa značně vzdálená od zdrojů emisí. Znečištění ovzduší se odráží nezdědk i ve stavu dalších složek životního prostředí (voda, půda, biota).

Na znečištění ovzduší se podílejí mobilní zdroje znečištění – automobilová doprava a stacionární zdroje. Obecně sledovanými škodlivinami jsou oxidy dusíku ( $\text{NO}_x$ ), oxid siřičitý ( $\text{SO}_2$ ), oxid uhelnatý ( $\text{CO}$ ) a polétavý prach (prašný aerosol frakce  $\text{PM}_{10}$ ).

Z výsledků systému monitorování ve městech ČR vyplývá, že z klasických škodlivin v ovzduší je pro lidské zdraví nejnebezpečnější prašný aerosol frakce  $\text{PM}_{10}$ . Směrnice Rady 1999/30/EC z roku 1999 stanoví pro země Evropské unie limitní hodnoty  $\text{PM}_{10}$  50 mikrogramů/ $\text{m}^3$  pro průměrnou 24 hodinovou koncentraci a 40 mikrogramů/ $\text{m}^3$  pro roční průměrnou koncentraci, která se v druhé etapě roku 2010 snižuje na 20 mikrogramů/ $\text{m}^3$ . Tyto limitní hodnoty nyní obsahuje i vyhláška stanovující imisní limity k novému zákonu o ochraně ovzduší v ČR.

### KUŘIM

Město Kuřim bylo v roce 2004 zařazeno mezi města se zvýšeným obsahem hodnoty  $\text{PM}_{10}$ , a to s roční průměrnou koncentrací 50  $\mu\text{g}/\text{m}^3$ .

Ze stacionárních zdrojů podílejících se na znečištění ovzduší jmenujme především spalovny fosilních paliv, kromě kotlů pro ohřev teplé vody je to i kuplovna Slévárny Kuřim, která je jediným zdrojem na Kuřimsku zařazeným do kategorie zvláště velkých zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO I).

Ve městě Kuřim prováděl v letech 1991 - 2002 měření koncentrace  $\text{SO}_2$  a  $\text{NO}_2$  v ovzduší Státní výzkumný ústav ochrany materiálu (SVÚOM) se sídlem v Praze. Měření byla prováděna na jednom stanovišti v ulici Husova. Naměřené hodnoty koncentrace  $\text{SO}_2$  a  $\text{NO}_2$  se v průběhu dvanáctiletého období sledování trvale pohybovaly pod stanovenými imisními limity. Proto se v roce 2003 od dalšího měření ustoupilo.

Znečištění ovzduší imisemi  $\text{SO}_2$  a  $\text{NO}_2$  mělo v jedenáctiletém období měření mírně klesající tendenci (především pokud jde o imise  $\text{SO}_2$ ) a výrazně sezónní charakter s maximy v zimních měsících.

S kontinuálním nárůstem dopravy - paradoxně umocněném rovněž zavedením integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje (mnoho dojíždějících za prací upřednostňuje po reorganizaci autobusových spojů individuální automobilovou dopravu); další nárůst lze očekávat po vybudování rychlostní silnice R43 včetně tzv. severní tangenty (město bude ze 3 stran obklopeno intenzivně vytíženými komunikacemi) - lze očekávat výrazný nárůst znečištění, a to především polétavého prachu a  $\text{NO}_2$ .

Železniční doprava a její negativní vliv na znečištění ovzduší v Kuřimi je zanedbatelný. Negativní účinky železniční dopravy spočívají především v obtěžování okolí hlukem a případnými otrěsy.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

V obci se nenachází velké ani střední zdroje znečištění ovzduší. Výrazné je znečištění z lokálních topenišť na pevná paliva (malé zdroje), které je zvýrazněno skutečností, že se velká část obce nachází v typické inverzní poloze (inverzní údolí Kuřimky). Na znečištění se podílí silniční doprava – exhalacemi a prašností z vozovek.

Specifickou formou znečištění ovzduší jsou organoleptické emise z živočišné výroby, vyznačující se zvýšeným obsahem mikroorganismů, prachu a škodlivých plynů a nepříjemným zápachem. Znečišťovatelem ovzduší je areál živočišné výroby ZD Moravské Knínice, a. s., nacházející se přibližně ve vzdálenosti 200 m od severního okraje obytného území.

Středisko ZD mělo vyhlášeno územním rozhodnutím č. 2162/85 Výst Pásmo hygienické opravy - PHO v podobě kružnice o poloměru 276,6 m od imisního středu. V současné době jsou stavy dobytka ve středisku podstatně nižší, orientačně vypočtené pásmo se pohybuje od 177 m do 230 m od imisního středu v závislosti na směru převládajících větrů.

Při jihovýchodní hranici areálu byla v roce 1990 vysazena vysoká izolační zeleň, která plní funkci:

- optické clony před rušivou dominantou ocelového seníku,
- ochranného hygienického pásu zeleně.

Dosavadní výsadba zeleně pod terasou, na níž stojí ocelový seník je nedostačující. K naplnění obou uvedených funkcí zeleně je nutno připravit a realizovat další etapy výsadby vysoké zeleně jak v areálu družstva tak i na po. parc. č. 124, která zakryje dominantní ocelový seník a přispěje k zakrytí dalších zemědělských objektů, jejichž měřítko neodpovídá charakteru zástavby v obytném území obce.

Dalším negativně působícím faktorem je prašnost z rozsáhlých polních honů, ze silniční dopravy a zejména z velkých zdrojů znečištění ovzduší průmyslových a energetických podniků v nedaleké Kuřimi. Jiné významnější zdroje znečištění ovzduší v obci nejsou.

### CHUDČICE

V Chudčicích je zdrojem nadměrného znečištění ovzduší především příležitostně těžká nákladní doprava na silnici II/386. Situaci by zlepšilo např. organizační opatření – omezení pro nákladní dopravu.

V obci se nenachází velké ani střední zdroje znečištění ovzduší. Výrazné je znečištění z lokálních topenišť (malé zdroje).

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

V obci se nenachází velké ani střední zdroje znečištění ovzduší. Negativním faktorem je kamionová doprava na trase Ostrovačice – Kuřim – Svitavy. Výrazné je rovněž znečištění z lokálních topenišť (malé zdroje).

## **5.2. Voda (vodní plochy, vodoteče, víceúčelové nádrže)**

### **5.2.1. Ochrana vod**

Voda je jednou z nejběžnějších chemických látek a je účastna řady procesů přírodního i antropického původu, v nichž hraje zcela nezastupitelnou úlohu. Plní funkci krajinnotvornou, biogenní, je základní složkou životního prostředí. Pro člověka je důležitým přírodním zdrojem, sice nevyčerpatelným, avšak velmi snadno poškoditelným, který se může stát limitujícím činitelem rozvoje lidské společnosti. Nevhodnými zásahy do krajiny byly potlačeny všechny funkce, které by vodní toky a plochy měly plnit – krajinnotvorné,

ekologické a estetické. Území mikroregionu přísluší do povodí Svratky. Zájmové území Mikroregionu Kuřimka spadá do vyhlášeného ochranného pásma (2.vnějšího) vodního zdroje Brno-Svratka – Pisárky, a je třeba respektovat rozhodnutí o režimu v tomto pásmu, které vydal bývalý JmKNV v Brně .

### 5.2.2. Členění území z hlediska jednotlivých povodí:

Širší území spadá do hlavního povodí 4-15-01 Svratka po Svitavu a je rozděleno do několika dílčích povodí :

Tabulka: Členění území Mikroregionu Kuřimka do dílčích povodí

Tok	Číslo povodí dle ZM vodohospodářské 1 : 50 000	Celková plocha povodí ( km <sup>2</sup> )
Svratka nad Bítýškou	4-15-01-131	1366,39
Bítýška	4-15-01-140	113,68
Svratka pod Bítýškou	4-15-01-141	1480,09
Kuřimka	4-15-01-142	33,37
Batelovský potok	4-15-01-143	5,09
Kuřimka ústí	4-15-01-144	10,534
Svratka pod Kuřimkou	4-15-01-145	1534,56
Rozdrojovický potok	4-15-01-148	8,13

Vodní toky se vyznačují nevyrovnaným režimem průtoků. Bezprostřední závislost na srážkách a tání sněhové pokrývky je poněkud zmírněna vlivem retenční schopnosti lesů. Největší průtoky se obecně vyskytují v jarních měsících (zejména v březnu), nejmenší v období mezi červencem a říjnem.

### 5.2.3. Základní hydrologické údaje toků:

Podle lit.: Hydrologické poměry Československé socialistické republiky, díl III, Praha, HMÚ 1970, Pozn. údaje pro dotčená povodí jsou k dispozici pouze částečně, byly brány pro orientaci hodnoty několika povodí:

Tabulka: Průměrné roční hodnoty

Číslo povodí	místo měření	srážky	odtok	odtokový součinitel	prům.roční průtok
		mm	mm	-	m <sup>3</sup> /s
4-15-01-131 Svratka	Nad Bítýškou	641	177	0,28	7,67
4-15-01-140 Bítýška	Ústí	576	80	0,14	0,29
4-15-01-141 Svratka	Pod Bítýškou	639	169	0,27	7,69
4-15-01-144 Kuřimka	Ústí	554	51	0,09	0,08
4-15-01-145 Svratka	Pod Kuřimkou	637	165	0,26	8,04

Tabulka: Průtokové poměry : n - leté vody v m<sup>3</sup>/s

Číslo povodí	místo měření	1	2	5	10	20	50	100
4-15-01-131 Svratka	Nad Bítýškou	96	138	198	232	271	314	344
4-15-01-140 Bítýška	Ústí	12	18	28	36	46	58	70
4-15-01-141 Svratka	Pod Bítýškou	102	146	204	242	279	329	365
4-15-01-144 Kuřimka	Ústí	8	15	22	28	32	35	37
4-15-01-145 Svratka	Pod Kuřimkou	102	146	205	244	282	333	368

Tabulka: Průtokové poměry : m - denní vody v m<sup>3</sup>/s

Číslo povodí	místo měření	30	90	180	270	330	335	364
4-15-01-131 Svratka	Nad Bítýškou	18,0	8,13	4,48	2,55	1,39	0,93	0,46
4-15-01-140 Bítýška	Ústí	0,68	0,31	0,17	0,10	0,05	0,03	0,02
4-15-01-141 Svratka	Pod Bítýškou	18,7	8,44	4,55	2,65	1,44	0,96	0,48
4-15-01-144 Kuřimka	Ústí	0,18	0,09	0,05	0,03	0,015	0,01	0,05
4-15-01-145 Svratka	Pod Kuřimkou	18,5	8,54	4,61	2,70	1,47	1,08	0,53

### KUŘIM

Katastrální území města Kuřim spadá do povodí Svratky a hlavním tokem, který je odvodňuje se svými přítoky je Kuřimka. Kuřimka je podle Vyhlášky č. 28/1975 Sb., př. 2, zařazena do vodohospodářsky významných toků. Kuřimka pramení jižně pod Šebrovem, protéká pod Lipůvkou přes Kuřim, Moravské Knínice a pod Chudčicemi se vlévá jako levostranný přítok do Svratky. Celková délka toku je 15,6 km<sup>2</sup>, celková plocha povodí 49 km<sup>2</sup>.

Do Kuřimky se vlévá několik drobných toků – pravostranné přítoky jsou Lipůvka, Luční potok, levostranné pak Bělečský potok, Podlesní potok a nejjižněji Mozovský potok. Koryta vodních toků mají v horních lesních úsecích přirozený neupravený charakter, v dolních úsecích jsou však vesměs upravená regulací břehů a koryta, místy i zatrubněná. Tyto úpravy urychlují odtok z povodí a snížení samočisticí schopnosti vody. Místy dochází k zanášení koryt splachy u okolních zemědělských půd. Největší vodní nádrž je rybník Srpek, který je řešen jako boční nádrž s dotací vody z Lučního potoka. Byl vybudován v roce 1967, původně jako koupaliště. Velikost vodní plochy je asi 1,5 ha, ale je třeba provést jeho údržbu (odbahnění) a úpravy necitlivě betonem zpevněných hrází. Velká část území se nachází v ochranném pásmu II.b stupně vodního zdroje Brno-Svratka – Pisárky, kde je třeba respektovat příslušné hygienické předpisy. Kromě toho do území zasahuje i ochranné pásmo

Březovského přivaděče vody (6 m na každou stranu), kde není možno např. provádět žádné stavby trvalého rázu, stavební práce, výsadby apod.

Koryto Kuřimky je podle možností čištěné, ale není upravené na průchod velkých vod. Část bytové výstavby se nachází v zatopovaném území, proto v roce 1977 byla zpracována HSP Brno „ Studie technického řešení úpravy Kuřimky v Kuřimi“ s ohledem na tehdejší výstavbu sídliště, dosud však nebyla aktualizována a realizována. Při povodňových stavech na Kuřimce je ovlivněn i průtok Mozovským potokem, který se do Kuřimky vlévá zaklenutým profilem, čímž se omezuje jeho kapacita. Studie z roku 1977 zvažovala dvě varianty úprav. V první variantě se uvažovalo s úpravou koryta Kuřimky na stoletou vodu 25 m<sup>3</sup>/sec, což by představovalo prohloubení koryta, úpravu všech mostků a lávek, a urychlení odtoku z povodí. Druhá varianta předpokládala vybudování retenční nádrže na horním toku o obsahu 550 000 m<sup>3</sup> vody, která by zachytila a zpomalila povodňovou vlnu. V tomto případě by úpravy vlastního koryta nebyly tak rozsáhlé. V září 1995 zpracoval Aquatis studii „Vliv podnikatelských aktivit na řešení suché retenční nádrže v Kuřimi“, kde je ve třech variantách posuzována realizace retenční nádrže. Podle správce toku Povodí Moravy a.s. byla nejvýhodnější varianta č. 2 v km 5,885, s objemem 414 tis. m<sup>3</sup> a zatopenou plochou 18,96 ha.

Tento retenční prostor byl již realizován. S dalším retenčním prostorem se uvažuje v souvislosti s výstavbou rychlostní komunikace R 43 poblíž obce Moravské Knínice, kde má vzniknout suchá retenční nádrž o velikosti cca 400 m x 200 m, s objemem zachycené vody přes 200 tis. m<sup>3</sup>. Nádrž je navržena na toku Kuřimky, částečně budou využity i svahy silničního násypu.

Záplavové území Kuřimky bylo vyhlášeno JM Krajským úřadem OŽP dne 23.1.2006, pod č.j. JMK 13767/2005 (Stanovení záplavového území toku Kuřimka v úseku říčního km 0,000 po říční km 12,827). Záplavové území zahrnuje následující katastrální území: Veverská Bítýška, Chudičce, Moravské Knínice, Kuřim.

Záplavové území Kuřimky vypracovalo Povodí Moravy, s.p. Záplavové území bylo zpracováno v roce 2000 v rámci studie odtokových poměrů Kuřimky. Součástí studie byl i výpočet účinku poldru nad Kuřimi. Vzhledem k tomu, že poldr byl v roce 2003 zkolaudován lze provést aktualizaci záplavového území. Účelem studie bylo sestavení hydrodynamického modelu, popisujícího koryto i inundaci Kuřimky, zejména s ohledem na transformační účinek vybudovaného poldru a průmyslové zóny nad městem Kuřim. Součástí studie je i shromáždění dat pro aktualizaci technické provozní evidence toku Kuřimky. Hydraulické výpočty průběhu hladin byly provedeny výpočtem nerovnoměrného neustáleného proudění pomocí programu MIKE 11. Záplavové území je v situacích 1:10 000 vymezeno pro rozliv dvaceti a stoleté povodně.

Dle vyjádření zpracovatele ze závěru průvodní zprávy je přes nezpochybnitelný transformační účinek poldru nad Kuřimi nutno vzít do úvahy i potenciální možnost vzniku povodně v území povodí Kuřimky pod poldrem a neplánovat výstavbu průmyslových a obytných objektů pod Lučním potokem ani v záplavovém území stanoveném pro zatěžovací stav bez účinku poldru.

**Strategický plán rozvoje města Kuřim (2006) – citace:**

Retenční schopnost území je velmi malá. Při vytváření nových zpevněných ploch má investor povinnost vybudovat odpovídající retenční nádrž. Pro ochranu proti povodním byla nad městem vybudována větší retenční nádrž, chybí však koordinace odtoků z retenčních nádrží.

Problémem je rovněž nedostatečná kapacita koryta Kuřimky ve městě. Podíl vodních ploch v území je velmi malý, dokonce nižší, než býval. Samočistící schopnost zanesené Kuřimky je nízká v důsledku melioračních úprav. Symbolem zhoršení kvality vody je pramen ve vodní kapli sv. Jana, tradiční zdroj pitné vody, dnes však hygienicky nevyhovující.

### **Návrh opatření dle strategie :**

Cíle – zlepšení odtokových poměrů ve městě, zvýšení samočistící schopnosti toků a zvětšení podílu vodních ploch.

Aktivity – revitalizace Kuřimky a komplexní opatření ke zlepšení odtokových poměrů, oživení a zpevnění hráze rybníka Srpek, vyčištění koryt vodotečí, zlepšení kvality vody ve vodní kapli sv. Jána.

Očekávané výsledky – omezení rizika záplav, snížení bariér pro výstavbu, zvýšení čistoty povrchových a podzemních vod, zvýšení estetické hodnoty krajiny.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Hlavním tokem, který protéká územím Moravských Knínic je Kuřimka (podle Vyhlášky č. 28/1975 Sb, př. 2, zařazena do vodohospodářsky významných toků). Kuřimka pramení jižně pod Šebrovem, protéká pod Lipůvkou přes Kuřim, Moravské Knínice a pod Chudčicemi se vlévá jako levostranný přítok do Svratky. Celková délka toku je 15,6 km, celková plocha povodí 49 km<sup>2</sup>. Kuřimka protéká od východu k západu a vlévá se do ní několik drobných toků. Nejvýznamnější je Batelovský potok (ve správě Lesů ČR), který pramení v lesích jižně pod obcí.

V obci bývalo několik rybníků. Panský rybník sahal od čističky vody pod Kuřimskou horou až Misionářskému kříži v Koutech. Pod jeho hrází vedla cesta do Kuřimi. Rybník nechal majitel veverského panství Vilém Mundy vysušit v letech 1802-05. Další rybník býval v Mezihohří, jeho hráz tvořil násep zrušené železniční trati Kuřim - Veverská Bitýška.

V současné době je na Batelovském potoce zachován rybník pod kapličkou o ploše cca 0,75 ha, který byl vybudován původně pro závlahy, dnes slouží především k rybolovným a rekreačním účelům. Údržba rybníka je problematická vzhledem k nedořešeným majetkovým vztahům. Poblíž bývalé vojenské střelnice, na pravobřežním přítoku Batelovského potoka v lesnaté části se nachází menší průtočné jezírko, které bylo asi v roce 1993 rekonstruováno. Velká část území se nachází v ochranném pásmu II.b stupně vodního zdroje Brno-Svratka – Pisárky, kde je třeba respektovat příslušné hygienické předpisy.

**Návrh opatření :** z hlediska zlepšení vodohospodářských poměrů se navrhuje opatření, která by měla kladný vliv na stávající poměry. V Mezihohří v údolí mezi Strážnou a Čebínkami je navrženo na Kuřimce obnovení rybníka, případně malých tůní a mokřadů. Je ovšem třeba nejprve zpracovat studii, která prokáže, že při případných povodňových průtocích nebude zvýšenou hladinou toku ohrožena západní část zastavěného území obce. Rovněž je vhodné zpracovat podrobný hydrogeologický průzkum lokality, na jehož základě může být navrženo umístění a velikost vodní plochy, se zaručenou úrovní hladiny.

Další vodní nádrž je navržena v prostoru bývalé vojenské střelnice na Batelovském potoce. Rovněž zde se nejprve předpokládá provedení průzkumných prací (geologických a hydrogeologických), které zaručí dostatek vody nejen pro novou nádrž, ale i dostatečnou vodní dotaci nádrže umístěné na stejném toku nad obcí. Ke zlepšení vodohospodářských poměrů je navržena revitalizace Batelovského potoka od střelnice po VKP Louky za střelnicí, a to vybudováním příčných objektů, které zpomalí povrchový odtok a zvětší však do půdního podloží. Vytvoří se tak i vhodné podmínky pro zachování travného vlhkomilného společenstva na chráněných loukách.

Při přívalových deštích se znečištěná voda v některých místech rychle dostává do údolí a vyvolává nepříznivé důsledky – zvětšený povrchový odtok, odnos splavenin, erozní rýhy. Proto z hlediska ochrany před povrchovými vodami doporučuje se provést opatření navržená ve zpracování Komplexních pozemkových úprav, které vypracoval VÚMOP Brno, především interakčních prvků, protierozních příkopů a protierozních mezí. Realizace těchto opatření je však závislá na finančních dotacích, podle posledních zpráv se v letošním roce připravuje projekt retenčního prostoru pro transformaci odtoku na Kuřimce poblíž obce Moravské Knínice. Zde má vzniknout suchá retenční nádrž o velikosti cca 400 m x 200 m, s objemem zachycené vody přes 200 tis.m<sup>3</sup>. Nádrž je navržena na toku Kuřimky a budou částečně využity i svahy silničního násypu navržené silnice R 43. Na základě takto připraveného projektu bude Pozemkový úřad Mze Brno – venkov žádat o poskytnutí finančních dotací ze zdrojů Operačního programu Evropské Unie

### CHUDČICE

Obcí Chudčice protékají tok Kuřimka (ve správě Povodí Moravy) a Chudčický potok (ve správě ZVHS Brno), který se vyznačuje se malou vodnatostí. Chudčický potok je přes obec zaklenut do potrubí, tato regulace byla provedena v roce 1965. V katastru se nenachází žádná větší vodní nádrž, pouze západně od zemědělského střediska byla v loňském roce dokončena malá revitalizační nádrž charakteru mokřadu (za pomoci AOPK Brno). Správci vodních toků uvažují pouze s pravidelnou údržbou v rámci možností.

**Návrh opatření:** doporučuje se posouzení opatření v části povodí západně od obce, při přívalových deštích se znečištěná voda rychle dostává do obce a vyvolává nepříznivé důsledky. Z konkrétních opatření lze navrhnout tedy i opatření protierozní, která by tyto účinky eliminovaly. Dále se doporučuje z obdobných důvodů posoudit území východně od obce (nad hřbitovem), kde vlivem větších sklonitostních poměrů lesnatých pozemků dochází k soustředěnému odtoku z povodí. Je vhodné navrhnout v tomto místě malou retenční nádrž s mokřadem, která by povrchovou vodu zčásti zadržela a zpomalila povrchový přítok do Kuřimky. V prostoru mezi hřbitovem a kopečkem s kapličkou se nachází údolní niva Kuřimky, je vhodné navrhnout zde menší vodní nádrž, která by vznikla vybudováním zemní příčné hráze (průtočná nádrž).

Předpokladem ochrany jejích vod je dořešení kanalizace v Chudčicích a odvodu splaškových vod na ČOV, zabránění znečišťování Chudčického potoka splaškovými vodami ze zemědělského areálu a realizace protierozních opatření, zabraňujících smyvu půdy a hnojiv do vodotečí.

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

V katastrálním území je hlavním tokem řeka Svratka (významný vodní tok), která protéká Veverskou Bítýškou a má vyhlášeno záplavové území. Správcem toku je Povodí Moravy s. p.



Aktualizace záplavového území toku Svratky byla stanovena 28.11.2005 Krajským úřadem JM kraje, pod č.j. JMK 22636/2005 OŽP – Cr, a to v úseku říčního km 65,520 – 97,800. Obec má zpracován Povodňový plán z roku 2001 a v tomtéž roce jej obecní zastupitelstvo schválilo.

Bílý potok protéká od jihozápadu území hlubokým kaňonovitým údolím a vlévá se do Svratky. Svahy údolního zářezu jsou rozbrázděny četnými stržemi a bočními údolními s prameništi a pramennými úseky jeho levostranných přítoků. Bílý potok má téměř po celé délce přírodě blízký charakter. Další drobné toky jsou Bokovecký potok a Slešťůvka. V území se nenachází žádná větší vodní nádrž (kromě Brněnské přehrady).

Přirozená retenční schopnost vod v území je snížena úpravou vodních toků a jejich pramenných částí i změnou dřevinné skladby lesních porostů. K jejímu snížení přispělo rovněž rozorání travních porostů a velké části mezí. Negativně ji ovlivňuje hospodaření v lesních porostech, zejména používání těžké mechanizace při těžebních zásazích.

V zemědělsky využívané krajině je poměrně velký podíl nedělených, velkoplošně obhospodařovaných ploch, který má za následek rozvoj vodní eroze. Procesy vodní eroze působí značné ztráty na úrodnosti půd a jsou jí ohroženy všechny svažité pozemky orné.

**Návrh opatření :** doporučujeme posouzení protierozních opatření především v části území severně nad obcí, při přívalemých deštích se znečištěná voda rychle dostává do nižších částí obce a vyvolává nepříznivé důsledky – odnos splavenin, erozní rýhy, materiální škody, znečištění toků, především Svratky. Vzhledem k charakteru toků a konfiguraci terénu se o realizaci nových vodních ploch neuvažuje.

Významnou vodní plochou, která se okrajově dotýká území mikroregionu, je **Brněnská přehrada**. Její vodohospodářské a rekreační funkce obce mikroregionu značně ovlivňují.

První zmínka o stavbě údolní přehrady u Kníniček pochází již z roku 1907, ale blíží se 1. světová válka stavbu oddálila, takže bylo se stavbou započato až v roce 1928.

Údolní přehrada byla vybudována za účelem :

1. Zachycení a zmenšení letních a jarních povodní na řece Svratce pod přehradou;
2. Získání vody pro rozvod užitkové a pitné vody Velkého Brna;
3. Získání vodního zdroje pro přehradní elektrárnu;
4. Zvětšení normálního průtoku na řece pod přehradní zdí nádrže za účelem většího ředění splašků městské kanalizace;
5. Zamezení zavodnění luk, zahrad a polí podél Svratky u Rajhradu při jarním tání.

V roce 1936 bylo započato se stavbou hráze přehrad a v roce 1940 byla dána do provozu. Jezero zatopilo části katastrů Kníničky, Bystrc, Moravské Knínice, Chudčice a Veverská Bítýška. V letech 1955-65 byla obci Rozdrojovice odebrána část katastrálního území podél levého břehu přehrad o ploše 32 ha orné půdy a 105 ha lesů ve prospěch města Brna.

Výskyt podzemních vod je závislý na místních hydrogeologických podmínkách. Jednoznačně převažují málo vydatné a tudíž i vodohospodářsky málo významné puklinové vody ve zpevněných horninách. Kvalita povrchových a podzemních vod je vzájemně závislá a je výrazně snížena vypouštěním komunálních vod ze všech obcí mikroregionu. Kanalizační splašky z domácností, oficiálně odváděné do nepropustných jímek, končí zpravidla v korytě

místních potoků, které tak mění ve stoky. Častým zdrojem ekologických závad jsou nepovolené skládky domovního a průmyslového odpadu, situované obvykle do přirozených svodnic – strží, erozních rýh, přičemž katastry obcí mikroregionu leží v pásmu hygienické ochrany PHO 2. stupně vodárenského odběru z řeky Svratky v Brně – Pisárkách.

Podstatnou měrou se na problému podílí i zemědělská výroba – jedná se o odpadní vody, smyv a průsak statkových a průmyslových hnojiv z polí a polních hnojišť, a splach dešťových vod z areálu zemědělské výroby. Nevhodný způsob zasahování do krajiny představuje také činnost v oblasti závlahových systémů. Regulací koryt zmizely zákruty a meandry důležité pro možnost zdržování vody. Samočistící schopnost toků je vážně narušena, jakékoliv znečištění se na kvalitě vody projevuje i ve značných vzdálenostech směrem po proudu. Jako nezbytná se jeví změna způsobu obhospodařování pozemků a jejich drobnější členění. Negativní dopady lesního hospodaření podřízeného produkci dřeva mají za následek potlačování základních funkcí lesa, zejména funkce vodohospodářské a půdoochranné.

Dalším příležitostným zdrojem znečištění vod je doprava. Nebezpečí pro kvalitu vod představují zejména úniky ropných látek při čerpání pohonných hmot a případných haváriích. Staré zátěže ropnými deriváty lze očekávat ve střediscích bývalých ZD a v někdejších průmyslových areálech.

### **5.3. Půda**

Snaha po zvětšování půdních celků v nedávné minulosti a dnešní velký podíl nedělených, velkoplošně obhospodařovaných ploch má za následek rozvoj vodní i větrné eroze, která působí značné ztráty na úrodnosti půd, zemědělských kulturách i na kvalitě povrchových vod. V zalesněných částech katastrů obcí je půda chráněna trvalým vegetačním krytem, takže je ušetřena přímých negativních vlivů rozsáhlejšího rázu.

Hlavním nástrojem hlubšího rozboru problematiky vodní i větrné eroze a případných způsobů jejich řešení jsou komplexní pozemkové úpravy. Jedním z nejjednodušších možných protierozních opatření je např. zatravnění či zalesnění zvláště ohrožených pozemků.

Negativním jevem je též zhutňování půd, způsobované především používáním těžké mechanizace v agrotechnicky nevhodných termínech. Dochází tak k narušení vodního a vzdušného režimu půd, které v území převládají. V této souvislosti je třeba se zaměřit na realizaci technických protierozních opatření západně od obce Chudčice (v souladu s návrhem obsaženým v pozemkových úpravách) v prostoru nad koupalištěm, kde přívalové vody ohrožují intravilán.

Závažným problémem je zatížení půd toxickými látkami a látkami měnícími nevhodně chemismus půd. Toto zatížení může souviset přímo se způsobem využití půdy (používání toxických hnojiv a přípravků na ochranu pěstovaných plodin s obsahem toxických látek) nebo se může dostávat do půdy v podobě spadu z ovzduší jako součást atmosférických srážek nebo kontaminovaných splachů ze zpevněných ploch.

#### **KUŘIM**

Půdní pokryv území se vytvořil v závislosti na místních geologických, geomorfologických a klimatických podmínkách.

Z hlediska půdních typů je území poměrně homogenní. Podle Syntetické půdní mapy České republiky (1991) jednoznačně převládají zejména na lesním půdním fondu typické kambizemě na kyselých až neutrálních horninách a jejich zvětralinách, dále typické hnědozemě. Hlinité, hluboké, bezšterkovité, půdy v rovinném a mírně zvlněném terénu přecházejí v hlinitopísčité, šterkovité, půdy při rozhraních orné půdy a lesa. V údolnicích drobných vodních toků (Kuřimky a Lučního potoka) jsou zastoupeny lužní půdy na nivních uloženinách a lužní půdy glejové na nivních uloženinách.

V k.ú. Kuřim převládají dle bonitní půdní ekologické jednotky - BPEJ **3 08 10 a 3 10 00**.

- 08** - Černozemě smyté a erodované, převážně na spraších, zpravidla ve vyšší svažitosti, středně těžké.
- 10** - Hnědozemě na spraši, středně těžké s těžší spodinou, s příznivým vodním režimem půd. Z půdních jednotek jsou zastoupeny dále následující :
- 02** - Černozemě degradované na spraši, středně těžké, s příznivým vodním režimem.
- 29** - Hnědé půdy a hnědé půdy kyselé převážně na rulách, středně těžké až lehčí, mírně šterkovité, většinou s dobrým vodním režimem půd.
- 38** - Mělké hnědé půdy na všech horninách, středně těžké až těžší, v ornici většinou středně šterkovité až kamenité.
- 41** - Různé půdy na všech horninách, většinou středně těžké až těžší, ve svažitosti nad 120, s různou šterkovitostí a kamenitostí nebo bez nich, vodní poměry závislé na srážkách.
- 60** - Lužní půdy na nivních uloženinách a spraši, středně těžké, vodní poměry příznivé, se sklonem k převlhčení.
- 63** - Lužní půdy glejové na nivních uloženinách, jílech a slínech, těžké až velmi těžké, vodní poměry často nepříznivé, s vysokou hladinou podzemní vody, při odvodnění příznivější.

V posledních letech došlo k výraznému úbytku zemědělského půdního fondu, z důvodu rozvoje města Kuřimi, provázeného masivním zábořem zemědělského půdního fondu za účelem výstavby rodinných a bytových domů, v severovýchodní části území se jedná o rozvoj průmyslové zóny. Tento negativní trend je patrný především v lokalitě Za sv. Jánem, kde nová výstavba rodinných a bytových domů prakticky zemědělský půdní fond zrušila i přes skutečnost, že se zde nacházely chráněné půdy zařazené I. třídy ochrany, kdy se jedná o půdy bonitně nejcennější, které lze odejmout ze zemědělského půdního fondu pouze výjimečně.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Půdní pokryv území se vytvořil v závislosti na místních geologických, geomorfologických a klimatických podmínkách.

Z hlediska půdních typů je území poměrně homogenní. Podle Syntetické půdní mapy České republiky (1991) jednoznačně převládají zejména na lesním půdním fondu typické kambizemě na kyselých až neutrálních horninách a jejich zvětralinách, dále typické hnědozemě, na vápencovém podloží a na karbonátových svahovinách jsou typické rendziny.

Na zemědělském půdním fondu v Kuřimské kotlině severně od Moravských Knínic jsou hnědozemní černoze a hnědozemě na spraších. Rovněž se v této části katastru vyskytuje větší plocha rendzin. V Jinačovickém prolomu plošně převažují typické hnědozemě na spraších a sprašových hlínách. Pro údolní dno Kuřimky jsou typické fluvizemě na nivních uloženinách a kolem Batelovského potoka se vyskytují gleje a glejové půdy.

Snaha po maximálním zvětšování půdních celků vedla k odstranění téměř všech přirozených i umělých překážek snižujících odtok vody z pozemků. Zemědělská půda je v důsledku toho zvláště ve střední jihovýchodní části katastru ohrožena vodní erozí, která může ve svých důsledcích vést až k tvorbě erozních strží.

Větrnou erozí nejsou půdy katastru Moravské Knínice výrazněji ohroženy díky členitosti území a charakteru reliéfu. Pouze v Jinačovickém prolomu v polní trati Za bukovinou na návrší nad Jinačovicemi je patrná.

Jedním z významných agrotechnických problémů v péči o půdu je utužování a zhutňování půd, které negativně ovlivňuje vodní a vzdušný režim půd a má za následek pokles půdní úrodnosti. Utužené půdy se vyskytují na všech těžších půdách katastru.

Výchozím podkladem pro ochranu zemědělského půdního fondu jsou bonitované půdně ekologické jednotky ( BPEJ ).

Katastrální území Moravských Knínic leží v klimatickém regionu T3 - teplém, mírně vlhkém, v kódu BPEJ označeném číslicí 3. Z půdních jednotek jsou zastoupeny následující:

- 02** - Černozemě degradované na spraši, středně těžké, s příznivým vodním režimem.
- 08** - Černozemě smyté a erodované, převážně na spraších, zpravidla ve vyšší svažitosti, středně těžké.
- 10** - Hnědozemě na spraši, středně těžké s těžší spodinou, s příznivým vodním režimem půd.
- 19** - Rendziny až rendziny hnědé na opukách a vápnitých svahových hlínách, středně těžké až těžké, se šterkem, propustné až někdy krátkodobě převlhčené
- 22** - Hnědé a drnové půdy na písčitých překryvech nivních uloženin, většinou lehčí, vodní režim poněkud příznivější než předchozí.
- 29** - Hnědé půdy a hnědé půdy kyselé převážně na rulách, středně těžké až lehčí, mírně šterkovité, většinou s dobrým vodním režimem půd.
- 32** - Hnědé půdy a hnědé půdy kyselé na žulách a jim podobných horninách, lehké, většinou slabě až středně šterkovité, s vyšším obsahem hrubšího písku, propustné, sušší, závislé na srážkách..
- 37** - Mělké hnědé půdy, většinou kyselé na všech horninách, lehké, v ornici zpravidla středně šterkovité, kamenité, v hloubce 30 cm silně kamenité až pevná hornina. Výsušné půdy kromě vlhkých oblastí.
- 40** - Různé půdy na všech horninách, většinou lehké ve svažitosti na 120, s různou šterkovitostí a kamenitostí nebo bez nich, vodní poměry závislé na srážkách.
- 41** - Různé půdy na všech horninách, většinou středně těžké až těžší, ve svažitosti nad 120, s různou šterkovitostí a kamenitostí nebo bez nich, vodní poměry závislé na srážkách.
- 46** - Hnědozemě illimerizované oglejené a illimerizované půdy oglejené na svahových hlínách se sprašovou příměsí, středně těžké, až středně šterkovité nebo slabě kamenité, sklon k dočasnému převlhčení.
- 57** - Nivní půdy na nivních uloženinách, těžké až velmi těžké, vodní poměry příznivé až se sklonem k převlhčení.
- 58** - Nivní půdy glejové na nivních uloženinách, středně těžké, vodní poměry místně méně

příznivé, při odvodnění příznivé.

- 59** - Nivní půdy glejové na nivních uloženinách, těžké až velmi těžké, vodní poměry méně příznivé, při odvodnění příznivější.
- 63** - Lužní půdy glejové na nivních uloženinách, jílech a slínech, těžké až velmi těžké, vodní poměry často nepříznivé, s vysokou hladinou podzemní vody, při odvodnění příznivější.
- 68** - Glejové půdy zrašeliněné a glejové půdy úzkých depresí a svahů, obvykle lemující menší vodní toky, středně těžké až velmi těžké, s nepříznivým vodním režimem. Převážně trvalé travní porosty.

Centrální a jižní část současně zastavěného území obce se rozkládá převážně na půdách charakterizovaných HPJ 10. Severní část zastavěného území leží na HPJ 57.

Na jihu, západě a severu zasahuje zastavěné území na pozemky s HPJ 08. Okrajově se jej dotýkají i HPJ 02, 40, 57, 59 a 68.

Současně zastavěné území obce se rozkládá na velmi kvalitních půdách, zařazených do I. a II. třídy ochrany - tj. pozemky v daném klimatickém regionu nejcennější. Také plochy bezprostředně navazující na zastavěné území, s výjimkou pozemků západně od něj, spadají do II. a III. třídy ochrany (pozemky s nadprůměrnou až průměrnou produkční schopností).

V zalesněných částech katastru je půda chráněna trvalým vegetačním krytem, takže je ušetřena přímých negativních vlivů rozsáhlejšího rázu.

## CHUDČICE

Půdní pokryv území se vytvořil v závislosti na místních geologických, geomorfologických a klimatických podmínkách.

Podle syntetické půdní mapy České republiky v měřítku 1: 200.000 (list C 4 Brno) převládají na západě chudčického katastru typické kambizemě z bezkarbonátových permských hornin a jejich zvětralin, ve východní a severovýchodní části katastru hnědozemě na spraších. V údolní nivě podél Kuřimky vznikl úzký pruh nivních půd (fluvizemí).

Výchozím podkladem pro ochranu zemědělského půdního fondu jsou bonitované půdně ekologické jednotky ( BPEJ ).

Katastrální území Chudčic leží v klimatickém regionu T3 - teplém, mírně vlhkém, v kódu BPEJ označeném číslicí 3. Z půdních jednotek jsou zastoupeny následující:

- 08** - Černozemě smyté a erodované, převážně na spraších, zpravidla ve vyšší svažitosti, středně těžké.
- 10** - Hnědozemě na spraši, středně těžké s těžší spodinou, s příznivým vodním režimem půd.
- 12** - Hnědozemě, příp. slabě oglejené na svahových hlinách, středně těžké s těžší spodinou, vodní režim příznivý až vlhčí.
- 20** - Rendziny a rendziny hnědé na flyšových horninách, slínech a jílech, těžké až velmi těžké, s nepříznivým vodním režimem.
- 30** - Hnědé půdy a hnědé půdy kyselé na permokarbonických horninách lehčí středně těžké, vodní režim půd zpravidla příznivý.
- 38** - Mělké hnědé půdy, většinou kyselé na všech horninách, středně těžké až těžší, v ornici středně šterkovité až kamenitě, v hloubce kolem 30 cm pevná hornina nebo silně kamenité. Méně výsušné než předchozí.
- 41** - Různé půdy na všech horninách, většinou středně těžké až těžší, ve svažitosti nad 12°, s různou šterkovitostí a kamenitostí nebo bez nich, vodní poměry závislé na srážkách.

- 56** - Nivní půdy na nivních uloženinách, středně těžké, s příznivými vodními poměry.
- 58** - Nivní půdy glejové na nivních uloženinách, středně těžké, vodní poměry místně méně příznivé, při odvodnění příznivé.
- 78** - Hluboké strže (nad 3 m hloubky), úzké terénní rýhy, nepříznivé vodní poměry a eroze - nevhodné pro zemědělskou půdu.

### VEVERSKÁ BITÝŠKA

Půdní pokryv v řešeném území se vytvořil v závislosti na místních geologických a klimatických podmínkách.

V údolních nivách vodních toků je zastoupena nivní půda glejová na nevápnitých nivních uloženinách. V depresních sníženinách a úžlabinách se nachází glejová půda na nevápnitých nivních uloženinách nebo na svahovinách.

Na převažující části řešeného území je zastoupena hnědá půda kyselá na podkladu hornin ze skupiny žul a rul.

Podmínky vnitřní drenáže půd se liší. Půdy v horních polohách svahů a zvětraliny žul jsou značně propustné pro vodu, slabě vododržné, s malou vzlínavostí, silně provzdušněné, zahřevné výsušné. Jsou odkázány na příznivé rozdělení atmosférických srážek během vegetačního období. Ve spodních částech svahů, v místech sníženého odtoku povrchových vod dochází k sezónnímu převlhčení půdy. V úžlabinách na nivních uloženinách došlo vlivem špatného odtoku k trvalému zvýšení hladiny podzemní vody, která za spolupůsobení vysokého kapilárního zdvihu je příčinou zamokření podzemní vodou.

Výchozím podkladem pro ochranu zemědělského půdního fondu jsou bonitované půdně ekologické jednotky (BPEJ).

Z půdních jednotek jsou zastoupeny následující:

- 08** - černozemě, hnědozemě i slabě oglejené, vždy však erodované, převážně na spraších, středně těžké
- 10** - hnědozemě (typické, černozemní), včetně slabě oglejených forem na spraši, středně těžké s těžší spodinou, s příznivým vodním režimem
- 12** - hnědozemě, případně hnědé půdy nasycené a hnědé půdy illimerizované včetně slabě oglejených forem na svahových hlínách, středně těžké s těžší spodinou, vláhové poměry příznivé, ve spodině se projevuje místy převlhčení
- 27** - hnědé půdy a hnědé půdy kyselé na různých břidlicích, drobách a usazeninách karpatského flyše, lehké až lehčí středně těžké, s malou vododržností
- 30** - hnědé půdy, hnědé půdy kyselé a jejich slabě oglejené formy na permokarbonských horninách a pískovcích, lehčí až středně těžké, většinou s dobrými vláhovými poměry
- 37** - mělké hnědé půdy na všech horninách, lehké, v ornici většinou středně šterkovité až kamenité, v hloubce 0,3 m silně kamenitá až pevná hornina, výsušné půdy (kromě vlhkých oblastí)
- 38** - mělké hnědé půdy na všech horninách, středně těžké až těžší, v ornici většinou středně šterkovité až kamenité, v hloubce kolem 30 cm kamenité nebo pevná hornina, středně výsušné
- 40** - různé půdy na různých horninách, většinou lehké, ve svažitosti nad 12°, s různou

- štěrkovitostí a kamenitostí nebo bez nich, s vodními poměry závislými na srážkách
- 41** - svažité půdy nad 12° na všech horninách
  - 49** - hnědé půdy oglejené a rendziny oglejené na břidlicích a usazeninách karpatského flyše, těžké až velmi těžké, bez skeletu až slabě štěrkovité, sklon k dočasnému zamokření
  - 50** - hnědé půdy oglejené a oglejené půdy na různých horninách (hlavně žulách a rulách) s výjimkou břidlic, lupků, siltovců a usazenin karpatského flyše, zpravidla středně těžké, slabě až středně štěrkovité až kamenité, dočasně zamokřené
  - 56** - nivní půdy na nivních uloženinách, středně těžké, s příznivými vláhovými poměry
  - 58** - nivní půdy glejové na nivních uloženinách, středně těžké, vláhové poměry méně příznivé,  
po odvodnění příznivé
  - 64** - glejové půdy a oglejené půdy zbažínělé, avšak zkulturnělé, na různých zeminách i horninách, středně těžké až velmi těžké, příznivé pro trvalé travní porosty, po odvodnění i pro ornou půdu
  - 68** - glejové půdy zrašelinělé a glejové půdy úzkých údolí, vč. svahů, obvykle lemující malé vodní toky, středně těžké až velmi těžké, zamokřené

#### **5.4. Péče o krajinu (chráněná území, ÚSES)**

Pro kvalitu životního prostředí člověka je důležitý i celkový charakter krajiny, ve které žije. Krajina se podílí na vytváření hodnotových a estetických měřítek člověka, jeho subjektu a jeho vztahu k okolí.

Tvárnost krajiny mikroregionu člověk ovlivnil silně obytnou zástavbou, zemědělskou činností, a na území mikroregionu zejména rozsáhlou chatovou výstavbou v Rozdrojovicích a Chudčicích. Zemědělské obhospodařování, sledující úzce krátkodobé výrobní cíle, výrazně ochuzuje přírodní potenciál krajiny, zejména likvidací trvalé vegetace a regulací vodních toků (včetně jejich zatrubnění). Negativní dopady lesního hospodaření, podřízeného produkci dřeva, postihují i lesy v mikroregionu, zvláště rozvinutím kůrovcové kalamity ve smrkových porostech, která se pomalu šíří i do porostů s borovicí lesní.

Základem zabezpečení ochrany krajinného rázu je v první řadě zachovat všechny přirozené i člověkem vytvořené estetické dominanty, vytvářející charakteristický krajinný rámeček. Pro tento účel existuje legislativní opora zejména v zákoně č. 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. Zvláště chráněná území se v zájmovém území nevyskytují. Zákon stanovuje mimo jiné kategorii významných krajinných prvků jako ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotnou část krajiny, která utváří její typický vzhled nebo přispívá k udržení její stability. Jsou to ekologicky cenná území, která nejsou zvláště chráněná, avšak jsou součástí kostry ekologické stability krajiny.

Významnými krajinnými prvky jsou obecně lesy, vodní toky, rybníky, jezera, údolní nivy a dále jiné části krajiny, které příslušný orgán ochrany přírody zaregistruje podle § 6 zákona. Významné krajinné prvky jsou chráněny před poškozováním a ničením. Využívat je lze pouze tak, aby nebyla narušena jejich obnova a nedošlo k ohrožení nebo narušení jejich ekostabilizující funkce.

### 5.4.1. Ochrana bioty

#### KUŘIM

Chráněné a vzácné druhy rostlin a živočichů

Ze zvláště chráněných druhů podle zákona č. 114/1992 Sb. a vyhlášky č. 395/1992 Sb. se na katastrálním území města **Kuřim** vyskytují následující druhy:

1. PP ŠIBERNÁ ze **silně** ohrožených druhů zde roste **korálice trojklanná**, z druhů ohrožených **hvězdnice chlumní** a mnoho dalších.
2. EVKP ZBOROV silně ohrožený **koniklec velkokvětý**.
3. EVKP PODLEŠÍ vzácné ostřice
4. EVKP OPÁLENKA v podrostu vzácné a chráněné rostliny z čeledi vstavačovitých.

Fauna katastrálního území Kuřimi je výrazně ovlivněna intenzivní zemědělskou činností. Charakteristické je zastoupení fauny polní a lesní.

Pro polní biotopy je charakteristický výskyt srnce obecného, vzácněji zajíce polního, z ptáků koroptve polní, skřivana polního a vzácněji křepelky polní.

Lesní fauna je zastoupena srncem obecným a prasetem divokým. Z lesních šelem jsou lesy domovem lišky obecné, jezevce lesního, z hmyzožravců rejska obecného, ježka západního, ze zvláště chráněných druhů savců veverky obecné.

V teplých lesních okrajích a doubravách žijí některé specifické druhy teplomilné fauny. Z ptáků je to např. strakapoud prostřední, lejsek bělokrký. Z dalších významných ptačích druhů, zde můžeme vidět krutihlava obecného, brambornička černohlavého, ůhýka obecného, žluvu hajní, sedmihláska hajního, strakapouda malého, žlunu zelenou, datla černého a rehka zahradního. Z běžných ptačích druhů zde můžeme zahlédnout šoupálka krátkoprstého, budníčka lesního, střízlíka obecného, brhlíka lesního a další. Ze vzácnějších ptáků v posledních letech v okolí hnízdí a často přeletuje chráněný krkavec velký. Z dravců je možno často pozorovat káni lesní a poštolku obecnou.

#### MORAVSKÉ KNÍNICE

Chráněné a vzácné druhy rostlin a živočichů

Ze zvláště chráněných druhů podle zákona č. 114/1992 Sb. a vyhlášky č. 395/1992 Sb. se na katastrálním území obce **Moravské Knínice** vyskytuje **prostřelenec (hořec) křížatý, okrotice dlouholistá, kruštík bahenní, vemeník dvoulistý, pětiprstka žežulník a prstnatec plet'ový**.

Významný je především výskyt zvláště chráněných druhů vstavačovitých v Přírodní rezervaci Obůrky – Třeštělec. Na svazích zářezu travobylinná společenstva se skupinami keřů a lesních stromů: svídy krvavé, šípku, ptačího zobu, borovice lesní, břízy, osiky. Zde se v travobylinném podrostu nachází řepík lékařský, komonice lékařská, kakost luční a na úpatí zvláště chráněný a **ohrožený** druh **prostřelenec (hořec) křížatý**. V travobylinném porostu se vyskytuje množství zvláště chráněných druhů vstavačovitých v různém stupni ochrany: **ohrožená okrotice dlouholistá, silně ohrožený kruštík bahenní**, kruštík široolistý, bradáček vejčitý, **ohrožený vemeník dvoulistý** a **pětiprstka žežulník** a **silně ohrožený prstnatec plet'ový**.



Významný je především výskyt silných populací **chráněného, ohroženého bramboříku nachového**. Jsou to především následující lokality: regionální biocentrum Kuňky, LBC V OCASOVĚ (ČERNÁ BŘEZA), LBC POD VYSOKOU, U BRNĚNČIC, NAD LUHY.

Dále v lokalitě LBC V OCASOVĚ (ČERNÁ BŘEZA), bohatý výskyt vzácného, **chráněného, ohroženého pryšce mandloňového**.

V regionálním biocentru Kuňky na vápencových skalkách, často zkrasovatělých, a na vápencových škrapech dominuje výmladková lípa velkolistá s příměsí babyky, břeku a s ohroženým **dřínem** v keřovém patře.

V travobylinném podrostu lze místy nalézt **kriticky ohrožený lýkovec vonný**

V lokalitě LBC POD PŘEVYCHEM a HÁSŮV KOPEC výskyt chráněného, silně ohroženého **koniklece velkokvětého**.

Na lokalitě LBC LOUKY ZA STŘELNICÍ výskyt chráněných ohrožených druhů **zblochan hajní a kapradiník bažinný**.

Z dalších vzácných druhů byl zaznamenán výskyt ostřice trstnaté, ostřice latnaté, kozlíku dvoudomého, máty vodní, ocunu jesenního, ostřice zobánkaté, ostřice prosové a šťovíku koňského, kručinky chlupaté, čilimníku řezenského a vřesu obecného.

V území se vyskytují zvláště chráněné druhy živočichů: veverka obecná, ohrožený strakapoud prostřední, silně ohrožený holub doupňák a ohrožený **krkavec velký**.

Ze vzácných ptáků byl pozorován včelojed lesní, jestřáb lesní, krahujec obecný, výr velký, silně ohrožený lejssek malý, krutihlav obecný, pěnice vlašská, lejssek šedý, ledňáček říční.

Z chráněných ryb a obojživelníků zde žije ohrožená střevele potoční, ropucha obecná, skokan štíhlý a čolek obecný.

#### CHUDČICE

Chráněné a vzácné druhy rostlin a živočichů

Ze zvláště chráněných druhů podle zákona č. 114/1992 Sb. a vyhlášky č. 395/1992 Sb. se na katastrálním území obce Chudčice se vyskytuje v lokalitě VKP – POD HLŮŽKEM zvláště chráněný a **ohrožený** druh **prostřelenec (hořec) křížatý** a **ohrožená hvězdice chlumní**. Ve VKP – KAMENNÁ HORKA se vyskytuje zvláště chráněný a ohrožený **dřín obecný** a **brambořík nachový**.

Z hlediska výskytu zvláště chráněných druhů rostlin jsou významná místa na úpatí kopce Sokolí. Na úpatí tohoto kopce byly v minulosti rozšířeny pastviny, které byly zhruba před 20 – 30 lety zalesněny a tím došlo k výraznému ochuzení druhového spektra teplomilných rostlin, které zde přežívaly. Poslední dochované zbytky dnes můžeme nalézt pod vedením velmi vysokého napětí, kde bývá pravidelně odstraňován bylinný pokryv. Díky tomuto výše uvedenému opatření se v těchto místech nachází bohatá populace **ohrožené hvězdice chlumní**.

Z hlediska zoogeografického členění je území zahrnuto do přechodné zóny mezi českým a předkarpatským úsekem provincie listnatých lesů. Převažuje běžná fauna hercynského původu.

Fauna katastrálního území Chudčice a jeho okolí je **výrazně ovlivněna** blízkostí dvou rozsáhlých lesních komplexů, přírodního parku Podkomorské lesy a lesů výrazného hřbetu

Sokolí. Díky bezprostřednímu sousedství subprovincie panonské, zasahují sem od jihu se subxerothermními doubravami i některé teplomilné formy fauny, zejména bezobratlých. Základem fauny řešeného území je vzhledem k převaze orné půdy a poloze mezi dvěma souvislými lesními celky fauna polní a lesní.

Pro polní biotopy je charakteristický výskyt *srnce obecného* (*Capreolus capreolus*), *zajíce polního* (*Lepus europaeus*), *bažanta obecného* (*Phasianus colchicus*), stejně jako *hraboše polního* (*Microtus arvalis*), z ptáků pak *skřivana polního* (*Alauda arvensis*).

Rozsah obou lesních celků, obklopujících řešené území chudčického k.ú., umožňuje trvalý výskyt a rozmnožování velkých živočichů, zejména dravců - *káně lesní* (*Buteo buteo*), *jestřába lesního* (*Accipiter gentilis*), *krahujce obecného* (*Accipiter nisus*) i *včelojeda lesního* (*Pernis apivorus*), z nočních dravců *puštíka obecného* (*Strix aluco*). Z dalších druhů velkých lesních ptáků často přeletuje *krkavec velký* (*Corvus corax*). Rozsah lesního komplexu je důležitý i pro savce, zejména pro volně žijící druhy, které hledají obživu i mimo les, jako je *srnec obecný* (*Capreolus capreolus*) a *prase divoké* (*Sus scrofa*). Ze zvláště chráněných druhů savců žije v k.ú. Chudčice *veverka obecná* (*Sciurus vulgaris*).

Teplejší lesní okraje a staré extenzivní vysokokmenné sady hostí některé specifické druhy fauny teplejších poloh a faunu lesních okrajů. Z ptáků je to např. *strakapoud prostřední* (*Dendrocopos medius*), který zde žije na okraji svého rozšíření směrem do vyšších poloh Českomoravské vrchoviny, podobně *lejsek bělokrký* (*Ficedula albicollis*). Z dalších významných vesměs chráněných ptačích druhů zde nacházíme *krutihlava obecného* (*Jynx torquilla*), *bramborníčka černohlavého* (*Saxicola torquata*), *tuhyka obecného* (*Lanius collurio*), včetně *žluvy hajní* (*Oriolus oriolus*). Dále zde můžeme zastihnout *sedmihlásku hajního* (*Hyppolais icterina*), *strakapouda malého* (*Dendrocops minor*), *žlunu zelenou* (*Phicus viridis*), *datla černého* (*Drycopus martius*) i *rehka zahradního*, (*Phoenicurus phoenicurus*).

Významným ptačím druhem, hnízdícím v hlinitých březích Kuřimky je *ledňáček říční* (*Alcedo atthis*).

## VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Chráněné a vzácné druhy rostlin a živočichů

Ze zvláště chráněných druhů podle zákona č. 114/1992 Sb. a vyhlášky č. 395/1992 Sb. se na katastrálním území obce Veverská Bítýška vyskytuje v lokalitě EVKP Hájek u vápenice zvláště chráněný a **ohrožený** druh **kruštík tmavočervený**, **okrotice bílá** a **ohrožená hvězdice chlumní**.

Významný je především výskyt silných populací **chráněného, ohroženého bramboříku nachového**. Jsou to především následující lokality: EVKP U řeky, EVKP Doubrava nad mokří, EVKP Hotová, EVKP U silnice, EVKP Nad mlýnským náhonem, EVKP Hranečník II, EVKP Hranečník I a EVKP Rokle a potok Hranečník.

Dále v lokalitě EVKP Hájek výskyt chráněné, ohrožené **lilie zlatohlávku**.

V území se vyskytují zvláště chráněné druhy živočichů: *veverka obecná*, ohrožený *strakapoud prostřední*, silně ohrožený holub doupňák.

Ze vzácných ptáků byl pozorován *včelojed lesní*, *jestřáb lesní*, *krahujec obecný*, *vír velký*, silně ohrožený *čáp černý*, *lejsek malý*, *krutihlav obecný*, *pěnice vlašská*, *lejsek šedý*, *ledňáček říční*.

Z chráněných ryb a obojživelníků zde žije ohrožená střevle potoční, ropucha obecná, skokan štíhlý, čolek obecný a především zde najdeme biotop zvláště chráněného a **silně ohroženého druhu obojživelníka mloka skvrnitého**. Jedná se především o lokalitu EVKP Hranečnick I. a EVKP Rokle a potok Hranečnick.

#### 5.4.2. Krajinový ráz

Základem ochrany krajinového rázu je zachování všech přirozených i člověkem vytvořených estetických dominant, výrazně se podílejících na charakteristickém obrazu krajinového rámce. Pro kvalitu životního prostředí člověka je důležitý i celkový charakter krajiny, ve které žije. Krajina se podílí na vytváření hodnotových a estetických měřítek člověka, jeho subjektu a jeho vztahu k okolí.

Jako v každé jiné kulturní krajině došlo i zde k výraznému ovlivnění a změnám přirozeného vegetačního krytu. Od středověké kolonizace byly lesy stíženy pastvou dobytka, klučeny a postupně přeměňovány na zemědělskou půdu. Přesto se v území zachovala vysoká lesnatost. Kromě převládajících uměle založených jehličnatých lesů jsou zde v rámci České republiky nadprůměrně zachovány zbytky listnatých porostů přirozené dřevinné skladby.

V posledních desetiletích prodělala krajina a způsoby jejího využívání závratné změny, které způsobily větší či menší poškození přírodně cenných lokalit. Pastva téměř zanikla, výrazně ubylo pravidelně kosených ploch, s postupující plynofikací se výrazně snížila potřeba dřeva k vytápění, rozšířila se výsadba cizorodých nepůvodních dřevin, zemědělství zamořilo krajinu agrochemikáliemi, znečištění ovzduší způsobuje tzv. kyselé deště. Některá chráněná území a významné krajinové prvky jsou těmito jevy postiženy a jejich existence je do budoucna bezprostředně ohrožena. Na území okresu Brno – venkov probíhá systematická péče o přírodně cenné lokality. V posledních letech byly do tohoto programu zařazeny také některé významné lokality Tišnovska a Kuřimska.

K ochraně krajinového rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami slouží přírodní parky. Do řešeného území mikroregionu zasahují **Přírodní park Baba, Přírodní park Podkomorské lesy a Přírodní park Údolí Bílého potoka**.

#### KUŘIM

K ochraně krajinového rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami byl v k.ú. Kuřim vyhlášen Přírodní park **Baba**. Toto území je charakteristické značně členitým reliéfem, který vznikl na styku několika tektonických poruch. Největší část k.ú. zaujímá Kuřimská kotlina, která je na severu omezena zalesněným úbočím Zlobice a na východě zalesněnými svahy Babího lomu. Jižní omezení tvoří příkré a zalesněné svahy severního okraje Babí hory, která směrem k východu prudce spadá do Řečkovického prolomu a směrem k západu do Jinačovického úvalu. V katastrálním území obce. byly s ohledem na terénní uspořádání a funkčnost prostoru vymezeny tyto celky:

- **Kuřimská kotlina**, uzavřená prakticky po celém obvodu vyšším reliéfem, který zejména na západě, severu a východě již leží mimo řešené území, otevřená k jihu a jihovýchodu Jinačovickým úvalem a Řečkovickým prolomem. Uvnitř kotliny nad její

dno vystupují relativně izolované vyvýšeniny (Zborov, Horka, Záruba) s pestrým využitím ploch – lesy, sady, louky a pastviny.

- **Jinačovický úval** lemující západní úpatí Babí hory. Krajina zcela přeměněna realizací golfového hřiště, které zaujímá prakticky celé území Jinačovického úvalu v k.ú. Kuřim.
- **Babí hora**, výrazná vyvýšenina s členitým zalesněným reliéfem.
- **Řečkovický prolom** lemující východní úpatí Babí hory.

## MORAVSKÉ KNÍNICE

V katastrálním území obce. byly s ohledem na terénní uspořádání a funkčnost prostoru vymezeny tyto celky:

- **Jinačovický úval** je oddělen hřbetem vyběhajícím od enklávy lesa nad Čihadly od Moravsko Knínické kotliny, v níž leží obec.
- **Prostor rybníka a Střelnice** (trať Kopaniny a V Újezdech), geomorfologicky označovaný jako Podbatelovská nížina.
- **Údolí Batelovského potoka a Kuřimky** směrem k Chudčicím.
- **Moravsko Knínická kotlina**, výrazně uzavřená prakticky po celém obvodu soustavou vrchů, ležících většinou mimo řešené k. ú.

### **Jinačovický úval**

Je to prostor intenzivně zemědělsky využívaný. Jak patrně z katastrálních map minulého století, již v minulosti - louky se zde s výjimkou strže v blízkosti lesa Bukoviny a v jedné z údolnic dnešního velkého bloku orné půdy, nevyskytovaly. Relativně velká plocha luk a pastvin při vrcholu stoupání polní cesty mezi Jinačovicemi a Moravskými Knínicemi zarostla lesem. Ochranu půdy před erozí zajišťovala parcelace půdy, z níž automaticky vyplývalo střídání erozně ohrožených plodin s těmi, které půdu stabilizují. Tato řádově stovka parcel byla scelena do dvou honů, t. j. 1705 a 1706, který přechází do krajinářského celku kníničské kotliny. Tyto hony sdružují pozemky s výrazně odlišnou sklonitostí i úrodností. Některé jejich části jsou v materiálech komplexních pozemkových úprav klasifikovány jako silně erozně ohrožené s hodnotami 40 - 160 t/ha. V celém tomto téměř 100 ha území dnes není ani jeden strom, který by pročlenil jeho jednotvárnost patrnou téměř z celé délky spojovací silnice mezi Kuřimí a Jinačovicemi.

### **Prostor rybníka a Střelnice (Podbatelovská kotlina)**

Představuje ekologicky nejcennější část celého katastru. S výjimkou severní části je prakticky celá ohraničena lesem; jde spíše o enklávu polí zabíhající do lesního masivu, sahajícího až k Brněnské přehradě.

Území podél potoka je trvale zamokřeno a je navrženo k ochraně. Potok v těchto místech lemují kvalitní břehový porost z olší. Okraj lesa je zde totožný s okrajem obory. U ní, těsně u oplocení, je další hráz nádrže. Enkláva luk, která navazuje na toto místo, je už na hranici katastru. Spolu s dalším rybníkem výše na potoku patří ke krajinářsky nejcennějším místům a jako takové nemohou být obhospodařovány výlučně jako zařízení obory.

### **Údolí Batelovského potoka a Kuřimky**

Je ukázkou typického prostoru, kde by nemuselo docházet k modifikaci hospodaření s ohledem na rekreační využití. Rekreace tu končí v místě "Koupelky".

### **Moravsko-Knínická kotlina**

Již v minulosti to bylo tradičně zemědělsky využívané území s převahou orné půdy v centrální části. Velké rozlohy luk, nacházejících se v nejnižších polohách tohoto území, severně od obce, zhruba v trase staré německé dálnice, byly odvodněny od Kuřimky. V prostoru dnešní trasy silnice byly v minulosti rozsáhlé zamokřené louky, pod nimi pak o století dříve byl rozsáhlý rybník. Tato tradičně zemědělsky využívaná krajina byla ekologicky vyvážená.

Trat' "Podčebínčí" je zejména při styku s lesem neúrodná, je však zařazena mezi ovocnářsky optimální polohy. Je velmi členitá geomorfologicky a navíc pohledově exponovaná. Navrhuje se zde sad, jehož rozlohu a přesnou lokalizaci by měl určit zvláštní projekt.

V náznaku údolnice mezi kótou s vodojemem a stráněmi Čebínského kopce je mokřad, který v minulosti plynule navazoval prostřednictvím luk na Kuřimku. Celý tento systém luk byl odvodněn a zrušen. Navrhuje se obnovit tento systém, aby fungoval jako interakční prvek, to je propojil Podčebínčí s Kuřimkou.

V části katastrálního území za silnicí na Tišnov leží chráněný přírodní výtvar - přírodní rezervace Obůrky - Třeštěvec. Jde o travino-bylinná lada regionálního významu v tělese tzv. německé dálnice.

Součástí kotliny je i prostor vlevo od příjezdové silnice do Moravských Knínic ohraničený výběhem lesa Bukovina. Jeho nejnižší částí prochází několik linií, které měly být dávno využity pro stromořadí, remízy nebo skupiny stromů. Jsou to náspy dálničního tělesa, souběžná polní cesta a cesta z vesnice ke kótě 282 s křížem, jejíž součástí je travnatá suchá svodnice osazená několika stromy.

### CHUDČICE

Podle typů současné krajiny (J. Lacina) leží katastrální území Chudčic v zemědělské krajině v subtypu polní krajiny ve sníženinách. Polní krajina, v níž zcela převažují polní kultury je v kontrastu s lesní krajinou, která se nad Chudčicemi a údolím Kuřimky na úbočích svahů zvedá a vytváří přírodní rámeček celému území. Pro katastrální území Chudčic je typické střídání úvalovitých údolí s plochými širokými hřbety a vystupujícími, izolovanými charakteristickými, obvykle slepencovými pahorky, zvanými "horky". Podél východní hranice chudčického katastrálního území protéká protáhlou sníženinou SV-JZ směru potok Kuřimka. Její údolní zářez je lemován pahorky se slepencovými skalkami, vzácně vystupují na povrch i vápence. Od údolní nivy se prudce zvedají okrajové zlomové svahy Bobravské vrchoviny s kopcem Kuňky, který dosahuje nadmořské výšky 422 m s převýšením cca 180 m. Významnou estetickou dominantou obce, dotvářející krajinný ráz obce, je obecní sad ve stráni nad nivou Kuřimky a především izolovaná klenutá vyvýšenina uprostřed obce, VKP 5 VRZALOVA HORKA. Jedná se o smíšený, přírodě blízký dubohabrový porost s jednotlivými semennými duby, příměsí břeku a babyky s bohatým keřovým patrem, obklopený zástavbou. Dalším zajímavým útvarem krajiny Chudčic je těleso staré železniční trati, vedené většinou na náspu po okraji nivy Kuřimky.

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Řešené území má téměř protáhlý tvar s podélnou osou ve směru sever - jih. Západní část území je lesnatá, svahy jsou rozčleněny údolními zářezy. Kopcovitý terén přechází směrem

k východní části v plošší, převážně zemědělsky využívanou oblast. Ta se mírně svažuje k východní hranici katastrálního území směrem k nivě řeky Svratky.

Městečko Veverská Bítýška se nachází v severní části katastrálního území v nadmořské výšce 235 m na soutoku řeky Svratky a Bílého potoka. Hluboce zaříznuté, členité, průlomové údolí Bílého potoka má v západní části příkré, kamenité, skalnaté svahy se sutěmi. Je zde vyvinut říční fenomén, typický pro hluboké údolní zářezy, s řadou výjimečně cenných geomorfologických jevů jako různé meandry, stupňovité rokly, skalní útvary aj. Niva Bílého potoka je dobře vyvinutá. Bílý potok, ačkoliv byl upravován, má přirozený charakter, meandruje s nivou a i upravené úseky jsou přírodě blízké.

### 5.4.3. Vegetace v zastavěných územích obcí

#### KUŘIM

Veřejná zeleň v Kuřimi je zastoupena menšími parkovými plochami s různým stupněm údržby, zelení podél komunikací a zelení kolem říčky Kuřimky, Lučního a Mozovského potoka.

Hlavní plochy veřejné zeleně se nacházejí v následujících lokalitách:

- Parková plocha před nádražím ČSD. Tato plocha je z hlediska funkčního vyhovující. Slouží především jako oáza odpočinku nejen pro cestující ČSD a autobusů, ale i pro starší občany z nedalekého penzionu.
- Zeleň u sokolovny. Veřejná zeleň slouží jako zeleň izolační a je součástí sportovního areálu. Veřejná zeleň v této lokalitě je zastoupena vzrostlým porostem lípy velkolisté a malolisté a jasanu ztepilého. Zeleň je udržovaná. V současné době nejsou nutné žádné podstatnější zásahy do veřejné zeleně.
- Veřejná zeleň v areálu stadionu a západně od areálu stadionu. Tvoří ji především vzrostlý topolový porost v severní části stadiónu a porost vrb severozápadně od koupaliště.
- Vyhrazená zeleň veřejně přístupná na pozemcích školy Komenského s výsadbou smrků, lip, jalovce, topolu, bříz, třešní, ořešáku, jírovců, javoru. Dále je zde možno zaznamenat výskyt dřevin ze samovolného náletu (např. smrk, jedle, modřín a borovice). Veřejná zeleň v této lokalitě je neudržovaná a též nevyhovující z hlediska druhové skladby. Plocha vyžaduje sadovnickou úpravu. Před areálem školy a hřiště se nachází lipová alej významná především z hlediska estetického. Alej vyžaduje sadovnickou úpravu.
- Menší parková plocha západně od školy Komenského, na levé straně říčky Kuřimky. Veřejná zeleň je udržovaná, vhodná druhová skladba.
- Menší plochy veřejné zeleně u bytových domů mezi ulicemi Legionářskou a Na zahrádkách (Bezručova čtvrť). Tyto plochy veřejné zeleně je nutné oživit tak, aby se staly součástí denního života obyvatel okolních domů. V současné době jsou tyto plochy nevybavené a neplní svou funkci. Je nutné vybudovat cesty pro pěší,

odpočívadla atd.. Jednotlivé plochy také vyžadují sadovnickou úpravu, provedenou odbornou firmou podle vypracovaného projektu.

- Sídlištní veřejná zeleň mezi ulicemi Legionářskou a Jungmannovou (Na Královkách). Plochy jsou rovněž málo využívány z důvodů uvedených u předchozí lokality. U jednotlivých ploch bude nutné provést sadovnické úpravy, které musí provádět odborná firma podle vypracovaného projektu.
- Veřejná zeleň v okolí kostela sv. Maří Magdalény. Druhou skladbu zeleně v okolí kostela tvoří několik lip, javorů, jasan, trnovník bílý a keře pámelníku bílého. Za zdí zámku (areálu učiliště) nacházejícího se západně od kostela mohutné javory (2 exempláře), které zasluhují zvýšenou ochranu.
- Poměrně rozsáhlá plocha veřejné zeleně nacházející se u zámku, ohraničená ulicí Tišnovskou a nově navrženou komunikací na Moravské Knínice a Jinačovice. Převážnou většinu plochy této lokality zabírají zcela neudržované travní porosty (bývalá hřiště). Dřevinné patro reprezentují hlavně javory, jasany, topol, jírovec, trnovník bílý, modřín, smrk, třešeň a keře pámelníku bílého, bezu černého, hlohu obecného a růže šípkové. Jedná se o plošně nejvýznamnější plochu veřejné zeleně ve městě. Je nutné provést rekonstrukci této lokality na park, s potencionálním rozšířením směrem k areálu státního statku. V současné době je zpracována studie na sadovnickou úpravu této lokality.
- Menší plochy veřejné zeleně u bytových domů severně od ulice Křížkovského. V západní části lokality bude vhodné posílit a zčásti nově navrhnout veřejnou zeleň a to hlavně z důvodu hygienických (těsná blízkost komunikace II. třídy č. 386).
- Menší parkové plochy a liniová zeleň severně od ulice Tyršovy a jižně od ulice Zahradní. Veřejná zeleň v této lokalitě je udržovaná, vhodné druhové skladby. Převážnou většinu plochy zabírají udržované travní porosty. Dřevinné patro tu reprezentuje několik javorů a lip, v části u pískoviště 2x jeřáb obecný. V západní části, kolem komunikace 9x líska turecká. V současné době nejsou nutné žádné podstatnější zásahy do veřejné zeleně.
- Plochy veřejné zeleně u panelových domů mezi ulicí Tyršovou a tělesem železniční dráhy. Veřejná zeleň vyskytující se v této lokalitě je zastoupena převážně mladými dřevinami (lípa, jeřáb, smrk) a nepříliš kvalitními travními porosty. V této lokalitě bude nutné posílit vybavenost ploch veřejné zeleně, aby mohly být plochy lépe využívány obyvateli sídliště a to především dětmi (dětská hřiště apod.).
- Menší plochy veřejné zeleně u panelových domů mezi ulicí Tyršovou a Brněnskou. Veřejná zeleň v této lokalitě je udržovaná a tvoří ji převážně mladé dřeviny a travní porosty různé kvality.
- Menší plocha veřejné zeleně mezi ulicí Pod vinohrady a tělesem železniční dráhy. Veřejnou zeleň zde zastupují převážně topoly a lípy. I přes malou rozlohu je vhodné tuto plochu zachovat a rozšířit směrem severním (pozemky v okolí bývalé ubytovny).

Jako další možné řešení, které přispěje k rozšíření ploch veřejné zeleně, je možné využít bezprostřední blízkosti lesních porostů, které by sloužily k rekreaci místních obyvatel i návštěvníků města Kuřimi. Za nejvhodnější lesní porosty, které by po úpravách sloužily jako lesopark, navrhuje porosty Záhruby a Horky.

Specifickou kategorií nově navržené zeleně je zeleň v současné době budovaného golfového hřiště. Jedná se o plochy hracích drah a cvičnou louku. Na těchto plochách se udržuje trávnik v délce 2 cm. Kosí se dle potřeby a vegetačního období cca 1x týdně. Plocha 26,70 ha.

Dále jsou to plochy semiraftů. Na těchto plochách se udržuje trávnik o délce cca 15 cm. Kosí se dle potřeby a vegetačního období cca 1x měsíčně. Plocha 12,00 ha.

Největší rozlohu zaujímají plochy raftů. Jsou to plochy oseté travinobylinnou směsí s případnými skupinami stromů. Kosí se jako dvousečná, případně trojsečná louka, podporuje se vyšší druhová diversita (květnatá louka). Plocha 63,20 ha.

Nově navrhované zatravněné plochy a výsadba domácích dřevin přispěje ke zvýšení biodiversity a ekologické stability krajiny.

Za určité nebezpečí pro lokalitu plánovaného golfového hřiště považujeme značný nárůst počtu návštěvníků pohybujících se v této oblasti. Především se jedná o možnost poškození okolních vymezených ekologicky významných krajinných prvků, jedná se hlavně o EVKP Pod Kuřimskou horou, EVKP Numerky, EVKP Kašparovy numerky, EVKP Mňáčkovo boří. Bude nutné s pomocí herních pravidel zabránit vstupu hráčů do lesního okraje, dále by měli být hráči a návštěvníci golfového hřiště vhodnou formou poučeni o přírodních hodnotách ekologicky významných krajinných prvků, přírodního parku Baba a o podmínkách jejich ochrany.

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Plochy okrasné trvalé vegetace v sídle - veřejná a vyhrazená zeleň občanského vybavení - mohou významně ovlivňovat jejich celkový vzhled. Vyznačují se vesměs cílenou kompozicí a pestrou dřevinnou skladbou. Plní převážně funkci estetickou. Příznivě ovlivňují mikroklima. Ekologická hodnota těchto ploch závisí především na jejich složení a stáří.

Největší souvislé plochy veřejné zeleně jsou na návsi a v Koutě. Obě plochy vyžadují provedení příp. dokončení terénních úprav a zatravnění s novou doplňující výsadbou keřů a stromů. Totéž se týká téměř všech ostatních ploch s charakterem veřejné zeleně v celém obytném území obce. Podrobnou specifikaci výsadby a úpravy zeleně obsahuje Program obnovy vesnice, k jehož realizaci je také využíván pasport zeleně, zpracovaný v roce 1991. Tato dokumentace obsahuje podrobné údaje o druzích a stavu porostů v centrálním prostoru a v uličním prostoru obce.

Velmi důležité je zachování všech vzrostlých stromů, které vytvářejí významné zelené dominy v zastavěném území a spoluurčují jeho charakter. Trvalou péčí vyžadují vzrostlé lípy u kostela, lípa u pomníku památky padlých v I. světové válce, neovocné a ovocné stromy na návsi a v Koutě, lípy, které tvoří břehovou zeleň u místního potoka, topoly, lípy a ostatní neovocné stromy při hřištích a v parku u sokolovny, ovocné stromy v nástupním prostoru obce v Horní brance, lípy mezi ulicemi Mezihoří a Vinohradskou, neovocné a ovocné stromy v areálu mateřské školy a stromy a keře u místního hřbitova.



Významnou roli hraje zeleň předzahrádek, zahrad a sadů. Zatímco zeleň předzahrádek má především význam estetický, zahrady a sady mají význam hospodářský. Ekologický význam zahrad a sadů závisí na stupni jejich využívání.

## CHUDČICE

Veřejná zeleň v Chudčicích je zastoupena menšími parkovými plochami s různým stupněm údržby, zelení podél komunikací a zelení kolem říčky Kuřimky. Významná je také zeleň veřejně přístupných předzahrádek. Předzahrádky jsou, co se týče druhového složení, velmi různorodých kvalit, většinou se jedná o kombinace trvalkových, letničkových záhonů a travnatých ploch se skupinami dřevin, plochy jsou obyvateli pravidelně udržovány, ojediněle se na fasádách domů vyskytují popínavé dřeviny např. břečťan (*Hedera helix*), přísavník (*Parthenocysus tricuspoidata*, *P. quinquefolia*). Z dřevin jsou v neoplocených předzahrádkách v současnosti zastoupeny především jehličnaté dřeviny, z nejčastěji pěstovaných např. borovice černá (*Pinus nigra*), stříbrný kultivar smrku pichlavého (*Picea pungens* "Glauca"), smrk ztepilý (*Picea abies*), smrk sivý (*Picea glauca* "Conica"), borovice kleč (*Pinus mugo*), jalovec čínský (*Juniperus chinensis*), jalovec prostřední (*Juniperus x media*), jalovec obecný (*Juniperus communis*) a jalovec chvojka (*Juniperus sabina*), zerav západní (*Thuja occidentalis* "Smaragd", "Malonyana"), zerav východní (*Thuja orientalis*) a cypřiška (*Chamaecyparis lawsoniana*)

Hlavní plochy veřejné zeleně se nacházejí v následujících lokalitách:

- Poměrně rozsáhlá plocha veřejné zeleně nacházející při vjezdu do obce od Sentic. Převažují introdukované dřeviny, především zeravy, dále je zastoupena borovice černá, hlošina úzkolistá, smrk pichlavý a z keřů pámelníky. Z domácích dřevin je zastoupena lípa malolistá a ořešáky. Celá plocha působí velmi fádne (převaha zeravů) a díky převaze introdukovaných druhů zároveň cizorodě.
- V centrální části obce (u obchodu se smíšeným zbožím) menší parková plocha. Plocha je kompozičně špatně řešena. Stávající dřeviny převážně na straně u křižovatky, jinak rozmístění spíše nesourodé. U obchodu několik zeravů a jalovců, dále smrk a pěkný ex. lípy velkolisté. Z keřů opět převažují pámelníky a zeravy.
- Směrem na Veverskou Bítýšku, v prostoru autobusové zastávky, prudký svah se zanedbanou zelení, zastoupeny jsou ovocné dřeviny, dále jalovce a zeravy (některé ve špatném zdravotním stavu), několik borovic černých, směrem ke křižovatce pěkný ex. jírovice.
- Plocha veřejné zeleně u obecního úřadu. Jedná se o udržovanou plochu veřejné zeleně, zastoupeny jsou zeravy, smrk pichlavý, borovice kleč, na okraji vzrostlá vrba (nutno provést ošetření), dále dva pěkné ex. tisů červeného. Z keřů převažuje tradičně pámelník. Uvnitř plochy veřejné zeleně nálet bezu černého (odstranit).

Za specifickou formu veřejné zeleně je možné označit EVKP VRZALOVA HORKA. Jedná se o izolovanou široce klenutou vyvýšeninu vystupující z nivy Kuřimky, uprostřed obce Chudčice, obklopenou zástavbou. V dřevinném patře převládá dub zimní s výplní habru. Při úpatí východního svahu jsou 3 mohutnější exempláře dubů letních. Na jižním svahu je příměs břeků. V souvislém keřovém patře je ptačí zob, brslen bradavičnatý, svída krvavá, babyka, mladé břeky, habry. Bylinný podrost tvoří lipnice hajní (poa nemoralis), lipnice úzkolistá (poa angustifolia), jestřábník savojský (Hieracium sabaudum), jestřábník okoličnatý (Hieracium umbelatum), kozinec sladkolistý (Astragalus glycyphyllos),

*kokořík vonný* (*Polygonatum odoratum*), (*Lathyrus niger*), *česnáček lékařský* (*Alliaria officinalis*), *mařinka vonná* (*Galium odoratum*), *ostrice horská* (*Carex montana*).

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Veřejná zeleň ve Veverské Bítýšce je zastoupena menšími parkovými plochami s různým stupněm údržby, zelení podél komunikací a zelení kolem říčky Bítýšky a řeky Svratky.

Hlavní plochy veřejné zeleně se nacházejí v následujících lokalitách:

- U kostela. Menší, udržovaná plocha veřejné zeleně. Zastoupena je borovice černá, stříbrný kultivar smrku pichlavého, škumpa obecná, jalovce a zeravy. Po obvodu živý plot ptačího zobu obecného a zimostrázu zeleného. Ze strany od pekárny ptačí zob obecný, zeravy a hlohyně šarlatová. Před vstupem do kostela několik bříz a tamaryšek.
- Na náměstí podél komunikace několik bříz, dále ve veřejně přístupných předzahrádkách letničkové záhony, borovice kleč a skalníky.
- Menší, udržovaná parková plocha na náměstí. Zastoupena je borovice černá, borovice kleč, duglaska tisolistá (špatný zdravotní stav), břízy a několik pěkných ex. lípy malolisté.
- Zeleň u hřbitova. Upravená plocha veřejné zeleně mezi hřbitovem a komunikací Vev. Bítýška – Chudčice. Převažuje borovice černá, dále bříza, stříbrný kultivar smrku pichlavého a nová výsadba jírovců. Uprostřed plochy vzrostlý ex. javoru jasanolistého (odstranit).

Významným prvkem vegetace na veřejně přístupných plochách v současně zastavěném území obce je doprovodná vegetace u řeky Svratky. Převažuje olše lepkavá, různé druhy rodu *Salix*, třešň, trnka obecná, brslen evropský, maliník, růže šípková, dřín obecný, zlatice, zimolez, brslen evropský, šerík a pámelník bílý.

## **5.5. Kostra ekologické stability a návrh místního územního systému ekologické stability**

### **5.5.1. Kostra ekologické stability**

Prvky kostry ekologické stability ( ekologicky významné segmenty krajiny - EVSK ) vytvářejí základní stavební kameny pro tvorbu ÚSES. Nejcennější ekologicky významné segmenty mohou být zaregistrovány podle zákona č. 114/1992 Sb. jako zvláště chráněná území.

Kostra ekologické stability byla vymezena na základě terénních průzkumů a dílčích rozborů i podkladových materiálů. Ekologicky významné segmenty byly v rámci terénního průzkumu zrevidovány a doplněny o další prvky. Celkem bylo v řešeném území vytypováno 46 ekologicky významných segmentů krajiny.

Legislativní ochrana ekologicky významných segmentů krajiny je umožněna registrací v kategorii významných krajinných prvků, přírodních parků nebo zvláště chráněných území.

## KUŘIM

### *Zvláště chráněná území*

#### ŠIBERNÁ

Zvláště chráněné území, přírodní památka vyhlášená v roce 1990. Les uprostřed polí asi 400 m severozápadně od České. Široce klenutý zalesněný hřbet v masívu brněnské vyvěřeliny. Přirozená a přírodě blízká společenstva bukových doubrav ve stadiu dorůstání. V dubových pařezinách, převedených na vysokokmenný les s typickým druhově bohatým travobylinným podrostem, se vyskytuje řada vzácných teplomilných druhů rostlin, z nichž mnohé jsou na seznamu zvláště chráněných a ohrožených druhů podle vyhlášky č. 395/1992 Sb.. Ze **silně** ohrožených druhů zde roste **korálice trojklanná**, z druhů ohrožených **hvězdnice chlumní** a mnoho dalších.

### *K ochraně krajinného rázu*

#### PŘÍRODNÍ PARK BABA (EVKO)

Tvoří jej souvislý lesní celek mezi Brnem a Kuřimí. Nejvyšší vrcholy jsou Sychrov (460 m) a Velká Baba (450 m). Lesy patří do kategorie lesa hospodářského, jedná se tedy o lesy produkční, v nichž funkce rekreační byla dosud funkcí druhotnou. V severní a střední části převládají smrkové porosty s příměsí borovice, modřínu, douglasky a dubu zimního a částečně smíšené listnato - jehličnaté porosty s převahou jehličnanů. V jižní a jihovýchodní části převažují listnaté lesy - dubové porosty s habrem nebo bukem, lípou a břízou, z větší části výmladkového původu.

V části patřící do katastrálního území Kuřim, se nachází několik území významných z přírodovědného hlediska, jako regionální a lokální biocentra např: MALÁ a VELKÁ BABA, SYCHROV, KOBLAS, POD KUŘIMSKOU HOROU, KAŠPAROVY NUMERKY, VE ŽLÍBKÁCH atd..

Přírodní park BABA má jedinečný význam, jako území, které poskytuje vhodné prostředí pro krátkodobý pobyt v přírodě, zejména obyvatelům severní části města Brna, ale také městu Kuřim a obcím Česká a Jinačovice.

### *Ekologicky významné segmenty krajiny na lesní půdě*

#### EVKP ZÁRUBA

Menší listnatý segment v druhově pozmeněných lesích. Svah kopce se severní expozicí. Přírodě blízký smíšený listnatý porost ve stadiu dorůstání s převahou javoru klenu nad dubem, s příměsí lípy, jasanu a dubu červeného. V podrostu se vyskytuje lipnice hajní, bika hajní a další.

#### EVKP KUŘIMSKÁ HORKA

Listnatý segment v přímé návaznosti na obec. Svah od vršku kopce Horka s jižní až jihovýchodní expozicí. Přírodě blízká lesní společenstva ve stadiu dorůstání. Ve smíšeném lesním porostu je zastoupena lípa, javor klen, dub, jasan, z jehličnatých dřevin borovice a modřín. V podrostu se vyskytuje lipnice hajní, mařinka vonná, kopytník evropský, plicník lékařský, kyčelnice cibulkonosná.

#### EVKP OPÁLENKA

Přirozená až přírodě blízká společenstva bukových doubrav. V dubohabrové pařezině s vtroušenou břízou jsou v podrostu vzácné a chráněné rostliny z čeledi vstavačovitých.

V kulturách jsou umělé výsadby jehličnatých dřevin, borovice smrku a modřínu. V podrostu vzácné a chráněné rostliny z čeledi vstavačovitých.

#### EVKP ZA SVATÝM JÁNEM

EVKP nad Kuřimí na úpatí Kuřimské hory v lese. Spodní část prudšího svahu spadajícího od Kuřimské Hory do údolí Kuřimky, se severní expozicí. Segment lesa s přirozenou druhovou skladbou v rozsáhlejších jehličnatých porostech.

Téměř přirozená převážně listnatá lesní společenstva ve stadiu dorůstání. Ve smíšeném porostu převažuje dub zimní a buk, přimísen je habr a nepatrně smrk. V plně zapojeném porostu je chudý travobylinný pokryv.

#### EVKP KOBLAS

EVKP asi 1 km jižně od Kuřimi na kraji lesa. Delší zvlněný svah, spadající od Kuřimské Hory, se severovýchodní expozicí. Přírodě blízká lesní společenstva nacházející se uprostřed rozsáhlejších jehličnatých porostů. Ve smíšené mladé kmenovině převažuje dub zimní, přimísen je habr, vtroušen buk. Dále je zde příměs smrku, borovice a modřínu.

V druhově chudém travobylinném podrostu se vyskytuje plavuň vidlačka.

#### EVKP POD KUŘIMSKOU HOROU

Spodní část svahů spadajících od Kuřimské Hory se severovýchodní, východní až jihovýchodní expozicí. Zachovalý přírodě blízký segment lesních společenstev v druhově pozmeněných lesích. Přírodě blízké lesní geobiocenózy typických bukových doubrav ve stadiu dorůstání až optima. Listnatý lesní porost tvoří doubrava, z větší části výmladková, převedená na les vysokokmenný, s příměsí dubu červeného s vtroušeným habrem. V typickém travobylinném patře se ze vzácnějších druhů vyskytuje bělozářka větevnatá.

#### EVKP NUMERKY

Svah od hřebene Kuřimské Hory s jihozápadní expozicí. Přirozená lesní společenstva typických bukových doubrav ve stadiu dorůstání. Lesní porost je tvořen doubravou, z části výmladkovou, s příměsí podúrovňového habru, s typickým travobylinným podrostem a s výskytem subxerothermofytů na lesním okraji. Ze vzácnějších rostlinných druhů se zde vyskytuje bělozářka větevnatá.

#### EVKP U KAŠPAROVY NUMERKY

Svah od hřebene Kuřimské Hory se západní expozicí. Listnatý porostní lem s ekotonovým společenstvem s výskytem subxerothermních druhů rostlin, tvořící porostní plášť lesu. V dřevinném patře je hlavní dřevinou dub zimní, vyskytuje se i habr a teplomilný, poměrně vzácný břek. V bohatém travobylinném patře se vedle typických druhů vyskytují i druhy vzácnější: lýkovec jedovatý, bělozářka větevnatá, dále svízelka lysá, sveřep větevnatý, hrachor lesní.

### EVKP MŇÁČKOVO BOŘÍ

Svah se severovýchodní expozicí. Listnatý porostní lem s ekotonovým společenstvem, tvořící porostní plášť lesu. V dřevinném patře je hlavní dřevinou dub zimní.

### EVKP VE ŽLÍBKÁCH

Zvlněný svah východní až severovýchodní expozice, spadající od protáhlého hřebene kopců Sychrova a Kuřimské Hory. Zachovalý přirozený segment bučin, který se v přírodním parku Baba jinde a v takové rozloze již nevyskytuje. Tvoří jej přirozená společenstva dubových bučin ve stadiu optima. Bučina s vtroušeným dubem a habrem s malou příměsí smrku, s typickým travobylinným podrostem, ve kterém můžeme nalézt např.: šřavel kyselý, biku hajní, starček Fuchsův, místy mařinku vonnou, kyčelnici cibulkonosnou a jaterník podléšku.

### EVKP ZBOROV

Spodní část svahu Kuřimského vrchu, jihozápadní expozice. Většinu porostů tvoří přirozená až přírodě blízká společenstva. Nej kvalitnější společenstva se nachází na východním svahu. Kvalitní dubová kmenovina (dub 100%) věk 90 roků. Kvalitní semenný porost ponechat bez zásahů. Další kvalitní porosty se nachází na západním svahu. Převažuje dub (75%) s příměsí borovice černé (6%), modřínu (6%), smrku (3%), akátu (5%) a habru (3%). Věk 84 roků.

Ve spodní části jihozápadního svahu sušší teplá doubrava, na jejímž okraji roste řada vzácných a ohrožených druhů teplomilných rostlin, jako silně ohrožený **koniklec velkokvětý** ohrožený **kozinec vičencovitý**, vzácná strdivka sedmihradská, kručinka chlupatá a růže galská.

### EVKP U HRBÁČOVY STUDÁNKY

Svah s jihovýchodní expozicí v nadmořské výšce 395 až 436 m, nad uzavěrem bočního údolí s pramenem. v přirozeném listnatém porostu je hlavní dřevinou dub zimní s podúrovňovým vtroušeným habrem. V bylinném patře rostou běžné druhy *Poa nemoralis*, *Luzula nemorosa*, *Lathyrus vernus* a j..

### EVKP HRBÁČOVA STUDÁNKA

Závěr údolí, dno a báze svahů stinného údolí obráceného k východu s prameništěm a pramenem potoka, v nadmořské výšce 350 až 405 m.

Přírodě blízká klenbová společenstva překlenující dno údolí s mokřadními a vlhkomilnými společenstvy.

Na bázích svahů místy starší skupiny buků a dubů, jinak téměř po celé délce druhově pozměněné mladší tyčoviny a slabé kmenoviny. V travobylinném podrostu je zajímavý výskyt *Prenantes purpurea*, typického druhu bučin, který dokládá výskyt buku v minulosti. Rovněž zde roste zvláště chráněný a ohrožený druh **vemeník zelenavý** (*Platanthera chlorantha*). Na dně údolí v mokřadních společenstvech podél potoka se vyskytují vysoké ostřice jako ostřice převislá (*Carex pendula*).

## ***Ekologicky významné krajinné segmenty na nelesní půdě, registrované VKP***

### **EVKP PODLESÍ**

Zamokřené dno úvalu. V oplocené části I. stupně ochranného pásma vodárenského odběrného objektu se dochoval trvalý travní porost s vlhkomilnými a mokřadními druhy, zejména vzácnými ostřicemi.

V roce 2000 dále registrovány: EVKP KOTOULOSKA  
EVKP NA BAHNÁCH

Kromě těchto výše uvedených segmentů hrají také důležitou ekostabilizující roli v krajině vodní toky a plochy s doprovodnými porosty. V námi řešeném území je to především říčka Kuřimka (levý přítok řeky Svratky) se svými přítoky (levý přítok Podlesní potok, pravý přítok Luční potok a bezejmenný pravý přítok).

Doprovodný porost říčky Kuřimky v intravilánu je nižší kvality, místy zcela chybí. Koryto je sporadicky čištěno, a není upraveno na průtok velkých vod. Směrem severovýchodním se kvalita břehového porostu zvyšuje. Břehový porost je tvořen převahou vrb, dále se vyskytují olše, jasan a místy také bez černý a další. Vodní tok říčky Kuřimky je zároveň lokálním biokoridorem. Po vyřešení majetkoprávních vztahů je nutné přistoupit k revitalizaci toku Kuřimky. Úprava toku musí mít přírodě blízký charakter. Část toku bude mít meandrující úseky s přirozeným nezpevněným korytem bez zahloubení a s hlinitými břehy. Koryto a břehy mohou být zpevněny vegetačními úpravami, eventuálně přírodními materiály. Podél toku budou založeny břehové porosty z domácích, stanovištně odpovídajících dřevin.

Dalším tokem je Podlesní potok. Tento levý přítok říčky Kuřimky není příliš významný. Koryto je mimo jarní období většinou vyschlé a zarostlé, břehový porost tvoří převážně keřové vrby, jabloně, švestky, myrobalány.

Z hlediska ekologického je významnější pravý přítok Kuřimky, Luční potok. Jeho břehový porost tvoří vzrostlé vrby, ojediněle topol osika, svída krvavá, růže šípková, ptačí zob obecný a bez černý. V travinobylinném patře se vyskytují např. kakost luční, mochna husí, netýkavka malokvětá, jitrocel větší, jitrocel kopinatý, kopřiva dvoudomá, lopuch plstnatý, psárka luční, rozrazil potoční, pcháč bahenní, přeslička bahenní, devěsil lékařský, orobinec široolistý, žabník jitrocelový, zepar jednoduchý, rdesno obojživelné, kyprej vrbice a další. Tento vodní tok je zároveň lokálním biokoridorem.

Část Lučního potoku prochází v těsné blízkosti rybníku Srpek. Tato vodní plocha je významná jak z hlediska zvýšení ekologické stability území, tak z hlediska rekreačního. V současné době není rekreační využití rybníka na požadované úrovni. Je nutné zkvalitnit břehový porost, provést jeho dosadbu vhodnými dřevinami a u stávajících dřevin provést jejich sadovnickou úpravu. V těsné blízkosti vodní plochy bylo vybudováno mokřadní společenstvo, které výrazně přispěje ke zvýšení biodiverzity území, především k rozvoji druhů vázaných na vodní prostředí.

Posledním vodním tokem v řešeném území je bezejmenný levý přítok říčky Kuřimky (lokalita Na skalce a U Marušky). Jedná se o převážně bezvodý tok se zpevněným korytem. Doprovodné porosty jsou tvořeny převážně ruderálními travinobylinnými společenstvy, s výjimkou jeho jihovýchodní části s několika exempláři olše lepkavé, vrby bílé a vrby jívy. Podél potoka byl na březích nevhodně vysázen introdukovaný keř pámelník hroznatý,

místa se spontánně šíří bez chebdí. Na březích jsou pouze menší ostrůvky přírodě blízkých lučních společenstev, travinobylinná společenstva tvoří převážně kopřiva dvoudomá, pcháč rolní a lopuch plstnatý. Pouze v úzkém lemu nad betonovými tvárniciemi v horní a střední části toku, kde bývá občas voda, je lem vlhkomilných druhů rostlin. Vedle typické luční trávy, bojínku lučního, ruderálních druhů svízele přítuly a bezu chebdí, zde rostou vysoké ostřice, dále skřípina lesní, rozrazil rezekvítek a další. Tento vodní tok je zároveň lokálním biokoridorem.

## MORAVSKÉ KNÍNICE

### *Zvláště chráněná území*

Přírodní rezervace OBŮRKY - TŘEŠTĚNEC

Veřejnou vyhláškou OkÚ ŽP č.j. ŽP 3961/99 - Hk ze dne 22.11.1990 byla registrována Přírodní rezervace Obůrky – Třeštětec.

Zářez a výkop dálnice D 43 v nadmořské výšce 290 až 303 m n. m. se svedeným pramenem v malém potůčku.

Na svazích zářezu travobylinná společenstva se skupinami keřů a lesních stromů: svídy krvavé, šípku, ptačího zobu, borovice lesní, břízy, osiky. Zde se v travobylinném podrostu nachází řepík lékařský, komonice lékařská, kakost luční a na úpatí zvláště chráněný a **ohrožený druh prostřelenec (hořec) křížatý**. Na dně výkopu je vlhkomilný travobylinný porost se skupinami vrb a jív kolem potůčku. V jižní části expanze pionýrské dřeviny topolu bílého. V travobylinném porostu se vyskytuje množství zvláště chráněných druhů vstavačovitých v různém stupni ochrany: **ohrožená okrotice dlouholistá, silně ohrožený kruštík bahenní, kruštík široolistý, bradáček vejčitý, ohrožený vemeník dvoulistý a pětiprstka žezulník a silně ohrožený prstnatec pleťový**. Ze zvláště chráněných druhů zde rovněž roste prostřelenec křížatý. Území je biotopem obojživelníků.

Lokalita je ohrožena záměrem výstavby rychlostní komunikace R43. Sukcesí rákosu a třtiny od severu území. Expanzí topolu bílého. Zасыpáváním domovního odpadu na jihu chráněného území a od západního okraje.

### *K ochraně krajinného rázu*

Přírodní park PODKOMORSKÉ LESY

K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami byl v vyhlášen **přírodní park** jehož součástí je celá jižní část katastrálního území Moravské Knínice.

Tato oblast o rozloze 31,2 km<sup>2</sup> zahrnující téměř veškeré lesní komplexy kolem Brněnské přehrady, tvoří příměstské lesy a rekreační lesy města Brna se známou vycházkovou trasou údolím Pohádky máje a Podkomorskou myslivnou.

Podstatnou část severní poloviny přírodního parku tvoří Moravsko-knínická mufloní obora. V přírodním parku se nachází několik chráněných území. Jsou to např: přírodní rezervace JELENÍ ŽLÍBEK, KRNOVEC, BŘENČÁK atd..

### *Ekologicky významné segmenty krajiny na lesní půdě*

EVKP MALÁ HORKA  
EVKP NAD CIGÁNSKOU ZMOLOU  
EVKP KNĚŽÍ HORKA  
EVKP NAD LUHY  
EVKP CHUDČICKÁ STRÁŇ  
EVKP NAD HÁJENKOU  
EVKP POD OKROUHLÍKEM  
EVKC KUŇKY I.  
EVKC KUŇKY II.  
EVKP NA VÁPENICI  
EVKP V OCASOVĚ  
EVKP ZMOLA U KOVÁŘOVA DOLU

EVKP U KOCANOVSKÉ LOUKY  
EVKP NA PÍSKÁCH  
EVKP POD BATELOVEM  
EVKP VYSOKÁ  
EVKP POD VYSOKOU I  
EVKP POD VYSOKOU II.  
EVKP BATELOV  
EVKP VYSOKÁ SEČ  
EVKP NAD VOJENSKOU CESTOU  
EVKP ZADNÍ BUKOVINA  
EVKP U BRNĚNČIC

***Ekologicky významné krajinné segmenty na nelesní půdě, registrované VKP***

EVKP NA KŘIBECH - VKP registrovaný veřejnou vyhláškou OkÚ ŽP  
EVKP POD PŘEVYCHEM - VKP registrovaný veřejnou vyhláškou OkÚ ŽP  
EVKP POD ČEBÍNKAMI  
EVKP HÁSUV KOPEC - VKP registrovaný veřejnou vyhláškou OkÚ ŽP  
EVKP ČEBÍNKY - VKP registrovaný veřejnou vyhláškou OkÚ ŽP  
EVKP HAZÁK - VKP registrovaný veřejnou vyhláškou OkÚ ŽP  
EVKP POD STRÁŽNOU  
EVKP VE ZLÁMANÝCH  
EVKP U KAPLE - VKP registrovaný veřejnou vyhláškou OkÚ ŽP  
EVKC MOČIDLA  
EVKP ČIHADLO - VKP registrovaný veřejnou vyhláškou OkÚ ŽP  
EVKP LOUKY ZA STŘELNICÍ  
EVKP STARÁ DÁLNICE - VKP registrovaný veřejnou vyhláškou OkÚ ŽP  
V roce 2005 byl registrován MÚ Kuřim EVKP MOKRÉ LOUKY ZA STŘELNICÍ

Samostatnou kategorií jsou **solitérní stromy**, vytvářející výrazné krajinné dominanty.

V obci byly navrženy k registraci tyto významné stromy

Lípa svobody - 1 ks. u obecního úřadu

CHUDČICE

EVKP KAMENNÁ HORKA

Výměra 1,4 ha

Izolovaný vršek nad údolním zářezem, obtékaný Kuřimkou, s výchozy vápenců a drob. Segment s přírodě blízkou dřevinnou skladbou se zachovalým přirozeným křovinným patrem s výskytem rostlin ze seznamu zvláště chráněných a ohrožených druhů : **dřínem obecným a bramboříkem nachovým.**

EVKP V LUZÍCH – RENEROVA SKALKA

Výměra : 2,3 ha

Krátký prudší skalnatý svah do údolí Kuřimky s výchozy devonských slepenců. Ostrůvky křovinato-bylinných lad v akátovém porostu, s běžnými i vzácnějšími teplomilnými rostlinnými druhy. Možnost výskytu vzácnějších druhů hmyzu, motýlů a plazů. Významný biotop ptactva.



#### EVKP CEBÁKOVA HORKA – KAMÍNKY

Výměra 1,2 ha

Izolovaná slepencová skalka na krátkém prudším svahu nad nivou Kuřimky, s mělkými, minerálně chudými, vysychavými, kamenitými půdami. Výskyt vzácnější subxerothermní bioty slepenců. Možnost výskytu zvláště chráněných druhů rostlin.

#### EVKP DUFKOVA HORKA

Výměra : 0,5 ha

Izolovaný okrouhlý vršek uprostřed zastavěného území obce Chudčice. Rozvolněný porost dubů zimních. Skladba podrostu je ovlivněna intenzivním pobytem kura domácího.

#### EVKP VRZALOVA LOUKA

Výměra : 1,5 ha

Izolovaná široce klenutá vyvýšenina vystupující z nivy Kuřimky, protáhlého tvaru s oblým plochým hřbetem a prudšími svahy, v relativně teplé a vysychavé poloze ve sníženině Boskovické brázdy. Přírodě blízký dubohabrový porost s relativně hojným výskytem břeku a zbytky teplomilných druhů rostlin.

#### EVKP ZA KŘÍŽOVOU CESTOU – HORKA NAD RYBNÍKEM

Výměra : 12,0 ha

Prudší svahy severozápadní expozice, jihovýchodně od chudčického hřbitova, nad údolím Kuřimky na podloží hornin Boskovické brázdy, s výchozy slepenců. Mozaika krajinných segmentů tvořící harmonickou kulturní krajinu. Vedle extenzivních sadů jsou zde polokulturní a kulturní louky, lada, soustavy mezí i malé plochy s náletem lesních dřevin a ekotonové lemy na okraji lesního komplexu. Důvodem ochrany je zachování biodiverzity a harmonické kulturní krajiny. Lokalita je také významným biotopem motýlů, vyskytují se i zvláště chráněné druhy, otakárek ovocný, batolec červený a bělopásek topolový.

#### EVKP HALUZNÍK – NA KAMÍNKÁCH

Výměra : 3,5 ha

Izolovaný polní lesík, obklopující extenzivní třešňový sad. V jeho východní části převážně doubrava, při okrajích s vtroušeným akátem. V jižní části převládají jehličnaté dřeviny – smrk, borovice. Na severním okraji je hustý křovinný lem s lesními dřevinami dubem, břízou a osikou. Z keřů roste trnka, ptačí zob, šípek, řešetlák, jíva. Druhově bohaté je travinobylinné patro.

#### EVKP POD HLŮŽKEM

Výměra : 0,3 ha

Prudší svah na okraji lesa s výskytem zvláště chráněných teplomilných druhů rostlin. Bohatý výskyt zvláště chráněné **hvězdice chlumní**, vzácného teplomilného keře třešně křovité, řepíku lékařského, čilimníku řezenského, chrpy latnaté, devaterníku. Na okraji lesa výskyt zvláště chráněného **prostřelence křížatého**.

#### EVKP KŘÍŽOVÁ CESTA

Dvouřadá alej jírovníku maďalu podél chráněné křížové cesty, tvořící s křížovou cestou jeden architektonický celek.

Samostatnou kategorií jsou **solitérní stromy**, vytvářející výrazné krajinné dominanty.

V k. ú. Chudčice je ekologicky významné liniové společenstvo tvořené kaštanovou alejí podél chráněného architektonického objektu Křížová cesta, která vede k významnému vrchu Tři kříže a vytváří významnou pohledovou kulisu celému prostoru. „Chudčická lípa“ vyhlášená památným stromem v roce 2003 o obvodu kmene 320 cm.

## VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Zemědělsky obdělávaná půda v k.ú. Veverská Bítýška tvoří 47%.

Louky a pastviny tvoří 2% území katastru. Převážná část trvalých travních porostů patří do kategorie luk a pastvin kulturních, přírodě blízké jsou pouze plochy v méně přístupných nivách vodních toků a méně přístupných svazích. Zahrady maloplošné tvoří 3% území a jsou soustředěny do okrajových částí zastavěného území obce Veverská Bítýška.

Lesní porosty tvoří 36% území katastru. Místy se jedná o smíšené porosty přírodě blízké. Zastavěná plocha a plochy ostatní zaujímají cca 10% katastrálního území.

### ***EVKO – Ekologicky významné krajinné oblasti***

#### **Přírodní park ÚDOLÍ BÍLÉHO POTOKA**

K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami byl v údolí Bílého potoka vyhlášen **přírodní park** Údolí Bílého potoka. Ekologicky významná krajinná oblast, začleněná do regionálního ÚSES. Vyhlášený přírodní park (dříve klidová oblast Údolí Bílého potoka). Splňuje prostorové a funkční předpoklady pro nadregionální biocentrum, ale nemá legislativně chráněné jádro. Je tvořen dnem a svahy údolí Bílého potoka od Přibyslavic po **Veverskou Bítýšku** a navazujícími částmi.

#### **STANOVIŠTĚ**

Výjimečně dobře zachovaný typický potoční fenomén hlubokého údolního zářezu s řadou unikátních, cenných geomorfologických jevů jako skalní útvary, proříznuté skalní meandry, okrouhlíky, stupňovité rokly a meandry aj.

Údolní zářez Bílého potoka leží ve směru severoseverovýchod – jihovýchod. Údolní dno ve výšce 245 – 430 m n.m. je místy úzké, místy s údolní nivou až 100 m širokou, často modelovanou náplavovými kužely. Okolní ploché rozvodní hřbety dosahují výšky 400 – 490 m, výjimečně i více než 500 m. Pravobřežní svahy jsou převážně severních, levobřežní svahy jižních expozic. Členitý reliéf a výrazně odlišná expozice svahů podmiňují výrazné mezoklimatické rozdíly. Rozdíly bioty, podmíněné mezoklimatem, jsou zřetelné zvláště mezi svahy jižních a severních expozic. Na úpatí svahů a v úzkých dnech potočních zářezů je častý výskyt klimatických inverzí i inverzní vegetační stupňovitosti.

#### ***Biota***

Kontrastní ekologické podmínky ovlivnily vznik pestré mozaiky ekotopů a jim odpovídajících biocenóz.

Jsou zde zakrslé borodoubravy, zakrslé doubravy, bukové doubravy, zakrslé bukové doubravy, typické bukové doubravy, javorové bukové doubravy, babykové javořiny, dřínové babykové javořiny s lípou, dobobory, zakrslé dubové bučiny, dubové bučiny, typické dubové

bučiny, javorové dubové bučiny, zakrslé lípojavorové dubové bučiny, dřínové javořiny s bukem, dubojedlové bučiny, typické bučiny, javorové bučiny, lípové javořiny s bukem, jasanové olšiny.

Z hlediska biodiverzity jsou nejvýznamnější zbytky přirozených až přírodních lesních společenstev, zachované především na skalních ostrožnách, sutích a zaříznutých roklích. V přirozeném až přírodě blízkém stavu se zde zachovaly segmenty takřka všech zastoupených skupin typů geobiocénů. Zvláštní význam má zdejší populace jedle bělokoré, patřící nesporně k nejrozsáhlejší nejen v oblasti Českomoravské vrchoviny, ale i k jednomu z nejlépe zachovaných v celé hercynské biogeografické podprovincii.

Populace je v údolí Bílého potoka různověká, s dostatečným zastoupením plodných jedinců, v posledním období se zřetelně projevuje regenerace jednotlivých stromů i celých porostů.

Obdobně cenné jsou i segmenty doubrav, převážně v omezené hydrické řadě bukodubového vegetačního stupně. Často se sice jedná o porosty výmladkového původu, ale s úplnou druhovou garniturou dřevinného patra i synusie podrostu. Velmi cenné jsou zvláště kontakty geobiocenóz různých trofických a hydrických řad 2. – 4. vegetačního stupně.

Lesní porosty na svazích údolí představují takřka kontinuální lesní prostředí, bez významných antropogenních bariér. Převažují smíšené porosty, takřka vždy se zastoupením druhů původních biocenóz, i když ve změněném poměru. Oproti přírodním lesům byl podstatně zvýšen podíl smrku a borovice.

Z jednotlivých druhů živočichů je třeba se zmínit o populaci **mloka skvrnitého, vyskytujícího se prakticky ve všech svahových roklích a údolích s potoky**, prameníci v lese a tedy neznečištěnými. Dalším z hlediska **genofondu významným druhem je brambořík evropský, takřka souvisle se vyskytujícího především v západní části území**. V nivě Bílého potoka převažují polokulturní louky, koryto potoka je zčásti přirozené, zčásti upravené přírodě blízkým způsobem. Potok lemuje souvislý břehový porost, fungující jako biokoridor mezofilní a mokřadní bioty. V dřevinném patře převládá olše lepkavá a jasan, hojná je vrba křehká, často se vyskytují další dřeviny – klen, babyka, habr, kalina obecná aj.

### ***Ekologicky významné segmenty krajiny na lesní půdě***

#### **EVKP LÍSKOVÁ**

Na horní části strmějších svahů západní expozice uprostřed smrkových monokultur zbytek porostu dubu s příměsí jedle. Převažuje dub zimní, jedle bělokorá, v bylinném podrostu bika hajní, lipnice hajní, kopytník evropský, kyčelnice cibulkonosná.

#### **EVKP U ŘEKY**

Na strmých pravobřežních svazích údolního zářezu Svatky porost s převahou dubu zimního s příměsí lípy srdčité s výplní habru. Druhově bohaté bylinné patro tvoří lipnice hajní, bika chlupatá, ostřice prstnatá, sasanka hajní, kopytník evropský, pryšec, konvalinka vonná, **brambořík evropský**, jaterník podléšťa, kyčelnice cibulkonosná, černýš hajní, černýš lesní, pstroček dvoulistý, ptačinec velkokvětý aj.

#### EVKP NAD ŘEKOU

Na strmých pravobřežních svazích údolního zářezu Svratky suťové porosty s převahou lípy srdčité (převážně výmladkového původu) s příměsí habru, jilmu, buku a jedle, na skalkách hojně srstka angrešt.

Bylinný podrost tvoří strdivka nící, sasanka hajní, kopytník evropský, samorostlík klasnatý, mařinka vonná, kyčelnice cibulkonosná, kyčelnice devítilistá, kakost smrdutý, kakost hnědočervený, netýkavka nedůtklivá, vlašovičnick větší, zvonek broskvolistý, břechťan, plicník lékařský, šťavel kyselý, kokořík mnohokvětý, ptačinec velkokvětý, kaprad' samec, kostival hlíznatý aj..

#### EVKP DOUBRAVA NAD MOKŘÍ

Široce vypuklý svah jižní až jihozápadní expozice, málo produktivní porost dubu zimního převážně výmladkového původu s ojedinělým habrem v podúrovni. V podrostu s dominuje lipnice hajní, dále kostřava ovčí, hrachor černý, chráněný **brambořík evropský**, kopytník evropský, silenka nící, pryšec chvojka aj.. Dubový porost je zcela nevhodně nahrazován na teplém a suchém stanovišti smrkovou monokulturou.

#### EVKP DOUBRAVA NAD JEZEM

Čelo svahového hřbetu jihovýchodní expozice ve spodní části rozšiřujícího se údolního zářezu Svratky, zbytek starého porostu s převahou dubu zimního s příměsí borovice lesní.

V bylinném podrostu bika hajní, kostřava ovčí, smolnička obecná, rozrazil lékařský, kručinka barvířská, čilimníkovec černající, válečka prapořitá aj..

#### EVKP HOTOVÁ

Střední části svahů se široce klenutým svahovým hřbetem východní expozice, mladé porosty s převahou buku a dubu zimního s příměsí lípy srdčité.

V podrostu s nízkou pokryvností lipnice hajní, kopytník evropský, mařinka vonná, chráněný **brambořík evropský**, rozrazil lékařský, krtičník uzlovitý, pryšec mandloňovitý aj..

#### EVKP ZA ŘEKOU

Suchá skalnatá stráň na levém břehu Svratky s jižní expozicí zarostlá směsí listnatých dřevin, kde převládá javor babyka. V porostu převládá javor babyka, trnovník akát, na polankách jsou zachovalé zbytky teplomilné vegetace. Lokalita ohrožena zarůstáním akátem.

#### EVKP U SILNICE

Plošina na vrchu kopce nad údolím Bílého potoka a zvolna klesající svah s jižní expozicí, přírodě blízká společenstva typických bukových doubrav ve stadiu optima, smíšený lesní porost ve střední a jižní části s převahou dubu zimního, na východě a jihu se skupinami borovice lesní, zasychající jedlí a jednotlivým smrkem.

V podrostu na okraji kručinka barvířská, čilimníkovec černající, dále mechy a lišejníky ploník jalovcový, puklérka sp. aj., převažují trávy ostřice prstnatá, bika chlupatá, kostřava ovčí, lipnice hajní, dále hrachor jarní, konvalinka vonná, chráněný **brambořík evropský**.

#### EVKP NAD MLÝNSKÝM NÁHONEM

přirozená společenstva na prudkém kamenitém svahu, který vybíhá do údolí Bílého potoka, hlavní dřevinou je dub zimní s podúrovňovým habrem, na východě s borovicí, na méně exponovaných svazích typické bukové doubravy ve stadiu dorůstání.

Na kamenitém svahu podrost chudý, jednotlivě bika hajní, jestřábník, na méně exponovaných částech typické podrostové druhy - kručinka barvířská, hrachor jarní, kostřava ovčí a chráněný **brambořík evropský**.

#### EVKP HRANEČNÍK II

Přírodě blízké lesní geobiocenózy bukových doubrav s malými oky zakrslých doubrav na kamenitém hřbetu a roztroušených skalkách ve stadiu dorůstání, ve smíšeném jehličnato listnatém porostu, částečně výmladkového původu se střídá v hlavní úrovni dub zimní s borovicí, v podúrovni je vedle dubu i habr a místy se vyskytuje i jeřáb břek. V podrostu ostřice prstnatá, bažanka vytrvalá, **brambořík evropský** aj..

#### EVKP Hranečník I

Na skalnatých svazích údolí Bílého potoka přirozené až přírodě blízké lesní geobiocenózy převážně zakrslých doubrav a zakrslých bukových doubrav s oky zakrslých borodoubrav, na méně exponovaných svazích jsou bukové doubravy ve stadiu dorůstání.

Několik typů fytoocenóz, mechy a lišejníky - dutohlávka, puklěrka, terčovka, dvouhrotec chvostnatý, ploník obecný, dále jednotlivě kostřava ovčí, bika hajní, ostřice prstnatá, kručinka barvířská, bělozářka větvitá, zvonek broskvolistý, na skalách osladič obecný, místy chráněný **brambořík evropský**, hrachor jarní, brslen bradavičnatý, javor babyka. Biotop **mloka skvrnitého**.

#### EVKP ROKLE A POTOK HRANEČNÍK

Dno údolí s potokem Hranečnickem s přirozeným tokem, s kamenitým a písčítým dnem, s kamenitými stupni a malými vodopády, přirozené klenbové společenstvo se směsí listnatých dřevin: lip, buků, habrů, klenů, dubů, babyk, ale i jedlí a mohutných smrků. V podrostu vlhkomilné a mokřadní druhy - samorostlík klasnatý, mokřýš střídavolistý, hluchavka žlutá, netýkavka nedůtklivá, šťavel kyselý, břečťan popínavý, chráněný **brambořík evropský** aj. Biotop **mloka skvrnitého**. Ohrožení možnou výstavbou zpevněné lesní komunikace.

#### EVKP VELKÉ PADĚLKY

Smíšená listnatá lesní společenstva s habrem obecným, lípou srdčitou, javorem klenem, mléčem a babykou. V podrostu zvonek kopřivolistý, kopytník evropský, kopřiva dvoudomá, marulka klínopád, hrachor jarní, ostřice prstnatá, ostřice chlupatá aj.

#### EVKP V DOLÍCH

Smíšená lesní společenstva převážně listnatých porostů s výskytem habru obecného, dále lípa srdčitá, javor klen, babyka mléč, dub zimní. V podrostu růže šípková, bez černý, líska obecná, trnka obecná, kopytník evropský, jaterník podléška, zvonek broskvolistý, mařinka vonná, svízel lesní, strdivka níčí aj.

#### EVKP HÁJEK

Přírodě blízká až přirozená smíšená listnatá lesní společenstva převážně bukových doubrav ve stadiu dorůstání, ve stejnověkém porostu je směs listnatých dřevin s převahou lípy srdčité, dále dubem zimním, javorem klenem, babykou, mléčem, lípou velkolistou. V podrostu kopytník evropský, zvonek broskvolistý, jaterník podléška, ostřice prstnatá, ostřice chlupatá, konvalinka vonná, zvonek kopřivolistý, svízel lesní, hrachor lesní, strdivka níčí, ptačinec velkokvětý, výskyt chráněné, ohrožené **lilie zlatohlávku**. Hnízdiště lejska bělokrkého.

## EVKP HÁJEK U VÁPENICE

Přírodě blízká až přirozená smíšená listnatá lesní společenstva s dubem letním, s příměsí dalších dřevin - javoru mléče, klenu, babyky, lípy srdčité, velkolisté, habru, borovice, břízy, **dubu žlutoplodého**, dále ptačí zob, svída krvavá, líska obecná, zimolez pýřitý, brslen evropský, kalina obecná, v podrostu samorostlík klasnatý, kopytník evropský, řepík lékařský, mařinka vonná, prorostlík srpovitý, marulka klínopád, konvalinka vonná, zvonek kopřivolistý, válečka prapořitá, ocún jesenní, kokořík vonný, ohrožená **okrotice bílá**, **kruštík tmavočervený** a **hvězdice chlumní** aj., na dubech ochmet evropský. Vyhlásit jako přírodní památku, hospodařit výběrovým způsobem a podporovat původní druhy dřevin, zvláště vzácný dub žlutoplodý.

### *Ekologicky významné krajinné segmenty na nelesní půdě*

V roce 1997 **registrovány:**

1. EVKP U KAMENE

2. EVKP BUKOVCE

Na svahu jihozápadní expozice zbytky původních ovocných sadů, husté keřové patro, ruderalizace podrostu. Převážně švestka, trnka obecná, růže šípková, ptačí zob obecný, hloh obecný, trnovník akát, bez černý, kopřiva dvoudomá, vlaštovičník větší, ostružiník aj.

3. EVKP NAD ŘEKOU

Na svazích severní a severovýchodní expozice zbytky původních ovocných sadů, v současné době místy prorostlé převážně keřovým patrem.

Převážně třešeň, švestka, jabloň, trnka obecná, růže šípková, bez černý, hloh, ptačí zob, v podrostu místy ruderalní druhy - kopřiva dvoudomá, vlaštovičník větší aj.

4. EVKP VELKÉ PADĚLKY

5. EVKP ZADNÍ ÚJEZD

### **5.5.2. Návrh územního systému ekologické stability**

Koncepce lokálního ÚSES vychází z předpokladu respektování potenciálních i aktuálních přírodních a antropogenních podmínek území.

## KUŘIM

Základem vymezeného lokálního ÚSES v k.ú. Kuřimi je biokoridor **nadregionálního**, středoevropského významu, s republikovým označením **K 129**. Tento biokoridor, reprezentující mezofilní hájová a bučinná společenstva, propojuje Bobravskou a Drahanskou vrchovinu mezi nadregionálními biocentry Podkomorské lesy a Josefovské údolí. Biokoridor je veden odlesněnou, zemědělsky využívanou sníženinou Řečkovického prolomu, která představuje spojnicí Drahanské a Bobravské vrchoviny a to v nejužším a de facto jediném vhodném místě. Biokoridor vedoucí napříč Řečkovickým prolomem propojuje lesní celky obou vrchovin reprezentované na západě regionálním biocentrem Baba a na východě RBC Březina.

Trasování biokoridoru s republikovým významem je určeno v lokalitě se silnými negativní projevy lidské činnosti. Význam konkrétního místa je vystupňován zvýšeným tlakem na

zástavbu území, které tvoří nové překážky bezkoliznímu průchodu a plné funkčnosti NRBK. Vzhledem k významu výše uvedeného NRBK, budou nutná opatření zabraňující negativním vlivům lidské činnosti a posilující maximální ochranu území.

Na výše uvedené nadřazené nadregionální a regionální prvky ÚSES navazuje vymezený lokální ÚSES. Celkem bylo vymezeno 20 biocenter o celkové rozloze 131,39 ha a 25 biokoridorů o celkové rozloze 37,61 ha.

Za stávající, plně, nebo částečně funkční lokální biocentra můžeme označit LBC ZBOROV (v západní části k.ú. Kuřimi), dále je to LBC ZÁRUBA, HORKA a LBC RYBNÍK ZA ZÁRUBOU v místě realizovaného suchého poldru, v místní části Podlesí se jedná o LBC PODLESÍ a OPÁLENKA. Posledním vymezeným plně funkčním biocentrem nacházejícím se mimo PP BABA je LBC ŠIBERNÁ.

Zbývající vymezená plně, nebo částečně funkční lokální biocentra jsou součástí PP BABA. Jedná se o LBC ZA SVATÝM JÁNEM, KOBLAS, POD KUŘIMSKOU HOROU - NUMERKY, VE ŽLÍBKÁCH a U HRBÁČOVY STUDÁNKY.

Další vymezená biocentra jsou buď nefunkční, nebo jsou zakládána nově na orné půdě. Jsou to LBC U ČOV, navrhované biocentrum na Kuřimce, dále LBC U MARUŠKY, navrhované na bezejmenném přítoku Kuřimky, v místě realizovaného golfového hřiště, LBC KOTOULOSKA navrhované biocentrum na Kuřimce v místě kde opouští k.ú. Kuřim a pokračuje dále na k.ú. Lipůvka.

Za největší problém realizace plně funkčního územního systému ekologické stability je možno označit plánované vybudování rychlostní komunikace R43, která se stane pro migraci bioty velmi těžko překonatelnou umělou bariérou. Je nezbytně nutné, aby součástí projektové dokumentace byla technická opatření umožňující alespoň minimální propustnost výše uvedené umělé bariéry.

Dalším problematickým územím je niva toku Kuřimky, která je zároveň lokálním biokoridorem. Je nutné nepřipustit další zástavbu v této nivě a to především v oblasti Podhoří, kde LBK prochází přes zahrady jinak zastavěného území (zachovat alespoň minimální parametry).

### MORAVSKÉ KNÍNICE

Základem vymezeného lokálního ÚSES ve správním území obce Moravské Knínice je **regionální biokoridor** Kuňky - Strážná – Čebínky, který vychází z regionálního biocentra Kuňky a spojuje jej z regionálním biocentrem Zlobice. Uvedený biokoridor tvoří příkrý svah stinné, severozápadní expozice a vypuklé silně kamenité čelo, spadající do údolí Kuřimky, v nadmořské výšce 266 až 320 m. Jedná se o zbytek přírodě blízkých lesních společenstev zakrslých dubových bučin a dubových bučin ve stadiu optima, navazujících na jehličnaté porosty mladších věkových stupňů na úpatí svahu. Na vypuklém čele svahu pod svážnicí je smíšený převážně listnatý porost se zakrslým nízkým dubem zimním, borovicí, habrem a bukem. V druhově chudém podrostu s malou pokryvností je zpočátku hojně mechů, jinak zde rostou další oligotrofní druhy: kostřava ovčí, bika chlupatá, jestřábník lesní. vyskytuje se zde i zvláště chráněný a ohrožený druh **brambořík nachový**. Na západě území v poněkud vlhčím žlebu je hojnější buk i babyka. Porost byl necitlivě narušen výstavbou svážnice. Je ohrožen rychlým postupem obnovy holosečí s následným zalesněním jehličnatými dřevinami. Dále

pokračuje svahy a vrcholem kopce Čebínek západně od obce Moravské Knínice a směřuje dále k biocentru Dálky a přes Čebínský kopec dále na Zlobici.

Regionální biokoridor se dále rozpadá na jednotlivé kratší úseky mezi lokálními biocentry.

**Regionální biocentrum Kuňky** – Jedná se o dvouvrchol kopce Kuňky, jihozápadně od Moravských Knínic, s nadmořskou výškou 422 m, s vystupujícími vápencovými skalkami a přilehlé prudké, kamenité svahy všech expozic, často se zkrasovatělými vápencovými škrapy na povrchu. Území má pestrou geologickou stavbu a nachází se na kontaktu permokarbonských sedimentů, slepenců a drob, s vrstvou vilémovických vápenců a granodiority brněnského masívu. Na slepencích jsou chudé, kyselé, vysychavé, převážně mělké kambizemě, na vápencích jsou hnědé kamenité rendziny od mělkých po hluboké. Přirozené a přírodě blízké lesní geobiocenózy převážně ve stadiu optima, s nastupujícím stadiem rozpadu, jsou tvořeny bohatou mozaikou segmentů skupin typů geobiocénů v závislosti na trvalých ekologických podmínkách.

Dubové bučiny se střídají se zakrslými bukovými doubravami na prudkých chudých svazích a dřínovými babykovými javořinami na plošinách a vršcích s výchozy vápenců a na kamenitých vápencových sutích, kde ve smíšených porostech vedle dubů zimních roste lípa velkolistá, habr, babyka, javory, buky a břeky. Lze zde najít i víceetážové porosty s mohutnými starými stromy, silnými břeky i doupnými starými duby. Břeky dosahují místy dokonce hlavní úrovně.

V severovýchodní části segmentu na vypuklém oblém hřbetu a prudkém kamenitém svahu je zakrslá buková doubrava s nízkými pokrivenými kmeny s vtroušenou břízou a borovicí a velmi chudým bylinným pokryvem, ve kterém převažují mechy a lišejníky, dokonce se vyskytuje i bělomech. Na dubech místy cizopasí ochmet.

Jihozápadním směrem se střídají smíšené listnaté porosty, na severních svazích převážně bučiny, na severozápadních doubravy. Na vápencových skalkách, často zkrasovatělých, a na vápencových škrapech dominuje výmladková lípa velkolistá s příměsí babyky, břeku a s dřínem v keřovém patře.

V travobylinném podrostu se hojně vyskytuje zvláště chráněný a ohrožený druh **brambořík nachový**, místy lze nalézt lýkovec vonný, z dalších typických druhů je zde jaterník podléška, pryšec mandloňový, česnáček lékařský. Travobylinné patro je celoplošně ruderalizováno a vykazuje známky poškození, které je způsobené kumulací oborní zvěře. Rozšířena je hlavně kopřiva dvoudomá, indikátor nitrifikace půd. Zcela chybí spodní dřevinné patro a zmlazení hlavních dřevin.

Do regionálního biocentra byla zahrnuta část smrkových porostů z důvodu celistvosti území a jeden palouk pro oborní zvěř. Četné doupné stromy poskytují hnízdní možnosti celé řadě ptáků. Území je biotopem zvláště chráněného ptačího druhu **krkavce velkého**.

Celistvost území byla na severovýchodě narušena necitlivým postavením sváznice, která ještě více vysušila přilehlé porosty.

Mladší porostní skupiny jsou silně poškozeny okusem zvěře. V ostatních porostech je narušena přirozená dynamika lesních ekosystémů, neboť je v nich díky okusu zcela znemožněno přirozené zmlazení a šíří se ruderalní druhy.



### **Lokální ÚSES**

Návrh generelu místního ÚSES v řešeném území vychází z regionálního biokoridoru Kuňky - Strážná – Čebínky.

#### **LBC NAD CIKÁNSKOU ZMOLOU**

Krátký prudší kamenitý svah se skalkami, skalami a se starým lomem uprostřed, západně od Moravských Knínic. Svah je jižně orientovaný a spadá do úzkého zaříznutého údolí Kuřimky s vymodelovaným meandrem. Na protilehlém svahu se nad Kuřimkou tyčí izolovaný kopec s nadmořskou výškou 256 až 289 m. Půdním typem jsou mělké, vysychavé kambizemě a chudé kamenité rankry. Minerálním podložím jsou horniny brněnského masívu. Na skalkách a nad opuštěným lomem jsou zakrslé kyselé doubravy s nízkým, rozvolněným porostem, s mechy a lišejníky v podrostu. Vedle mechů a lišejníků se dále vyskytuje kostřava ovčí a jestřábník chlupáček. Podrost je druhově velmi chudý. V dřevinném patře rostou zakrslé pokroucené borovice a habry. Na kamenité suti a na úpatí svahu je smíšené převážně listnaté lesní společenstvo s dubem zimním, habrem, borovicí lesní ve stadiu optima, s chudým travobylinným patrem. Na bázi svahu roste babyka. Na protějším vrchu jsou listnatá lesní společenstva ve stadiu dorůstání s převahou habru a dubu zimního, s chudým travobylinným podrostem a kultury jehličnatých dřevin. Zajímavý příklad kontaktu druhého a třetího vegetačního stupně v inverzním údolí. V nivě se rozkládají kulturní louky.

#### **LBC POD PŘEVYCHEM**

Prudší zvlněný svah na okraji lesa, spadající od Čebínských kopců a Převychu v nadmořské výšce 300-346 m, s převážně jihovýchodní až východní expozicí a plošina v sedle. V podloží biotitické granity a granodiority. Soustava starých agrárních teras s keři, staré extenzivní sady, pastviny a lada s výskytem subxerothermních druhů rostlin. Na severovýchodním okraji území výskyt zvláště chráněné a silně ohrožené rostliny **koniklece velkokvětého**. Ze vzácnějších teplomilných druhů zde roste rozrazil klasnatý, čilimník řezenský, bojínek tuhý, sesel sivý, pavinec horský, chrpa rýnská, dále hvozdík kartouzek, řepík lékařský, máčka ladní, jestřábník chlupáček, hlaváč bleďožlutý, mateřídouška, devaterník, a další druhy. Pod okrajem lesa jsou bohaté porosty vzácné růže galské. Střídají se zde velmi cenné, zachovalé, druhově bohaté segmenty, se segmenty méně zachovalými se známkami narušení.

Na mezích rozmanité porosty keřů se šípky trnkami, ptačím zobem, dubem zimním, třešní ptačí, ovocnými stromy, ale i bezem černým a akátem. Na jihu na mírně skloněné plošině jsou lada s ojedinělými keři šípku a skupinou stromů na mezi. Tvoří ji duby zimní a malebné křivolaké borovice. Lokalita nese stopy kejdování, jižní část je zcela kulturní.

Biotop teplomilných druhů hmyzu a motýlů. Hnízdiště drobného ptactva.

Lokalita je bezprostředně ohrožena hospodařením soukromých rolníků. Nejcennější část lokality s koniklecí byla zorána a zničena. V minulosti se zde rovněž kejdovalo a došlo k následné eutrofizaci. Ohrožením může být i potenciální expanze akátu či keřů.

#### **LBC V OCASOVĚ (ČERNÁ BŘEZA)**

Dlouhý svah spadající od vrcholu Kuňky, se severovýchodní expozicí v nadmořské výšce 354 až 404 m. V podloží jsou biotitické a amfibol-biotitické granority a jejich svahoviny, půdním typem jsou hnědozemě. Dubová bučina na přechodu ze stadia optima do stadia rozpadu, obnovovaná kotlíkovou sečí. V nadúrovni rostou mohutné krásné buky, hlavní úroveň vedle buků dosahují i duby a lípy velkolisté, v podúrovni pak je habr. V travobylinném podrostu je vedle hojně se vyskytujícího, zvláště chráněného a ohroženého **bramboříku nachového** i

**pryšec mandloňový** a j. V kotlicích jsou jehličnaté dřeviny, jedli doplňuje modřín, borovice, vejmutovka.

#### LBC POD VYSOKOU

Prudký svah spadající od vrchu Batelov s jihozápadní expozicí a vypuklé čelo svahu v nadmořské výšce 325-402 m n.m., svažující se do úzkého sevřeného údolí Batelovského potoka, s přirozeným meandrujícím tokem s velmi úzkou nivou. V podloží jsou minerálně chudé horniny brněnského masivu, biotitické granodiority a jejich svahoviny. Přirozené lesní geobiocenózy dubových bučin a typických dubových bučin ve stadiu optima. Víceetážový, sukcesně vyzrálý smíšený listnatý porost ve stadiu optima, s mohutnými exempláři buku. V hlavní porostní etáži je vedle buku i dub zimní a lípa velkolistá. Spodní etáž je tvořena habrem a břizou a mladšími duby. Nejen stromy vybrané k registraci, ale mnohé další dosahují pozoruhodných dimenzí. V porostu je také množství doupných stromů. Travobylinný podrost je jak druhově, tak co do pokryvnosti chudý a spasený. Zmlazení a nárosty dřevin chybí. Z typických podrostních rostlinných druhů zde roste jestřábník lesní, bika hajní a j. Výskyt zvláště chráněného a ohroženého druhu rostlin **brambořík nachový**. Porost byl rozčleněn pro obnovu pruhovými sečemi. V mlazinách jsou však pouze nekvalitní zvěři zkousané jehličnany a plochy kultur lze mnohde označit za holiny.

Biotop typických lesních ptačích druhů včetně zvláště chráněného a ohroženého druhu **krkavce velkého**.

#### LBC BATELOV

Plochy hřbet kopce Batelov, jižně od Moravských Knínic, mírně skloněný k severozápadu a svah spadající do údolí pravostraného přítoku Batelovského potoka, se severovýchodní až severní expozicí v nadmořské výšce 350 až 435 m, na podloží granoritů brněnského masivu s výchozy granodioritových porfyrítů. Segment přirozených geobiocenóz typických dubových bučin na kontaktu druhého a třetího vegetačního stupně. Zbytek nestejnověkého, rozvolněného, listnatého, skupinovitě smíšeného porostu ve stadiu rozpadu, s mohutnými starými doupnými stromy a podúrovňovými habry, na který navazují rozsáhlejší kultury, mlaziny, tyčkoviny a tyčoviny v jejichž dřevinné skladbě má poměrně velkou účast buk lesní. V mozaice menších nestejnověkých porostních skupin místy převažuje buk, místy jsou ostrůvky čistých bučin, jinde, zvláště v kulturách byl buk vysázen se smrkem místy i s borovicí. Vyskytují se i ostrůvky starších javořin a odrostlých bukových kotlíků. V travobylinném podrostu jsou typické pasečné druhy.

#### LBC NAD VOJENSKOU CESTOU

Svah jižně od obce, spadající od vrcholové plošiny s jihozápadní expozicí, v nadmořské výšce 350 až 404 m, na podloží kyselých hornin brněnského masivu. Poměrně rozsáhlý komplex lesních kultur, mlazin, tyčkovin a tyčovin. V dřevinné skladbě je skupinovité smíšení dřevin a převahu má pravděpodobně zmlazený dub zimní, který je místy prostřídán přimíšenou borovicí lesní. Ve starších porostních skupinách, které nebyly do EVKP zařazeny je i smrk. V travobylinném patře převládají ještě pasečné heliofilní druhy podrostu.

#### LBC NA PÍSKÁCH

Svah v lesním komplexu jižně od obce, se severozápadní až jihozápadní expozicí, v nadmořské výšce 310 až 380 m, na podloží minerálně chudých hornin brněnského masivu, s mělkými, kyselými kambizeměmi. Zbytky přirozených a přírodě blízkých listnatých lesních

porostů ve třech segmentech navzájem oddělených pruhovými sečemi, s obnovenými mladšími porostními skupinami, ve kterých se střídají listnaté dřeviny s jehličnany. V porostu převažuje habr s dubem zimním, jednotlivě se vyskytuje buk. V podrostu je lipnice hajní, dále černýš hajní, lecha jarní, kručinka barvířská.

#### LBC U KAPLE

Vršek kopce a prudší zvlněný svah spadající k jihozápadu, v nadmořské výšce 270 až 310 m, na podloží hornin brněnského masívu, jižně od Moravských Knínic pod kapličkou.

Travobylinná lada s výskytem vzácnějších teplo a suchomilných druhů rostlin. V podzimním aspektu zde byl nalezen rozrazil klasnatý, kručinkovec poléhavý, čilimník řezenský, sesel. Z dalších druhů hvozdík kartouzek, máčka ladní, hlaváč bleďožlutý, chrpa rýnská, ožanka kalamandra, aj. Na tuto travobylinná společenstva je vázán výskyt vzácné entomofauny. Po celé ploše jsou roztroušeny keře šípku, na jihu je souvislý porost trnky. Poblíž kaple je skupina akátů.

Ohrožení prvku: Eutofizací a ruderalizací, rozšířením akátu, zarůstáním keří.

#### LBC V ÚJEZDECH

Malý rybníček s lemem mokřadní vegetace a nesouvislým břehovým porostem dřevin. Do rybníčku vtéká mělký potok, lemovaný po celé délce břehovým porostem olší lepkavých. Biotop vodních a mokřadních druhů, včetně obojživelníků. Místo rozmnožování obojživelníků.

#### LBC LOUKY ZA STŘELNICÍ

Dno svahového údolí v nadmořské výšce 304 - 328 m, protékané napřímeným Batelovským potokem, na aluviálních naplaveninách, jihozápadně od obce.

Jedná se o výjimečnou lokalitu, poslední fragment původních polokulturních luk nejen na Kuřimsku, ale i v širším okolí Brna. Celkem zde bylo registrováno 58 druhů rostlin. Z druhů ohrožených se vyskytuje **zblochan hajní** a **kapradiník bažinný**. Z druhů řídky se vyskytujících a vzácných ostřice trstnatá, ostřice latnatá a kozlík dvoudomý. Z regionálně ohrožených druhů zde můžeme nalézt mátu vodní, ocún jesenní, ostřice zobánkatá, ostřice prosová a šťovík koňský.

Lokalita je ohrožena důsledkem dlouhodobé absence kosení, zarůstáním převažující ostřice kalužní, která potlačuje ostatní druhy, náletem dřevin a zarůstáním rákosem.

#### LBC ZADNÍ BUKOVINA

Svah spadající od masívu Knínického Sychrova se severovýchodní expozicí, v nadmořské výšce 321 až 378 m n.m., na podloží minerálně chudých hornin brněnského masívu, biotitických granodioritů s vložkami porfyrů.

Přírodě blízká až přirozená lesní společenstva bukových doubrav převážně ve stadiu dorůstání, v jižní části ve stadiu obnovy. Různověké porosty a porostní skupiny. Převážně výmladková doubrava dubu zimního s habrem, místy i babykou s typickým travobylinným podrostem, ve kterém jsou typické druhy: bika hajní, lipnice hajní, kručinka barvířská, náprstník velkokvětý a j.

Biotop typických lesních ptačích druhů bukodubového i dubobukového vegetačního stupně.

### CHUDČICE

Základem vymezeného lokálního ÚSES v k.ú. Chudčice je biokoridor **nadregionálního**, středoevropského významu, s republikovým označením **K 128**. Tento nadregionální biokoridor vede po jižní hranici k.ú. Chudčice, pokračuje pak dále severním směrem na území okresů Blansko a především Žďár nad Sázavou. Regionální ÚSES není zastoupen.

Návrh generelu místního ÚSES v řešeném území byl ovlivněn záměrem realizace golfového hřiště. V současné době je možno tento návrh požadovat za nereálný, především z důvodu již realizovaného golfového hřiště v k.ú. Kuřim a Jinačovice. Základem návrhu místního ÚSES v chudčickém katastrálním území je údolí Kuřimky. Na biokoridor Kuřimky navazuje biokoridor jejího pravostranného přítoku, procházející napříč katastrálním územím a propojující oba lesní komplexy. Místní biocentra V Luzích a Vrzalova horka se rozkládají na pravobřežním svahu údolí Kuřimky a na biokoridor Kuřimky přímo navazují, i když biocentrum V Luzích je od nivy odděleno bariérou komunikace I. tř. č. 386. Při lokalizaci místních biocenter bylo využito ekologicky významných krajinných prvků V Luzích a Vrzalova horka. Třetí, směrně lokalizované biocentrum Rybník navazuje západní stranou na místní biocentrum Vrzalova horka. Poslední biocentrum Za Brabínkou se nachází na soutoku Kuřimky se Svratkou.

### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

Základem vymezeného lokálního ÚSES v k.ú. Veverská Bítýška je biokoridor **nadregionálního**, středoevropského významu, s republikovým označením **K 128**, který prochází severní částí k.ú. Veverská Bítýška. Dále je to regionální biokoridor **RK 1486** prochází údolím Bílého potoka a přímo ve Veverské Bítýšce se napojuje na regionální biokoridor jdoucí po řece Svratce. Do RBK jsou vloženy lokální biocentra Hranečník a Nad mlýnským náhonem, přirozená společenstva na svazích údolního zářezu Bílého potoka, převážně strmých s porostem bukových doubrav. Další vložena lokální biocentra se nachází v údolní nivě Svratky a to biocentrum U řeky, Nad řekou, Za řekou a Porost u řeky Svratky. Jedná se opět o porosty listnatých dřevin na svazích údolního zářezu Svratky se zastoupením dubu zimního, lípy srdčité, javoru babyky, případně s příměsí habru.

Na zbývajícím území k.ú. Veverská Bítýška je lokální ÚSES tvořen třemi lokálními biocentry a biokoridory, které je vzájemně propojují. Jedná se o biocentrum Čluny, biocentrum Hájek a Hájek u vápenice.

## **5.6. Území narušená lidskou činností**

Snaha po zvětšování půdních celků v nedávné minulosti a dnešní velký podíl nedělených, velkoplošně obhospodařovaných ploch má za následek rozvoj vodní i větrné eroze, která působí značné ztráty na úrodnosti půd, zemědělských kulturách i na kvalitě povrchových vod.

Negativním jevem je též zhutňování půd, způsobované především používáním těžké mechanizace v agrotechnicky nevhodných termínech. Dochází tak k narušení vodního a

vzdušného režimu půd, které v území převládají. V této souvislosti je třeba se zaměřit na realizaci technických protierozních opatření v souladu s návrhem obsaženým v komplexních pozemkových úpravách.

Závažným problémem je zatížení půd toxickými látkami a látkami měnícími nevhodně chemismus půd. Toto zatížení může souviset přímo se způsobem využití půdy (používání toxických hnojiv a přípravků na ochranu pěstovaných plodin s obsahem toxických látek) nebo se může dostávat do půdy v podobě spadu z ovzduší jako součást atmosférických srážek nebo kontaminovaných splachů ze zpevněných ploch. Zatížení půd toxickými látkami lze předpokládat podél státních silnic III/3865 Veverská Bítýška – Maršov – Deblín, mezinárodní silnice I/43 Brno - Svitavy - Králíky - st. Hranice (rychlostní komunikace pouze v úseku Řečkovice – Česká), silnice II/385 Kuřim - Čebín - Tišnov, u které se dá předpokládat, že po realizaci R 43, která bude probíhat západně od města a sleduje zhruba trasu tzv. "německé dálnice" po významu (bude navržena do sítě případně i jako st. sil. III. tř.) a komunikace II/386 Lipůvka - Kuřim - Vev. Bítýška – Ostrovačice.

Výskyt starých zátěží je pravděpodobný ve výrobních a zemědělských areálech, případně tam, kde se v dřívější době vyvážely ve vyšších koncentracích čistírenské kaly. Největší riziko představuje průmyslový areál TOS Kuřim a slévárna Kuřim a přilehlý kalový rybník. TOS Kuřim produkovala a produkuje nebezpečné odpady typické pro strojírenský závod. Většina těchto odpadů má již vyřešen způsob likvidace, formou předání specializovaným firmám, které se zabývají likvidací nebo regenerací příslušných odpadů. Slévárna Kuřim a. s. nemá žádné vlastní zařízení na likvidaci odpadů. Má pouze vybudovanou meziskládku tuhých odpadů (90% tvoří odpadní slévárenské písky) a terminál osazený kontejnery. Část odpadů likviduje slévárna na základě povolení ČTIO Brno v kupulových pecích. Jedná se o brusné kaly. Část odpadů je recyklována v tavárně (vratný materiál po odlití a litinové třísky po hrubování odlitků).

Největším problémem, který je nutno v co nejkratší době řešit, je snižování objemu odlitků odjádřovaných vodním tryskačem, a tím snížení množství ukládaných kalů na kalový rybník.

Regulací koryt zmizely zákruty a meandry důležité pro možnost zdržování vody. Samočisticí schopnost toků je vážně narušena, jakékoliv znečištění se na kvalitě vody projevuje i ve značných vzdálenostech směrem po proudu. Jako nezbytná se jeví změna způsobu obhospodařování pozemků a jejich drobnější členění. Negativní dopady lesního hospodaření podřízeného produkci dřeva mají za následek potlačování základních funkcí lesa, zejména funkce vodohospodářské a půdoochranné.

Voda plní funkci krajinytvornou, biogenní, je základní složkou životního prostředí. Nevhodnými zásahy do krajiny byly potlačeny všechny funkce, které by vodní toky a plochy měly plnit – krajinytvorné, ekologické a estetické. Kvalita povrchových a podzemních vod je vzájemně závislá a je výrazně snížena vypouštěním komunálních vod. Obec Chudčice nemá dosud čištění odpadních vod vyřešeno.

Dalším příležitostným zdrojem znečištění vod je doprava. Nebezpečí pro kvalitu vod představují zejména úniky ropných látek při čerpání pohonných hmot a případných haváriích. Staré zátěže ropnými deriváty lze očekávat ve střediscích bývalých ZD a v někdejších průmyslových areálech.

Neúnosnou zátěž životního prostředí bude pro **Mikroregion Kuřimka** znamenat realizace rychlostní komunikace R 43, jejíž trasa je (v obou možných navrhovaných variantách) územím mikroregionu vedena.

## 6. Širší vztahy mikroregionu

### 6.1. Regionální kontext

Geografická poloha Jihomoravského kraje je poměrně výhodná, což je dáno především jeho postavením na jednom z nejvýznamnějších rozvodí Středozeří se Střední a Severní Evropou. Kraj sousedí se členskými zeměmi EU Rakouskem a Slovenskem. Spolu s krajem Vysočina vytváří NUTS II (nomenklaturní územní statistická jednotka EU). Jihomoravský kraj je rozdělen do sedmi účelových zón, přičemž území **Mikroregionu Kuřimka** se řadí do zóny G) Aglomerace Brna. Vlivem převažujících urbanizačních zájmů je přímý vliv přírodních potenciálů značně setřen, z pohledu hodnocení účelových zón je pro území charakteristické :

- významné znečištění vodních toků na středních a dolních úsecích,
- výrazná rekreační atraktivita Moravského krasu a oblasti Brněnské přehrady,
- významná poloha na dopravních tazích.

Tuto celkovou charakteristiku lze na území mikroregionu aplikovat.

V Jihomoravském kraji jsou nejčteněji zastoupeny obce s počtem obyvatel menším než 500. Z obcí **Mikroregionu Kuřimka** se do této kategorie neřadí žádná členská obec. Do vyšší velikostní kategorie venkovských obcí s počtem obyvatel 500 – 1999 patří řešené obce: Moravské Knínice a Chudčice. Obec Veverská Bítýška a město Kuřim se řadí do kategorie 2000 – 10000 obyvatel.

Proces socioekonomické polarizace území je nutno chápat v kontextu jeho historických a aktuálních rozvojových souvislostí. Z urbanistického pohledu lze pro vyjádření dosavadního procesu historického vývoje pokládat funkční diferenciaci sídel – obytné, pracovní a obslužné. Sociální kooperace, jejímž prostřednictvím se stírá disproporce mezi obytnými, pracovními a obslužnými funkcemi obcí, je na úrovni sociálně-geografických regionů rozhodující.

### 6.2. Nadregionální kontext

Funkční a jí podmíněná velikostní diferenciacie obcí vytváří primární předpoklady i pro jejich zapojení v procesu nadregionální kooperace. Z pohledu územní dělby práce se vytvářejí hierarchické struktury ekonomických subjektů. Příslušná centra, v nichž jsou dominantní subjekty lokalizovány, rozšiřují svůj vliv do sousedních regionů, a to především podél rozvojových os. V rozvinuté fázi procesu propojují tyto osy jednotlivé póly v kooperující makrostruktury.

V **Mikroregionu Kuřimka** převažují v obcích Chudčice a Moravské Knínice obytné funkce, ve městě Kuřimi a obci Veverská Bítýška funkce spádových středisek. V rámci zkoumaného území, které je součástí okresu Brno – venkov, se však zcela logicky projevuje dominantní postavení krajského města Brna. Prostřednictvím těchto hierarchicky nadřazených subjektů je území a jeho obyvatelé součástí nadregionálního kontextu.

### 6.3. Vnější vazby mikroregionu

Mikroregion se svým umístěním odlišuje od typických venkovských mikroregionů. Jeho obce sousedí s okrajovými městskými částmi krajského města Brna – Bystrc a Kníničky – a vytváří zázemí pro každodenní a víkendovou rekreaci jeho občanů. Přínosné je také sousedství s mikroregiony: Domašovsko, Bílý Potok, Čebínka, Panství hradu Veveří a DSO Deblín, s nimiž bude **Mikroregion Kuřimka** na základě partnerských vztahů spolupracovat. Významné bude rovněž partnerství s hradem Veveří.

V rámci podpory rozvoje cestovního ruchu, jehož infrastrukturu je třeba s ohledem na vysokou návštěvnost území adekvátně rozvíjet, se připravuje pro realizaci projekt turistického a cykloturistického informačního a orientačního značení včetně doprovodné infrastruktury na cyklotrasách. **Mikroregion Kuřimka** se tak připojuje ke společnému záměru pěti sousedících mikroregionů: Domašovsko, Bílý Potok, Čebínka, DSO Deblín a Panství hradu Veveří, navazujícímu na projekt cykloturistického systému mikroregionu Porta, realizovaný v rámci 1. výzvy SROP v roce 2005.

Mikroregion Domašovsko uskutečnil svůj projekt v rámci programu SAPARD v roce 2003, mikroregion Čebínka realizoval zčásti svůj projekt v rámci Program rozvoje venkova Jihomoravského kraje v roce 2004, mikroregion Panství hradu Veveří uskutečnil svůj projekt v rámci PRV Jihomoravského kraje v roce 2005 a DSO Deblín realizuje projekt v rámci 3. výzvy SROP v roce 2006. Významným přínosem projektu je bezpečné vedení cyklotras mimo frekventované komunikace a vytvoření podmínek pro provozování aktivní rekreace v čistém přírodním prostředí.

## **7. Závěry situační analýzy – stručné shrnutí všech poznatků analýzy**

V této kapitole jsou shrnuty poznatky analýzy **Mikroregionu Kuřimka**. Řazení podle struktury kapitol.

### **3. Analýza složek a funkčních systémů mikroregionu**

#### **3.1. Demografická situace**

- a) pozitivní trend migrace zajišťuje pozvolný přírůstek obyvatel
- b) obce mikroregionu převyšují průměrný vzdělanostní potenciál okresu Brno – venkov
- c) evidován vysoký počet podnikatelských subjektů

#### **3.2. Sídla a bydlení**

- a) dobrá úroveň bydlení
- b) poloha v přijatelné izochroně dostupnosti velkoměsta Brna

#### **3.3. Komerční služby a maloobchodní sféra**

- a) stupeň vybavenosti obcí odpovídá každodenní potřebě obyvatel, pro obyvatele menších obcí je vyšší vybavenost zajišťována dojížděnkou do větších sídel

#### **3.4. Školství**

- a) potřeba nové budovy základní školy v Moravských Knínicích

#### **3.5. Zdravotnictví**

- a) město Kuřim a obec Veverská Bítýška mají vlastní zdravotnická zařízení, občané Moravských Knínic a Chudčic jsou závislí na dojížděnce – kvalitě služeb veřejné dopravy

#### **3.6. Sociální péče a veřejně prospěšné služby**

- a) podpora myšlenky penzionu pro důchodce v Moravských Knínicích
- b) realizovat projekt „Středisko zdravotních a pečovatelských služeb v Chudčicích“ – zajistit lékařskou službu pro staré spoluobčany, rozvinout nabídku služeb (stávající kadeřnictví, kosmetika a pedikúra, solárium rozšířit o služby maséra)
- c) podpora realizace domova důchodců pro 15 osob ve Veverské Bítýšce

#### **3.7. Ostatní občanská vybavenost**

- a) v odpovídajícím rozsahu, v souvislosti s rozvojem cestovního ruchu bude vhodné v rámci podnikatelských činností spektrum služeb rozšiřovat

#### **3.8. Rozvojové plochy pro bydlení**

- a) pro obytnou výstavbu je územně plánovací dokumentací obcí vymezeno 24 rozvojových lokalit

#### **3.9. Těžba nerostných surovin, průmyslová výroba a stavebnictví**

- a) těžba nerostných surovin v území neprobíhá, průmysl je zastoupen v Kuřimi a Veverské Bítýšce

#### **3.10. Zemědělství a lesnictví**



- a) potřeba realizace komplexních pozemkových úprav; dokončeny byly v k.ú. Moravské Knínice, v k.ú. Chudčice zahájeny
- b) rozsáhlé plochy orné půdy bez rozčlenění na menší bloky, přetrvávání intenzivního způsobu hospodaření
- c) zlikvidované meze a chybějící rozptýlená zeleň v krajině
- d) nedostatečná síť polních cest, nízká průchodnost krajiny
- e) vysoké procento zornění, nízký podíl trvalých travních porostů (TTP), především v k.ú. Mor. Knínice, kde vzhledem ke konfiguraci terénu dochází na rozsáhlých plochách k vodní erozi

### **3.11. Řemesla a jiné drobné podnikatelské aktivity**

- a) prospěšná je podpora rozvoje řemesel a drobné výroby, především v nevyužitých hospodářských objektech v obcích

### **3.12. Rozvojové plochy pro podnikání, nevyužívané průmyslové areály a neprůmyslové deprimující zóny**

- a) s výjimkou Veverské Bítýšky jsou v obcích vymezeny rozvojové plochy a vytipovány nevyužité objekty pro podnikání
- b) realizace rychlostní silnice R 43 tzv. Boskovickou brázdou, urbanizovaným prostorem mezi Veverskou Bítýškou, Chudčicemi a Moravskými Knínicemi, by měla zásadní negativní dopad na rozvoj cestovního ruchu a rekreace v území Mikroregionu Kuřimka (vznik neprůmyslové deprimující zóny)

### **3.13. Trh práce**

- a) potřeba podpory místních ekonomických subjektů
- b) zvážení možnosti přivedení nového investora do území

### **3.14. Doprava**

- a) o variantě vedení rychlostní silnice R 43 není dosud rozhodnuto
- b) nutnost opravy místních komunikací v obcích a účelových komunikací
- c) potřeba budování chodníků podél silnic v obcích a v exponovaných místech mimo ně
- d) potřeba odstavných parkovacích ploch u východisek turistických tras a cyklotras

### **3.15. Technická infrastruktura**

- a) řešit likvidaci biologických odpadů ze zahrad, domácností a jiných zdrojů
- b) podporovat veškerá opatření a technologie na třídění a regulaci produkce domovních odpadů
- c) řešit přívod vody do areálu bývalé vojenské střelnice v Moravských Knínicích a odkanalizování areálu

### **3.16. Kultura a ochrana kulturních památek**

- a) do seznamu památkově chráněných objektů se doporučuje zahrnout objekty na katastrálním území Moravské Knínice:
  - kaple sv. Jana Nepomuckého v Moravských Knínicích, historizující stavba z roku 1856 s barokními tvary na nároží ul. Kuřimské a U Jánečka,
  - železný kříž zobrazující Nejsvětější Trojici s kamenným podstavcem, věnovaný Tomášem a Barborou Helánovými z č. p. 24 z r. 1871, stojící na polní cestě

- směrem k Jinačovicím, nedaleko Přední Bukovinky „Na dolech“,  
- mramorový kříž, věnovaný Františkem a Annou Benýškovými z č. p. 54 z roku 1895, stojící u silnice ke Kuřimi.

### **3.17. Rekreační a cestovní ruch**

- a) vyznačení a provedení oprav povrchů turistických stezek a cyklotras
- b) potřeba vybavení sítě turistických a cykloturistických tras odpovídajícím doprovodným mobiliářem
- c) zajištění půjčovny sportovních potřeb včetně kol pro příležitostné cyklisty
- d) potřeba servisu pro cyklisty
- e) podpora zřízení turistické základny v areálu bývalé střelnice v Moravských Knínicích (podmínka přívodu vody a odkanalizování)
- f) vyhledávání nových cykloturistických tras propojujících mikroregion
- g) vyhledávání nových turistických cílů a naučných tras

### **3.18. Společenské a sportovní aktivity**

- a) potřeba dostavby kabin u hřiště v Chudčicích (včetně možnosti občerstvení na cyklotrase)
- b) potřeba revitalizace střelnice v Moravských Knínicích - zřízení turistické základny (podmínkou je zřízení hygienických zařízení)
- c) podpora pořádání společenských a kulturních akcí, udržování a znovuoživení tradic
- d) podpora rozvíjení sportovních činností, především u mládeže (15 – 18 let)

## **4. Ekonomická situace mikroregionu**

### **4.1. Struktura ekonomiky mikroregionu**

- a) možnosti rozvoje mikroregionu jsou závislé na hospodaření obcí

### **4.2. Veřejné finance a majetek**

- a) pro rozvoj mikroregionu jsou podstatné především tzv. prorůstové investice obcí,

které přispívají – přímo nebo nepřímo – k růstu hrubého domácího produktu; jedná se vesměs o kapitálové investice, které svou povahou zvyšují investiční atraktivitu regionu a napomáhají rozvoji podnikatelských aktivit

### **4.3. Rozpočtová situace mikroregionu a jeho jednotlivých obcí**

- a) celkový rozpočet na mikroregionální projekty nebo výši spoluúčasti při projektech dotovaných z rozpočtu ČR nebo fondů EU nebude moci výrazně přesáhnout 1,5 mil. Kč, vyšší částka by nadměrně zatížila rozpočty obcí a mohla by ohrozit financování jejich nezbytných základních funkcí

### **4.4. Podnikatelské aktivity v mikroregionu, drobné, malé a střední podnikání**

- a) podpora využívání nevyužitých hospodářských objektů pro podnikání

## 5. Ekologická situace a ochrana životního prostředí ve správním území mikroregionu

### 5.1. Ovzduší

- a) na kvalitě ovzduší řešeného mikroregionu se negativně podílí především významné zdroje znečištění ovzduší v průmyslové zóně města Kuřimi. Je to především kuplovna Slévárny Kuřím, která je jediným zdrojem na Kuřimsku zařazeným do kategorie zvláště velkých zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO I). Postupně je nutné přejít na jinou, vhodnější technologii.

### 5.2. Voda (vodní plochy, vodoteče, víceúčelové nádrže)

- a) pro ochranu vod je nutné dořešení kanalizace a ČOV v Chudčicích a rekonstrukce a rozšíření ČOV Veverská Bítýška
- b) častým zdrojem ekologických závad jsou nepovolené skládky domovního a průmyslového odpadu, situované obvykle do přirozených svodnic – strží, erozních rýh, přičemž katastry obcí mikroregionu leží v pásmu hygienické ochrany PHO 2. stupně vodárenského odběru z řeky Svratky v Brně – Pisárkách.
- c) na znečištění vod se podílí i zemědělská výroba – jedná se o odpadní vody, smyv a průsak statkových a průmyslových hnojiv z polí, polních hnojišť a splach dešťových vod z areálu zemědělské výroby
- d) negativní dopady lesního hospodaření podřízeného produkci dřeva mají za následek potlačování základních funkcí lesa, zejména funkce vodohospodářské a půdoochranné
- e) při příležitostným zdrojem znečištění vod je doprava, zejména úniky ropných látek při čerpání pohonných hmot a případných haváriích
- f) ve střediscích bývalých ZD lze očekávat staré zátěže ropnými deriváty

### 5.3. Půda

- a) realizovat technická protierozní opatření především v návaznosti na komplexní pozemkové úpravy
- b) vybudovat chybějící, funkční síť polních cest, které zajistí prostupnost krajiny, v návaznosti na výsadbu doprovodné zeleně (interakčních prvků)
- c) obnovit meze a rozptýlenou zeleň v krajině

### 5.4. Péče o krajinu (chráněná území, ÚSES)

#### KUŘIM

- a) nepřipustit zásahy do lokalit, kde se vyskytují zvláště chráněné druhy rostlin zařazené ve vyhlášce č. 395/92 Sb. k zákonu č. 114/92 Sb. Jedná se především o PP ŠIBERNÁ, EVKP ZBOROV, EVKP PODLESÍ, EVKP OPÁLENKA.
- b) nepřipustit zásahy do lokalit, kde se vyskytují zvláště chráněné druhy živočichů, zařazené ve vyhlášce č. 395/92 Sb. k zákonu č. 114/92 Sb.
- c) zpracovat realizační projekty na navrhovanou část **nadregionálního** biokoridoru **K 129** jdoucí po ZPF v lokalitě u Šiberné a Mozy a lokální biokoridory navržené

na ZPF v lokalitě U Marušky, Za horou, Hnízda, za Zborovem a u Srpku v návaznosti na zpracování KPÚ.

- d) zpracovat realizační projekty na navrhované LBC vymezené na ZPF v lokalitě Nivky, u ČOV, u Marušky a Kotouloska v návaznosti na zpracování KPÚ.

#### MORAVSKÉ KNÍNICE

- a) zpracovat realizační projekty na navrhované lokální biokoridory vymezené na ZPF v lokalitě Za bukovinou, Kopaniny a u Kuřimky
- b) realizovat nefunkční část lokálního biokoridoru na Batelovském potoce v místě bývalé vojenské střelnice, včetně realizace nové vodní plochy.
- c) realizovat chybějící interakční prvky v součinnosti se schválenými komplexními pozemkovými úpravami
- d) pravidelně udržovat, kosit luční porosty s přírodě blízkým charakterem, vysoký podíl přirozeně rostoucích druhů např.: LOUKY ZA STŘELNICÍ a další.
- d) nepřipustit zásahy do lokalit, kde se vyskytují zvláště chráněné druhy rostlin, zařazené ve vyhlášce č. 395/92 Sb. k zákonu č. 114/92 Sb. Jedná se především o následující lokality: Regionální biocentrum Kuňky, Lokální biocentrum (dále jen LBC) V OCASOVĚ (ČERNÁ BŘEZA), LBC POD VYSOKOU, lokalita Přírodní rezervace Obůrky – Třeštětec, LBC POD PŘEVYCHEM a HÁSŮV KOPEC, LBC LOUKY ZA STŘELNICÍ.
- e) nepřipustit zásahy do lokalit, kde se vyskytují zvláště chráněné druhy živočichů, zařazené ve vyhlášce č. 395/92 Sb. k zákonu č. 114/92 Sb.

#### CHUDČICE

- a) nepřipustit zásahy do lokalit, kde se vyskytují zvláště chráněné druhy rostlin, zařazené ve vyhlášce č. 395/92 Sb. k zákonu č. 114/92 Sb. Jedná se především o lokalitu VKP – POD HLŮŽKEM a VKP – KAMENNÁ HORKA
- b) nepřipustit zásahy do lokalit, kde se vyskytují zvláště chráněné druhy živočichů, zařazené ve vyhlášce č. 395/92 Sb. k zákonu č. 114/92 Sb.
- c) zachovat a obnovit stávající extenzivní sady, především VKP – ZA KŘÍŽOVOU CESTOU – HORKA NAD RYBNÍKEM.
- d) zpracovat realizační projekt na navrhovaný lokální biokoridor vymezený na ZPF, v lokalitě Za humny a následně zajistit jeho realizaci v návaznosti na rozpracované KPÚ.
- e) zpracovat realizační projekt na navrhované lokální biocentrum vymezené na ZPF, v lokalitě Rybník a následně zajistit jeho realizaci v návaznosti na rozpracované KPÚ.
- f) zpracovat realizační projekt na navrhované lokální biocentrum vymezené na ZPF, v lokalitě Za Brabínkou a následně zajistit jeho realizaci v návaznosti na rozpracované KPÚ.
- e) zpracovat realizační projekty na navrhované interakční prvky vymezené na ZPF, v lokalitě Za humny, U Bítýšky, V rovinách, za koupalištěm, Chudčický potok, Bukovce, Nivy a následně zajistit jejich realizaci v návaznosti na rozpracované KPÚ.

#### VEVERSKÁ BÍTÝŠKA

- a) nepřipustit zásahy do lokalit, kde se vyskytují zvláště chráněné druhy rostlin, zařazené ve vyhlášce č. 395/92 Sb. k zákonu č. 114/92 Sb. Jedná se

především o lokalitu EVKP HÁJEK U VÁPENICE, dále o lokality: EVKP U ŘEKY, EVKP DOUBRAVA NAD MOKŘÍ, EVKP HOTOVÁ, EVKP U SILNICE, EVKP NAD MLÝNSKÝM NÁHONEM, EVKP HRANEČNÍK II, EVKP HRANEČNÍK I a EVKP ROKLE A POTOK HRANEČNÍK.

- b) nepřipustit zásahy do lokalit, kde se vyskytují zvláště chráněné druhy živočichů, zařazené ve vyhlášce č. 395/92 Sb. k zákonu č. 114/92 Sb.
- c) zpracovat realizační projekty na navrhované lokální biokoridory na ZPF spojující LBC ČLUNKY s LBC HÁJEK a LBC HÁJEK s LBC HÁJEK U VÁPENICE, v návaznosti na zpracování KPÚ.

Zeleň v zastavěných územích obcí:

- a) v maximální možné míře chránit stávající vzrostlou zeleň, především solitery nacházející se v současně zastavěných územích obcí
- b) doplnit izolační zeleň kolem zemědělských areálů
- c) revitalizovat břehové porosty kolem toku Kuřimky
- d) provést obnovu parkové plochy u zámku v Kuřimi

## 5.6. Území narušená lidskou činností

- a) nedělené, velkoplošně obhospodařované plochy podporují rozvoj vodní i větrné eroze, která působí značné ztráty na úrodnosti půd, zemědělských kulturách i na kvalitě povrchových vod – potřeba realizace technických protierozních opatření v souladu s návrhem obsaženým v komplexních pozemkových úpravách
- b) lesy postižené negativními dopady lesního hospodaření podřízeného produkci dřeva. Vyloučit holosečné zásahy, zachovat převážně listnatou dřevinnou skladbu. Přípustný je jednotlivě výběrný hospodářský způsob. Aktuální především pro oblast Přírodního parku Podkomorské lesy, Baba a Bílý Potok
- c) neúnosnou zátěž životního prostředí by pro mikroregion znamenala případná realizace rychlostní komunikace R 43, ve variantě vedené dotčeným územím

## 6. Širší vztahy mikroregionu

### 6.1. Regionální kontext

- a) mikroregion je v rámci Jihomoravského kraje součástí zóny G) Aglomerace Brna

### 6.2. Nadregionální kontext

- a) obce mikroregionu a jejich obyvatelé jsou prostřednictvím hierarchicky nadřazených subjektů – Kuřimi, Veverské Bítýšky a města Brna - součástí nadregionálního kontextu

### 6.3. Vnější vazby mikroregionu

- a) mikroregion tvoří zázemí města Brna a současně sousedí a svými aktivitami navazuje na mikroregiony Domašovsko, Bílý Potok, Čebínka, Panství hradu Veverí a Ponávka

Poznatky analýzy **Mikroregionu Kuřimka** jsou podkladem pro zpracování návrhové části strategického dokumentu.

## A.2. SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> <li>• tradiční dobrá spolupráce obcí mikroregionu,</li> <li>• relativně dobrá dostupnost větších a velkých center (Tišnov, Kuřim, Rosice), blízkost velkoměsta (Brno),</li> <li>• flexibilita obyvatelstva – tradiční vyjíždka za prací do různých měst,</li> <li>• podíl obyvatel se vzděláním ukončeným maturitou převyšuje podíl obyvatel se základním vzděláním a podíl osob s vysokoškolským vzděláním vyšší než je okresní průměr,</li> <li>• relativně dobrý stav životního prostředí,</li> <li>• územní předpoklady pro turistické využívání,</li> <li>• malebná krajina s dobrými podmínkami pro krátkodobou i střednědobou rekreaci,</li> <li>• potenciálně turisticky atraktivní region, výrazná vertikální i horizontální členitost, jedinečné dálkové pohledy, malebné pohledy na místa mikroregionu (na obce i reliéf),</li> <li>• již existující síť značených turistických tras – zájem o její rozšíření a lepší značení,</li> <li>• silný zájem o využití rekreačního potenciálu mikroregionu, podpora „lehkých“ forem turistiky,</li> <li>• vhodné profily pro budování malých rybochovných a retenčních vodních nádrží,</li> <li>• možnost chovu a přímého prodeje ryb v rybnících, sportovní rybolov (Brněnská přehrada, Svratka, potoky),</li> <li>• příznivé podmínky pro rozvoj pastevectví a agroturistiky (pěstování ovcí na turistické základně Střelnice Moravské Knínice),</li> <li>• tradiční sadařství a zpracování ovoce jako vedlejší zdroj příjmů obyvatelstva – posílení stability za předpokladu zpracovatelských kapacit,</li> <li>• relativně široká škála zemědělských podniků a organizací hospodařících v regionu,</li> <li>• relativně kvalitní infrastruktura – vesměs zbudované veřejné nebo obecní vodovody, kanalizace a plynofikace, dobrá úroveň elektrifikace a telefonizace,</li> <li>• zemědělské účelové komunikace (často zpevněné), propojující obce,</li> <li>• objekty a plochy vhodné pro podnikání,</li> <li>• schválené územní plány jako zákonné nástroje řízeného rozvoje ve většině obcí,</li> <li>• veřejné informační toky mezi občany a starosty - stálá informovanost v Kuřimi i v obcích,</li> <li>• demokratická účast na dění v obcích a v mikroregionu,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• nevytvořilo se silné centrum mikroregionu,</li> <li>• odtržení nové a staré zástavby (Kuřim), které naznačuje i sociálně ekonomické rozdíly mezi novými a dříve bydlícími občany,</li> </ul> <p><b>málo podnikatelských aktivit v mikroregionu :</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• silná vyjíždka obyvatel za prací,</li> <li>• chybí podpora snížení - zkrácení vyjíždky za prací,</li> <li>• nízký zájem potenciálních investorů o území,</li> <li>• nedostatečná a nekvalitní nabídka disponibilních rozvojových ploch pro podnikání,</li> <li>• v některých částech obcí chybějící technická infrastruktura (kanalizace, ČOV),</li> <li>• absence marketingových a plánovacích strategií,</li> <li>• nerozvinutá poradenská činnost,</li> <li>• velká nákupní střediska v okolí Brna, v Kuřimi a v Tišnově ohrožují drobné obchodníky v mikroregionu,</li> </ul> <p><b>nevyužitý rekreační potenciál v oblasti :</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• chybějící ubytovací kapacity,</li> <li>• chybějící přírodní tábořiště,</li> <li>• chybějící značené turistické a naučné stezky,</li> <li>• chybějící bezpečné cyklotrasy a cyklostezky,</li> <li>• nedostatečná propagace turistiky v regionu,</li> <li>• nedostatek turistických produktů,</li> <li>• nízká propagace turistických produktů,</li> </ul> <p><b>nedostatečné sociální zabezpečení v obcích:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• chybějící sociální služby pro starší, nemocné a handicapované občany, zejména specifické formy ubytování diferencované podle míry soběstačnosti,</li> <li>• absence poradenských a servisních služeb pro starší občany,</li> <li>• v některých obcích nevyhovující dostupnost lékařské služby,</li> <li>• nedostatečné zajištění péče o děti zaměstnaných matek v jejich pracovní době (minijesle, nabídka volnočasových aktivit),</li> </ul> <p><b>stagnace zemědělské výroby :</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• vysoký podíl málo kvalitního hmotného investičního majetku,</li> <li>• nevyřešené majetkové vztahy k budovám a prostorám farem,</li> <li>• zemědělský areál v k.ú. Kuřim poplatný době vzniku (naddimenzovaný), dnes využití převážně pro nezemědělské účely,</li> <li>• nezkušenost s novými technologiemi chovu zvířat, nízká úroveň péče o zvířata,</li> <li>• nedostatečná kooperace při zajišťování odbytů</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>zájem o novou obytnou i podnikatelskou výstavbu z řad místních obyvatel i příchozích z měst;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>zemědělských výrobků,</li> <li>nízká kvalita půd a s ní spojená nízká intenzita zemědělské výroby,</li> <li>neujasněné majetkové vztahy k odvodňovacímu detailu a stavebním objektům brání jejich využití,</li> <li>nedostatečná kooperace při zajišťování odbytu zemědělských výrobků,</li> <li>komplexní pozemkové úpravy dokončeny pouze v k. ú. Moravské Knínice a rozpracovány v k. ú. (Chudčice),</li> <li>absence schválené ÚPD v obci Veverská Bítýška</li> <li>pozemky ohrožené vodní erozí, především v k.ú. Moravské Knínice,</li> <li>kritická situace v odkanalizování a čištění odpadních vod v území s potřebou ochrany zdrojů pitné vody;</li> <li>nedořešené majetkoprávní vztahy k zemědělským usedlostem,</li> <li>chybí koncepční a koordinační materiály pro řešení protierozních opatření a revitalizace krajiny jako podklad pro žádost o zpracování komplexních pozemkových úprav;</li> </ul>
<p><b>Příležitosti</b></p>	<p><b>Rizika ohrožení</b></p>
<p><b>společné rozvojové programy mikroregionu, podpora spolupráce obcí a podnikatelů, podpora rozvoje podnikání v mikroregionu :</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>územně-technické podmínky pro podnikání, prostupnost území,</li> <li>základ pro dobudování technické infrastruktury a propojení s okolními systémy,</li> <li>vznik inkubačního prostředí pro podnikatele,</li> <li>rozvoj nových technologií a informačních systémů v různých oborech podnikání,</li> <li>vznik požadavků na subdodávky pro zahraniční podnikatele na českém trhu a tím zvýšení nabídky pracovních míst,</li> <li>elektronické obchodování,</li> <li>profesní vzdělávání zejména v oblasti ekonomického plánování a marketingu,</li> <li>rozvoj poradenské činnosti, zejména v oboru střednědobého plánování a marketingových studií,</li> <li>společný trh, logo, reklamu produktů, zejména krajových specialit,</li> <li>přístup na jednotný druh zboží a služeb v EU a tím rozšíření obchodních příležitostí k odbytu,</li> </ul> <p><b>blízkost velkoměsta Brna jako potencionálního odběratele :</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>zemědělských a potravinářských produktů,</li> <li>produktů průmyslové a podnikatelské sféry,</li> </ul> <p><b>podmínky pro realizaci turistiky a turistických produktů :</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>zvýšený zájem o domácí cestovní ruch i poptávka</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>obce budou nadále prosazovat své lokální zájmy,</li> <li>případná neochota obcí ke spolupráci na konkrétních projektech,</li> <li>nedostatečná spolupráce přes hranice mikroregionu (se sousedními mikroregiony),</li> <li>prodlevy v řešení problematiky technické infrastruktury (odvádění a čištění odpadních vod z obcí),</li> <li>riziko znečištění životního prostředí ze vzdálenějších zdrojů mimo mikroregion,</li> <li>nezájem vlastníků o prodej pozemků sniží disponibilní plochy pro bydlení i podnikání,</li> <li>omezení rozsahu veřejné dopravy způsobí větší izolaci některých oblastí a tím i jejich větší závislost na místním, omezeném trhu práce,</li> <li>nedostatek služeb obyvatelstvu může celou oblast zabrzdit v rozvoji,</li> <li>dlouhodobější stagnace mezd v mikroregionu znamenající pokles kupní síly obyvatelstva může ohrozit možnosti rozvoje žádoucích služeb,</li> <li>zvyšování nezaměstnanosti kvůli nedořešeným vlastnickým vztahům velkých zaměstnavatelů,</li> <li>odchod mladých lidí z menších obcí z důvodu nedostatku pracovních příležitostí a nemožnosti bytové výstavby,</li> <li>zhoršení vztahů mezi starousedlíky a novými přistěhovalci (tzv. naplaveninou),</li> <li>segregace odlišných sociálně-ekonomických skupin,</li> </ul>

<p>po rekreačních a poznávacích pobytech ze zahraničí,</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• využitelnost území pro krátkodobé a střednědobé formy rekreace (1 – 3 denní),</li> <li>• rozmanitost krajiny pro budování rozhleden, vyhlídek, turistických odpočivek, lyžařských vleků,</li> <li>• vybudované a připravované naučné stezky (přírodní a historické zajímavosti),</li> <li>• atraktivita hradu Veveří,</li> <li>• rostoucí účast na moderních formách sportu a turistiky (golf, cykloturistiky atd.)</li> <li>• sportovní areály - možnost koordinace pronájmu a využití sportovišť, vyletišť a tábořišť v rámci mikroregionu,</li> <li>• rozvoj chovu a pronájmu koní,</li> <li>• existence lokalit pro realizaci insitní archeologie,</li> <li>• podmínky pro budování malých rybochovných a retenčních vodních nádrží s možností chovu a přímého prodeje ryb, sportovního rybolovu,</li> </ul> <p><b>pro zlepšení demografické skladby obyvatelstva :</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zajištěné plochy pro rodinnou zástavbu a výstavbu družstevních a obecních bytů,</li> <li>• připravené podnikatelské lokality pro vytváření pracovních příležitostí,</li> <li>• volné pracovní síly – disponibilní zdroje pro zaměstnanost v místě,</li> <li>• poptávka po službách a občanské vybavenosti,</li> <li>• zavádění integrovaných dopravních systémů hromadné dopravy,</li> <li>• dobrý základ pro doplnění sítě sociálních a zdravotních služeb, a pro nové formy sociálních služeb,</li> <li>• růst a kvalita činnosti neziskových a dobrovolných sdružení v sociální oblasti,</li> <li>• velmi dobré podmínky pro relaxaci v přírodním prostředí obcí mikroregionu,</li> </ul> <p><b>pro zlepšení vzdělanostní struktury obyvatelstva a informovanosti :</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• základ pro rozvoj a využívání elektronických telekomunikačních médií (veřejné faxové a internetové stanice – IKT centra),</li> <li>• rozšíření internetu mezi obyvateli,</li> </ul> <p><b>pro zlepšení ekologické stability a estetiky krajiny, trvale udržitelný rozvoj území :</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• základ pro komplexní pozemkové úpravy v území jako prostředek ke zlepšení přístupnosti pozemků, realizaci protierozních a revitalizačních opatření, zvýšení ekologické stability krajiny, úpravy nájemních vztahů,</li> <li>• základ pro zatravnění pozemků ohrožených vodní erozí, využití je pro pastevní odchov dobytka, případně faremnímu chovu zvěře,</li> <li>• programy pro sdružování vlastníků lesů malých výměr,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• velká nákupní střediska likvidující drobné obchodníky v mikroregionu – úbytek pracovních příležitostí v místě,</li> <li>• uzavírání vesnických základních a mateřských škol s následnými negativními vlivy na vesnice (omezení kulturních a společenských aktivit spojených se školou a překážka zaměstnanosti žen),</li> <li>• stárnutí dnes početné složky obyvatel v produktivním věku, které ve výhledu sníží ekonomickou sílu území,</li> <li>• průvodní problémy „stárnutí“ obyvatel v oblasti sociální a zdravotní péče, zvýšení nákladů obcí na tuto péči, nepřipravenost na péči o handicapované,</li> <li>• ztráta zájmu občanů o veřejné dění,</li> <li>• neujasněné majetkové vztahy k pozemkům neumožní obnovu ekologické stability krajiny a revitalizaci říční sítě, povedou k dalšímu pustnutí některých částí krajiny, náletu nežádoucí vegetace, opouštění extrémních poloh zemědělských pozemků a jejich ponechání ladem bude zhoršovat vzhled krajiny a snižovat její turistickou i obytnou přitažlivost,</li> <li>• obavy místních lidí z turistického ruchu, možná nedůvěřivost k turistům.</li> </ul>
---	---



<ul style="list-style-type: none"><li>• využívání mechanizace potřebné pro ekologické obhospodařování lesa,</li><li>• podmínky pro budování drobných vodních nádrží s cílem zvyšovat retenci vody v území,</li><li>• podpora obnovy a rozvoje vesnice a ochrany a péče o dědictví venkova,</li><li>• partnerská spolupráce veřejné správy s občanským a soukromým sektorem,</li><li>• základ pro budování technické infrastruktury, zejména v řešení odkanalizování a čištění odpadních vod rekonstruovat nevyužívané obecní objekty k veřejněprospěšnému využití,</li><li>• kooperace obcí při využívání školních a předškolních zařízení;</li></ul>	
---	--

## Problémová oblast - životní prostředí, revitalizace území, infrastruktura

<b>Silné stránky</b>	<b>Slabé stránky</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• relativně dobrý stav životního prostředí a čistoty ovzduší (s výjimkou města Kuřim),</li> <li>• výborný stav přírodního prostředí (území Přírodního parku Podkomorské lesy, Baba, Bílý Potok Přírodní rezervace Obůrky – Třeštětec, PP Šiberná atd.),</li> <li>• malá intenzita dopravy v území,</li> <li>• vysoká lesnatost území a menší podíl zemědělských ploch,</li> <li>• množství kulturních a přírodních dominant;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• narušená struktura zemědělské krajiny a krajinný ráz v důsledku intenzifikace a kolektivizace zemědělství,</li> <li>• nepochopení nezbytnosti územní ochrany přírodního prostředí,</li> <li>• chybějící kanalizace a znečišťování vod,</li> <li>• neupravené silniční tahy a plochy místních komunikací včetně veřejných prostranství,</li> <li>• nadzemní vedení poškozující krajinný ráz,</li> <li>• chybějící protierozní úpravy,</li> <li>• špatný stav vodních nádrží,</li> <li>• chybějící vodní plochy v krajině,</li> <li>• chybí rozptýlená zeleň v krajině biocentra, biokoridory, interakční prvky, aleje, mokřadní společenstva;</li> </ul>
<b>Příležitosti</b>	<b>Rizika ohrožení</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• rozvoj hromadné dopravy s ekologickým pohonem</li> <li>• dobudovat technickou infrastrukturu, zejména odkanalizování a čištění odpadních vod,</li> <li>• využívání dotací na čisté způsoby vytápění, zateplování budov, využití sluneční energie,</li> <li>• usměrnit pomocí ÚP rozvoj zastavěného území především města Kuřimi včetně místní části Podlesí,</li> <li>• podporovat obnovu extenzivních sadů a ovocných alejí s důrazem na zachování původních krajových odrůd,</li> <li>• podporovat zatravnění pozemků ohrožených vodní erozí, výsadby větrolamů, obnovu mezí,</li> <li>• obnova harmonické kulturní krajiny v návaznosti na Přírodní park Podkomorské lesy, Bílý potok a Baba,</li> <li>• při zpracování KPÚ prosadit požadavky na obnovu krajiny, protierozní opatření a využít pro tato opatření státní půdu;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• riziko znečištění životního prostředí z důvodu nedokončené technické infrastruktury,</li> <li>• prodej státní půdy Pozemkovým fondem neumožní obnovu ekologické stability krajiny, ÚSES a revitalizaci toků a povede k dalšímu narušení zemědělské krajiny,</li> <li>• nezájem o hromadnou ekologickou dopravu,</li> <li>• nezájem o ekologické zdroje vytápění a ohřevu vody, o zateplování budov,</li> <li>• další intenzifikace zemědělství, kořistnický způsob využívání krajiny,</li> <li>• potlačení mimoprodukčních funkcí zemědělské krajiny;</li> </ul>

### A.3. Problémová analýza

Analýza silných a slabých stránek **Mikroregionu Kuřimka** ukazuje, že v oblasti ekonomické vykazuje mikroregion jako celek velmi příznivé výsledky. Registrovaná míra nezaměstnanosti ve správním obvodu města Kuřim jako obce s rozšířenou působností je nejnižší v rámci celého Jihomoravského kraje. Město je významným střediskem výroby v rámci brněnské aglomerace i ČR. V současné době nejsou známy žádné závažnější problémy výrobních podniků, očekává se další pozvolný nárůst objemu výroby a zaměstnanosti. Jako problémovější se však jeví nedostatek pracovních příležitostí v obcích a špatná hospodářská situace v zemědělských podnicích.

V zájmu vyváženého rozvoje území je žádoucí posílit spolupráci místních podnikatelských subjektů s místní veřejnou správou s cílem zlepšení informovanosti, předcházení nežádoucím trendům a zvýšení využití externích finančních zdrojů. Město Kuřim a obce mikroregionu se zaměří na podporu malého a středního podnikání, a to především poskytováním informací. Z hlediska posílení místního hospodářství se proto nabízejí možnosti školení v oblasti malého a středního podnikání, a to jak pro malé a střední podnikatele obecně, tak zvlášť pro podnikatele v zemědělském sektoru a venkovském podnikání vůbec (možnost využití dotací strukturálních fondů EU).

Speciálně pro oblast zemědělského podnikání je žádoucí využít příležitosti na zkvalitnění zemědělské produkce, lepší marketing, ale i omezení intenzivní zemědělské činnosti v méně příhodných oblastech, kterou strukturální fondy EU skýtají. Další oblastí, která může napomoci řešit problémy s nezaměstnaností je zintenzívnění prací na přípravě vhodné průmyslové plochy. V oblasti příležitostí se kromě toho vyskytuje možnost zmapování budov a pozemků, které je možné využít pro drobné podnikání a u nichž je možné koordinovaným úsilím veřejného a soukromého sektoru posílit podnikatelskou činnost v mikroregionu. I u této aktivity se navíc nabízí možnost získání prostředků z fondů EU.

V oblasti lidských zdrojů se jako největší riziko jeví možnost odchodu lidí (především mladých) z regionu. Příležitostmi, které by mohly snížit riziko odchodu obyvatel z regionu a přispět tím k jejich větší účasti na veřejném životě (tam, kde se dosud občané nezapojují), je zintenzívnění a koordinované úsilí při organizaci společných kulturních a společenských akcí. V případě úspěchu je tak prostřednictvím širší spolupráce možné eliminovat rizika, která jsou spojena s možnou nedůvěrou občanů k funkci mikroregionu, jakož i obavy z omezeného kontaktu s obcemi za hranicemi mikroregionu.

Jako významná aktivita do budoucna se jeví možnost lepšího využití dotací programů Zdravých měst, Vesnice roku a dotací Ministerstva práce a sociálních věcí na projekty v sociální oblasti. Významnou příležitostí v oblasti lidských zdrojů je využití zárodků družebních vztahů s obcemi, nebo ještě lépe s mikroregionem, v některé z členských zemí EU. Může se jednat nejen o prostředek zapojení místních občanů do života mikroregionu, ale také o významný zdroj inspirace pro vlastní projekty i potenciální zdroj financí z EU.

Oblast technické infrastruktury, dopravy a životního prostředí je vnímána jako velmi problémová. Problematika odkanalizování a čištění odpadních vod není dořešena, rovněž stav komunikací v mikroregionu je špatný. Třídění odpadů ani využívání obnovitelných zdrojů energie se v regionu důsledně nerealizuje i přesto, že na tyto aktivity je možné již dnes získávat dotační prostředky a do budoucna bude právě tato oblast výrazně posílena z prostředků EU.

Urychlené řešení problémů odkanalizování a čištění odpadních vod v území mikroregionu by minimalizovalo rizika plynoucí z možností znečištění vodních toků, které plní funkce vodohospodářské a současně jsou i významnými přírodními atraktivitami cestovního ruchu. V **Mikroregionu Kuřimka** je to řeka Svatka s Brněnskou přehradou, Kuřimkou, Bítýškou, Batelovským potokem a Chudčický potok. Využití příležitosti v oblasti třídění a druhotného zpracování odpadu by mohlo snížit náklady na odvoz a skládkování.

Jako další příležitost pro zkvalitnění života v regionu byla identifikována možnost koordinace veřejné dopravy v mikroregionu – jak z hlediska optimalizace spojů, tak i příprava vlastních projektů na zvýšení dopravní dostupnosti (např. systém sdílení osobních aut při dojíždění do práce, zřízení některých speciálních linek pro potřeby specifických skupin obyvatel apod.).

Jako zvláště slabá stránka a výrazné omezení, které vyžaduje řešení v součinnosti s kompetentními orgány (katastrální úřady, Český ústav zeměměřičský a kartografický, Ministerstvo zemědělství, soudy atd.), byly identifikovány nedořešené vlastnické vztahy k pozemkům a možnost řešit tento problém prostřednictvím komplexních pozemkových úprav.

V případě priority cestovní ruch se jako nejslabší místo **Mikroregionu Kuřimka** jeví kritický nedostatek turistické infrastruktury, zejména ubytovacích zařízení, méně už zařízení stravovacích. V této oblasti může mikroregion obtížně podniknout přímou akci, může být však nápomocný prostřednictvím informačních kampaní (informace o regionech, kde se cestovní ruch stává významným zdrojem financí pro obyvatelstvo), nebo organizováním seminářů pro potenciální podnikatele v této oblasti. Informační akce a semináře by zároveň mohly vést k odstranění přetrvávajícího rizika strachu z turistů, které je zcela běžné u většiny regionů, kde dosud intenzita lehkých forem cestovního ruchu nedosahuje optimální úrovně.

Cestovní ruch jako celek se na základě analýzy jeví jako jedna z hlavních rozvojových příležitostí regionu. Pro jeho plné využití je třeba podporovat opatření, která posílí propagaci mikroregionu jako turistického cíle a připraví integrované turistické produkty (nikoliv jen izolované projekty, ale soubornou nabídku existujících atraktivit). Rozvojový potenciál nabízí příležitost napojení **Mikroregionu Kuřimka** na realizovaný cykloturistický systém v území sousedních mikroregionů: Domašovsko, Bílý Potok, Čebínka a Panství hradu Veverží a na dálkové cykloturistické trasy.

Zvláštní potenciál skýtá koordinované využití území, skloubení více turistických aktivit – vodní sporty, rybaření, míčové sporty, tenis, pěší turistika, cykloturistika a v zimním období lyžařské sporty. Příležitostí je možnost postupného vybudování turistické základny Střelnice Moravské Knínice, která bude plnit funkci mikroregionální i nadmikroregionální a bude magnetem pro sousedící mikroregiony i návštěvníky z města Brna. Předpokladem je dobudování doprovodné infrastruktury s možností využití finanční podpory ze strukturálních fondů EU.

## Přehled použité literatury:

- Strategický plán rozvoje města Kuřimi – I. situační analýza, město Kuřim, 2005
- Strategický plán rozvoje města Kuřimi – II. SWOT analýza, město Kuřim, 2005
- Strategický plán města Kuřimi – III. návrhová část, RNDr. Petr Daněk, PhD., 2006
- Soubor vybraných podkladů k žádosti o vytvoření územního celku III. stupně Kuřimsko, 2002
- Územní plán sídelního útvaru Kuřim, Studio Z Brno, Ing. arch. Václav Zemánek, CSc., 1998
- Územní plán obce Moravské Knínice, zhotovitel: komplexní urbanistický návrh: Ing. Jaroslav Kratochvíl, Ing. arch. Alfred Knopp, Ing. František Nantl, Ing. Pavel Tichý; ÚSES: Ing. Draga Kolářová, Ing. Jaroslava Bučková, 2000
- Územní plán obce Chudčice, Ateliér Projektis, 1999
- Seznam nemovitých kulturních památek, OkÚ Brno – venkov, 1996
- Databáze nemovitých kulturních památek okresu Brno-venkov; Oldřich Šikula, Ing. arch. Vladislav Růžička – [www.kurim.cz](http://www.kurim.cz)
- Veverská Bítýška – oficiální stránky obce – [www.obecveverskabityska.cz](http://www.obecveverskabityska.cz)
- Paměti panství veverského, Karel Eichler, 1891
- Kolem Veverské Bítýšky, Zdeněk Mejzlík, 1970
- Tišnovsko, Vlastivěda kraje od Pernštejna k Veverčí, PhDr. Karel Fic, CSc., PhDr. Josef Zacpal, 1999
- Vlastivěda moravská, Tišnovsko
- Dějiny města Brna – 2. díl, 1968
- Brno, vývoj města, předměstí a připojených vesnic, Karel Kuča, 2000
- Brno, C. Hálová – Jahodová, 1947
- Sociologické aspekty migrace v ČR, P. Pácl, Brno, 1992
- Sociologický průzkum názorů obyvatel obce Chudčice, Ing. M. Pazderová, 1992
- Sociologický průzkum Chudčic, M. Pazderová, L. Kašparová, 1992
- Srovnávací analýza výsledků sociologických průzkumů ve dvaceti obcích okresu Brno – venkov, M. Pazderová, 1994
- Sborník přednášek z výroční schůze České demografické společnosti, Praha, 2003
- Výsledky sčítání lidu, domů a bytů v Jihomoravském kraji, Český statistický úřad, z let 1970, 1980, 1991, 2001
- Výsledky sčítání lidu, domů a bytů v okrese Brno – venkov, Český statistický úřad, z let 1970, 1980, 1991, 2001
- ČSÚ – krajská reprezentace Brno – údaje o migraci ve vybraných obcích okresu Brno – venkov
- Metodická příručka pro zpracování strategických rozvojových dokumentů mikroregionů, Ústav územního rozvoje, Brno 2004
- Perspektivy populačního vývoje ČR na období 2003 – 2065, Burcin-Kučera, 2003
- Zásady a pravidla územního plánování, VÚVA Brno, 1982
- Komise evropských společenství, Zelená kniha – nová mezigenerační solidarita jako odpověď na demografické změny, Brusel, 2005
- Informační dálnice, Gates, B., Praha, 1997
- Toffler, A.: Šok z budoucnosti, Praha, 1992

- Odvětvová analýza – ekonomická základna obcí, Regionální rozvojová agentura jižní Moravy, 2000
- Program rozvoje Jihomoravského kraje, 2002
- Plán rozvoje zemědělství a venkova ČR pro období 2000 – 2006
- Společný regionální operační program České republiky na léta 2004 - 2006
- Zpravodaj obce Moravské Knínice, 12/2005 a 3/2006
- Mapa klimatických oblastí Československa, Geografický ústav ČSAV, Quitt, E., 1971
- Biogeografické členění ČR, Culek, M., 1996
- Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Jihomoravského kraje, zpracoval AQUATIS a.s., Botanická 834/56, 602 00 Brno, 2003
- Rekonstrukce vodojemu a vybudování úpravny vody Chudčice, zprac. GASMETER a. s., Nováčkova 58, 614 00 Brno, 2004
- Hydrologické poměry Československé socialistické republiky, díl III, Praha, HMÚ, 1970